

53

D. ZEGERI BERNARDI VAN-ESPEN

Celeberrimi Jurisconsulti Lovaniensis

IVS ECCLESIASTICVM

IN EPITOMEN REDACTVM

AC SVBJVNCTIS

BREVIBVS SENTENTIIS,

ATQVE

ARGVMENTIS STVDII PATRISTICI

INSTRVCTVM

A

Plurimum Reverendo, Religiosissimo atque Eximio

D. P. BENEDICTO OBERHAVSER,

I. V. D. Reverendissimi ac Celsissimi S. R. I. Principis
ac Archiepiscopi Salisburgensis Consiliario
ecclesiastico,

P A R S S E C U N D A.

Editio novissima et correcta.

CILLEJAE,

apud Franciscum Josephum Jenko.

MDCCXCV.

2a 1249/2

20,145 D

14. 3. 1957

D. VAN-ESPEN.
IVS ECCLESIASTICVM.
P A R S. II.
D E R E B V S S A C R I S.

T I T V L V S I.
D e S a c r a m e n t i s.

CAPVT I.

De Sacramentorum definitione, et divisione.

I. **P**raeteritis diversit significacionibus Sacramenti superest in Decreto Gratiani ex sententiis S. Augustini collecta illa definitio Sacramenti: *Invisibilis gratiae visibilis forma*. Veteres enim exteriorum illum ritum formam, signumque dixere, donec saeculo XII. et XIII. ex Pripatetica Philosophia distinctio inter materiam, et formam Sacramentorum Scholasticis praeplacuit. Refertur vetus definitio c. 32. *D. 2. de Consecr.*

2. Hodie a Theologis ad exemplum Catechismi Romani traditur communiter illa definitio Sacramenti, quod sit
Van-Espen J. Eccl. P. II.

invisibilis gratiae visibile signum ad nostram justificationem a Christo Domino institutum. Atque hujus definitionis uberiorem expositionem praestat Theologus relinquere.

Trid. sess.
7. de Sac.
c. 1.

3. Exortis Sacramentariis Concilium Tridentinum definivit: *Si quis dixerit, Sacramenta N. L. non fuisse omnia a Christo instituta, aut esse plura, vel pauciora, quam septem - - aut etiam aliquod horum septem non esse vere, et proprie Sacramentum, anathema sit.*

c. 6.

4. Et infra: *Si quis dixerit, Sacramenta N. L. non continere gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantum externa sint acceptae per fidem gratiae, vel justitiae, et notae quaedam Christianae professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus, anathema sit.*

5. Horum Sacramentorum alia necessaria, alia voluntaria dicuntur, utpote necessaria dicuntur, quae sine salutis interritu praetermitti, et negligi nequeunt, si haberi possint. Voluntaria censentur Ordo, et matrimonium, quia pro cujusque arbitrio suscipi, aut omitti possunt.

c. 4.

Ait S. Synodus: *Si quis dixerit, Sacramenta N. L. non esse ad salutem necessaria, sed superflua; et sine eis, aut eorum voto per solam fidem homines a Deo gratiam justificationis adipisci,*

licet omnia singulis necessaria non sint, anathema sit.

6. Inter illa Sacramenta alia sunt, quae iterari possunt, et alia, quae iterari non possunt, quia indelebilem characterem imprimunt, si vel semel valide percepta fuerint. S. Augustinus diversis olim rationibus, et exemplis indelebilitatem Baptismi evicit, quae recentioribus Interpretibus breves, et justas ideas characteris indebilis suggererant. c. 96. l. q. 1. c. 40. D. 4. de Conf.

7. Concilium Tridentinum diserte illa c. 9. Sacramenta explicat, quae characterem imprimunt. En Decretum, *si quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, et Ordine non imprimi characterem in anima, hoc est, signum indelebile quoddam, et spirituale, unde ea iterari non possunt; anathema sit.* Et unde aequiores rationes hujus characteris explicare possemus, quam ex peculiari horum Sacramentorum effectu? Baptismus generatio spiritualis est, Confirmatio juvenilem vigorem tribuit. Presbyteratus instar senectutis est; ut ergo nemo bis generari, nemo bis adolescere, nemo bis senescere potest; ita et nemo bis baptizari, nemo bis confirmari, nemo bis ordinari, vel Presbyterari debet.

8. Argumentis juris novi decidit Pontifex, nec Ordinem Subdiaconatus (lege

Diaconatus) missa impositione manuum, esse iterandum, nec Confirmationis Sacramentum esse repetendum, si per errorem non chrysmate, sed oleo collatum fuit, quia sufficit caute suppleri, quod incaute fuerat praetermissum. c. 1. *de Sacr. non iterand.*

9. Excusavit Gregorius IX. defectum impositionis manuum *per contactum corporalem* in ordinatione Presbyteri, Diaconique, ut tamen caute suppleretur, quod per errorem extitit praetermissum. Ait Pontifex: *Suspensio autem manuum debet fieri, cum oratio super caput Ordinandi effunditur.* Enimvero Scholastici, ad quorum rationes Innocentius III. et Gregorius IX. videntur respexisse, manus impositionem et in ordinationibus Presbyteri, Diaconique ad solemnitatem ritus referre maluerunt. c. 3. *ibi.*

10. Sunt tamen et haec Sacramenta iteranda, si de eorum valore justus dubitandi sit locus. Statuit Synodus Carthaginensis V. *de infantibus, quoties non inveniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur, neque ipsi sunt per aetatem idonei de traditis sibi Sacramentis respondere, absque ullo scrupulo eos esse baptizandos: ne ista trepidatio eos faciat Sacramentorum purgatione privari.* Refert Gratianus c. 3. *D. 4. de Conf.*

11. Veteri ergo jure simplici reiterationi locus fuit, *quoniam non potest in reiterationis crimen venire, quod omnino certo factum esse nescitur.* Vel ut alio loco: *Conferentum eis absolute videtur, quod collatum esse certissimis testibus nescitur; quia non temeritas intervenit praesumptionis, ubi est diligentia pietatis.* Superfunt Decreta. c. 112. et 113. *ibi.*

12. Jure novo praescripta est conditionata formula illis casibus. Alexandri III. superest Decretum eo tenore: *De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizantur his verbis praemissis: si baptizatus es, non te baptizo: sed, si nondum baptizatus es, ego te baptizo etc.* Refert. c. 2. *de Bapt.*

13. Juxta Rituale Romanum cum Baptismum iterare nullo modo liceat, *siquis sub conditione sit baptizandus, ea conditio explicanda est hoc modo: si non es baptizatus, ego te baptizo etc.* In reliquis monet Rituale, nec hac conditionali formula utendum esse *passim*, aut *leviter*, sed *prudenter*, et ubi *re diligerenter* pervestigata probabilis subest dubitatio, infantem non fuisse baptizatum.

Rit. Rom.
de Form.
Bapt.

14. Rituale Mechlinense censuit, probabilem ordinarie esse dubitationem, quando infans ab obstetrice baptizatus dicitur, quia facile ab illa vel turbatione,

vel ignorantia erratur, ut aliquid essentialiale omittatur, aut certissimi testes desint, qui fidem facere queant, Baptismum rite collatum fuisse.

Cone.
n. 2.
Conc.
Rothom.
de Sacr.
Aqu. de
Sacr.
Bapt.

15. Quum de Baptismo recentiorum haereticorum moveretur saepius quaestio, Concilium Rothomagense Ann. 1582. et Concilium Aquense Ann. 1583. ita decernunt: *Quia dubitabant nonnulli de valore Baptismi, ab hujusmodi haereticis collati, eo quod non haberent intentionem baptizandi in remissionem peccatorum. Verum, quoniam illa formula baptizandi sub conditione fuit introducta propter baptismata occulta, et de quibus non apparebat, nec uni mulieri, seu alteri privatim baptizanti credi debet. Contra vero constabat, Calvinistas in caetu publico baptizare in forma verborum, et materia a Christo instituta nec de hoc facto ambigi poterat; vetamus ablutionem repeti cum quibuscunque verbis a Calvinismo, aut aliis haeresibus similiter baptizantibus ad nostras Ecclesias transeuntibus, ne de Anabaptismo redarguamur.*

Cap. 2.
De Ritu
Admi-
nistr. Sacr.
Conc.
Burdigal.
Tit. 8.
de Sacr.

16. Ait Ann. 1583. Concilium Burdigalense: *Ecclesia nihil habet pretiosius, nihil ad salutem aeternam consequendam magis necessarium, quam a Christo septem instituta Sacramenta, quibus*

omnis justitia vel caepta augeatur, vel amissa reparetur.

17. Quid inde salubrius Concilii Narbonensis de ann. 1609. Decreto? *Sit, inquit, Parochus, ad quem administratio Sacramentorum spectat, purus, et ab omni labe lethalis peccati alienus, ne, dum aliorum quaerit salutem, seipsum condemnet, sibi aeternae damnationis sit minister, et illi dicatur a Deo: signa novi, Sacramenta approbo, gratiam largior; tu vero labiis, et corde pollutus quis es?*

Cone.
Narbon.
c. 13.
de Sacr.

18. Ut autem et populus ad suscipienda Sacramenta majori cum reverentia, atque animi devotione accedat, praecipit S. Synodus Tridentina: *Ut non solum, cum haec per seipsos erunt populo administranda, prius illorum vim, et usum pro suscipientium captu explicent Episcopi, sed etiam idem a singulis Parochis pie, prudenterque etiam lingua vernacula, si opus est, et commode fieri poterit, servari studeant.* Hoc exemplo Synodus Atrebatensis mandat omnibus Pastoribus, *ut in Sacramentorum administratione semper aliquid adferant ad explicandam institutionem, et utilitatem Sacramenti; ex quo praesentes aedificationem aliquam capiant.* Quippe non modo suscipientium, sed et adstantium, praecipue in administratione Ba-

Trid. sess.
24. c. 7.
de Refor.

Synod.
Atreb. de
Sacr. c. 1.

ptismi, Viatici, et extremae Unctionis ratio habenda est.

Synod.
Mechl.
Tit. 2.
c. 5.

19. Praecipit Synodus Mechlinensis P. II. *Ut Pastores ad administranda Sacramenta vocati non tardent, graviter alioqui puniendi, gravissime vero, si quem ipsorum negligentia, sine Baptismo, Confessione, sacro Viatico, aut extrema Unctione, ex hac vita migrare contigerit.*

Trid. sess.
7. de Sa-
cram.
c. 13.

20. Reliqua Decreta Ecclesiae passim spectant, commendantque observantiam caeremoniarum, in Ritualibus praescriptarum, quas privato arbitrio, aut zelo immutare, vel negligere haud licet. Inquit Concilium Tridentinum; *Si quis dixerit receptos, et approbatos Ecclesiae Catholicae ritus in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a Ministris pro libitu omitti, aut in novos alios per quemcunque Ecclesiarum Pastorem mutari posse; anathema sit.* Enimvero si quid vitii injuria temporum, vel hominum in Ritualia irrepsisse videatur, Episcoporum est, ea lustrare, repurgareque.

21. Caeterum novo jure ordinaria Sacramentorum administratio singulis Parochis in suis districtibus, et respectu suorum Parochianorum privative ad exclusionem omnium aliorum inferiorum Sacerdotum vindicatur. c. 12. de Paenit.

et Remiss. Praecipit Synodus Tridentina Trid. sess.
Episcopis, ut pro tutiore animarum eis 24. c. 13.
commissarum salute, distincto populo
in certas, propriasque Parochias uni-
cuique suum perpetuum, peculiarem-
que Parochum assignent, qui eas cogno-
scere valeat, et a quo solo licite Sacra-
menta percipiant.

22. Inter recentiores caeremonias in Occidentali Ecclesia refertur et usus linguae latinae. Primis octo saeculis sat frequens fuit, quod Sacra, et Sacramenta patrio idiomate tum ad uberiores instructionem, tum ad aedificationem populi celebrarentur. Hoc argumento excusavit B. Cyrillus, Apostolus gentis Slavonicae quod et saeculo VIII. Sacra per vernaculum linguam traderet. Scriptum est enim, *ajebat, omnis lingua laudet Dominum, et si omnis spiritus laudando magnificat Dominum, cur me prohibetis sacrarum Missarum solemnia, et horarum slavonice modulari? Siquidem, si quivissemus illi populo aliter aliquando cum caeteris Nationibus subvenire in lingua graeca, vel latina, omnino, quae reprehenditis, non sanxissem, sed quia Idiotas, et viarum Dei totaliter eos reperi ignaros, solum hoc ingenium almiflua Spiritus sancti gratia cordi meo inspiravit, per quod etiam innumerum populum Deo acquisivi. Quapropter Patres,*

Cap. 3.
De Idiom.

Bolland.
ad 9.
Mart. in
act. sec.
p. 22.

et Domini cogitate consultius, si institutionis meae normam hanc expediat immutari. Refert Bollandus.

23. Ioannes VIII. nec sub finem saeculi IX. ab usu patriae linguae abhorruit. Inde ad Comitem Moraviae (Suantopulkon) in haec verba rescripsit: *Nec sane fidei, vel doctrinae aliquid obstat, siue Missas in Sclavonica lingua canere, siue sacrum Evangelium, vel Lectiones divinas veteris, et novi Testamenti bene translatas, et interpretatas legere, aut alia horarum officia omnia psallere, quoniam, qui fecit tres linguas principales hebraeam scilicet, et graecam, et latinam, ipse creavit et omnes alias ad laudem, et gloriam suam.*

24. Gregorius VII. primus censetur, qui usum patrii idiomatis a Sacris prohibuit, ea ratione, quod Omnipotenti Deo placuerit sacram Scripturam quibusdam locis esse occultam, ne, si ad liquidum cunctis pateat, forte vilesceret, et subjaceret despectui, aut prave intellecta a mediocribus in errorem induceret.

Fleur.
Disc. 3.
n. 24.

25. En crisin D. Fleurii! *Non moveor ratione, inquit, qua praetendunt varii moderni, veterem disciplinam recitandi divina officia lingua vulgari merito abrogatam esse ad conservandam reverentiam Religioni debitam; hae enim caeca reverentia non convenit, nisi fal-*

sis religionibus, fundatis, super fabulis, et superstitionibus frivolis. Vera Religio tanto in majore pretio erit, quanto melius nota fuerit.

26. Fidem facit Papebrochius, Innocentium IV. etiam saeculo XIII. jus fecisse cuidam Episcopo, ut conformiter ad consuetudinem apud Sclavos receptam, divinum officium in lingua ibidem usitata recitaret, eoquod *sermo rei, et non res sermoni sit subjecta.*

Dan.
Papebr. in
Conat.
Chron.
Hist. diff.
XIII.

27. Concilium Tridentinum damnatis privatis ausibus, aliisque obtentibus haereticorum, usum linguae latinae patrio idiomatici prae habendum duxit, ita tamen, ut singulis Pastoribus praeceperit, quatenus frequenter inter Missarum celebrationem, vel per se, vel per alios ex iis, quae in Missa aliisque Sacris leguntur, aliquid exponant — diebus praesertim Dominicis, et festivis.

Trid. sess.
22. de
Sacrif.
cap. 8. et
can. 9.

28. Nihil est, quod homines a reverentia sacrorum Mysteriorum magis alienet, quam turpis quaestus Ministrorum. Querebatur saeculo XIII. Durandus, Episcopus Mimatensis, quod *sepulturae in multis locis vendantur, et in aliis pro Baptismo, Paenitentia, Eucharistia, et aliis Sacramentis ex pestifera quadam consuetudine pecunia recipiatur, et levetur. Neque prosunt remedia super hoc constituta, pro eo, quod multi ex majoribus Columnis, et Praelatis Ec-*

Cap. 4.
De Exact.
pro Sacram.
Durand.
de mod.
Conc.
gen. celeb. P. 2.
Rubr. 68.

clesiae in hoc peccant; et ideo, quia ab his male agitur, facile trahitur a subditis in exemplum.

Conc.
Aqu. Tit.
de Sacr.
Conc.
Aven.
Tit. II.

29. Recentius nonnulli obtentu paupertatis has exactiones excusare videbantur. Hac occasione et hunc titulum recentiores Synodi represserant. Concilium Avenionense Ann. 1585. Concilium Avenionense Ann. 1594. titulum egestatis diserte perstringunt. *Illud praeterea, inquiunt Patres Avenionenses, diligenter caveant Parochi, omnesque alii, ad quos cujusvis Sacramenti administratio spectat, ne pro illis administrandis ab ullo, vel omnium rerum inope Sacerdote, verbis, aut etiam signis quidquam prorsus vel minimum quovis modo petatur, exigaturve.*

30. Verum licet adeo severe Ministris in administrandis Sacramentis cujusvis rei temporalis exactio prohibeatur, Ecclesia tamen vult retinere oblationum usum, nec vetat voluntarie oblata accipere. Quinimo Concilium Lateranense IV. sub Innocentio III. in cap. 42. de Simonia, sicuti vetat a Ministris aliquid in Sacramentorum ministerio exigere, ita pariter vult laudabiles consuetudines aliquid offerendi a Laicis observari. Et Rituale Romanum Pauli V. postquam omnem exactionem in Sacramentorum administratione proscripsit, immediate subjungit: siquid vero no-

mine eleemosynae, aut devotionis studio, peracto jam Sacramento a fidelibus sponte offeratur, id licite pro consuetudine locorum Minister accipere poterit.

31. Enimvero et praestat veteres consuetudines etiam in via simplicis oblationis immutari, aut abrogari, si sequiori suspicioni, aut turpi quaestui locum facere videantur. Aiebat in Concilio Basileensi Julianus Card.: *Nonne gratis offerre, et eleemosynam dare est pium, et charitatis opus; sed quoniam tempore Baptismi numos projicere in concham praeutendebat speciem mali, emendari, et aboleri jussit Ecclesia.* Refert Eliberitani Concilii Decretum Gratianus c. 104. l. q. 1. Refert recentius et Glossanus, S. Carolum vetuisse, ne Presbyteri quamcunque rem in administratione Sacramentorum acciperent, etiam sub obtentu eleemosynae, ut omnem occasionem, et notam avaritiae adimeret per exactam observantiam divini praecepti: *Gratis accepistis, gratis date.*

Gloss. in
vit. S. Car.

32. In pluribus locis passim alibi supersunt et in via exactionis jura stolae, ut vocant, praestanda occasione quorundam Sacramentorum. Ast unde his juribus titulus? Direptis bonis Ecclesiarum Parochialium Pastores plures ex oblationibus, in Sacramentorum admi-

Conc. Co-
lon. P. 8.
c. 2.

nistracione fieri consuetis, victitare co-
gebantur, quibus aliunde ad vitam a-
gendam nihil superesse videbatur, hinc-
que contigit, quod ipsa egestate com-
pellente, si non directe, et expresse in
Sacramentorum administracione, indi-
recte tamen, et tacite dandi necessitas
occasione quorundam Sacramentorum
insinuaretur; adeo, ut ipsis laicis quasi
persuasum fuerit, oblationes illas non
esse voluntarias sed necessarias, quia et
Episcoporum auctoritate definitae vide-
bantur. Concilium Colonienſe Ann. 1536
ita decernit: *Certa, ac competens sub-
ministratio victus, et vestitus fiat, id-
que ad eum modum, ne in administran-
dis Sacramentis quidpiam exigendo o-
neri sint Parochianis, aut cibum vica-
tim discurrando emendicare cogantur,
quo nihil turpius, aut sordidius.*

c. 7.

33. Et infra: *Laudabiles consuetu-
dines in civitate Colonienſi pro Paro-
chorum sustentatione, per viam taxa-
tionis introductae observentur, donec
ipsis Parochis de victu magis sufficiente
fuerit provisum: Haec jura videntur in
compensationem Decimarum persona-
lium successisse, tenenturque Ecclesiae
Ministri in illorum jurium, et oblatio-
num receptione, et petitione eam sal-
tem servare modestiam, et circumſpe-
ctionem, ne avaritiae, turpisque quae-
stus notam incurrant, qua ipsorum apud*

Laicos ministerium vituperetur, et Sacramentorum, aliorumque Sacrorum usus vilescat.

* 34. Procul dubio et consultissimum foret, ut, missis illis juribus, necessitati inopum Pastorum aliunde provideretur, vel per collationem Decimatorum, qui proventus Parochiales suos fecerunt, vel per census, et pensiones aliarum Ecclesiarum, quae uberioribus redditibus abundant. Juxta sententiam S. Apostoli: *In praesentit tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat; ut et illorum abundantia vestrae inopiae sit supplementum, ut fiat aequalitas, sicut scriptum est: qui multum, non abundavit, et qui modicum, non minoravit.* II. Cor. 8.

* 31. Inter haec, aliaque argumenta, quid ad rem sanctioris disciplinae salubrius facit, quam sententias Patrum, quae omnem turpem quaestum, speciemque mali a sacro ministerio Sacramentorum rejiciunt, saepius relegere? Ait Christus Dominus diserte: *Gratis accepistis, gratis date.* En Decretum Concilii Trullani! *Ut nullus sive Episcopus, sive Presbyter, sive Diaconus — ejus participationis gratia, obolos, vel quamvis aliam speciem exigat: non est enim venalis gratia, nec pro pecuniis spiritus sanctificationem impartimur, sed ea iis, qui digni sunt, abs-* Matth. 10.

Conc.
Trull.
c. 23.

S. Gelaf.
ep. ad
Episc. Lu-
can. c. 3.

Conc. Mo-
gunt.
Tit. 92. c.
ad mores.

Synod.
Narb.
c. 13.

que ulla est calliditate communicanda; si quis vero — exigere visus fuerit, deponatur, ut simoniaci erroris, et maleficii aemulator. S. Gelasius decernit: Quoniam, quod gratis accepimus, gratis dare mandamur, et ideo nihil prorsus a praedictis occasione cujuscunque Sacri exigere moliantur, quo vel paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati, redemptionis suae causas adire despiciant. Quid concilii Moguntini de ann. 1549. Decreto aequius? Execrabilis, inquit, quorundam Sacerdotum avaritia usque ad Sacramentorum ipsorum contemptum, et injuriam nonnunquam irrumpit, dum sine numerato pretio conferre Sacramenta detrectant. Quorum pravam cupiditatem, sacris etiam Conciliis invisam, et damnatam comprimere volentes, omnibus nobis subjectis Parochis, seu Ecclesiarum Ministris serio prohibemus, ne quid de Sacramentorum administratione, vel ante, vel post, a quoquam velut debitum aut exigant, aut recipiant — sed ultro etiam id oblatum, quasi non debitum modeste recusent. Inquit Ann. 1609. Synodus Narbonensis: Ad haec noverint Rectores animarum, cum Sacramenta sint dona Dei liberaliter, et gratis concessa, non solum sine labe simoniae, verum etiam sine avaritiae suspicione esse exhibenda.

Juxta

Juxta Decretum Concilii Mediolanensis I.
Cum Sacramenta Ecclesiae non solum Conc. Me-
sine simoniae labe, verum etiam sine a- diol. Tit.
varitiae suspicione praebenda sint, ca- de iis,
veant omnes, ne in eorum administra- quae ad
tione, quidquam exigant, aut etiam Sacr.
verbis, vel signis directe, vel indire- Adm.
cte prodant.

TITVLVS II.

De Baptismo.

CAPVT I.

De Baptismi Necessitate. etc.

1. Pronuntiat in Evangelio Dominus, Joann. 3.
nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spi- Matth. 28.
ritu sancto, non potest introire in re-
gnum Dei. Et alibi: Euntes docete o-
mnnes gentes, baptizantes eos in no-
mine Patris, et Filii, et Spiritus san-
cti.

2. Inde Baptismus Sacramentum re-
 generationis, per quod in adoptionem
 Filiorum Dei transire oportet, dicitur.
 Repressit Synodus Tridentina recentio- Trid. sess.
 rum haereticorum errorem, qui obten- 7. de Bapt.
 debant, *Baptismum esse liberum, hoc* c. 5.
est non necessarium ad salutem. Capit.
 lib. 6.
 c. 94.

3. In Capitularibus Regum Franco-
 rum Decretum est. Si Presbyter ordi-
 natus deprehenderit, se non esse bap-
 Van-Espen J. Eccl. P. II, B

ratum, baptizetur, et ordinetur iterum. Gratianus hanc sententiam Concilio Compendiensi supposuit. *c. 60. l. q. 1.*

4. Sic et Innocentius III. decidit, Presbyteri, qui se comperit non esse in legitima forma baptizatum, ordinationem suscepto Baptismate iterandam esse, quia non intelligitur esse iteratum, quod ambigitur esse factum. *c. 3. de Presb. non Bapt.*

5. Bonifacius VIII. diserte declarat, Baptismum esse fundamentum, et januam reliquorum Sacramentorum. Quia instar cujusdam generationis non potest non esse principium reliquorum remediorum. *c. 2. de Cognat. Spirit. in 6.*

6. Superest nobis ex Innocentii III. Decretali argumentum praesumptionis, quod de illo, qui natus de Christianis parentibus, et inter Christianos est fideliter conversatus, adeo dubitandum non sit, eum fuisse baptizatum, ut haec praesumptio pro certitudine sit habenda, donec evidentissimis forsitan argumentis contrarium probaretur. *c. 3. de Presb. non Bapt.*

7. In reliquis argumentis tum veteris, tum novi juris triplex Baptismus in ordine ad consequendam salutem distinguitur; utpote Baptismus fluminis, flaminis, et sanguinis. Veteres sententias S. Augustini Gratianus in suo Decreto reliquit. *c. 34. et 37. D. 4. de Conf.*

8. His argumentis rescripsit Innocentius III. Cremonensi Episcopo, ut pro Presbytero, defuncto sine unda Baptismatis, in Ecclesia pia suffragia fierent, quia in S. Matris Ecclesiae fide, et Christi nominis confessione perseverasset, ut de Baptismo fluminis juxta sententias Patrum nullus dubitare posset. *c. 2. de Presb. non Bapt.*

9. Suffragatur Baptismus fluminis, et sanguinis ad salutem, si Sacramentum Baptismi per aquam haberi non possit. Quippe Baptismus fluminis est verum Sacramentum regenerationis. Ait Concilium Tridentinum: *Si quis dixerit, aquam veram, et naturalem non esse de necessitate — anathema sit.* Trid. sess. 7. de Bapt. c. 2.

10. Repressit Innocentius III. eos, qui quondam parvulos, quos in articulo mortis propter aquae penuriam, et Sacerdotis absentiam aliquorum simplicitas salivae Consperione liniverat, legitime baptizatos existimabant. *c. 5. de Bapt.*

11. Novo jure praescripsit Alexander III., ut Baptismus aquae per illam formulam administraretur: *Ego baptizo te in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti*; utpote, ut actus, qui per Ministrum exercetur, sufficienter exprimeretur. *c. 1. de Bapt.*

Jacob.
Goar.
P. 355.

12. Atque haec est formula latinae Ecclesiae, quae in Sacramentario S. Gregorii superest. Graeci utuntur formula: *Baptizatur servus Dei N. in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen.* Probavit et hanc formam veluti sufficientem Eugenius IV. in Decreto unionis pro Armenis.

S. Cypr.
ep. 75.

13. Veteri more ritus immersionis in utraque Ecclesia fere communis fuit, ut affusio nonnisi extra ordinem recepta videretur. Unde apparet, inquit S. Cyprrianus, *asperersionem quoque aquae instar lavacri salutaris obtinere.* Super-vetus immersionis ritus adhuc in Ecclesia graeca. In Ecclesia latina monet Rituale Romanum Pauli V., singularum Ecclesiarum consuetudinem esse retinendam, ut tamen et per affusionem, vel asperersionem tam notabilis quantitas aquae corpus baptizandi contingat, quantum opus est, ut vera ablutio censeretur posset.

15. Rituale Romanum praecipit, aquam super caput affundi, in quantum fieri potest. Nemo, inquit, *in utero matris clausus baptizari debet. Sed, si infans caput emiseric, et periculum mortis immineat, baptizetur in capite; nec postea, si vivus evaserit, iterum erit baptizandus: At si aliud membrum emergerit, quod vitalem indicet mo-*

tum, in illo, si periculum immineat, baptizetur, et tunc, si natus vixerit, erit sub conditione baptizandus. — Si vero ita baptizatus mortuus prodierit ex utero, debet in loco sacro sepeliri.

15. Refert Jacobus Goar, in Ecclesia graeca, quoad observare licuit, puerum sedentem in pelvi, ad cubitum profunda, ter superinfusa non modicae quantitatis aqua calida purificat; vel certe ne aquae copia obruatur, et nimium forte epotet, primum positum, et sinistra in ventre sustentatum Sacerdos capite, et toto corpore salutaribus aquis abluit, et lustrat.

Supr.

17. Juxta Canones Apostolorum trina immersio praescripta est c. 79. Alii aliquando una immersio placuit, c. 82. Ex sententia S. Gregorii de trina, vel una immersione baptismatis nihil verius responderi potest, quam quod in una fide nihil officit sanctae Ecclesiae consuetudo diversa. c. 80. D. 4. de Cons.

18. Recentioribus saeculis inter Episcopum Claromontanum Pontium, et Thomam Episcopum Tornacensem exarsit controversia, an baptismus collatus simpliciter per verba: *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti* validus esset? Contendebat Thomas, reliqua verba: *Ego te baptizo*, nec in Evangelio praescripta esse, nec in san-

Capt. 2.
De Form.
Bapt.

etis Patribus expressa reperiri, in reliquis persuasus, ut hanc clausulam, quae a baptizantibus debet, et solet dici, scilicet: *Ego te baptizo* venerandam esse, et observandam, cum mater Ecclesia, inquit, sic induxit, ut esset de solemnitate ministerii, non de substantia Sacramenti etc.

19. Novo jure Baptismus sub hac formula: *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti* collatus declaratur invalidus, si baptizans, sive Sacerdos, sive Laicus, non exproderit: *Ego te baptizo*, ut actum ministerialem innuat. c. 1. *de Bapt.*

20. Jure veteri Episcopus Baptismi proprius Minister habebatur. Ait Tertullianus: *Dandi Baptismi jus habet summus Sacerdos, qui est Episcopus; dehinc Presbyteri, et Diaconi, non tamen sine Episcopi auctoritate.* Et S. Hieronymus: *Sine Chrysmate, et Episcopi jussione neque Presbyter, neque Diaconus jus habent baptizandi.*

21. Saeculo VIII. Synodus Veronensis decernit: *ut omnes Presbyteri, qui in Parochiis sunt, sub potestate Episcopi esse debeant, et de eorum ordine nullus Presbyter praesumat in illa Parochia baptizare, vel Missas celebrare sine jussione Episcopi.*

22. Novo jure Presbyteros titulum curae ab Episcopo impetrare oportet,

Cap. 3.
De Ministr.
Bapt.
Tertul. de
Bapt.
c. 16.
S. Hier.
adv. Lucifer.

Conc.
Veron.
c. 8.

qua adeptus jus Parochis perpetuum, et proprium obtingit, in suis Parochiis suos Parochianos baptizandi, ut ab Episcopo citra justam causam prohiberi nequeant. Juxta Pontificale Romanum Pauli V. *legitimus Baptismi* pro sua Parochia *Minister est Parochus, vel alius Sacerdos, a Parocho, vel Ordinario delegatus.*

23. Presbyteris, et Diaconis in ipsa Ordinationum formula assignatur officium, si Parochus, vel Ordinarius concesserit, sollemnis Baptismi. Superest sub nomine Hormisdæ vetus Decretalis eo tenore: *Si quis baptizaverit, aut aliquot divinum officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur, et nunquam ordinetur.* Refert. c. 1. de Cler. non Ordin. minist.

24. Urgente casu necessitatis, et sine caeremoniis defectu Clericorum Laici quoque recte baptizant. Juxta Tertul-
lianum enim *quod ex aequo accipitur, ex aequo dari potest;* Sententiam S. Augustini refert Gratianus c. 21. D. 4. de Conf.

Tertul.
supr. c. 17.

25. Decernit Concilium Eliberitanum, peregre navigantes, aut si Ecclesia in proximo non fuerit, posse fidelem, qui lavacrum suum integrum habet, nec sit bigamus, baptizare in necessitate infirmitatis positum Catechumenum.

Conc.
Elib. c. 38.

Utpote ut ex multis Laicis praeferatur ille, qui poenitens, aut bigamus non sit.

26. Concilium Carthagenſe IV. vetat mulieres conferre Baptiſmum, utpote publicum, et ſolemne, atque extra caſum neceſſitatis. *c. 20. D. 4. de Conf.* Et ibi Gratianus, qui et obſervat, in cauſa neceſſitatis et foeminas baptizare poſſe juxta Decretum Urbani. *c. 4. XXX. q. 3.*

27. De Baptiſmo haereticorum inter S. Cyprianum, et S. Stephanum olim grandis controverſia emerſit. In Decreto Gratiani ſuperſunt rationes S. Cypriani *c. 20 I. q. 1.* Vicit has progreſſu temoris ſententia S. Stephani, quam ſuam veluti jam deciſam fecit S. Auguſtinus *c. 28. 29. et 34. D. 4. de Conf.*

S. Auguſt.
L. 2.
contr.
Parmen.
c. 13:

28. De Baptiſmo, quem infidelis, vel Judaeus contulit ſuo aevo et S. Auguſtinus dubius haefit. Saeculo IX. et hanc quaefitionem decedit Nicolaus I. ad conſulta Bulgarorum reſcribens, rebaptizationi locum haud eſſe. *c. 24. D. 4. de Conf.*

29. Hinc paſſim omnia Ritualia, et Paſtoralia recentioris aevi monent, quemlibet hominem in caſu neceſſitatis Baptiſmi Miniſtrum eſſe; quod ſi plures, qui baptizare poſſunt, adſint, illi ordini Rituale Romanum locum facit, ut, *ſi adſit Sacerdos, Diacono*

praeferatur, Diaconus Subdiacono, Clericus Laico, et vir faeminae; nisi pudoris gratia deceat faeminam potius, quam virum baptizare infantem non omnino editum, vel nisi faemina sciret formam, et modum baptizandi.

30. Quum veteri more solemnis Baptismus pene solis Episcopis reservaretur, fere in sola Ecclesia Cathedrali, vel certe baptisterio illi conjuncto publicus Baptismus administrabatur, donec aucto fidelium numero etiam in una, eademque civitate plura baptisteria in principalioribus Ecclesiis construi deberet. Quae inde sunt Baptismales ad differentiam aliarum Parochiarum, quae Baptisterio destituebantur, dictae. c. 54. et 55. XVI. q. 1.

31. Hoc exemplo quondam solis Plebaniis ruri obtigerant Baptisteria, donec labentibus saeculis passim omnes Parochias baptisteriis instrui contigerit. Novè jure necesse fuit vetare, ne quis de caetero in aulis, vel cameris, aut aliis privatis domibus, praeteritis Ecclesiis, in quibus sunt fontes baptismales specialiter deputati, aliquos (nisi Regum vel Principum, quibus valeat in hoc casu deferri, Liberi extiterint, aut talis necessitas emerferit, propter quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi) audeat baptizare. *Clem. un. de Bapt.*

32. In Decreto Gratiani supersunt reliquae veteres auctoritates, quae solemni Baptismo solas illas duas vigilias Paschatis videlicet, et Pentecostes arcte praescribunt. Quippe alio tempore, nisi necessitatis, infirmitatis. alteriusque periculi causa, nec infantes baptizare liceat. c. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18. D. 4. de Conf.

33. Superest hodie veteris juris vestigium, quod illis diebus Baptisteria consecrentur, seu restaurentur. Caeterum invaluit, quod, postquam fere soli infantes baptizentur, omni die, et hora Baptismus etiam solemniter conferatur.

Cap. 4.
De rel.
Rit. Bapt.

34. In quotidiano illo usu baptizandi parvulos et plerique reliqui veteres ritus in caeremonias desierunt, nam olim, quia frequenter Pagani in adultiore aetate ad Baptismum recipiebantur, protractior processus fuit, ut Baptismo donari mererentur. Quippe quondam per tres, aut quatuor classes, quas Stationes dicere, transeundum erat, ut justus discretas probationi locus daretur.

35. Prima statio dicta est Audientium, quia tum privatim, tum publice de Religionis mysteriis per praelectionem Scripturarum instruebantur: si justam fidem fecissent, quod veritatis amore moverentur. Ait B. Augustinus: *Si enim aliquod commodum expectando ab ho-*

S. Aug.
de Catech.
Rud. c. 5.

minibus, quibus se aliter placiturum non putat, aut aliquod ab hominibus incommodum devitando, quorum offensionem, aut inimicitias reformidat, vult fieri Christianus, non fieri vult potius, quam fingere.

36. Absoluta statione Audientium ascendebatur ad classem Orantium, aut genuflectentium, quoniam precum, et exorcismorum, qui super Catechumenos effundebantur, consortes, participesque fiebant, donec processu Liturgiae ab Ecclesia missi fierent, dicente Diacono: *Quicumque Catechumeni discedite.* Interim habebant et hi suos Magistros, et Catechistas, qui eorum uberiori instructioni vacarent, singulorumque profectui invigilarent. Decernit Concilium Neocaesariense: *Catechumenus, si Dominicum ingrediens, in Catechumenorum ordine steterit, is autem peccat: si genu quidem flectens, audiat, (id est, in ordinem Audientium rejiciatur) sin autem etiam audiens adhuc peccet, extrudatur, id est, absolute ab Ecclesia in sortem Paganorum expellatur, et abjiciatur.*

Conc.
Neocaes.
c. 5.

37. Qui expleta hac Statione, idonei a suis Catechistis judicabantur, ut Baptismum perciperent, hi sub horum fide, et testimonio Episcopo praesentabantur, daturi sua nomina, ut annotarentur inter illos, qui Baptismum pe-

S. Iſid. L.
2. de
Offic.
Eccl.
c. 21.

terent. Juxta S. Iſidorum Competentes dicti ſunt, qui jam poſt doctrinam perfectam fidei, poſt diutinam continentiam vitae, ad gratiam Chriſti percipiendam feſtinant.

Conc.
Carth. IV.
c. 85.

38. Plerumque initio Quadrageſimae, nominibus dandis locus, et tempus fuit. Praecipit Concilium Carthaginense IV. Baptizandi nomen ſuum dent, ac diu ſub abſtinentia vini et carniū ac manus impoſitione crebra examinati baptiſmum percipiant.

39. Siqui horum reiteratis ſcrutiniis, ad Baptiſmum ſuſcipiendum adſcripti erant, Electi appellabantur, atque prope inter fideles jam computabantur. Ait Iſidorus: Competentes autem jam petunt, jam accipiunt, jam catechizantur, id eſt, imbuunter inſtructione fidei, et Sacramentorum. Iſtis enim ſalutare Symbolum traditur, quaſi commonitorium fidei, et ſanctae confeſſionis indicium, quo inſtructi agnoſcant, quales jam ad gratiam Chriſti exhibere ſe debeant.

40. Atque ad hanc claſſem per Crucis ſignum, ac manus impoſitionem recipiebantur. Unde ſupereſt hujus ritus memoria, quod juxta Rituale Romanum poſt factam exorcizationem, et varias preces, tandem praevie ante introductiōnem ad fondem baptiſmalem ſignet Sa-

cerdos infantem in fronte signo Crucis, et imponit manum super caput infantis.

41. Imprimis Competentibus fidei symbolum tradebatur, et exponebatur, quia illud ad ingressum Baptismi reddere recitareque tenebantur. Hinc et hodie Sacerdos procedens ad fontem clara voce dicit symbolum, respondentibus pro infante Susceptoribus, per modum cujusdam professionis fidei.

42. Reliquis abrenuntiationibus, quae sequuntur, exprimitur professio morum. Quippe veteres censebant, non tantum fidei, sed et morum doctrinam ante Baptismum esse tradendam, quia juxta S. Augustinum, peccatis prius est renuntiandum, vitaeque mutanda, quam quis ad Baptismum (extra casum necessitatis) admittatur, *ne sanctum canibus detur*.

S. August.
de fid. et
oper.

43. Erant in hac statione et frequentiores orationes, exorcismi, et manuum impositiones, ut iis mediantibus Catechumeni a vitiis; et reliquiis veteris vitae perpurgarentur, ad Baptismum digne suscipiendum uberius parandi. Meminit S. Augustinus, Exorcismos, et exsufflationes adhiberi consueville, quia in peccato originali nascuntur.

Ep. 194.
ad Sixt.
Presb.

44. Jam perpurgatis ad Baptismum minuta quaedam Sacramenta, sive Sacramentalia praebebantur, ut nimirum per ea ad vera Sacramenta suscipienda disponerentur. Ait S. Augustinus: *De*

De Ca-
tech.
Rit.
c. 26.

*Sacramento sanè (scilicet salis) quod ac-
cipit (Catechumenus) cum ei bene com-
mendatum fuit signacula quidem rerum
divinarum esse visibilia, sed res ipsas
invisibiles in eis honorari, nec sic ha-
bendam esse illam speciem sanctificatam
quemadmodum habetur in usu quoli-
bet. Dicendum etiam, quid significet
ille sermo, quem audit, quid in illo con-
diat, cujus illa res similitudinem gerit.*

Conc.
Carth. III.
c. 5.

45. Statuit Concilium Carthaginense
III. *Placuit per solemnissimos dies Pa-
schales Catechumenis Sacramentum non
dari, nisi solitum sal. Quia, si fideles
per illos dies Sacramentum non mu-
tant, nec Catechumenis oportet muta-
ri. En originem benedicti salis, quod
hodie in os infantis sub praescripta for-
mula immittitur.*

46. *Egressi e fonte baptismatis albis,
quas continuis septem diebus velut vestes
vulgares deferebant, per totum corpus
induebantur. Juxta hodierna Ritualia im-
ponitur capiti neo-baptizati infantis lin-
teolum sub hac formula: Accipe vestem
candidam etc. Superfunt reliquae ratio-
nes veteris Mysterii in Decreto Gratia-
ni c. 91. et 92. D. 4. de Conf.*

47. *Neophyti et cereo accenso per
septem dies utebantur. Hodie sacerdos
Patrino, infantem baptizatum tenentis,
porrigit candelam accensam, dicens: Ac-*

cipe lampadem ardentem, et irreprehensibilis custodi Baptismum tuum etc.

48. Olim baptizati, etiam infantes, mox Confirmatione, et Eucharistia donabantur. Hodie Neophytus a Presbytero ungitur in vertice, sub hac formula: *Deus Omnipotens Pater Domini nostri Jesu Christi etc.* Haec formula recentior est.

49. Desit nostri aevo benedictio, et porrectio lactis, et melis, quibus olim Neophyti ad indicandum mysterium Christianae infantiae donabantur. Superest tamen vestigium veteris solennitatis Paschalis, Pentecostalisque, quod in signum laetitiae, nullo omni jejunio, veluti luctus indicio, per septem dies festiva haberetur. Exinde enim est, quod et apud nos Octavis instruantur.

50. Superfunt Patrini. Qui enim olim baptizandum Episcopo praesentabant, Sponsores, et Fideijussores dicti sunt, tanquam, qui pro fide, et instructione Catechumenorum fidem darent, sponderentque. Juxta spuriam Decretalem Hygini consuetudo Romana est, quod singuli singulos suscipiant. c. 100. D. 4. de Conf.

Cap. 5.
De Patr.
et obstr.

51. Quum veteri more plerumque nudi mergerentur, etiam plerumque viri viros, mulieres mulieres de Baptismo suscipiebant. Juxta Constitutiones Apostolicas in Oriente praeceptum erat, ut

Const.
Apost.
L. 3. c. 16.

virum quidem suscipiat Diaconus, mulierem vero Diaconissa.

Conc.
Parif. VI.
L. I. c. 19.

52. Reliquum Susceptorum officium diversum fuit nimirum Neophytos tum fidei mysteriis, tum doctrinae praeceptis privatim instruere, instructosque sufficienter Episcopo ad Baptismum offerre. Hos et ex fonte regressos suscipiebant, et alba veste operiebant. Juxta Decretum Concilii Parisiensis VI. *uti Parentes filios suos, ita et Patrini eos, quos de fonte lavacri suscipiunt, erudire summo opere studeant.*

53. Synodus Colonienfis Ann. 1536. *Susceptores infantis memores esse praecipit, quod ipsi sint, qui Ecclesiae nomine, et in fide Ecclesiae Christi parvulos offerant per Baptismum, ac se propemodum pro parvulis Fidejussores constituent, nomine parvuli respondentes: Quem etiam, postquam adoleverit, Symbolum simul, ac Orationem Dominicam edocere, atque vitam Christo, ac professione in Baptismo facta dignam perpetuo agere, saltem, ubi id necessitas poscere videbitur, cohortari non omittent.*

Synod.
Audom.
Tit. 3.
c. 6.

54. Hinc Synodus Audomarenfis Ann. 1585. *mandat Pastoribus, ut videant, quibus tenellas Christi oviculas credant: caveantque, ne quosvis ad hoc officii munus admittant, et parentes moneant, ne quosvis promiscue eligant,*

gant; verum eos tantummodo, de quibus probabile fiat, fore, ut praestent id quod promittunt. Et infra: Idcirco consultum foret, abrogare prorsus illam munerum offerendorum consuetudinem, quemadmodum Edicto Caesareo Caroli V. aliquando cautum fuit.

55. Caeterum ab eo munere rejiciuntur haeretici, excommunicati, criminosi, rudes, qui ipsimet nesciunt ea, quae docere oporteat Neophytum, aliique, de quibus constat, quod hoc officium passim praestare nequeant, ut qui curae Pastoralis, vel alia vitae professione prohibentur. Juxta vetus Decretum Concilii Antissiodorensis non licet Abbati, vel Monacho inde de Baptismo suscipere filios. Refert. c. 103. D. 4. de Cons.

56. Veteribus sat vulgare fuit, quod Parentes suos proprios filios ex Baptismo levarent. S. Caesarius Arelatensis testatur, quod, quia infantes per se minime profiteri possunt, Parentes ipsorum pro eis Fidejussores existant. Desiit vetus usus, postquam impedimentum dirimens ex cognatione spirituali inductum fuit. In Concilio Moguntino Ann. 813. diserte statuitur, ut nullus proprium filium, aut filiam de fonte baptismatis suscipiat. Nec Commatrem ducat uxorem, filiolarum, aut illam, cujus filium, vel filiam ad Confirmationem du-

S. Caes.
Arel.
hom. 12.

Conc.
Mog.
c. 55.

xerit: ubi autem factum fuerit, separantur.

Synod.
Colon.
c. 4.

57. Recentiores Synodi obstetricum justam cautelam commendant, tum, ut Baptismi rite conferendi iusta scientia polleant, tum, ut reliquae suae artis peritae sint. Synodus Colonienfis Ann. 1280. praecipit, *ut, si certum sit, quod mulier praegnans moriatur, tenatur os ejus apertum, et cum magna cautela uterus ejus aperiatur: et si infans fuerit vivus, educatur, et baptizetur.*

Cap. 6.
De Purif.
puerper.

58. Invaluit exemplo B. Virginis et in Christiana Religione, quod mulieres Christianae, legitimum partum enixae, se in Ecclesia purificandas sistere vellent, licet veteri lege Moysis neutiquam tenerentur. Ait S. Gregorius: *Si mulier eadem hora, qua genuerit, actura gratias intrat Ecclesiam, nullo pondere peccati gravatur.* Refert. c. 2. D. 5.

59. Recidit ergo hic usus Christianarum mulierum ad simplicem devotionem. Ait Innocentius III. si tamen voluerint ex veneratione *aliquamdiu abstinere* ab ingressu Ecclesiae, donec purificarentur, *devotionem earum non credimus improbandam.* c. un. de Purif. post. part.

60. S. Congregatio 18. Nov. 1662. decidit, Purificationes mulierum non alibi, quam in Ecclesia propriae Parochiae admittendas, peragendasque esse, re-

pressis Regularibus, qui id jus suis et Ecclesiis vindicare Antverpiae nitebantur. His ex ordine dictis.

*61. Quid ad argumentum disciplinae salubrius monito S. Caroli superest, quam ut Parochi, et Confessarii cohortationis officio in id saepius incumbant, quatenus fidelium unusquisque annue recolat diem Baptismi, quem in infantia recepit? Ait S. Ambrosius: *Repete, quid interrogatus sis, recognosce, quid per Sponsores responderis. Renuntiasti diabolo, et operibus ejus, mundo, et luxuriae ejus, ac voluptatibus. Memor esto sermonis tui, et nunquam tibi excidat tuae series cautionis.* Juxta Decretum Concilii Parisiensis VI. *Omni- bus fidelibus studendum est, ut pactionis, et sponsionis, quam cum Deo in baptismo fecerunt, semper memores existant, caveantque, ne quibuslibet vitiorum sordibus se maculantes, non solum eundem sibi reaccendant ignem, verum etiam eundem immundum spiritum, a se tempore baptismatis expulsum, cum septenario Daemonum numero sibi addito, ad se quoquomodo redire faciant, ut Dominus ait: Novissima pejora prioribus etc. Nulli quippe dubium est, quod Religio Christiana Baptismum Christi fideliter expetat, et salubriter etiam in infantia percipiat, sed valde periculosum est, et a religione Christiana*

Con.
Mediol.
VI. c. 8.

Conc.
Parif.
lib. I. c. 9.

alienum, quod post tanti doni perceptionem unusquisque fidelis, cum ad intelligibilem aetatem venit, *Mysterium baptismatis* discere, et intelligere negligit, atque eo intellecto secundum illud vivere non satagit. Quod periculum et ad negligentiam pertinere Sacerdotum, qui id solerter debent annuntiare, et ad Auditorum incuriam, qui hoc intelligere, et adimplere parvipendunt, nulli dubium est. Refert *Micrologus*: Romani annotinum Pascha, quasi anniversarium Pascha, dicunt, quia antiquitus apud illos, qui in priori Pascha baptizati erant, eadem die ad Ecclesiam convenere, suaeque regenerationis anniversarium diem cum oblationibus solemniter celebraverunt etc. Si enim quilibet suum natalem carnis, quo ad aeternam mortem natus est, observat, quanto magis illum observare deberet, quo ad aeternam vitam regeneratus per Baptismum est. Catechismus Concilii Tridentini haec monet: Parochus fidelem populum ad eam rationem cohortabitur, ut sciat aequissimum esse prae caeteris hominibus nos, qui a Christo nomen invenimus, Christianique vocamur, et quanta ille in nos beneficia contulerit, ignorare non possumus, ob id maxime, quod ejus munere haec omnia fide intelligimus. Aequum esse, inquam, nos ipsos non

Mierol.
de Eccl.
observ.
c. 56.

Cath.
Conc.
Trid. P. I.
in Expof.
art.
Symb.
n. 21.

secus ac mancipia Redemptori nostro, ac Domino in perpetuum addicere, ac conservare. Et quidem cum Baptismo initiaremur, ante Ecclesiae fores id professi sumus: declaravimus enim, nos satanae, et mundo renuntiare, et Jesu Christo totos nos tradere. Quod si, ut Christianae militiae adscribemur, tam sancta, ac solemni professione nos ipsos Domino nostro devovimus, quo supplicio digni erimus, si, postquam Ecclesiam ingressi sumus, Dei voluntatem, et leges cognovimus, postquam Sacramentorum gratiam percepimus, ex mundi, et diaboli praeceptis vixerimus; perinde, ac si, cum Baptismo abluti sumus, mundo, et diabolo, non Christo Domino, ac Redemptori, nomen dedissemus?

TITVLVS III.

De Sacramento Confirmationis.

CAPVT I.

De Dispositionibus.

1. Olim Confirmationis Sacramentum mox susceptum Baptisma insequatur, adeo ut vix fideles, aut Christiani audiissent, qui Confirmationis Sacramentum nondum suscepissent. Quippe Sacramentum hoc instar cujusdam perfe-

Con.
Laod.
c. 48.

ctionis ad Baptismum referebatur. Ait Concilium Laodicense: *Quod oporteat eos, qui illuminantur, post Baptisma inungi supercaelesti Chrysmate, et esse regni Christi participes.*

2. In veteribus Scripturis hoc Sacramentum passim manus impositio, aut Chrysmatio appellatur. Novo jure Confirmationis nomen praeplacuit, quia per hoc Sacramentum Spiritus sanctus datur ad robur, et augmentum. c. un. §. 4. de Sacr. Unct.

3. In Ecclesia graeca superest et hodie veteris usus observantia, quod mox post Baptismum conferatur Confirmatio. Juxta Rituale Romanum et in Ecclesia latina de Baptismo adultorum praecipitur: *Si adsit Episcopus, qui id legitime praestare possit, ab eo Neophyti Sacramento Confirmationis initiantur.*

4. Caeterum praevalente quotidiano Baptismo infantum consultius visum fuit, Sacramentum Confirmationis in provectiorem aetatem, v. g. septennium differre, *ut melius suscepti Sacramenti memores esse possint, nisi ex rationabili causa, forte propter diaeceseos amplitudinem, Confirmanti aliud videatur.*

S. Carol.
instruct.
de Confirm.
p. 420.
edit. 1683.

5. Praecipit S. Carolus, ut Parochi suas plebes de hoc Sacramento rite instruunt. *Illud vero, inquit, maxime hortabitur Parochus, ut se, cum hoc Sa-*

cramento Spiritus S. gratia uberrime conferatur, ad eam consequendam jejuniis, eleemosynis, qui per facultates, et vires possunt, aliisque pietatis officiis, et operibus parent; atque imprimis frequentiore, et ardentiore orationis religiosae studio devote sese exerceant, exemplo SS. Apostolorum, qui, dum exspectarent Spiritum sanctum, perseverantes erant in oratione, et jejunio.

6. In Concilio Mediolanensi IV. mandat S. Carolus Pastoribus, ut paucis ante ministrationem diebus Parochus, in cujus parochia hujus Sacramenti administratio indicitur, primo Orationem publicam instituat, ut sui divinae gratiae dona uberrime recipiant.

7. Synodus Audomarenfis primas partes sui officii Pastoribus explicat, ut subditos suos sedulo moneant, quo pueros suos, nondum Confirmationis sacramento insignitos, qui quidem sextum superaverint aetatis annum, ad illud reverenter suscipiendum praeparent, edoctos orationem Dominicam, et symbolum Apostolorum, quantum fert aetas, atque capacitas, jejunos, si permittat valetudo, confessione expiatis, si doli sint capaces, corporis habitu, et capite imprimis mundos. Inde nonnullorum iusta cautela commendatur, quod neminem ad Confirmationem su-

Conc.
Mediol.
P. 8. Tit.
de Visitat.

scipiant, nisi testimonium a suo Parocho meruerit.

Cap. 2.
De Ministr.
Confirm.
Trid. sess.
7. c. 3. de
Confirm.

8. Concilium Tridentinum, repressis erroribus Novatorum, inter caetera et illud dogma declarat, Confirmationis ordinarium Ministrum esse Episcopum. *Siquis inquit, dixerit, sanctae Confirmationis ordinarium Ministrum non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem Sacerdotem; anathema sit.*

9. In Decreto Gratiani comparent spuriae Decretales, quae id genus Ministerii diserte Episcopo vindicant. Ait Pseudo-Eusebius: *Nam, si aliter praesumptum fuerit, irritum habeatur, et vacuum, et inter ecclesiastica nunquam reputabitur Sacramenta.* Refert. c. 1, 2, 3. et 4. D. 5. de Conf.

Innoc. I.
ep. ad
Decent.
c. 3.

10. Superest purior fons veteris juris in Decretali Innocentii I. *De consignandis vero infantibus*, inquit, *manifestum est, non ab alio, quam ab Episcopo fieri licere. Nam Presbyteri licet sint Sacerdotes, Pontificatus tamen apicem non habent. Haec autem Pontificibus solis deberi, ut vel consignent, vel spiritum Paracletum tradant, non solum ecclesiastica consuetudo demonstrat, verum et illa lectio Actuum Apostolorum etc.*

11. In Ecclesia Orientali viget tamen et hodie usus, quod Presbyteri baptizatos in fronte consignent. Aegre inaudit

S. Gregorius, quod hic mos aliquando in Sardinia receptus esset. c. 19. D. 4. de cons. Ast postquam S. Pontifex certior factus est, Sardos a veteri more revocari non posse, indulgit, ut ubi Episcopi desunt, Presbyteri etiam in fronte baptizatos Chrysmate tangere debeant. Refert. c. 1. D. 95.

12. In Concilio Florentino recrudit controversia: *Quare Pontifices non ungerent sacro Chrysmate, sed Sacerdotes; cum hoc Pontificibus sit datum?* Subditur mox in textu: *Haec a Latinis objecta Mytylensis canonice omnia, legitimeque dissolvit.*

13. Innocentius III. haud tulit, quod latini Presbyteri Constantinopoli ad morem orientalis Ecclesiae sibi Sacramentum Confirmationis conferre arrogarent, quia Latinis sequendus est usus latinae Ecclesiae. c. 4. de Consuet.

14. Inde oportet inter Ministrum ordinarium, et extraordinarium, vel delegatum distinguere. Minister ordinarius Confirmationis est solus Episcopus. Alii Sacerdotes extraordinarii Ministri esse possunt. Eugenius IV. ita supposuit: *legitur, inquit; tamen aliquando per Apostolicae Sedis dispensationem simplicem Sacerdotem Chrysmate, per Episcopum consecrato, hoc administrasse Sacramentum Confirmationis.*

Eugen.
IV. in-
struct.
pro Ar-
men.

Conc.
Tolet.
c. 20.

15. Refert Gratianus veteres Canones, qui vetant Presbyteris Chrysm conficere. c. 1. & 2. XXVI. q. 6. Juxta Decretum Concilii Toletani I. *Episcopo sane omni tempore licet Chrysm conficere.* En disciplinam saeculi V. quamvis et eo canone praeceptum fit, ut de singulis Ecclesiis Diaconi ante diem Paschae destinentur ad Episcopum confectum ab Episcopo chrysm recepturi.

16. Antiquae, quae tamen putantur spuriae, Decretales praecipunt, Chrysm esse conficiendum ab Episcopo c. 18. D. 3. de Consecr. Hic usus saeculo VIII receptus videtur, quia tum in Sacramentario S. Gregorii, tum in veteri Ordine Romano, tum in aliis illius aevi auctoribus passim relucet.

17. Statuit Concilium Carthaginense IV, *ut Presbyteri, qui per diversas Diaeceses Ecclesias regunt, non a quibuslibet Episcopis, sed a suis, nec per juniorem Clericum, sed (juxta Gratianum omni anno) aut per seipsos, aut per illum, qui Sacrarium tenet, ante Paschae solemnitatem Chrysm petant.* Refert. c. 4. D. 95.

18. Saeculo IX. Hincmarus testis est, Parochos ab Archidiaconis aliquando chrysm recepisse. Reliqua veterum Canonum cautela fuit, ut vel pro balsamo, vel pro luminaribus emendis nihil a

Presbyteris, Chryisma petentibus, exigeretur. c. 101, 102, 103. et 106. I. q. 1.

19. His argumentis novo jure declaravit Innocentius III. simoniacam esse consuetudinem quorundam Episcoporum in Provincia Cantuariensi, quod exigeretur pecunia pro Chrysmate, idque per anticipatam solutionem: ne viderentur pro Chrysmate accipere. c. 36. *de Simon.*

20. Ait S. Cyrillus: *Quemadmodum panis Eucharistiae post S. Spiritus invocationem non amplius est panis communis, sed est corpus Christi. Sic et S. hoc unguentum non amplius est unguentum nudum, neque, (si quis ita appellare velit) commune, postquam jam consecratum est, sed est Chryisma Christi, quod adventu Spiritus sancti per ipsius divinitatem energiam habet. Quo frons, et alii sensus corporis — symbolice inunguntur: est corpus quidem isto visibili unguento perungitur: anima vero sancto vivifico Spiritu sanctificatur.*

Cap. 3.
De Ritib.
Confirm.
S. Cyrill.
Catech. 3.
Mystag.

21. Hinc patet, usu Orientalis Ecclesiae non tantum frontem, sed et alios sensus, v. g. oculos, nares, aures, et pedes in Sacramento Confirmationis perungi. Ait S. Cyrillus: *ac inde quidem fronti illinitur, ut eum a vobis abstergat pudorem, quem primus homo*

Supr.

transgressor perpetuo circumferebat, simulque efficiat, ut possitis vultu non velato gloriam Domini intueri. Deinde vero aures unguuntur, ut ad audiendum divina mysteria aures accipiatis etc.

22. Conveniunt Graeci, et Latini, quod signent, seu ungant signo crucis. Quippe juxta monitum S. Caroli meminisse oportet, illo signo crucis, quo Christus triumphavit, christianum hominem, in cujus fronte dum confirmatur, in numerum adscribi fortissimorum ejus militum.

S. August.
l. 3. de
Bapt.
c. 16.

23. Uctionem Chrysmatis tum apud Graecos, tum apud Latinos praecedit oratio, quam Episcopus recitat expansis super confirmandos manibus, quibus idem re ipsa indicatur, ac si diceretur, impositis super confirmandos manibus. Ait S. Augustinus: *Quid enim est aliud manus impositio, quam oratio super hominem.*

24. Divulsa a Sacramento Baptismi Confirmationis administratione Paternos, et Maternas aequae, ac ad Baptismum placuit assumere, inter quos impedimentum dirimens constituitur. Nonnulli hic usus exoluit: alibi recentiores Synodi consulunt Parentibus, ut, quantum fieri potest, cognatos, aut affines, aut Clericos in sacris Ordinibus constitutos in Paternos seligant: *Ne multiplicentur impedimenta Matrimonii.*

25. In latina Ecclesia Chryisma per modum crucis fronti confirmandi illinitur praescripta formula: *Signo te signo Crucis et confirmo te chrysmate salutis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti.* Quo tempore haec formula innotuerit, apud Interpretes incertum est, quorum et plures praetendunt, formam hodiernam graecorum esse: *Signaculum doni Spiritus sancti.*

26. In reliquis recidit ad officium Episcoporum providere, ut, postquam Confirmatio a Baptismo disjuncta, in proVectiorem aetatem differri caepit, nemo, quantum fieri potest, tam salubri Sacramento destitutus decedat. Quippe, ut ait Farvacquius Arnacanus Primas Hiberniae, *qui Sacramentum Confirmationis retardant, sine quo plurimi suorum subditorum ab hac luce recedunt, graviter valde coram Deo delinquant.*

Farvacqu.
L. 9.
c. 30.

27. Synodus Buscodunensis in Belgio monet: *Dum hoc Sacramentum ministratur, non modo, qui illud susceperunt, quippe eos, velut Patrini offerunt, sed, quotquot etiam praesentes sancto illi ministerio adsunt, sancte, pieque orent, ac summa animi intentione spectent, quod in illa solemni ministerii celebritate peragitur; tum vero mente reputent caelestia illa Spiritus sancti dona, quae illius Sa-*

Synod.
Buscod.
c. 7.

cramenti virtute fidelibus impenduntur; imprimisque tacita meditatione videant, quas in illis progressionibus habeant, et an vitam agant tanta caelestium donorum ubertate dignam?

Conc.
Mediol.
c. 8.

28. Concilium Mediolanense V. sub S. Carolo tum clausulam, quae nominis mutationem spectat, his rationibus explicat: *Ut, qui hactenus non ad normam Christi Domini vitam instituit, jam abjecto nomine hujusmodi, depositoque veteri homine, et antiqua socordia, rursusque novo, ac sancto suscepto nomine, virilem in sancte agendo constantiam perpetuo deinde praestet.*

I. Petr. 5.
ad Ephes.
6.

* 29. Atque hac, vel alia occasione ad stabiliendam sanctae vitae constantiam, quid Pastoribus consultius, quam inter tanta pericula reliquarum seductionum, et tentationum plebes ad veterem frequentiam eliciendi vivam fidem assuescere? Ait S. Petrus; *Adversarius vester diabolus, tanquam Leo rugiens circuit, quaerens, quem devoret, cui resistite in fide. Quid clarius sententia S. Pauli: Propterea, inquit, accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti stare — in omnibus sumentes scutum fidei, in quo positae omnia tela nequissimi ignea extinguere. Juxta S. Cyprianum: Manere apud nos debet*

S. Cypr.
ep. 3.

*fidei robur immobile et stabilis, atque inconcussa virtus contra omnes incur-
sus, atque impetus oblatrantium flu-
ctuum, velut petrae objaçentis forti-
tudine, et mole debet resistere. Ex sen-
tentia S. Cyrilli Alexandrini: Oportet, ut in fide confirmemus, qui jam in Christum crediderant, quos sanguine suo acquisivit, sincerosque adoratores effecit. Quid monito S. Augustini salubrius? Accipite, ait, filii regulam fidei, quod symbolum dicitur. Et; cum acceperitis, in corde scribite, et quotidie dicite apud vos: antequam dormiatis, antequam procedatis, vestro symbolo vos munite. Symbolum nemo scribit, ut legi possit, sed ad recensendum, ne forte deleat oblivio, quod tradidit diligentia. Sit vobis codex vestra memoria.*

S. Cyrill.
Apol. ad
Theod.
Imp.

S. Aug.
de Symb.

TITVLVS IV.

De Sacramento Eucharistiae.

CAPVT I.

De Materia, Forma et Ministro Eucharistiae.

1. Eliciendis actibus vivae fidei amplissimum locum praebet augustissimum SS. Eucharistiae Sacramentum. Ait B. Ephrem: *Participa immaculatum corpus, et sanguinem Domini in fide ple-*

S. Ephrem. de
Natur.
Dei cu-
rios. non
scrut.

nissima, certus, quod agnum ipsum comedas.

2. Quippe juxta Oraculum Concilii Lateranensis IV. *Christi corpus, et Sanguis in Sacramento Altaris sub speciebus panis, et vini veraciter continentur, transubstantiatis pane in corpus, et vino in sanguinem potestate divina, ut ad percipiendum mysterium unitatis accipiamus ipsi de suo, quod ipse accepit de nostro. Refert. c. 183. de SS. Trinit.*

Conc.
Const.
sess. 19.

3. Juxta Decretum Concilii Constantiensis *firmissime ergo credendum est, et nullatenus dubitandum, integrum Christi corpus, et sanguinem tam sub specie panis, quam sub specie vini veraciter contineri. Quid disertius?*

Trid. sess.
13. de SS.
Euch.
Sacram.
c. 3.

4. Reliqua dogmata augustissimi hujus Sacramenti explicat, illustrat, et vindicat S. Synodus Tridentina. Inter alia declarat S. Synodus: *Si quis dixerit sub qualibet specie, et sub qualibet ipsius parte non contineri facta separatione totum Christum; anathema sit.* Adjecta hac clausula Concilium Catholicis reliquit disputare, an Christus totus esset in qualibet particula Hostiae integrae, nimirum ante separationem factam.

Eug. IV.
pro Arm.

5. Decretum Eugenii IV. declarat materiam hujus Sacramenti pro consecratione corporis esse panem triticeum

et pro consecratione sacri Sanguinis esse vinum de vite. Graeci pane fermentato: Latini pane azymo, salva unitate fidei, et diversitate disciplinae, utuntur. Hinc cuique ritus suae Ecclesiae religiose colendus est. Jure novo latino Presbytero imminet depositio ab officio, et beneficio, si in pane fermentato consecrare ausus fuerit. *c. 14. de Celebr. Miss.*

6. Graeci, Latinique formam hujus Sacramenti in verbis ipsis Domini reponunt. Hodierna quidem latina formula calicis, quoad tenorem verborum, non est in Scriptura sacra, nec in Liturgiis veteribus; est tamen optima, quia exprimit sensum aliarum formularum, quae exstant apud Evangelistas, et S. Paulum. In Decreto Gratiani uberius relucet veteres auctoritates, quae virtutem, et majestatem divinorum illorum verborum explicant. *c. 55. et passim. D. 2. de Conf.*

Menard.
ad Sacram.
S. Greg.
p. 19.

7. Minister hujus Sacramenti est Sacerdos. Repressit Synodus Nicaena I. inde olim audaciam Diaconorum, quod quibusdam in locis S. Eucharistiam praesumerent administrare Presbyteris. Quod, ait, *nec consuetudo tradidit, ut, qui offerendi potestatem non habent, iis, qui offerunt, dent Corpus Christi.* Riserat S. Hieronymus Hilarium schismaticum, quod, cum Diaconus

Conc. Nicaen. c. 18.

S. Hieron.
adv. Lucifer.

ab Ecclesia recessit, solusque, ut putat, turba sit mundi, neque Eucharistiam conficere possit, Episcopos, et Presbyteros non habens.

8. Vetus tamen Diaconorum officium fuit, Sacramentum Eucharistiae populo dispensare. Statuit Concilium Carthagenense IV. *Praesente Presbytero, Diaconus Eucharistiam Corporis Christi populo, si necessitas cogat, jussus erogat.* Refert. c. 18. D. 93.

9. Dispensatio ergo Corporis Christi nonnisi extra ordinem Diaconis obtigit; dispensatio vero Sanguinis Dominici frequentius, et vulgarius Diaconis competiit. Vestigium veteris disciplinae hodie superesse videtur, quod Diaconus in Missa solemni calicem una cum Presbytero offerat; dicit enim Sacerdos in oblatione calicis pluraliter: *Offerimus*, cum inoblatione panis dicatur singulariter: *quam tibi offero.*

10. Postquam circa saeculum XII. aut XIII. communio Laicorum sub utraque specie desuit, et vetus officium Diaconorum dispensandi populo calicem exolevit, hac occasione jure novo ad Parochos, titulo curae animarum, recidit consecratio, dispensatioque SS. Eucharistiae, quia ab iis populum oportet Sacramenta percipere. *Clem. 1. de Privilegiis.*

11. Sensim emerſit libertas a quovis Sacerdote ſaltem extra tempus Paſchale, SS. Euchariftiam obtinendi. Dum enim in Eccleſiis Regularium, aliisque Orationibus paſſim populus ad Sacra admitti coepiſſet, conſequens viſum fuit, quod, ubi ſacrificio intereſſeliceret, ibi et ſacra Communio percipi poſſet, quia Communio eſt quaedam pars ipſius ſacrificii. Interim indiſcreta libertas preprimis ſuffragari viſa eſt multiplici illius Sacramenti profanationi. dum ſceleſtis quibusque, etiam notoriis peccatoribus via aperta eſt, ſine ullo repulſae metu ad S. Menſam obrepenti? Quid enim facilius eſt, quam neglecto Parochiali Presbytero, cui ejus vita nota eſſe poſſet, alium quemquam ignotum Presbyterum adire, ut ab eo Euchariftia percipiatur, ſpretis tantis Synodorum Decretis, ut publici, ac notorii peccatores a Sacramento repellantur.

12. Ex inſtituto Chriſti Domini eſt Euchariftia cibus, et potus animae. Hic enim Ordo elucet ſpiritualis vitae, ut, quemadmodum per Baptiſmum ad regnum caelorum generamur, per Confirmationem roboramur, ita per Euchariftiam nutriamur. Ait Chriſtus Dominus diſerte: *Caro mea vere eſt cibus, et ſanguis meus vere eſt potus etc.*

Cap. 2.
De SS.
Com.

Joan. VI.

13. Hac conſideratione multis ſaeculis uſitatum fuit, quod haec tria Sacra-

menta per continuam seriem mox administrarentur, ita, ut et ipsis pueris, in tenera, et infantili aetate baptizatis Eucharistia porrigeretur. Superest et hodie vetus usus in Ecclesia orientali. In Ecclesia latina veteris usus meminit Hugo a S. Victore, qui saeculo XI. scripsit. *Pueris, inquit, recens natis idem Sacramentum in specie sanguinis est ministrandum digito Sacerdotis, quia tales naturaliter sugere possunt.*

Trid. sess.
21. de
Comm.
cap. 4.

14. Labentibus saeculis a Baptismo discernere Confirmationem, Communionemque placuit, ut progressu aetatis uberior locus instructionis, et praeparationis, ad percipiendum cum majori fructu utrumque Sacramentum, superesset. Hinc S. Synodus Tridentina docet, *parvulos, usu rationis carentes, nulla necessitate obligari ad sacramentalem Eucharistiae Communionem: siquidem per Baptismi lavacrum regenerati, et Christo incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa aetate admittere non possunt.*

In Act.
Mediol.

15. Pertinet inde ad officium Pastorum, ut pueros, procedente aetate, de tanto mysterio sollicitè instruant, explorent, curentque, ut ad primam communionem, cum iusta reverentia, et pietate sumendam, admitti mereantur. Inter alia statuit S. Carolus in Synodo diaecesana XI. Mediolanensi, *ut*

Parochi singulis mensibus semel certa constituta die, pueros, qui annos novem attingunt, ad Ecclesiam evocent: sigillatimque ad rectam confitendi rationem instruant, regulis in sacramentali libro traditis: Illos autem, qui decennium attigerint, hebdomadae Septuagesimae initio accersant, et sigillatim instruant, atque erudiant ad cognitionem, cultumque SS. Sacramenti Eucharistiae; doceantque, quam humiliter, et religiose, reverenterque ad eam sumendam accedant, ex regulis item praescriptis ejusdem libri sacramentalis.

16. Superest et in adultis justae discretioni uberior locus, ut nemo indignus ad S. Mensam accedat. Olim Diaconus magna voce, terribili clamore (ut loquitur S. Chrysostomus) tanquam praeco ~~manum~~ tollens in altum, stans excelsus, et omnibus manifestus, clamabat: SANCTA SANCTIS; quasi diceret; si quis non est Sanctus, non accedat. Non solum de peccatis purus, sed etiam sanctus: Sanctum enim non facit solum liberatio a peccatis, sed etiam praesentia S. Spiritus, et bonorum operum copia. Non solum volo vos a caeno esse liberos, sed albos esse, et speciosos.

S. Chrysost.
hom. 17.
in cap. 9.
ad Hebr.

17. Praecipit Rituale Romanum: Arcendi sunt a sacra Communionem publi-

ce indigni, quales sunt excommunicati, interdicti, manifesteque infames, ut meretrices, concubinarij, faeneratores, magi, sacrilegi, blasphemj, et alij ejus generis, five notorietate juris, five notorietate facti publici peccatores, nisi de eorum poenitentia, et emendatione constet, et publico scandalo satisfecerint.

Supr.
P. 601.

18. Quid salubrius Decreto S. Caroli? *Neminem peccatis publicis irretitum ad communionem excipiet (Parochus) nisi prius scandalo publico satisfecerit; etiamsi absolutionis a Poenitentiariis, aut Confessoribus etiam Regularibus, acceptae testimonium produxerit.*

Conc.
Mediol.
P. I.
Tit. 9.

19. Ex veteri rigore poenitentiae satis diu alibi superfuit usus, quod damnatis ad ultimum supplicium SS. Eucharistia denegaretur, sed postquam Clemens V. decrevit, his, si peterent, denegandam non esse poenitentiam, praevaluit indulgentia, ut et SS. Eucharistia donarentur. En Decretum S. Caroli in Concilio Mediolanensi V. *Reus capitis damnatus, inquit, quo die pro Viatico SS. Corpus Domini sumpsit; Christo Redemptori, qui pro illius etiam anima sanguinem in ara Crucis profudit, a pijs Judicibus, Magistratibusque, illo ipso sanguine redemptis, tribuatur, ut ne eo die supplicio afficiatur,*

multis locis piae, et laudatae consuetudinis est.

20. En reliquum Decretum Ritualis Romani quoad peccatores occultos. *Occultos vero, inquit, peccatores, si occulte petant, et non eos emendatos cognoverit (Parochus) repellat; non autem si publice petant, et sine scandalo eos praeterire nequeat.* Haec, et vetus cautela fuit. c. 19. II. q. 1.

21. Repulsus indignis inter caeteros olim frequens, et fere quotidiana communio viguit. Stetit enim usus, Pontificem, confectis mysteriis, sumfisse Eucharistiam, et singulis praesentibus tum per se, tum per Diaconos tradidisse, quin ullus interesse Sacris permetteretur, nisi qui offerre, si posset, et de oblatis participare vellet. Ait S. Hieronymus: *scio; Romae hanc esse consuetudinem, ut fideles semper Christi corpus accipiant.*

Cap. 3.
De Commun.
Pasch.

S. Hieron.
ep. 5. ad
Pam-
mach.

22. Quum saeculo VI. vetus fervor remittere videretur, statuit Concilium Agathense, Catholicos ab Ecclesia ejiciendos esse, nisi in Natali Domini, Paschae, et Pentecoste communicaverint. c. 19. D. 2. de Consecr.

23. Hoc exemplo decernit Concilium Turonense III. *Etsi non frequentius, saltem in anno ter laici homines, communificent, (nisi forte majoribus quibuslibet criminibus per ordinem poeni-*

tentiae canonicae impediuntur) in Pascha videlicet, Pentecoste, et Natali Domini. Gratianus id Decretum perperam Fabiano inscribit c. 16. D. 2. de Conf.

24. Novo jure annua communio ad Pascha restrictum est. Statuit Concilium Lateranense IV. *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti et injunctam sibi poenitentiam propriis viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiae Sacramentum.* Refert. c. 12. de Poenit. et Remiss.

Trid. sess.
13. de
Euchar.
c. 9.

25. Concilium Tridentinum anathema pronuntiat: *Si quis negaverit, omnes, et singulos Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate ad communicandum, juxta praeceptum S. Matris Ecclesiae.*

Sess. 22.
de Sacrif.
Miss. c. 6.

26. Alibi tamen S. Synodus declarat, sibi in votis esse, ut Christi fideles frequentius ad sacram Communionem accedant; imo, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed etiam sacramentali Eucharistiae perceptione communicent. Juxta crisin Benedicti XIV. Tridentini Patres consulto tamen abstinuerunt ab universali

Bened.
XIV. de
Synod.
Lib. 7.
c. 12.

regula de hac re tradenda; cum satis exploratum habuerint, eam unice posse a peculiari cujuslibet statu, devotione, et charitate desumi.

27. Quid discretius sententia S. Chrysostomi? *Quinam, inquit, erunt nobis magis accepti; an, qui semel, an, qui saepe, an, qui raro? Nec hi, nec illi, sed ii, qui cum munda conscientia, qui cum mundo corde, qui cum vita, quae nulli est affinis reprehensioni. Qui sunt hujusmodi, semper accedant. Qui non sunt hujusmodi, ne semel quidem.*

S. Chrysost. hom. 17. in Epist. ad Hebr.

28. Quantum ad praeceptum annuae Paschalis communionis pertinet, ea cuique fidelium in propria Parochia a proprio Sacerdote accipienda est. S. Carolus in Concilio Mediolanensi P. II. statuit, ut *Parochi — ad populum conversi denuntient, ut, si quis eorum, qui adsunt, Parochiae suae incola non est, ad suam quisque Parochialem Ecclesiam abeat, ubi, quemadmodum sanctionibus Canonum jussu est, eo tempore sacram Eucharistiam sumat.*

Conc. Mediol. II. Tit. 7. Decr. 12.

29. Paschalis communio eo modamine praecepta est, nisi sorte de consilio proprii Sacerdotis, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus ab ejus perceptione duxerit abstinendum. *Mavult enim Ecclesia, ut quisquam diutius abstinendo digne accedat, quam ut praecipitanter sumendo iudicium sibi man-*

ducet. In reliquis, quamvis certum sit, per proprium Sacerdotem intelligi proprium cujusque Parochum, nihilominus juxta modernam disciplinam quisque Confessarius, qui in Paschate habet potestatem excipiendi confessiones, etiam habet potestatem respectu sui poenitentis tempus Paschalem communionem prorogandi, quia solus potest discernere, quid cuique poenitenti conveniat?

30. Ex Decreto Concilii Lateranensis IV. qui communionem Paschalem vel contemnit, vel negligit, *vivens ab ingressu Ecclesiae arceatur, et moriens ecclesiastica careat sepultura*. Hanc poenam alii ferendae, alii latae esse sententiae censent. c. 12. de Poenit. et Remiss.

Cap. 4.
De S.
Viat.
Rit. Rom.

31. SS. Altaris Sacramentum et iur-
firmis necessarium est. Inquit Rituale
Romanum: Hortetur *Parochus infirmum, ut S. Communionem sumat, etiamsi graviter non aegrotet, aut mortis periculum non immineat; maxime si festi alicujus celebritas id suadeat: neque ipse illam administrare recusabit.* — PRO VIATICO autem ministrabit, cum probabile est, quod eam amplius sumere non poterit. Quodsi aeger sumpto S. Viatico dies aliquot supervixerit, vel periculum mortis evaserit, et communicare voluerit, ejus pro desiderio Parochus non deerit.

32. Oportet ergo duplicem infirmorum communionem distinguere; unam per modum devotionis, et alteram per modum Viatici. Inter utramque haec notatur diversitas, quod juxta Rituale Romanum Viaticum possit dari brevi morituris, etiam non jejunis: caeteris autem infirmis, qui ex devotione in aegritudine communicant, danda sit Eucharistia ante omnem cibum, et potum, non aliter, ac caeteris fidelibus, quibus nec etiam per modum medicinae antea aliquid sumere licet. Est et differentia in formula administrationis. Pro Viatico enim dicit Sacerdos: *Accipe frater, (vel soror) Viaticum corporis D. N. J. C. qui te custodiat ab hoste maligno, et perducatur ad vitam sempiternam.* Pro devotione locus est formulae ordinariae. *Corpus D. N. J. C. custodiat etc.*

33. S. Viaticum et saepius ab aegro peti potest, et aegro administrari debet, etsi jejunis non sit. Juxta Rituale Parisiense: *Quod si per aliquod tempus in eodem periculo constitutus remaneat, vel, postquam periculum mortis evaserit, denuo in illud incidat, et sacrum Viaticum iterum petat, annuet ipsi Parochus, dummodo saltem dies decem ab altera Viatici sumptione intercefferint.*

34. Illud utrique communioni infirmorum commune est, quod etiam juxta modernam disciplinam ea reservetur Parocho, missis Regularium privilegiis, quae ad proprias Ecclesias restringuntur, ut ad domos infirmorum extra casum necessitatis haud porrigantur. Jure novo lata est censura excommunicationis in Regulares, qui Clericis, aut Laicis *extra suas Ecclesias* Sacramentum Eucharistiae administrare, non habita super hoc Parochialis Presbyteri licentia speciali, praesumpserint. *Clem. 1. de Privil.*

Synod.
Buscod.
Tit. 7.
c. 15.

35. Reliquum est inde Parochi officium, ut paratus, promptusque sit diu, noctuque, quantum opus est, infirmis administrare Sacramentum. Quid aequius Decreto Synodi Buscoducensis? *Nunquam tamen, inquit, Pastor, tempore nocturno, aut alias, quantumvis importuno vocatus, cum id infirmi status postulat, ab officio faciendo se excuset, gravissime puniendus, cujus culpa infirmus non munitus Sacramentis e vita excefferit.*

36. Monet tamen Rituale, cavendum esse Parochis, ne ad indignos cum aliorum scandalo Sacramentum deferatur: quales sunt *publici usurarii, concubinari, notorie criminosi, nominatim excommunicati aut denunciati, nisi se prius sacra Confessione purgaverint,*

et publicae offensioni prout de jure, satisfecerint.

37. Nec deferendum est Sacramentum ad aegros, quid illud sumere non possunt, aut non volunt. Vetat Manuale Cameraense, Sacramentum in domos deferri *ad adorandum, seu devotionis causa ostendendum*. Quippe Sacramentum nec ad hoc institutum est, neque hanc consuetudinem habet Ecclesia Dei. Si tamen aliquando accidit inopinato, quod aeger, vi morbi correptus, illud sumere nequeat, ut illi tunc recte administrari non possit, Parochus cum aliis, qui adsunt, oret: et, si aegrotus optet, aperta pixide, liceat ostendere adorandum, *sed non detur ad osculandum*. Atque hoc casu Parochus non desit officio, aegrum instruendi, et monendi, ut illud sumat spiritualiter, per desiderium scilicet, votum et fidem vivam, quae per dilectionem operatur, consolando eum his verbis S. Augustini: *Crede et manducasti.*

S. Aug.
Tract. 25.
in cap.
VI. Joan.

38. Honorius III. mandat Sacerdoti, ut S. Eucharistiam *in decenti habitu, superposito mundo velamine ferat, et referat manifeste, ac honorifice ante pectus, cum omni reverentia, et timore, semper lumine praecedente, cum sit candor lucis aeternae, ut ex hoc apud omnes fides, et devotio augeatur*. Refert. c. 10. de *Celeb. Miss.*

39. Inde recentioribus constitutionibus frequenter cautum est, ne SS. Sacramentum unquam, nisi necessitas inevitabilis appareat, clanculo, aut quasi in occulto ad aegros deferatur, etiamsi infirmus frequentius communicare vellet, aut nollet aegritudinem suam inde propagari.

40. Reliquae ordinationes decernunt, ut, ad conciliandum populi concursum, comitatumque Sacramenti augendum, cum campanae pulsu signum detur, Confraternitatesque instituuntur. Ex Decreto S. Caroli in Concilio Modiolanensi IV. *Parochus hortetur, et curet, ut unusquisque Paterfamilias praesertim dato campanae signo, quo S. Eucharistiae ad aegrum deferendae significatio fit, sine mora in Ecclesiam Parochialem conveniat, vel alium de familia digniorem mittat, ad illam cerei, candelaeve lumine prosequendam etc.*

Conc.
Mediol.
VI. Tit. 9.

41. In latina Ecclesia solemnissime auctus est cultus publicus SS. Sacramenti repertis Ostensois et Monstrantiis per Processiones, et Expositiones sanctissimi Venerabilis, quibus progressu temporis festivitas corporis Christi argumentum, et exemplum tribuit, profusis indulgentiis, quibus recentiores Pontifices tam laudabiles institutiones stiparunt. *Clem. un. de Relig. et Venerat. SS.*

Cap. 5.
De cult.
SS. Venerab.

42. Tridentina Synodus declarat, *pie, et religiose admodum in Dei Ecclesiam inductum fuisse morem, ut singulis annis peculiari quodam, ac festo die praecelsum hoc, ac Venerabile Sacramentum singulari veneratione, ac solemnitate celebraretur, utque in processionibus reverenter, et honorifice illud per vias, et loca publica circumferretur.*

Trid. sess.
13. de
Euchar.
c. 5.

43. Quum vero labentibus saeculis indiscretior usus solemnium harum processionum, et expositionum aliquando obrepisset, Concilium Colonienſe Ann. 1452. vetare voluit, quod *deinceps ipsum SS. Sacramentum nullatenus visibiliter in quibuscunque Monſtrantiis ponatur, aut deferatur, nisi in sanctissimo Festo Corporis Christi cum suis Octavis semel in anno, in qualibet civitate, aut oppido seu Parochia, vel ex singulari indulto Ordinarii; aut alias pro pace, aut alia necessitate imminente, ex indispositione, rempublicam praegravante.*

44. Inde SS. Congregatio frequenter decidit, non licere Regularibus, utcunque exemptis, etiam in eorum Ecclesiis sanctissimum Eucharistiae Sacramentum publice adorandum exponere, nisi ex publica causa, quae probata sit ab Ordinario.

45. Cavendum, ne nimia expositionis frequentia minuat reverentiam. Que-

rebatur Gropperus Archiepiscopus Colonienfis: *Venerabile Sacramentum in proceffionibus nimis crebro circumfertur, et populo plus nimio, et plerumque palam fpectandum exhibetur — — utinam Deus ea corrigat, iisque, ut ea corrigant, inſpiret, qui ex ratione functionis ſuae corrigere jure obligantur.*

Conc. Mediol. P. 2. c. 3.

46. Reſectis corruptelis providendum eſt, ut Venerabile, ſi juſta cauſa exponendi eſt, decenti, cultu, et ornatu producat. In Concilio Mediolanenſi IV. ſtatuit S. Carolus, *ut, dum Venerabile exponendum eſt, Proceſſio in exponendo SS. Sacramento per Eccleſiam agatur, Lytaniis ſtatisque Antiphonis, precibus, et orationibus cum cereis accenſis: itidemque in eo reponendo ſervetur.*

47. In reliquis omne punctum ſolida devotio populi fert, qui inde ſedulo inſtruendus eſt, quomodo, et qua de cauſa Venerabile exponatur: ut nimirum Chriſtus ibidem, ſub ſpeciebus panis vere, et realiter praeſens, tanquam verus Deus pro nobis homo factus cultu latriae adoretur, atque ſpecialis memoria paſſionis ejus recolatur, majorique quaſi fiducia, praeſente Advocato noſtro, ad thronum gratiae accedamus.

*48. Quid ſalubrius, quam ex ſententiis Patrum nonnulla tam piae, et juſtae fiduciae

fiduciae argumenta subnectere? Ait S. Chrysostomus: *Ne animo concidamus, qui carnem suam, et sanguinem ipsum nobis communicavit; quid pro salute nostra recusabit facere?* Ex sententia Salviani: *Extendit Deus super spes nostras munera sua, et quod maximum, et rarissimum est, dona illius etiam tua vota vicerunt.* Juxta S. Hieronymum: *Quotidie hoc convivium celebratur, quotidie Pater filium recipit, semper Christus credentibus immolatur.* En verba S. Petri Chrysologi! *Christiane, inquit, qui se tibi hic ad manducandum dedit, quid suum tibi denegare poterit in futurum. Quid brevius sententia S. Bernardi? Quid melius seipso dare poterat, vel ipse.*

S. Chrys.
hom. 2.
ad Pop.
Ant.

Salvian.
L. 2. ad
Eccl. Cat.

S. Hier.
ep. ad
Damas.

S. Petr.
Chrys.
serm. 67.

S. Bern.

TITVLVS V.

De Celebratione Missarum.

CAPVT I.

De Liturgiarum Origine, et Diversitate.

I. Declarat S. Synodus Tridentina: *Cum natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli, propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam instituit, caeremonias-*

Trid. sess.
22. de Sa-
crif. Miss.
cap. 5.

Van-Espen J. Eccl. P. II.

E

que adhibuit — — ex apostolica disciplina, et traditione, quo et Majestas tanti sacrificii, et Sacramenti commendaretur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis, et pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio, Sacramentoque latent, contemplationem excitentur.

2. Hunc processum, complexumque SS. Rituum, et caeremoniarum Liturgiam appellare placuit, quia ordo praescriptus est, quo augusta illa Sacra consecranda, dispensandaque sunt. Ait S. Augustinus: *Et ideo (Christus) non praecepit, quo ordine deinceps sumeretur, ut Apostolis, per quos Ecclesias dispositurus erat, servaret hunc locum.*

3. Veterem liturgiam S. Justinus ita delineat: *Die solis, inquit, omnes, qui in oppidis, vel in agris morantur, conveniunt in eundem locum. (domum privatam) Omnibus coactis Commemtaria Apostolorum, aut scripta Prophetarum, quantum per tempus licet, leguntur. Lectore quiescente, Praesidens orationem, qua populum instruit, et ad eorum, quae pulchra sunt, imitationem adhortatur, habet. Tum simul consurgimus omnes, et praecationes fundimus; Et sicut jam diximus, finitis praecationibus nostris, panis offertur, vinum, et aqua. Consimiliter Praepositus ipse, quantum potest, vota, et*

gratiarum actiones effundit; et populus fauste acclamat, dicens: Amen. Et distributio, communicatioque fit eorum, super quibus gratiae sunt actae, cuique praesenti: absentibus autem per Diaconos mittitur.

4. Labentibus saeculis pro locorum, temporumque diversitate, et Ecclesiarum libertate, et necessitate variae Liturgiae non modo in Oriente, sed et in Occidente, quas recensere longum foret, innotuerunt. Hac occasione rescripserat ad S. Augustinum in Angliam S. Gregorius: *Mihi placet, ut sive in Romana, sive in Gallicana, sive in quolibet Ecclesia aliquid invenisti, quod plus Omnipotenti Deo placere possit, sollicitè eligas. — Non enim pro locis res, sed pro rebus loca nobis amanda sunt.*

S. Greg.
lib. 12.
ep. 32.

5. Quid inde superest, quam, ut quisque privatus ritum suae Ecclesiae, sui-que aevi religiose colat? Inquit S. Augustinus: *In his rebus, in quibus nihil certi statuit divina Scriptura, mos populi Dei, vel instituta Majorum pro lege tenenda sunt: de quibus, si disputare voluerimus, et ex aliorum consuetudine alios improbare, orietur interminata luctatio.*

S. August.
ep. ad Casul.
36.

6. Veteres Missam publicam dixerunt, ad quam populus convenire solebat, ut proprio Pastore Sacra perciperet. Quippe

Cap. 2.
De Miss.
Publ.

dicta est Missa publica, solemnis, conventualisque a confluxu populi circumstantis, offerentis, communicantisque. S. Gregorius eo sensu frequenter meminuit Missarum publicarum, quas vetat in Monasteriis, aut aliis Oratoriis privatis fieri. c. 6. XVIII. q. 2.

7. Quippe ad unionem servandam facere visum est, ut quisque in sua Parochia a proprio Pastore sacris institueretur, imbuereturque. Hac occasione veteres Canones censuram saepe strinxere, si quis diutius a Missa Parochiali abesset, aut alibi diebus festis, et Dominicis interesse Sacris maluisset. Refert Decretum Concilii Nannetensis Gratianus c. 4. IX. q. 2.

8. Sub finem Saeculi XV. suborta est in Germania quaestio inter Parochos, et Rectores Ecclesiarum, Mendicantesque Ordines, qui jactabant, populum recentioribus privilegiis religiosorum Ordinum dispensari a praecepto frequentandi die dominico, aut festivo Missam Parochialem. Sixtus IV. ea occasione decidit, ut Fratres Mendicantes non praedicent, populos Parochianos non teneri audire Missam in eorum Parochiis diebus dominicis, et festivis, *cum jure veteri, novoque cautum sit, illis diebus Parochianos teneri audire Missam in eorum Parochiali Ecclesia.* — — *Non obstantibus constitutionibus, et ordi-*

nationibus Apostolicis, ac privilegiis eisdem fratribus in genere, vel in specie concessis. Refert Decretum Extrav. Com. c. 2. de Treug. et Pac.

9. Praevalente remissione disciplinae Concilium Tridentinum praecepit Episcopis, ut moneant populum frequenter ad suas parochias, saltem diebus dominicis, et majoribus festis accedere. Cum ergo olim saevius contra absentes a Missa Parochiali procederetur, hodie tantum praescribuntur monita ad illam frequentandam.

Trid. sess. 22. Decr. de Obs. et evit. in celebr. Miss.

10. Superest in Decreto Gratiani Capitulare Theodulphi Aurelianensis, eo tenore: *Et hoc attendendum est, ut Missae peculiares, quae per dies solemnes a Sacerdotibus inferioribus fiunt, non ita in publico fiant, ut propter eas populus a publicis Missarum solemnibus, quae hora tertia (juxta computum ecclesiasticum) canonice fiunt, abstrahatur.* Refert Gratianus sub epigraphe S. Augustini. c. 52. D. 1. de Conf. et ibi Corr. Rom.

11. Hoc exemplo recentiores Synodi passim decreverunt, ut durante officio Parochiali nullibi Sacra celebrarentur. En Concilii Turonensis de Ann. 1585. Decretum! Ne, inquit, *praetextu divinorum officiorum, quae in aliis Ecclesiis, quam paraecialibus celebrari solent, revocari aut distrahi (Parochiani) pos-*

Synod. Turon. c. 15.

sint, majorem Missam, et vespervas in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, et Monasteriis, post paraeciale officium peractum, tantum debere inchoari decernimus. Quod, ut commodius fiat, Episcopi, seu eorum officiales, ipsis Rectoribus, seu Paraecis certas horas, quibus majorem Missam, et vespervas in suis Ecclesiis celebrare teneantur, ita praescribant, ut paraecialibus divinis peractis, ipsi Paraeciani ad Cathedrali, Collegiatis, aliasque Monasteriorum Ecclesias, ad divina in his audienda, pro sua devotione se transferre valeant.

12. Reliquae Synodi inde horam officii Parochialis ita definierunt: a festo Paschae usque ad festum S. Remigii, seu Calendas Octobris, Missa Parochialis celebretur hora octava, vel circiter; a Calendis vero Octobris usque ad Pascha, hora nona. Hoc Decretum est Synodi Mechliniensis Diaecesanae de Ann. 1609. Juxta Concilii Turo-nensis Decretum. Nec prius, nec tardius celebrent hi, quibus incumbit, etiam nobilium, vel aliarum Personarum favore, aut precibus, minis, seu comminationibus in contrarium non praevalituris.

13. Jure novo et campanas Paraeciales, quibus signum datur ad conventum Missae Parochialis, a campanulis parti-

Synod.
Mechl.
Tit. II.
c. 6.

cularium Oratoriorum, seu Regularium Ecclesiarum distinguere placuit. Ecclesiae enim Parochialis est plures, et majores campanas habere. Regularibus praescripsit Joannes XXII., ut unam tantum, et minorem campanulam ad Sacra facienda adhibeant. *Extrav. Com. c. un. de Offic. Custod.*

14. Missa Parochialis specialiter offertur pro populo illius Parochiae: insuper in Missa Parochiali non tantum Evangelium legi, aut cantari debet, sed etiam explanari, et a Parocho populus instrui: sive ipsa concio Missae Parochiali jungi debet. Praecipit Concilium Tridentinum, *ut Episcopi curent, ut Parochi inter Missarum solemnia, ac divinorum celebrationum sacra eloquia, et salutis monita, vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explanent.*

Trid. sess.
24. c. 7.

15. Ait in Concilio Mediolanensi IV. S. Carolus: *Curent Episcopi, quod veteris Ecclesiae instituti est, sermonem, sacramque Concionem ubique inter Missarum solemnia, lecto Evangelio, potissimum haberi, sive ab illo eodem Sacerdote, qui Missam celebrat, sive ab alio habeatur.*

Conc.
Mediol.
IV. P. I.
Tit. de
verb. Dei
Praedic.

16. Scribit Walafridus Strabo: *faciendum est, illam Missam veteri ordine esse legitimam, cui intersunt Sacerdos, respondens, offerens, atque communicans; sicut ipsa compositio pre-*

Cap. 3.
De Miss.
Privat.
Wal.
Strab. de
Reb. Eccl.
c. 22.

eum evidenti ratione demonstrat. Scilicet, si desunt communicantes, Missa non est legitima quoad illum finem, quo spiritualis populi fidelis nutritio exhibetur. Quippe juxta antiquos Patres soli communicantes, missis Catechumenis, et poenitentibus, aliisque, qui se ad communionem non paraverant, sacris Mysteriis interesse consueverant: hoc enim ipsa confectio Sacramentorum innuit, in qua Sacerdos non pro sola sua oblatione, et communione, sed et aliorum rogat, et maxime in oratione post communionem pro solis communicantibus orare videtur. Nec proprie communicatio dici potest, nisi plures de eodem sacrificio participant. Haec Micrologus observat.

Microlog. de
Obs. Eccl.
c. 51.

Trid. sess.
22. de
Sac. Miss.
c. 6.

17. Hoc argumento et Concilio Tridentino in votis stetit, ut in *singulis Missis fideles adstantes, non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communicarent, quod ad eos SS. hujus Sacrificii fructus uberius proveniret,*

Morin. de
Poenit.
Lib. 8.
c. 14.

18. Si fides Morino est: Consuetudo moderna corpus Christi propter fidelium communionem reservandi recens est, a Monachis primum inducta, deinde ab aliis plerisque usurpata, quae nondum tamen Romani ritus Rubricas expungere potuit.

19. Rituale Romanum Pauli V. haec praescribit: *Communio autem populi intra Missam statim post communionem Sacerdotis celebrantis fieri debet — cum orationes, quae in Missa post communionem dicuntur, non solum ad Sacerdotem, sed etiam ad alios communicantes spectent.*

Rit. Rom.
de Sacr.
Euchar.

20. In quantum vero Sacrificium institutum fuit, ut Deo per illud supremus cultus exhibeatur, precesque pro populo fundantur, et Missas privatas, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, probat, commendatque S. Synodus, *siquidem illae quoque Missae vere communes, et publicae censeri debent; partim, quod in eis populus spiritualiter communicet; partim vero, quod a publico Ecclesiae ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur.*

Trid.
Supr.

21. Saeculo IX. invaluerunt Missae privatae, quae dicebantur solitariae, eoquod Sacerdos solus etiam nemine ministrante, aut praesente eas privatim, et solitarie perageret. Missae hae primum in Monasteriis fuerunt frequentatae, et sensim etiam a Presbyteris saecularibus celebrabantur: fuerunt vero a pluribus Synodis reprobatae, prout patet ex Decreto Concilii Parisiensis VI.

Con.
Parif. VI.
lib. I.
c. 48.

Irrepsit, inquit, in plerisque locis,

partim incuria, partim avaritia reprehensibilis abusus, et congrua emendatione dignus, eo quod nonnulli Presbyterorum sine Ministris Missarum solemnia frequentent. Quod nec verba Domini Salvatoris, quibus Mysteria corporis, et sanguinis sui celebranda tradidit; nec Apostoli Pauli documenta declarant, nec etiam in ipsis actis Apostolorum, si enucleatim legantur, ita fieri debere ullo modo invenitur. Unde conveniendus, imo interrogandus nobis videtur hujusmodi corporis, et sanguinis Domini solitarius Consecrator, quibus dicit: DOMINUS VOBISCUM, et a quo illi respondetur: ET CUM SPIRITU TUO, vel pro quibus Domino supplicando inter caetera: Memento Domine, et omnium circumstantium, cum nullus circumstet, dicit: quae consuetudo, quia Apostolicae, et Ecclesiasticae auctoritati refragatur, et tanto Mysterio quandam inhonorationem irrogare videtur, omnibus nobis in communi visum est, ut deinceps hujusmodi usus inhibeatur; provideatque unusquisque Episcoporum, ne in sua Parochia quisquam Presbyterarum Missam solus celebrare praesumat. Ecce rationes, quibus vigilantia Pastoralis veteri mori inhaerendum censuit, ut mox in ortu gliscentes corruptelas reprimeret.

22. Refert Gratianus Decretalem Pseudo-Soteris, ut nullus Presbyterorum Missarum solemnia celebrare praesumat, nisi duobus praesentibus, sibi que respondentibus, ipse tertius habeatur: quia, dum pluraliter ab eo dicitur: DOMINUS VOBISCUM; et illud in secretis: ORATE PRO ME: apertissime convenit, ut ipsius respondeatur salutationi. Ergo jam eo tempore, quo spuriae Decretales innotuerant, invaluit, ut Missa paucis respondentibus celebrari posset. c. 61. D. I. de Conf.

23. Viguit praeteritis saeculis satis diu usus, quod Ministros Altaris oporteret esse Clericos. Statuit S. Carolus in Synodo Diaecesana IV., ut in Missae etiam sacro non Laicus, sed Clericus, qui Altari ministrat, semper adhibeatur. Et mox: In omni igitur Parochiali Ecclesia illum talem Parochus habeat.

S. Carol.
Decr. 28.

24. Spretis tantis Canonibus superest nunc usus, quod Missas, ministrante quodam sordido, aut rudi puerulo, quotidie fieri videamus. An tam indignus Minister alienus a tanta gravitate divini Mysterii videri non posset? Sane consuetudo, vel corruptela, nisi citius eradicetur, in privilegium, et jus assumitur, ut pro lege venerari incipiat. c. 3. D. VIII.

Cap. 4.
De Oblat.

25. Quum veteri more omnis populus, qui sacris Mysteriis adstabat, communionem perciperet, quisque et suam partem Sacrificii offerrebat, ut ad ipsius incruenti Sacrificii oblationem sese concurrere singuli ostenderent. Hinc S. Cyprianus cuiquam mulieri dedit vitio, quod se ab illa collatione, et oblatione dispensare vellet. *Locuples, inquit, et dives est; et Dominicum te celebrare credis, quae in Dominicum sine Sacrificio venis, quae partem de Sacrificio, quod pauper obtulit, per communionem sumis.*

S. Cyp.
de Operib.
et Eleemos.

Conc.
Matisco.
c. 4.

26. Concilium Matisconense II. sub finem saeculi VI., dolens veterem oblationum usum languescere, decernit, ut in omnibus dominicis diebus Altaris oblatio ab omnibus viris, et foeminis offeratur tam panis, quam vini, ut per has oblationes et peccatorum suorum fascibus (id est, onere, et congerie) careant, et cum Abel, vel caeteris juste offerentibus promerentur esse consortes.

Conc.
Nan. c. 9.

27. Saeculo IX. Concilium Nannetense praecepit Sacerdoti, ut de oblationibus, quae offeruntur a populo, et consecrationi supersunt, partes incisas habeat in vase mundo, quas post Missam illis distribuat, qui non communicarunt. Hae partes Eulogiae dictae sunt, quibus in nonnullis Ecclesiis

successit panis benedictus. Nobilibus, Patronis, aliisque Benefactoribus erogandus, quia honorificis juribus accensetur.

28. In Ecclesia orientali Eulogiarum vulgaris est usus. Testatur Cabasilas: *Sacrificio peracto Sacerdos oblatum panem, ex quo sacrum panem abscidit, in multa divisum tradit fidelibus: ut qui sanctus sit, eo quod templo fuerit dedicatus, et oblatus. Illi autem cum reverentia suscipiunt, et dextram deosculantur.* Cabasil. in Expos. liturg. c. fin.

29. Superest in Concilio Nannetenensi vetus formula benedicendi Eulogias eo tenore: *Domine S. Pater, aeterne, omnipotens Deus, benedicere digneris hunc panem tua sancta, et spirituali benedictione, ut sit omnibus salus mentis, et corporis, atque contra omnes morbos, et universas inimicorum insidias tutamentum etc.* Supr.

30. Rarefcente fidelium communione populares oblationes panis et vini exolverunt. Ait Honorius Augustodunensis: *Quia populo non communicante non erat necesse, tam magnum panem fieri, statutum est, eum in modum denarios formari; et ut populus pro oblatione farinae denarios offerret. Qui tamen denarii in usum pauperum, qui membra sunt Christi, cederent, vel in* Honor. Aug. in Gem. Anim. c. 58.

aliquid, quod ad hoc Sacrificium pertinet.

Christ.
Lup.
diff. 2.
proem.
ad Tom.
3 Schol.
in can.
c. II.

31. In crisi Christiani Lupi haec puritas, quod non esset Apostolicae legis, et quod priorum oblationum emolumentis aut non possent, aut nollent privari Sacerdotes, non diu permansit: ut antea panis, vinum, et farina, ita et hi denarii illis pedetentim appropriari coeperunt. Et haec ubique fere est hodierna disciplina, quod oblata inter Missarum solemnities cedant Sacerdoti, nisi alio titulo alteri competere ostendantur.

Ibi.

32. Reliquum rerum successum refert citatus auctor: *Hinc ob avitam populi de Cleri avaritia, et nimis proventibus calumniam, defecit paullatim etiam denariorum oblatio, contracta fere ad solam Missam in exequiis defunctorum etc.*

Synod.
Colon.
c. 20.

33. Synodus Colonienfis Ann. 1549. restitutura pias oblationes Altaris, tum dolet, quod hominibus piis causam, et originem offerendi ad altare ignorantibus et impiis cupiditate Sacerdotum usum illum introductum calumniose asserentibus, vetus fidelium pietas exaruisse; tum Sacerdotibus praecipit, ut pro suggestu populo iustas rationes illarum piarum oblationum (utpote ut gratitudinem vel exigui muneris oblatione pro rebus acceptis Deo contesten-

tur, quoque etiam preces Ecclesiae in eos conquadrent) exponant, quia Deus non tam ad dona, quam piam voluntatem respicit, etsi locupletes, et divites conveniat esse liberaliores, quo gratitudinis de se amplioris signum praebeant, et testentur, se a Deo, ad Dei honorem, et cultum habere, quidquid habent.

34. En S. Caroli in Concilio Mediolanensi IV. rationes! *Oblationum*, inquit, *institutum*, quo gravius his temporibus a fidei, doctrinaeque Catholicae hostibus exagitur, et lanquescente pietatis studio, quo magis a fidelibus negligitur, hoc diligentius servari, atque ad executionis usum, per viam instructionis, et admonitionis, ubi intermissum est, revocari convenit, cum praesertim et ad cultum divinum pertineat, et populis salutare, per modum eleemolynae, sit, ad expiandaque peccata utile; omni modo curent Episcopi, ut in solemnitatibus Domini, diebusque Dominicis, ac festis item, quos coli aut praecepti, aut consuetudinis est, omnis Christianus aliquid, prout sua quisque pietate, devotioneque maluerit, Deo offerre procurret, idque in Ecclesia vel Cathedrali, cum ad Missae Sacrificium, quod solemniter celebratur, vel in Parochiali cum Paracho convenerit.

Conc.
Mediol.
P. 2. c. 15.

Cap. 5.
De Stip.
Miss.

35. Remisso fervore communium oblationum increvit usus stipendiorum, et honorariorum, quae a privatis tum ante, tum post missam Presbytero celebranti ea lege praebentur, ut particulatim pro ipsis Missam applicet. Meminit harum eleemosynarum jam suo aetate Chrodegangus, ut eas sibi reservare possent Canonici.

Chrodeg.
in Reg.
Canon.
c. 32.

Eug. II.
c. 17.

36. Inter ea saecula Laicis obrepfit, quod quisque ob modicam stipem sibi Missas arrogaret. Hac occasione Eugenius II., et Leo IV. in Synodis Romanis decreverunt: *Presbyteri nullius blandiantur, aut suadeantur sermonibus, ut non omnium ad se concurrentium in quibuslibet sacris locis oblationes ad Missarum solemnitates recipiant: quia, cum Mediatores Dei, hominumque existunt, in exercendis votis, relaxandisque peccatis largissimam debent orationem peragere.*

Strab. de
Reb.
Eccl.
c. 22.

37. Hinc Walafridus Strabo populum errorem ita reprimat: *Sed et in hoc, inquit, error non modicus videtur, quod quidam se non aliter posse plenam commemorationem eorum facere, pro quibus offerunt, nisi singulas oblationes pro singulis offerant: vel pro vivis, et defunctis non simul aestimant immolandum, cum vere sciamus, unum pro omnibus mortuum, unum panem esse, et sanguinem, quem Ecclesia uni-*

versalis offert. Quod, si cui placet, pro singulis singulatim offerre, pro solius devotionis amplitudine, et orationum augendarum delectatione id faciat; non autem pro stulta opinione, qua putat, unum Dei Sacramentum non esse generale medicamentum.

38. Rejeto tam rudi errore nostra aetate nihil frequentius est, quam stipendia praeberi sub stricta obligatione, ut pro singulis Missa fiat. Sic S. Congregatio Ann. 1625. auctoritate Urbani VIII. declaravit: *Ubi pro pluribus Missis, etiam ejusdem qualitatis celebrandis, stipendia, quantumcunque incongrua, et exigua, sive ab una, sive a pluribus Personis collata fuerint, aut conferuntur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conventibus, Congregationibus, domibus, ac locis piis quibuscunque tam saecularibus, quam Regularibus, S. Congregatio sub obtestatione divini iudicii mandat, ac praecipit, ut absolute tot Missae celebrentur, quot ad rationem attributae eleemosynae praescriptae fuerint, ita, ut alioquin ii, ad quos pertinet, suae obligationi non satisfaciant; quin imo graviter peccent, et ad restitutionem teneantur.*

Trid. fess.
22. de
Sacrif.
Miss. c. 6.

39. Hinc Alexander VII. Ann. 1665. proscripsit illam propositionem: *Non est contra iustitiam pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, et Sacrificium unum offerre; neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.* Absit, ut haec Decreta quidquam valoris infiniti sacrificiivél minuant, vel definiant, ut uberiores fructum offerenti eleemosynam, reliquis fidelibus exclusis, conciliarent. Quippe juxta Decretum Concilii Tridentini quaevis Missa eatenus publica, et communis est, *quod a publico Ecclesiae ministro non pro se tantum, aut pro eo, qui obtulit stipendium, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebretur.*

40. Quo ergo haec Decreta spectant? Non alio sane, quam ut consulant, repressa avaritia sacerdotum, devotionis amplitudini, et integritati. Postquam enim invaluit, stipendium offerri Sacerdoti ea lege, ut pro offerente singillatim Missa dicatur, iustitiae leges non ferunt, ut uno sacrificio, contra fidem tacite, vel expresse datam, pluribus stipendiis satisfieri possit.

41. In reliquis monendus est populus, ne stipendium Missae velut quoddam pretium Sacrificii spectet, aut ul-

tra spectet, quam piam oblationem ad consequendum fructum precum, quas Sacerdos signanter pro offerentibus recitat. Monendus et est, ne quisquam in numero, et multitudine, magnitudineque stipendiorum nimium confidat, persuasus, quod simplici oblatione virtutem sacrificii sit consecuturus. Absit. Deus non tam ad oblationem, ad commendationem, quam ad affectum respicit. Haec enim illa juxta Concilium Tridentinum est conditio: *si vero corde, et recta fide cum metu, et reverentia, contriti, ac poenitentes ad Deum accedamus.* Cap. 2.

42. Hinc pauperes non minus, ac divites illius Sacrificii participes esse possunt, modo ferventi charitate, et viva fide Sacrificio adsint, memores, quod Sacerdos omnium circumstantium memoriam specialiter faciat, *quorum Deo fides cognita est, et nota devotio.* Hujus rei causa superest Ecclesia praeceptum, ut populus diebus dominicis, et festis Missarum solemniis devote assistat.

43. Directorium Colonienſe in eo usu stipendiorum monet Sacerdotes peculiariter: ut, *si quando nihil, aut minus aliquid liberali animo honorarii loco eis donatum fuerit, non in hoc contristentur, minimeque aliquod indignationis dent indicium; quin potius, ut ostendant se magno, liberalique animo* Cap. 6.
De caut.
Sacerd.
Direct.
Col. lib. r.
de Div.
offic.
n. 53.

gratis dare, quod gratis acceperunt; ab omni cogitatione, et desiderio muneris, ac honorarii se semper contineant; et si quando aliquid accipere cogantur, illud quamvis exiguum laetiore, libentioreque animo accipiant, quam paupercula illa vidua aera minuta duo, quae sola habebat, in gazophylacium mittebat.

44. Ita enim dubium non est, et haec honoraria, veluti fidelium oblationes in sustentationem Ministrorum factas, non secus, ac alias oblationes bonis ecclesiasticis esse accensendas, et juxta eorum conditionem dispensandas, ut non possint non aberrare illi, qui stipendia haec Missarum aliis bonis patrimonialibus, aut industrialibus, vel et profanis proventibus aequiparare contendunt: cum enim compertum sit, haec honoraria successisse in locum oblationum popularium, consequens est, quod surrogatum sapiat naturam illius, cui surrogatur.

Conc.
Tolet.
c. 6.

45. Quid salubrius Concilii Toletani de Ann. 1324. Decreto: Cum, inquit, dictum Sacramentum, sacrificiumque super omnia pretiosum sit, liberaliter, sicut caetera Sacramenta, celebrandum: districtius prohibemus, ne aliquis Presbyter pro Missis celebrandis pecuniam exigat, vel rem aliam temporalem; sed grate accipiat, si aliquid

per facientem Missas celebrari oblatum sibi charitative fuerit, absque pacto, et conventionem quacunque etc.

46. Enimvero turpis quaestus, avaritiaeque quodvis genus gravissime in reverentiam tanti Sacrificii peccat. Praecipit Synodus Tridentina Episcopis, ut e medio tollant imprimis cujusvis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro novis Missis celebrandis datur, nec non importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones potius, quam postulationes, aliaque hujusmodi, quae a simoniae, mentalis saltem, labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt.

Trid. sess.
22. Decr.
de Ob-
serv. et.
evit. in
Celebr.
Miss.

47. Ait Zosimus Papa: facit hoc nimia remissio Consacerdotum nostrorum (Episcoporum) qui pompam multitudinis quaerunt, et putant, ex hac turba sibi aliquid dignitatis acquiri. Hinc passim numerosa popularitas, etiam in locis, ubi solitudo est, talium reperitur, dum Parochias extendi cupiunt, aut quibus aliud praestare non possunt, divinos Ordines largiuntur. Quod districti semper esse oportet judicii. Rarum enim est omne, quod magnum est. Refert. c. 2. D. 59.

48. Viderint mea pace de tanta indiscretione hi, quorum est rationes districti judicii aliquando reddere. Regulis et novi juris sanctius est (in ordinatione

maxime Sacerdotum) paucos bonos, quam multos malos habere Ministros. Hac brevi cautela sequior numerus, vel abusus quaestuariorum Mystrarum rescindi posset. c. 14. de Aetat. et Qual. et et Ord. Praefic.

Cap. 7.
De fundat. et
Anni-
vers.

49. Corruptis saeculis numerum quaestuariorum Mystrarum praeprimis auxillis videbantur Anniversaria, et reliquae fundationes Missarum. Veteri more pro celebratione Anniversariorum proventus in Collegiatis, et Regularibus Ecclesiis ad uberiores refectioes fratrum (quas charitates, et pitantias vocabant) reliquasque eleemosynas recidebat. Synodus Coyacensis Ann. 1050. hinc statuit: *Clerici, et Laici, quia ad convivia defunctorum venerint, si panem defuncti comedant, ut aliquid boni pro ejus anima faciant; ad quae tamen convivia pauperes, et debiles pro anima defuncti vocentur.*

Synod.
Coyac.

50. Jure novo haec convivia inter Canonicos, qui a communi convictu recesserant, in denarios degenerarunt, qui, ad exemplum distributionum quotidianarum, tantum inter praesentes distribuendi sunt. *c. un. de Cler. non resid. in 6.*

51. Hoc exemplo et Celebranti, Ministrisque assistentibus honoraria assignari coeperant, idque pro ratione sollemnitis, qua celebranda sunt Anniversa-

ria; insuper numus aliquis fabricae Ecclesiae, pro impensis in sacrificium, et ornamenta faciendis, constitutus est.

§2. Reliquae Foundationes Missarum, quae vel quotidie, vel saepius per hebdomadam, per mensem, per annum, celebrandae sunt, stipendia, et honoraria multiplicarunt. Meminit Alexander III. quotidianae Missae, quam Capitulum Ecclesiae Insulensis fundavit. Hac occasione rescripsit Pontifex, Sacerdotem, cui illud beneficium collatum est, frequentius (*salva honestate sua, et devotione debita*) teneri Missarum solennia celebrare. c. II. de Praeb.

§3. In Concilio Compostellano de An. 1056. prima Missae quotidianae recurrit mentio: *Ut omnes Sacerdotes, Episcopi, atque Presbyteri Missam quotidie celebrent.* Ait Mabillonius. Et quidem id maxime probandum, si modo Sacerdotum omnium mores tanti Mysterii dignitati, et sanctitati responderent, abesset sordidus quaestus, et lex consuetudinis, quae in trivialem usum degenerat.

§4. Refert Innocentius III., Caelstinum III. talem praebendam in duas inde divisisse, quia *uni Presbytero esset nimis onerosum, divina singulis diebus celebrare.* Quid ergo? Censet Fagnanus, statutum, vel pactum, quo

Mabill.
Praef. ad
P. 2. saec.
VI. Bened.
n. 95.

Innocent.
III. lib. 2.
Registr.
p. 487.

Fagn. ad
c. II. de
Praeb.
n. 8.

Sacerdos obligatur ad unam Missam quotidie celebrandam, *ex ipso jure* hanc interpretationem admittere, ut illam, quanto frequentius, salva honestate, et devotione poterit, celebret. Atque huic moderationi in reliquis locus est, si Sacerdos *per se* obligatur quotidie Missam dicere. Enimvero, si in fundatione, aut institutione expressum non sit, ut ille Presbyter *per se* Missam quotidie dicat, cessat illa ratio honestatis, et devotionis, quam Pontifex pro principio moderationis adduxit, quia praescripta Missa potest quotidie per alium celebrari.

§ 5. Sub Urbano VIII. decidit S. Congregatio, satis esse, quod Rector beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, seu honorarium secundum morem civitatis, vel Provinciae, nisi in fundatione ipsius beneficii aliter cautum fuerit. Si autem Sacerdoti aliunde, quam titulo beneficii, oblata fuerit major eleemosyna pro celebratione Missae, quam per alium facit celebrari, tenetur eandem integram celebranti reddere, quia nullus titulus legitimus ipsi superest, ut partem stipendii oblatus posset sibi retinere.

§ 6. In reliquis et eum, qui titulo beneficii Capellaniam pro dicendis Missis possidet, meminisse oportet, ut se

dignum ministrum Ecclesiae exhibeat, quia omne beneficium datur propter officium *c. 15. de Rescr. in 6.* Absit, ut pinguiores redditus suffragentur ad alendam otiosam, aut deliciosam vitam. In Concilio Tridentino multi, et pii optassent, similia beneficia extinguere, aut aliis uniri, vel aliter reformari.

§7. Synodus Tridentina monet Episcopos, ut curent, fidelium vivorum Suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, eleemosynas, aliaque pietatis opera, quae a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum Ecclesiae instituta, pie, et devote fieri, et, quae pro illis ex testatorum foundationibus, vel alia ratione debentur, non perfunctorie, sed a Sacerdotibus, et Ecclesiae ministris — accurate, et diligenter persolvi.

Trid. sess.
25. Decr.
de Purgat.

§8. Alibi S. Synodus Tridentina facultatem reliquit Episcopis, ut in Synodo diaecesana, itemque Abbatibus, et Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in praedictis Ecclesiis, quas hac provisione minuendarum Missarum, reliquarumque obligationum indigere cognoverint, statuere circa haec; quidquid magis ad Dei honorem, et cultum, atque Ecclesiarum utilitatem viderint expedire. Spectat Decretum tum

Trid. sess.
25. c. 4.

veteres , tum recentiores foundationes. Et quidem in illo usu rariorum Synodorum Episcopi propria auctoritate reducere solent in nostris regnis has , illasque foundationes , praeterita Urbani VIII. Constitutione , quae vetat , has reductiones vel extra Synodum Diaecesanam fieri , vel porrigi ad foundationes post Concilium factas , inconsulta S. Sede. Quippe haec Bulla extra Italiam recepta haud censetur.

Cap. 8.
De Orat.
et Alt.
Port.

59. Inter recentiores abusus Concilium Tridentinum et illam irreverentiam tanti Sacrificii proscripsit , quam indiscretior usus dispensationum , et Privilegorum , celebrandi in altari portatili , seu viatico quovis locorum genuit. Honorius III. hujus Privilegii meminit. c. 30. *de Privil.*

Cone.
Laod.
c. 58.

60. In veteribus Canonibus saepe cautum fuit , ne sacra Mysteria alibi , quam in publico caetu fidelium fierent. En Decretum Concilii Laodicensi! *Quod , inquit , non oportet in domibus fieri oblationes ab Episcopis , aut Presbyteris.*

Nov. 58.
Praef.

61. Quid disertius Novella Justiniani Imp. ? *Omni bus interdici mus magnae hujus civitatis (Constantinopolis) habitatoribus , magis autem etiam nostrae ditionis totius , in domibus suis habere quasdam , quasi orationum domos , et in his sacra Mysteria celebrare etc.*

62. In Occidente saeculis barbaris invaluit, quod Dynastae ruri sua Oratoria erigerent, conducturi sibi Sacerdotem, qui illis procul a Parochiali Ecclesia domi sacra faceret. Concilium Ticinense ita queritur: *Quidam Laici, et maxime Potentes, ac Nobiles, quos studiosus ad praedicationem venire oportebat, juxta domos suas Basilicas habent, in quibus divinum audientes officium ad majores Ecclesias rarius venire consueverunt etc.*

Synod.
Ticin.
c. 7.

63. Refert Agobardus, Lugdunensis Archiepiscopus, gliscentem corruptelam eo tenore: *Increbuit consuetudo impia, ut pene nullus inveniatur anhelans, et quantulumcunque proficiens, ad honores, et gloriam temporalem, qui non domesticum habeat sacerdotem, non, cui obediat, sed a quo incessanter exigat licitam simul, atque illicitam obedientiam, non solum in divinis officiis, verum etiam in humanis. — Et quia tales, de quibus hac dicimus, bonos Sacerdotes in domibus suis habere non possent (nam quis esset bonus Clericus, qui cum talibus hominibus dehonestari nomen, et vitam suam feret?) non curant omnino, quales sint illi Clerici, quanta ignorantia caeci, quantis criminibus involuti; tantum, ut habeant vel ex servis propriis, vel alienis Presbyteros proprios,*

Agobard.
de Priv.
et Jur.
Sacerd.
c. 12.

quorum occasione deferant Ecclesias, Seniores, et officia publica Sacrorum.

64. Vetus cautela superest et hodie in stylo ordinario pro concessione Oratoriorum, ut, *si quis extra Parochias, in quibus legitimus est, ordinariusque conventus, Oratorium in agro habere voluerit, reliquis festivitibus, ut ibi Missas audiat — — permittimus: Pascha vero Natali Domini, Pentecoste, et si qui maximi dies in festivitibus habentur, nonnisi in civitatibus (seu Cathedralibus, reliquisque publicis Ecclesiis) aut in Parochiis audiant.* Refert. c. 35. D. 1. de Conf.

Trid. sess.
22. Decr.
de Evit.
et Obs.

65. In reliquis monet Synodus Tridentina Episcopos, *ne patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, et ad divinum tantum cultum dedicata Oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda, et visitanda (sublato indiscretiore Altarium portatilium privilegio, et usu) sanctum hoc Sacrificium a saecularibus, aut Regularibus quibuscunque peragi.* Absit vero, ut inde Concilium Episcopis ademerit facultatem concedendi Oratoria privata, si justa causa appareat, ut nulli abusua locus sit.

Cap. 9.
De Reliq.
caut. pro
Rever.
S. Sacrif.
Trid.
supr. sess.
23. c. 16.

66. Exemplo veterum Canonum Synodus Tridentina Episcopis, ad justam reverentiam divino Sacrificio, missis irreverentiae occasionibus, conciliandam commendat, *ut singuli in suis diaece-*

sibus interdican, ne cui vago, et ignoto Sacerdoti Missas celebrare liceat. Et ali- bi: Nullus Clericus peregrinus sine commendatitiis sui Ordinarii literis, ob ullo Episcopo ad divina celebran- da, et Sacramenta administranda ad- mittatur. Praevalidentibus enim vagis or- dinationibus majus periculum imminet, ne inter illos ignotos, et peregrinos Cle- ricos quidam ad sacra Altaria obrepant, qui multis titulis divina Mysteria pro- fanare audeant.

67. His literis oportet non tantum susceptorum Ordinum, sed et morum legitimam fidem fieri. Synodus Burdi- galensis Ann. 1583. vetat quemquam alienae diaecesis ad celebrandum in qua- cunque Ecclesia admitti, *nisi acceptas ab Ordinario suo litteras, sibi concessae facultatis, et anteaetiae vitae, morum- que ac religionis testes exhibeat; quae antiquiores non appareant, quam quae intra annum scriptae sunt.*

Synod.
Burd.
Tit. 5.

68. Relinquitur discretioni Parochi, ut et hos, literis Ordinarii instructos, a Sacris in sua Ecclesia arcere possit, quia ei haud praeceptum est, tu eos admit- tere debeat. Quinimo recentiores Syno- di Parocho praecipunt, ut a sacris re- pellat Sacerdotes, quos novit aut pridie temulentos, aut in notorium crimen lapsos, aut impudicitiae, quamvis se- cretae reos, aut mala fama notatos,

Conc.
Mediol. I.
Tit. 5.

aut quaestum ex celebratione Missae festantes. Sic S. Carolus in Concilio Mediolanensi I. statuit: *Sacerdotes, qui publice, et notorie criminosi fuerint, a celebratione arceantur, nisi emendata vita sceleris maculam eluerint.*

Trid. sess.
22. Decr.
de Evit.
et observ.

69. Praecipit S. Synodus Tridentina ipsi Sacerdoti celebranti, ut non aliter Missam celebrare incipiat, nisi prius, qui interfint, decenter composito corporis habitu, declaraverint, se mente etiam, ac devoto cordis affectu, non solum corpore adesse.

Ibi de Sa-
crif. c. 3.

70. Refectis his, aliisque vitiis commendat S. Synodus Pastoribus, ut ad uberiores fructus SS. Sacrificii percipiendum, frequenter inter Missarum celebrationem, vel per se, vel per alios ex iis, quae in Missa aguntur, aliquid exponant; atque inter caetera hujus SS. Sacrificii mysterium aliquod declarent, diebus praesertim dominicis, et festis.

Conc.
Mog.
c. 58.

71. Concilium Moguntinum de Ann. 1549. monet, ut scilicet discant et ipsi fideles suam, totiusque Christiani orbis salutem tam salutaris, et gratae hostiae interventione, et Christi meritis Deo Patri commendare.

Conc.
Rem. de
Euchar.
N. 5.

72. Synodus Remensis Ann. 1583. hortatur Laicos, qui inter eos doctiores, reique Christiane peritiores extiterint, praeclarius agent, si loco precum privatarum ex scripto, vel libro recitandarum,

a praefatione, quae mysteria pertractantur, animo defixo mentisque fervore complectantur, atque contemplantur.

73. Inde ad mentis collectionem facere visum est, ut sub summo Sacro aliquando prohiberentur Missae privatae: *Ne simultanea illa plurimorum celebrantium turba doceri domus Dei, aut mysteriorum venerationi, aut gravitati aliquid decedat.* Est haec reformationis formula sub Carolo V. Ann. 1550.

74. Inter haec tempora perspexit et Synodus Tridentina, recentiore illam molliem, et lasciviam, sonum, et strepitum musices esse alienissimum a decore domus Dei, reverentia, et gravitate cultus divini. *Ab Ecclesiis vero, inquit, musicas eas, ubi sive organo, sive cantu lascivum, aut impurum aliquid miscetur: item saeculares omnes actiones, vana, atque profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant Episcopi, ut domus Dei vere domus Orationis esse videatur, ac dici possit.*

Trid.
Decr. de
Evit. et
Observ.

75. Concilium Cameracense de Ann. 1565. hanc dat instructionem: *In Missis, quae in choro canuntur — quaedam ad doctrinam pertinent, et eruditionem fidelium, ut Epistola, Evangelium, Symbolum: quaedam ad laudes,*

Synod.
Cam. Tit.
7. c. 3.

quaedam vero ad preces — — quae ad eruditionem leguntur, aut canuntur, ita legantur, et canantur, ut praesentes distincte exaudire singula verba possint. Quare in symbolo canendo placet, nec organa, nec musicam adhiberi, nisi sit simplex, ac talis, ut singula verba sine repetitione possint intelligi. Quae vero ad laudes pertinent, ut sunt hymni, Gloria in Excelsis, Sanctus, in his musica locum habeat, sed nec lasciva, nec choreis potius, quam choro congrua, sed gravis, ac movens pios affectus. Quae vero in Missis ad preces referentur; sic fiant, ut affectus potius deprecantis, quam exultantis laetitia demonstratur. Absit, ut reliquas corruptelas usus, vel diutina observantia, vel Praelatorum negligentia a censura Canonum excusare queat.

S. Greg.
Naz.
Orat. I.

* 76. Quid aliquando in tanta remissione disciplinae tandem imminet, quam terribile degenerum Sacerdotum Iudicium? Ais S. Gregorius Naz.: In universum autem illud apud nos constat, quod, quemadmodum in sublimi, et pendulo fune gradientibus in hanc, vel illam partem deflectere minime tutum est, nec etiam parva inclinatio parvum periculum affert, verum eorum salus in aequilibrio posita est; ad eundem quoque modum utramvis in partem quispiam sive ob improbitatem vitae, sive

sive ob imperitiam propenderit, haud leve periculum tum ipsi, tum iis, quibus praeest, imminet, ne in peccatum prolabantur. Ex sententia S. Chrysostomi: Neque licet imperitiam, aut quodvis aliud praejudicium excusare, neque ad ignorantiam confugere, neque aut necessitatis, aut violentiae speciem ostendere, quandoquidem, qui delegatus est, ut alienam emendet ignorantiam aut aliena peccata expiet, tum vero diabolicum instare bellum denuntiat, is profecto ignorantiam praetendere minime poterit, neque vocem hanc usurpare: tubam non audiui: bellum non providi etc. Quo nomine supplicium nulla excusatione depellere poterit, quamvis vel unius duntaxat animae jactura accideret. Juxta S. Hieronymum: Non igitur est facile stare loco Pauli, tenere gradum Petri jam cum Christo regnantium. Ecce! inquit Isidorus Pelusiota, Opus est haec res, non ludus, atque animi oblectatio: cur — non luxus? munus referendis rationibus obnoxium, non imperium ab omni censura liberum, atque immune; paterna procuratio, non tyrannica, aut ludicra licentia; dispensatoria praefectura ad propriam, alienamque salutem conciliandam, non ejusmodi potestas, quae sub reddendarum rationum necessitatem minime cadat.

S. Chrys.
de Sa-
cerd. lib.
6. c. 1.

S. Hier.
ep. 1. ad
Heliod.

S. Isid.
Pel. lib. 3.
ep. 216.
ad Pallad.
Diac.

TITVLVS. VI.

De Sacramento Poenitentiae.

CAPVT I.

De Diverso Nomine, et Genere Poenitentiae.

1. Poenitentia apud veteres diversis nominibus effertur. Dicitur ab effectu reconciliatio, ab accusatione poenitentis Confessio, ab externa caeremonia manus impositio, ab absolutione Sacerdotis communio, et pax, a justificationis gratia secunda post naufragium tabula, ab operius satisfactionis laboriosus Baptismus. *Trid. sess. 14. de Poenit. cap. 2.*

2. Vulgare nomen Poenitentiae a contritione superest, qua peccator erratum suum detestatur. *Continue dolendum est de peccato, quod declarat ipsa dictio- nis virtus. Poenitere est enim poenam tenere, ut semper in se puniat ulsiscendo, quod commisit peccando. Refert sub epigraphe S. Augustini. c. 4. D. 3. de Poenit.*

Trid. sess.
14. de
Poenit.
Sacr.
cap. 4.

3. Declarat S. Synodus Tridentina: *Contritio, quae primum locum inter dictos Poenitentiae actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de caetero. Fuit autem quovis tempore*

*ad impetrandam veniam peccatorum
hic motus contritionis necessarius etc.*

4. Quantum ad Confessionem ex in- Ibi. cap. 5.
stitutione Sacramenti— — *universa Ec-
clesia semper intellexit, institutam etiam
esse a Domino integram peccatorum
confessionem, et omnibus post bap-
tismum lapsis jure divino necessariam exi-
stere etc.*

5. Quippe Sacramentalis haec Confes- Ibi.
sio haud simplex, aut nuda est relatio
peccatorum, sed humilis accusatio sui
ipsius, ut anima ad curationem dispo-
natur, et disposita per reconciliationem
sanetur. Ex quibus S. Synodus colligit,
non tantum peccatorum seriem esse ex-
ponendam, *sed et circumstantias, quae
speciem peccati mutant, aut insigniter
aggravant; quod sine illis peccata sua
neque a poenitentibus integre exponan-
tur, nec iudicibus innotescant, et fieri
nequeat, ut de gravitate criminum recte
censere possint, et poenam, quam oportet,
pro illis poenitentibus imponere.*

6. Quid opus est satisfactione? Sane, Trid.
cap. 8.
inquit S. Synodus, et divinae justitiae
ratio exigere videtur, ut aliter ab eo
in gratiam recipiantur, qui ante Ba-
ptismum per ignorantiam deliquerint;
aliter vero, qui semel a peccati, et dae-
monis servitute liberati, et accepto
Spiritus S. dono, scienter templum Dei

violare, et Spiritum S. contristare non formidaverint etc.

Cap. 2.
De publ.
et priv.
Poenit.

7. In reliquo usu disciplinae olim poenitentia publica viguit. Et quidem huic non modo peccata publica, sed et occulta Cleri, populi, si ex canonicis fuissent, subdebantur. Stetit tamen vetus differentia, quod occultis criminibus secreto tum poenitentia imponeretur, tum et absolutio tribueretur; publicis autem peccatoribus publica Poenitentia, publica,que absolutio ab Episcopo impendebatur. Inquit Canon Concilii Carthagenensis III.: *Ut Poenitentibus secundum differentiam peccatorum Episcopi arbitrio Poenitentiae tempora discernantur, et ut Presbyter inconsulto Episcopo non reconciliet poenitentem: nisi, absentia Episcopi necessitate cogente. Cujuscunque autem poenitentis publicum, et vulgatissimum crimen est, quod universam Ecclesiam commoverit, ante absidem (hoc est, in gremio navis Ecclesiae) manus ei, ad agendam poenitentiam, imponatur.* Hoc Decretum in duas partes divisum, refert Gratianus tum c. 14. XXVI. q. 6. tum c. 5. q. 7.

8. Eluxit et alia differentia, quod pro peccatis occultis Poenitentiae exactio esset spontanea, at publici peccatores per censuras ad subeundam Poenitentiam publicam cogeantur. Meminit hujus

differentiae S. Augustinus. c. 18. et 19.

II. q. 1.

9. Inde a saeculo VII. invaluit quod Poenitentia publica nonnisi publicis criminibus reservaretur, quia occultis peccatis Poenitentiam privatam decernere placuit. Hac occasione publici peccatores non modo per censuras ecclesiasticas, sed et poenas civiles adigi ad condignam Poenitentiam agendam caeperunt. Concilium Cabillonense II. Ann. 813. statuit, *ut a Ludovica Imperatore impetretur adjutorium, qualiter, si quis publice peccat, publica mulctetur poenitentia, et secundum ordinem Canonum pro merito suo excommunicetur.*

Conc.
Cabil.
cap. 25.

10. Recentius Scholastici inter Poenitentiam solemnem, et publicam distinxerant. Sic ad solemnem Poenitentiam referunt, quod ab Episcopo decernenda, tollendaque sit; quod nonnisi semel tribuatur, quod praescripsit solemnitatibus imponenda, peragendaque sit. Hunc enim restringunt. c. 64. et passim D. 50.

11. Jure novo peccatis publicis Poenitentia simpliciter publica decernitur. Refertur vetus Decretum: *Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda.* Quid enim rationi, justitiaeque divinae congruentius, quam ut Poenitentia sit peccatis, utpote publica pu-

blicis, proportionata? c. 1. de Poenit. et Remiss.

Trid. sess.
24. c. 8.

12. Juxta Decretum Synodi Tridentinae quando igitur ab aliquo publice, et in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosque fuisse, non sit dubitandum; huic condignam pro modo culpae Poenitentiam publice a Sacerdote injungi oportet; ut, quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suae emendationis testimonio ad rectam revocet vitam. Episcopus tamen publicae hoc poenitentiae genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis judicaverit expedire.

Conc.
Mediol. I.
Tit. quae
pert. ad
sacr.
Poen.

13. En S. Caroli in Concilio Mediolanensi I. Decretum: *Iidem Confessarii*, inquit, *quemadmodum a S. Synodo Tridentina jussu est, publice peccantibus publicam Poenitentiam* (v. g. peregrinationem cum baculo, et pera benedicta) *imponant, neque illud Poenitential genus, nisi data ab Episcopo facultate, secreta alia Poenitentia commutare audeant.*

Conc.
Mediol.
III. de
iis, quae
ad sacr.
Poenit.
pert.

14. Caeterum Episcopi publicam Poenitentiam in usum revocare allaborent? Inquit S. Carolus in Concilio Mediolanensi III. *Studeat Episcopus ad sacrorum Canonum, et Concilii Tridentini praescriptum pro publicorum delictorum gravitatis ratione, et publicam,*

et solemnem Poenitentiam in usum revocare, ut publicum scandalum reparetur, poenitensque eos, quos malo suo exemplo ad malos mores provocavit, emendationis suae testimonio ad rectam vitam reducat.

15. Ab antiquis tanti momenti existimatum est, condignam, et sceleribus coaequatam Poenitentiam agere, ut non modo Episcopi quorum erat Poenitentiam dictare, sed etiam ipsi criminum rei doctissimos quosque, et in Canonum lectione optime versatos diligenter consulerent. Plerumque sententia in Synodis reddita est. Hujus enim argumenti sunt singuli fere Canones Eliberitani, Ancyrani, Nicaeni, Arelatenenses. Saepe et Pontificem adire libuit, ut is Poenitentiam Canonibus institutam integre, et juxta Canonum placita, mentemque definiret. Superest exemplum illius consultationis in Decreto c. 17.

Cap. 3.
De Can.
et libr.
Poenit.

XII. q. 2.

16. Quum saeculo VIII. impositio Poenitentiae, praesertim pro peccatis occultis ad Presbyteros devolvi caepisset, placuit ex Decretis Conciliorum, et sententiis Patrum illos Canones, regulasque, qui, quaeve ordinem Poenitentiae spectant, seligere, ut in unum volumen collecta mox cuique Presbytero in promptu essent ad justam Poenitentiam

Conc.
Parif. lib.
t. c. 32.

decernendam. Statuit Ann. 829. Concilium Parifiense VI. ut unusquisque Episcoporum in fua Parochia inflituat Presbyteros, *qualiter et confitentium peccata audire, eisque congruum modum Poenitentiae, fecundum canonicam auctoritatem noverint imponere. Quoniam haftenus eorum incuria, et ignorantia multorum flagitia manferunt impunita.*

S. Bafil.
c. 56.

17. In veteri ordine Poenitentiae canonicae diverforum graduum, quos et ftationes dixere, occurrit mentio. Horum plerumque quatuor recenfentur. Ordines enim erant poenitentium, quibus fucceffive ascendere oportebat ad perfectam reconciliationem, communio- nemque promerendam. Sic decernit S. Bafilus: *Debet quatuor annis deflere, ftans extra fores Oratorii etc.*

Ibi.

18. Primum ergo ordinem Fletum dixere; Poenitens enim, ejectus ex Ecclesia, ante fores Ecclesiae precabatur fideles, ut pro ipfo intercederent. Inquit S. Bafilus: *Et fideles ingredienti- bus in Ecclesiam rogans, ut pro eo precen- tur, fuam iniquitatem pronuntians.* En fummam hujus ftationis! unde nihil ad eos pertinebat Miffa Catechumenorum: nullae fuper eos preces fundeban- tur: imo nec ad praedicationem admittebantur. In latina Ecclesia haec ftatio ut minimum feptem faeculis ignota erat;

licet nonnulli ante fores Ecclesiae stare consuevissent, fidelium intercessionem merituri, id tamen voluntarie, ac sine determinatione temporis faciebant.

19. Secundus gradus dicebatur Auditio. Juxta S. Gregorium Thaumaturgum. S. Greg.
Ep. Can.

Auditio est intra portam in Narthece, ubi oportet eum, qui peccavit, stare usque ad Catechumenos, et illinc egredi. Audiens enim scripturas, et doctrinam ejiciatur, et precatione indignus censeatur. Habebatur enim velut Ethnicus, et Catechumenus, de quibus sanxit Canon Carthagenensis: *Episcopus nullum prohibeat ingredi Ecclesiam usque ad vestibulum, et audire verbum Dei, sive Gentilem, sive Haereticum, sive Judaeum, usque ad Missam Catechumenorum.* Sed in nullis, nisi in Poenitentibus, auditio instar stationis erat, quia aliis, ut ibi starent, in poenam, aut poenitentiam injunctum haud erat.

20. Ex sententia S. Gregorii *subiectio seu substratio*, veluti tertia statio poenitentialis est, ut intra portam templi stans cum Catechumenis egrediatur. Toto tempore hujus stationis crebrae fiebant manus impositiones, subjunctis precibus super Poenitentes. Praecipit Concilium Cathagenense IV. *Omni tempore jejunii manus Poenitentibus a Sacerdotibus imponantur.* Hic locus Cone.
Carth.
c. 80.

erat, in quo varia opera laboriosa, jejunia, vigiliae, eleemosynae, aliaeque castigationes, et mortificationes, pro cuiusque vulneris ratione, exigebantur. Plerumque haec statio reliquis prolixior erat, ut delictum expiaretur: unde et statio, velut essentialis, semper viguit.

S. Basil.
c. 75.

21. Ait S. Basilus: *Postquam Poenitentiae fructus dignos ostenderit, decimo anno in fidelium orationes suscipiatur sine oblatione; et cum duobus annis una cum fidelibus ad orationem substiterit, sic deinceps dignus habeatur boni communione.* Haec statio consistentia dicta est, in qua Poenitentibus jus erat, Missae fidelium usque ad finem assistendi; sed sine oblatione, et communione. Haec enim correlativa erant, ut, qui communicarent etiam offerrent, si haberent. Instituta in reliquis haec censura fuit, ut post toleratas graves molestias Poenitentiae in statione subtractionis aliquanto tempore explorarent Patres, an iis liberati vitam ducerent fidei dignam, qua mererentur ad S. Eucharistiam tuto admitti.

Felix III.
ep. 7.

22. His stationibus fere singulis fixa erant a Canonibus tempora. En Decretum Felicis III. *Tribus annis inter audientes sint; septem autem annis subjaceant inter poenitentes manibus Sacerdotum. Duobus annis oblationes modis omnibus non sinantur offerre,*

sed tantum saecularibus in oratione socientur.

23. Poterant Episcopi, praescripta tempora, vel minuere, vel augere, si et in quantum conversatio poenitentis mereri videretur. Juxta Decretum Concilii Ancyran: *Episcopi modo conversationis examinato potestatem habeant, vel utendi clementia, vel plus temporis adjiciendi. Ante omnia autem et praecedens vita, et quae consecuta est, examinetur, et sic eis clementia impertiatur.*

Conc.
Ancyr.
c. 5.

24. Hoc exemplo spectat etiam ad Episcoporum discretionem, ut poenitentem ex inferiore statione, praeterita media ad superiorem transferre uno saltu possent, si poenitens, in ea statione ita conversatus, ferventer Poenitentiam ita peregisset, ut de ejus solidiore conversione dubitandi nullum locum reliquisset c. 86. D. 1. de Poenit.

25. En S. Gregorii Nysseni justas rationes! *Quemadmodum enim, inquit, porcis margaritas projicere est vetitum, ita et pretiosa margarita privare eum, qui jam per alienationem a vitio, et purgationem homo factus est, absurdum est. Quid discretius? Si videant, quod peccatores diligentiori conversatione usi fuerint, et ita ad id, quod bonum est, reditum ostenderint, liceat ipsis (Episcopis) pro ecclesiasti-*

S. Greg.
ep. ad
Leont.
c. 4.

cae Oeconomiae utilitate, tempus contrahere; et celerius ad conversionem deducere.

Hincm.
Rem. ca-
pit. Presb.
art. 13.

26. Absit tamen, ut quisquam locus personarum acceptioni datus sit. Praecipit Hincmarus Remensis in Capitulis, *ut nemo Presbyterorum a quocunque poenitente aut gratiam, aut favorem, aut munus suscipere praesumat, aut minus poenitentem ad reconciliationem adducat, et ei testimonium reconciliationis ferat, et quocunque livore alium quemlibet dignius poenitentem a reconciliatione removeat. Vetatur idipsum et novo jure c. 14. de Simon.*

27. Stetit hic usus poenitentialium Canonum in Ecclesia latina fere usque ad saeculum XII. At eo ineunte exterior ille rigor tum in actione Poenitentiae, tum in reconciliatione poenitentis successive decrescere, et obsolescere caepit, tum ob peregrinationes, et expeditiones, tum ob remissiones, et redemptiones; tum denique ob incuriam, et injuriam temporum. Hac occasione praevaluit fere universalis Confessariorum sententia, Poenitencias quascunque in foro conscientiae esse arbitrio Sacerdotum relictas.

28. Remisso vigore Canonum Poenitentialium praevaluit corruptio morum.

Querebatur Concilium Toletanum III : Cap. 4.
de Rem.
Can. Poe-
nit. di-
scipl.
Conc.
Tolet.
III. c. II.
*Quoniam comperimus, inquit, per
quasdam Hispaniarum Ecclesias non
secundum Canones, sed faedissime ho-
mines pro suis peccatis agere Poeni-
tentiam, ac, quoties peccare libuerit,
toties a Presbyteris se reconciliari po-
stulent. Ideo pro coercenda tam exe-
crabili praesumptione a sancto Conci-
lio jubetur - ut secundum formam Ca-
nonum antiquorum detur Poenitentia.*

29. Refert uberius querelarum ge- Conc.
Parif. VI.
lib. I.
c. 32.
nus Concilium Parisiense VI. *Deplorat
S. Synodus, quod multi Saecerdotum,
partim ignorantia, modum poeniten-
tiae, reatum suum confitentibus lecus,
quam Canones decernunt, freti suo ar-
bitrio imponant, — et ob id non vul-
nera curant, sed potius foventes pal-
pant, incidentes in illud Propheticum.
Vae! qui consuunt pulvillos sub omni
cubito manus, et faciunt cervicalia ad
decipiendas animas. Quanta inde ruina
animarum! quam exiguus, vel nullus
fructus Poenitentiae! nonne hodie con-
tingit, quod foedissime pro maximis sae-
pe peccatis Poenitentia agi videatur,
quia quoties peccare libuerit, toties a
Presbyteris reconciliari postulant, et
sperant?*

30. Quid praevalente remissione di-
sciplinae salubrius inde Episcopis super-
est, quam ut juxta Decretum Concilii

Parisiensis Presbyteros, quos ad confessiones excipiendas seligunt, solerti studio instituant, *qualiter, et confitentium peccata discrete inquirere, ipsisque congruum modum, secundum canonicam auctoritatem, Poenitentiae imponere noverint.*

31. Enimvero censuit et recentius S. Carolus, studium Canonum Poenitentialium Confessariis in directione Poenitentiae esse saluberrimum, missis libellis putidorum Casuistarum. Concilii Parisiensis VI. vetus querela fuit, quod vulgaris incuria, et ignorantia Confessariorum inde proveniret, quia *codicillis contra canonicam auctoritatem scriptis, quos Poenitentiales vocant, fallebantur, ut delectabantur.* Pertinet ad auctoritatem Episcopi, tam perniciosos libellos, qui hactenus in scholis, et Seminariis omne punctum ferre videbantur, diligenter perquirere, et inventos igni tradere, ne per horum scandalum, et praejudicium imperiti Sacerdotes poenitentibus justopius conniveant. Juxta Tridentinum Decretum monentur confessarii, procul ab omni sequiore affectu, *quantum spiritus, et prudentia suggererit, pro qualitate criminum, et poenitentium conditione salutare, et convenientes satisfactiones injungere.* — Habeant autem prae oculis, ut satisfactio, quam imponunt,

Trid. sess.
14. de
Poenit.
Sacr.
c. 8.

non fit tantum ad vitae novae custodiam, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad praeteritorum peccatorum vindictam, et castigationem.

32. Veteri more, qui obtinuit, quod absolutio non daretur, nisi post exactam vel ex integro aut ex parte satisfactionem, uberior locus fuit deliberandi de injungenda, et attemperanda salutari, et convenienti Poenitentia; tunc enim in tanto tractu temporis negotium inter plures versabatur, qui sinceritatem, et soliditatem conversionis, et conversationis explorabant. Hujus ad exemplum foret et hodie gravioribus peccatoribus consultum, ut aliis confiterentur ad consilium, et Poenitentiam injungendam, aliis ad benedictionem, et absolutionem promerendam, aut saltem uni eo moderamine saepius confiterentur. Superest, ni fallor, hujus rei argumentum *c. 5. de Poenit. et Remiss.*

33. Novo jure, et usu recidit ad discretionem Confessarii, poenitenti justam satisfactionem, tum ad emendationem vitae; tum ad expiationem peccatorum decernere. Inquit Pontifex: *Sacerdos autem fit discretus, et cautus, ut more periti medici superinfundat oleum, et vinum vulneribus sauciati, diligenter inquirens et peccatoris circumstantias, et peccati; quibus prudenter intelligat, quale ei praebere*

Cap. 5.
De Modern. Poenit. discipl.

debeat consilium, diversis experimentis utendo ad salvandum aegrotum. Refert. c. 12. de Poenit. et Remiss.

Trid.
supr.

34. Id ipsum multiplex pro discretione Poenitentiae officium Medici, Judicis, et Confiliarii ad mentem veterum Canonum uberioribus rationibus commendat, et illustrat S. Synodus Tridentina. *Nam, inquit inter alia, claves Sacerdotum non ad solvendum duntaxat, sed et ad ligandum concessas etiam antiqui Patres et credunt, et docent.*

Synod.
Audom.
Tit. 7.
c. 13.

35. Quid superest, nisi, ut ad instar periti Medici Confessarius et animae vulnera, et aegri conditionem, ac spirituale temperamentum explorare, et inspectare debeat, ut, iis rite expensis, non unam eandemque omnibus, iisque plane disparatis morbis medicinam exhibeat; sed singulis eam, quae iis medendis congruat? En Synodi Audomarenensis justum monitum! *Confessarii, inquit, confessione audita injungant Poenitentibus salutare Poenitentias, peccatis commissis, quantum fieri potest, contrarias — pro peccatis igitur luxuriae jejunium praecipiant, et abstinentiam, pro avaritia eleemosynam, pro furto aut rei alienae detentione primo restitutionem, deinde orationes, et eleemosynas, pro ira mansuetudinis opera, pro superbia humilitatis,*
pro

pro peccatis spiritualibus meditationes, orationes, et similia, prout observaverint, Poenitentium saluti expedire posse.

36. Haec, aliaque uberius S. Carolus commendat. Inter quae notatu dignius est monitum illud, ut liberior sit confessarius in exequendo officio, quod illi cum Poenitente est, majoreque apud eundem auctoritate habeatur in decernendis iis omnibus, quae ad Poenitentis salutem referuntur, non solum fugiet studiose avaritiam, sed etiam omnem ejus vel minimam suspicionem. Ecce exempla: Cum Poenitenti jubebit, ut Missae sacrificium faciat uspiam peragi, nec directe, nec oblique significet, quasi ipse vellet celebrare, vel in sua Ecclesia, aut Monasterio curare celebrari. Prosequitur S. Carolus: Idem faciat in satisfactionibus iis, cum poenitens vel debita incerta reddere pauperibus, vel pro votorum commutatione aliquid solvere debet. En aliud: Neque pecunias, aliave, quae a Poenitente restituenda sunt propriis dominis, in se provinciam reddendi assumat, nisi necessitas id requirat, ut videlicet hoc, vel illo modo Poenitens non prodatur, quod cum ab eo erit factum, curet, ut is, cui rem restituit, chirographum suum in testimonium ei tribuat, ut illud Poenitenti

S. Carol.
Instruct.
Confess.
P. 2. c. 8.

conſignet, ac plus eo modo procedat, ut omnem ſpeciem, ac ſignum avaritiae ſubterfugiat.

37. Praeprimis hac, et reliqua integritate opus Confellariis eſt, ut nobili illo officio Medici, Judicis, et Conſiliarii, procul ab omni partium ſtudio, ſalubriter erga Poenitentes fungantur. Abſit, ut quaedam commoda vel lucra temporalia occasione confeſſionis ſibi, vel ſuis concilianda, conſectentur, quia munera plerumque excaecant corda ſapientum, et mutant verba juſtorum. Queritur Dominus: *Violabant me ad populum meum propter pugillum hordei, et fragmen panis, ut interficerent animas, quae non moriuntur, et vivificarent, per indiscretionem abſolutionis, animas, quae non vivunt, mentientes populo meo credenti mendaciis.*

38. Eſt ergo, etiam hodie Canones veteres Poenitentiales noſſe, et ſaluberrimum, et neceſſarium Confellariis, tum, ut criminum gravitas, et diverſitas inde pateat, tum, ut Poenitentem veteri rigore terreant, tum, ut de acceleratione, vel procrastinatione reconciliationis non tam ex verbis, quam ex operibus Poenitentis ad mentem, et rationes veterum Canonum ſtatuant, tum denique, ut ipsis Sacerdotibus regulae directivae in promptu ſint, in quibus tanquam in ſpeculo videant, quae

Poenitentiae ex mente SS. Patrum illis, hisque peccatis convenientes judicatae fuerint. Praecipit in Concilio Mediolanensi l. S. Carolus: *Confessores Canones Poenitentiales bene noverint*, judicaturi pro conditione temporum, personarum, aliarumque circumstantiarum, qualiter has Poenitencias moderari, aut mutare oporteat.

Conc.
Mediol.
P. 2.
Tit. 6.

39. Audiantur S. Caroli rationes: *Patres docuerunt*, inquit, *quam necessaria admodum sit Sacerdotibus Canonum Poenentialium scientia. Etenim, si omnia, quae ad poenitendi modum pertinent, non prudentia solum ac pietate, sed iustitia etiam metienda sunt, certe norma haec a Canonibus Poenentialibus sumatur oportet. Sunt namque ii, quasi regulae quaedam, quibus tum ad culpae commissae gravitatem recte dignoscendam, tum ad imponendam pro illius ratione VERAM POENITENTIAM Sacerdotes Confessarii dirigantur, aut ibi singula, et quae ad peccati magnitudinem, et quae ad Poenitentis statum, conditionem, aetatem, intimumque cordis contriti dolorem pertinent, accurate perpendant; dum demum Poenitentiam iudicio, ac prudentia sua moderentur.*

S. Carol.
praefat.
ad Can.
Poenit.

40. Et alibi: *Ideo Sacerdos Canones Poenitentiales consulat, quibus licet cum prudentia, discretionem, modoque,*

pro Poenitentis conditione, qualitate, statu, aliisque circumstantiis uti debeat, observandi tamen sunt, ita, ut juxta eos, quasi traditam sibi regulam Sacerdos se gerat, prout expedire ei visum fuerit; et quando Poenitentiam Canonum rigori conformem non imponet, tamen Poenitenti eam significabit, ut ad contritionem eum moveat, et levio- rem injunctam Poenitentiam ipse ardentius exequatur, motus scilicet ex hodiernae Ecclesiae benignitate, qua antiquioris disciplinae rigor mitigatur. Nihil procul dubio consultius, et salubrius ad id propositum fuerit, quam ut Episcopi exemplo S. Caroli ex variis Conciliis, et Canonum collectionibus Poenitentiale cujusque diaecesis proprium disponi curarent, evulgaturi illud ad justam institutionem Confessoriorum.

Cap. 6.
De Ministr.
Ord.
Poenit.
S. Cypr.
ep. 11.

41. Enimvero proprium, et vetus officium Episcoporum est, Poenitentiam moderari. Conquestus est S. Cyprianus de quibusdam Presbyteris, quod suo arbitrio arrogassent Poenitentium reconciliationem. *Audire, inquit, quosdam de Presbyteris, nec Evangelii memores, nec, quid ad nos Martyres scripserint, cogitantes, nec Episcopo honorem Sacerdoti sui, et Cathedrae reservantes, jam cum lapsis communicare caepisse, et offerre pro illis, et*

Eucharistiam dare, quando oporteat per ordinem ad haec perveniri. etc.

42. Supereft vetus Decr. Conc. Carth. II. eo tenore: *Ab universis Episcopis dictum est, — reconciliare quemquam in publica Missa Presbyteris, inconsulto Episc., non licere.* Ref. c. i. XXVI. q. 6.

43. Juxta Decretum Concilii Nicaeni I. *In his omnibus examinare convenit propositum, et speciem Poenitentiae; quicumque enim et timore, et lacrymis, et tolerantia, et bonis operibus conversionem reapse, non specie tenus demonstrant, hi impleto auditionis tempore, quod praefinitum est, merito orationum communionem habebunt. Postmodum vero liceat Episcopo humanis aliquid de iis statuere.* Conc. Nic. c. 12.

44. Inde a saeculo VII. invaluit discretio inter peccata publica, et occulta, eo effectū, ut Poenitentia publica nonnisi peccatis publicis reservaretur. Hac occasione Episcopi nonnisi peccata publica sibi reservare caeperunt, relictis peccatis occultis, quae ad discretionem Parochorum ablegarunt. Hinc Canones, et libri poenitentiales octavo, et sequentibus saeculis conditi praecipue ipsos Presbyteros, tanquam Poenitentiae Ministros respiciunt, cum antiquiores Canones fere solos Episcopos instruerent, et Dispensatores Poenitentiarum supponerent.

45. Non tamen poterant omnes indifferenter Presbyteri indistincte quoslibet poenitentes reconciliare: sed ejusmodi auctoritas erat penes solos illos Presbyteros, qui specialiter ad curam animarum tanquam proprii Sacerdotes erant populis praepositi, et deputati. Sic pluribus saeculis obtinuit, quod confessio facta alieno Sacerdoti invalida reputaretur, nisi licentia proprii Sacerdotis praecessisset. Cum aliter ille reum non possit solvere, vel ligare, c. 12. *omnis utriusque sexus de Poenit. et Remiss.*

46. Invaluerunt tamen novo jure Privilegia, quod nonnulli suo arbitrio possent Confessarium sibi eligere. Inquit Gregorius IX. *Ne pro dilatione Poenitentiae periculum immineat animarum, permittimus Episcopis, et aliis Superioribus, nec non minoribus Praelatis exemptis, ut etiam praeter sui Superioris licentiam providum, et discretum sibi possent eligere Confessorem.*

47. Exortis Fratribus Mendicantibus, concessum iis fuit a variis Pontificibus ut Fidelium ad ipsos accedentium confessiones libere excipere, iisque convenientes Poenitentias, et debite dispositis absolutionem impertiri valerent, quibus etiam ipsi Episcopi eandem facultatem dare caeperunt.

48. Scribit Matthaeus Parisiensis, quod Gregorius IX. omnium primus in quadam Bulla omnibus Praelatis per An-

gliam constitutis mandaverit, ut *Fratres Praedicatores benigne recipiant, et populos sibi commissos sedulo admoneant, ut ex ore ipsorum Verbi Dei semen devote suscipiant, confiteantur, cum ipsis (ait Papa) auctoritate nostra liceat confessiones audire, ac Poenitentias injungere.*

49. Cum autem nonnulli Praelati Anglicani Fratres Praedicatores in hujus privilegii usu turbare viderentur, renuentes, eos sine licentia ab ipsis impetrata ad excipiendas confessiones admittere, hi Fratres recursum habuerunt ad Innocent. IV., qui Anno 1243. Bullam expedivit in favorem eorundem Fratrum, inscriptam Episcopis Vintoniensi, Vigoriensi, et Norwiceusi, quibus praecepit, ut dictos Praelatos compescerent, iisque mandarent, ut juxta Apostolica scripta Fratribus Praedicatoribus permitterent libere fidelium confessiones excipere.

50. Diffidia haec inter Clerum saecularem, et regularem non tantum fervebant in Anglia, sed etiam in reliquas christiani orbis regiones se diffuderunt. In Gallia Religiosos Mendicantes omnium vehementissimus impugnavit Guilielmus de sancto Amore, edito quodam contra illos, eorumque privilegia opusculo, quod tamen postea ab Alexandro IV. fuit condemnatum. Contra eundem ejusdem Doctōris libellum scripsit S. Thomas Aquinas edito desuper opuscu-

lo, in quo nervose confutatis Guilielmi de S. Amore argumentis propugnavit privilegia Fratrum Mendicantium, si-
gvanter de audiendis Confessionibus. Ha-
bemus quoque plura S. Bonaventurae
opuscula, quibus haec Fratrum Mendi-
cantium privilegia tuetur.

§ 1. Labentibus annis praeceptum con-
fitendi proprio Sacerdoti ad annuam con-
fessionem restrictum fuit. Hinc Marti-
nus IV. Anno 1282. declarat, quod ii,
qui Mendicantibus confitebuntur, *sal-*
tem suis Presbyteris Parochialibus se-
mel in anno confiteri teneantur, prout
Conc. Generale Lateranense IV. statuit.

Cap. 7.
De Jure
Paroch.
et Privil.
Regul.

§ 2. Bonifacius VIII. privilegia Papa-
lia Regularium ita moderatus est, ut
Superiores illorum Ordinum se conse-
rant per se, vel per Fratres, quos ad
hoc idoneos fore putaverint, humiliter
petituri a Praelatis (Episcopis) ut Fra-
tres, qui ad hoc electi fuerint, in eo-
rum civitatibus, et Diaecesibus confes-
siones subditorum suorum confiteri si-
bi volentium audire libere valeant, et
hujusmodi confitentibus (prout secun-
dum Deum expedire cognoverint) Poe-
nitentias imponant salutare etc. Si ve-
ro iidem Praelati praefatis Fratribus
ad confessiones (ut praemittitur) au-
diendas electis, hujusmodi licentiam
exhibere recusarint, nos (ait Papa) ex
nunc ipsis, ut confessiones sibi confiteri

volentium, libere, licetque audire valeant, et eisdem poenitentias imponere salutare, atque eisdem absolutionis beneficium impertiri, gratiose concedimus de plenitudine Apostolicae potestatis. Refert. Extrav. Com. c. 2. de Sepult.

53. Benedictus XI. tam angustos limites privilegiorum Regularium haud tulit. Declarat ergo, quod *libere auctoritate Apostolica absque licentia Diaecesanorum, et aliorum Praelatorum inferiorum exemptorum, et non exemptorum, quibus subsunt, qui ad confitendum accedunt, audiant, eis peccata sua confiteri volentes. Quippe in reliquis censuit Pontifex honori Diaecesanorum Praesulum satis consultum, quod Provinciales, et Priores Praedicatorum, et Ministri minorum Ordinum praefatorum, per se, vel per alios, verbo, vel scripto, eis significant, se Fratres ad hujusmodi confessionum audiendarum, et poenitentiarum injungendarum officium elegisse, et non nominando, aut coram ipsis sistendo eos, nec illorum numerum exprimendo, petant humiliter a Diaecsanis eisdem, quod electi Fratres de ipsorum beneplacito, et licentia dictum possint — officium exercere. Quod si denegent, vel intra triduum non concedant, ex tunc iidem Fratres nihilominus auctoritate eadem hujusmodi*

officium exequantur. Refert. Extrav. Com. c. 1. de Privil.

54. Successit Clemens V., qui, rejecta, et abrogata Constitutione Benedicti XI. privilegia Mendicantium ad limites Decreti a Bonifacio editi restrinxit. Superest Clementis V. Decretalis *Clem. 2. de Sepult.*

55. Sixtus IV. saeculo XV. repressit obtentus Mendicantium, qui praedicabant, Parochianos non esse obligatos; saltem in Paschate proprio confiteri Sacerdoti. Ait Pontifex. *De jure tenetur Parochianus saltem in Paschate proprio confiteri Sacerdoti: Per haec tamen ipsi Fratres Mendicantes non censentur exclusi, quo minus secundum juris communis, et Privilegiorum eis concessorum dispositionem confessiones audire, et Poenitentias injungere valeant. Extrav. Com. c. 2. de Treug. et Pac.*

56. Recentiores Synodi passim eam Sixti IV. decisionem suam fecere. Synodus Atrebatensis sub Franc. Richardoto Anno 1570. ita statuit: *Pastores diligenter considerent ovilia sua, et inscribant singulos, qui (semel in anno saltem) confessi fuerint peccata propria, idque proprio Sacerdoti, aut alteri idoneo, qui hujus rei potestatem habeat ab ipso Pastore, ut intelligat et plane cognoscat in suis gregibus,*

Synod.
Atrebat.
de Sa-
cram.
Poenit.
c. 2.

an sint aliqui, qui hoc sanctum Ecclesiae praeceptum negligent, quos tenebitur notare, et deferre.

57. Quis sit singulorum proprius Sacerdos, exponit Anno 1583. Synodus Audomarenfis his verbis: *Proprium autem Sacerdotem illum intelligi declaramus, cujus curae quisque proprie subiectus est. Sic Parochus proprius Sacerdos est Parochianorum suorum tam Sacerdotum, ac Clericorum Parochiae subservientium, aut in Parochia habitantium, nec ad certam Ecclesiam pertinentium, quam Laicorum. Sic Archipresbyterum, seu Decanum Christianitatis cujusque loci proprium Sacerdotem esse, et agnosci volumus Pastorum sui Decanatus; sic Archipresbyterum civitatisensem, proprium Sacerdotem ut Pastorum sui Decanatus, ita et caeterorum Archipresbyterorum, sive Decanorum Christianitatis. Eorum, qui Dignitatem, Canonicatum, beneficium, vel officium in Ecclesiis collegiatis nobis subditis obtinent, proprius Sacerdos est is, cui ratione Dignitatis cura animarum incumbit, aut ubi hujusmodi non est, cui id muneris nos crediderimus. Monachorum est Praelatus. Singuli itaque juxta praescriptum hoc proprium suum Sacerdotem agnoscant, aliquoties annis singu-*

Synod.
Audom.
Tit. 7.
c. 2.

lis et ut minimum semel suo quique confitentes.

S. Carol.
in Synod.
Diaecef.
XI.

§ 8. Nostra aetate passim viget usus, quod cuique saecularium pro suo arbitrio liberum sit et pro annua confessione ex tacita, et praesumpta licentia Parochi quemque approbatum Confessarium eligere, ut tamen schedulam Paschalis Confessionis Parocho exhibeat. Enimvero et S. Carolus monuit Parochos, ut se in concedenda licentia alteri confitendi faciles praebeant. *In Diaecesi autem, inquit, et generatim, et sigillatim Parochus se facilem praebeat in consentiendo Parochialibus suis, de quibus nulla sit suspicio, eos medicinae vitandae causa Parochi iudicium subterfugere, ut ad alios Confessarios a nobis testimonio scripto probatos se conferant, qui confessionem peccatorum suorum audiant. Imo vero eam facultatem sponte sigillatim offerre debet iis, qui lites, controversias, dissensionesve secum exercuerint, exercitve de iis praesertim rebus, quae ad munus spirituale Parochialis curae non attinent. Qua in re si Parochus defuerit, tunc Vicarius foraneus facultatem concedat, ut alios confessarios adire possint.*

Trid. sess.
21. c. 4.

§ 9. Unde praecepit Concilium Tridentinum Episcopis, ut in omnibus Ecclesiis Parochialibus — cogant Recto-

res, vel alios, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebrandum.

60. In Historia ecclesiastica satis exploratum est, primis Ecclesiae saeculis omnem auctoritatem moderandi, administrandique Poenitentiam penes Episcopos stetisse, ita, ut Presbyteri nihil sibi potestatis arrogare potuerint, nisi quam, et quantam, et quamdiu Episcopi, quorum Vicarii, et Delegati habebantur, concessissent. c. 5. XXVI. q. 6.

Cap. 8.
De Ap-
probat.
Confess.

61. Novo jure institutis beneficiis Parochi, Curatique ipso jure titulum administrandi Poenitentiam suis Parochianis nacti censebantur, ut ex suscepta illa cura animarum ordinarii Ministri Sacramentorum in finibus sui beneficii reputarentur, quibus et jus fuit, id genus officii et aliis Presbyteris commitendi. c. 12. de Poenit. et Remiss.

62. Concilium Tridentinum edixit, nullum Presbyterum, etiam Regularem posse Confessiones saecularium, etiamsi Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale, aliudve curatum beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus judicetur, et approbationem, quae gratis detur, obtineat, privilegiis, et consuetudine

Trid. sess.
23. c. 15.

quacunque etiam immemorabili non obstante.

63. Jus illud ordinarium Curatorum restringitur ad fines Parochiae ex suo genere, ita, ut in aliena Parochia, ne quidem ex consensu Parochi, inconsulto Episcopo, ullam administrationem arrogare possent. Usus tamen invaluit, quod et ille in alienis Parochiis ex solo consensu Pastorum per totam Diaecesin approbatus censetur. Sic Synodus Namurcensis Ann. 1659. indulget *Pastoribus, qui in aliorum veniunt auxilium, tempore indulgentiarum, vel Turni, Confraternitatum, aut alia justa causa, etiam audire Confessiones in illorum Ecclesia Parochiali.*

Synod.
Nam.
Tit. 5.
c. 7.

64. Reliqui Sacerdotes saeculares, regularesque, utpote destituti juris titulo, restringuntur ad examen, et approbationem Episcopi, ita, ut ne in Monasteriis quidem, et locis, ubi Regulares spiritualem, temporalemque jurisdictionem habent, quisquam Sacerdos, etiam Regularis, et exemptus Confessiones audiat; nisi primum ab Episcopo, intra cujus diaecesis fines ea Monasteria, locaque sunt, ad id probatus fuerit. Ita declaravit S. Carolus.

65. Haec approbatio Episcoporum, cum precaria sit, vel simpliciter revocari, vel ad tempus, locum, personasque restringi potest. En exempla! De

cidit S. Congregatio; Regulares generaliter approbatos ab Episcopo ad Confessiones personarum saecularium audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subjectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione. Item: Regularem ad audiendas Confessiones Monialium unius Monasterii ab Episcopo approbatum, minime posse audire Confessiones Monialium alterius Monasterii. Denique: Confessarios extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro una vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis ejusmodi illarum Confessiones audire: sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

66. Hoc exemplo et S. Carolus speciales Clericorum Confessarios selegit. Synodus Tornacensis Ann. 1585. has rationes adduxit: Sacerdotes bonum, probatumque eligant Confessarium, cum bonus Confessarius magno sit auxilio ad obtinendam veram contritionem, et seriam vitae emendationem. Neque illud quis inficiabitur, magna prudentia, et eruditione opus esse, ut quis non tantum bonos Christianos, sed bonos Clericos, Christianorum futuros, Magistros, formare queat.

Synod
Torn de
Sacr. Poenit. c. 2.

Conc.
Mediol.
IV. de
his, quae
ad Sacr.
Poenit.
pert.

67. In reliquis monet S. Carolus Episcopos, ut a Confessionibus audiendis suspendant, aut omnino amoveant Confessarios etiam Regulares jam approbatos, quos pro sua timoratae conscientiae religione viderint in eo munerere non ita sincere, integreque, et cum aedificatione se gerere, quemadmodum et tanti ministerii illis commissi sanctitas, et animarum salus deponit, quae suae fidei concredita sunt.

Cap. 9.
De Reserv.
caus.
Trid. sess.
14. de SS.
Poenit.
Sacrif. c. 7.

68. Uberius restrictionis, vel revocationis argumentum superest per reservationem casuum. Ait Synodus Tridentina: Magnopere ad Christiani populi disciplinam pertinere sanctissimis nostris Patribus visum est, ut atrociora quaedam, et graviora crimina non a quibusvis, sed ad summis duntaxat Pontificibus absolverentur.

69. Vetulus usus satis diu viguit, quod omnia crimina saltem publica Papae et Episcopis reservarentur. Hodie vero restrictore discretionem opus est, ut reservationes haud multiplicentur, quia ex earum multiplicatione procul dubio eorum auctoritas vilescere posset. Hinc Synodus eas reservationes ad crimina atrociora, et graviora restrinxit, et quo finem, ut populus per difficultatem obtinendae absolutionis tanquam quodam freno ab enormioribus quibusdam excessibus cohi-

cohibeatur; tum, ut illis morbis per
peritiores, et selectiores Medicos justa
remedia, et pharmaca parentur. Quippe
potestate ad aedificationem, non ad de-
structionem utendum est.

70. Synodus Arelatensis Ann. 1260. Synod.
Arel.
c. 16.
haec verba facit: *Quum propter imbecillium, impotentium, et pauperum occupationes, et penuriam aliquando per villas, et oppida consuevissent Episcopi Poenitentiarios suos in Quadragesima destinare, qui eos a casibus, qui Majoribus reservabantur, absolverent: indicium haud obscurum, inferioribus confessariis per villas, et oppida constitutis facultatem absolventi a reservatis non fuisse communicatam. Neque Poenitentiarios, ab Episcopis destinatos potuisse quoslibet a peccatis reservatis absolvere; at duntaxat illos, qui per in potentiam, aut penuriam ad Episcopum facile accedere non poterant. Recentioribus moribus invaluit, quod Poenitentiariis Episcopi absoluta tribueretur facultas absolvendi a casibus Episcopo reservatis. Superest tamen, quod Episcopi declarare possint, quoddam speciale peccatum ob sui gravitatem non contineri sub generali licentia absolvendi a reservatis. Sic in plerisque diaecesibus excipere extra articulum mortis placuit peccatum quodlibet mortale, et externum contra casti-*

tatem complicitis, et sollicitationis ad turpia.

71. Meminit S. Synodus Tridentina et casuum Papae reservatorum. Quippe inde a saeculo XII. sensim invaluit, quod Episcopi nonnullos, graviorum criminum reos ad Sedem Apostolicam ablegarent, ut vel a Papa absolverentur, vel, ut Poenitentiam a S. Sede mererentur, ab Episcopis peracta Poenitentia absolvendi. In Concilio Londinensi Ann. 1143. Decretum est, *ne aliquis, qui Ecclesiam, caemeteriumque violaverit, vel in Clerico, vel in viro Religioso manus injecerit violentas, ab alio, quam ipso Papa possit absolvi.*

72. Hoc exemplo in novis Decretalibus, reliquisque recentioribus Constitutionibus diversae succreverunt reservationes casuum Papalium; censebatur enim tanta difficultas obtinendae veniae apta, et nata esse ad retrahendos homines ab illis vitiis, quia tunc temporis oportebat Pontificem ipsum adire, ut quis absolvi posset, nisi aut senio, aut valetudine, aut aetate, aut sexu ex tanto itinere, cujus fatigatio pars Poenitentiae censebatur, excusaretur, ut ab Episcopo posset absolvi. c. 6. et 13. de Sent. Excom.

73. Successu temporum Pontifices a casibus reservatis S. Sedi absolvendi facultatem coeperant pro foro conscien-

tiae inferioribus Presbyteris, et Confessariis maxime Ordinum Mendicantium delegare, sed eo moderamine ut hac occasione sibi nihil potestatis in casus Episcopo reservados, praeterito ejus consensu arrogarent, etli reservati Episcopis casus essent e numero reservationum Papalium. Vetat S. Carolus in Concilio Mediolanensi III. *Ne Confessarii Regulares eorum peccatorum, quorum absolutio Episcopo reservata est, vinculis irretitos poenitentes absolvant. Quemadmodum a Sede Apostolica saepius declaratum est, id eis, nisi licentiam obtinuerint ab Episcopo, non licere, quavis privilegiorum suorum auctoritate.*

Conc. Mediol. III.
Tit. 8.

74. Inquit Concilium Tridentinum: *Verumtamen pie admodum, ne quis hac ipsa occasione pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio vel Papae, vel Episcopi in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet Poenitentes a quibusvis peccatis, et censuris absolvere possunt. Extra quem articulum Sacerdotes, cum nihil possint in casibus reservatis, id unum poenitentibus persuadere nitantur, ut ad Superiores, et legitimos judices pro beneficio absolutionis accedant.*

Trid.
supr.

*75. Quid in rationibus vulgaris Poenitentiae reliquum est parilis discretio-

Greg.
VII. in
Conc.
Rom.
c. 5.

nis, quam, ut et caeteri poenitentes, qui aut vitiis affueverunt, aut proximis periculis inhaerent, ab absolutione repellantur, donec officio suo satisfecisse videantur? Ait S. Gregorius VII. *Sicut enim falsum Baptisma non lavat originale peccatum; ita post Baptismum falsa Poenitentia non delet nefas commissum; ideoque valde necessarium est, ut, qui se aliquod grave crimen commississe cognoscit, animam suam prudentibus, et religiosis viris committat, ut per veram Poenitentiam certam peccatorum suorum consequatur veniam etc. — quoniam, qui aliena bona diripuit, et ea cum possit reddere, et emendare noluerit, — vel qui hujusmodi negotiationibus, aut officiis implicitus fuerit, quae sine fraude, sine falsitate, sine invidia, sine deceptione Fratrum, exercere non possit, nec ad Dominum conversus, nec de perpetratis facinoribus, veram Poenitentiam facere, credendus est. En Concilii Aquensis de Ann. 1585. Decretum! Episcopus, inquit, Sacerdotes Confessarios etiam Regulares — — praecipue moneat — — quam caute in poenitentium absolutione agere debeant, cum praesertim vel de restitutione, vel de occasionibus, quibus ad mortalia peccata aditus fit, abjiciendis agitur. Quid diser-*

Conc.
Aquens.
Tit. quae
ad Poen.
Sacr.
pert.

tius monito S. Caroli ? *Videat diligenter, (Confessarius) ne quem absolvat, qui vel odium, vel inimicitiam deponere nolit, vel restituere pro facultate recuset alienum vel a statu peccati mortalis paratus non sit discedere, occasionemque similis peccati vitare. Enimvero hi, qui vel damnum, si possunt, resarcire, vel odium deponere nolunt, aut malis habitibus, occasionibusque inhaerere malunt, convicti tenentur, quod illo firmo proposito, quod ad remissionem peccatorum praeparat, destituantur. Ait S. Carolus: Quod si poenitens — neque efficax propositum abstinendi in imposterum ab aliquo peccato mortali ostendet; eum minime Confessor absolvat etc.*

S. Carol
Instruct.
Poenit.
quae in
Minist.
Sacr. Poenit. --
Obfer.

TITVLVS. VII.

De Indulgentiis.

CAPVT I.

De Variis Speciebus, et Formulis Indulgentiarum.

I. Docet Concilium Tridentinum, indulgentiarum potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse, rejectis Novatorum erroribus, qui iactabant, indulgentias esse inutiles, vel negabant, eas concedendi potestatem esse Ecclesiae.

Trid. sess.
25. Decr.
de Indulg.

2. En terminorum sensum! Cum Ecclesia peccatoribus aspera, et laboriosa quaedam opera praecipit, ut illa submisso animo subeant, dicitur satisfactio, et Poenitentia: Cum autem propter eximiam Poenitentium pietatem, aliave pia opera, iis praescripta, poenam decretam in totum, vel in tantum condonat, dicitur remissio, et indulgentia. Ita prope Veronicus exponit.

Veron. in
Reg. fid.

3. Jure novo superest inde inscriptio de Poenitentiis, et Remissionibus; utpote Poenitentia spectat poenas canonicas. Remissio refertur ad poenarum canonicarum uberiores, restrictiorumque condonationem. c. 4. de Poenit. et Remiss.

4. Recentiore usu illas remissiones exemplo legum civilium indulgentias placuit dicere. Sic enim et leges indulgentiam dixere, si Princeps veniam criminum in ordine ad poenam legibus debitam fecisset. L. 3. C. Th. de Indulg. Crim.

5. Jure veteri restrictior usus fuit earum remissionum. Tum enim vel Martyrum intercessionibus, vel poenitentium meritis datum est, ut Episcopi quidquam a Canonum rigore remitterent. Sic Concilium Nicaenum, et Ancyranum decernunt, ut Episcopi conversationis ipsorum Poenitentium modo considerato, potestatem habeant vel cle-

Conc. Nicaen. c. 12.
Ancyran. c. 4. et 5.

mentia, per contrāctiorem Poenitentiam utendi, vel plus temporis adjiciendi.

6. Novo jure invaluerunt Indulgentiae generales per expeditiones in terram sanctam, aut collationes in eos sumptus. Hac occasione persuasum fuit, et eos mereri ampliorem, restrictionemque Indulgentiam, qui eleemosynam in aliud opus bonum; v. g. aedificationem, reparationemque Ecclesiae, Monasterii, Hospitalis, aut pretium ad comparanda ornamenta, et Vasa sacra obtulissent. Hujus Indulgentiae frequens formula erat: *Qui denarium in aedificationem, aut reparationem hujus Ecclesiae, aut Oratorii contulerit, tertiam, vel quartam etc. partem poenitentiarum imponendarum illi in Domino relaxamus.*

7. Succedere reliquis saeculis Indulgentiae pro visitatione Stationum, pro peregrinatione pia, pro Sodalitiis, et Confraternitatibus, pro solemnitate festivitatum, quarum quidem vel exempla, vel vestigia plures Doctores ex antiquis monumentis S. Sylvestri I. S. Gregorii I. S. Leonis III. commendant, aut explicant.

8. Alii a saeculo IX. exemplum recentiorum formularum deducunt. In Concilio Triburiensi Ann. 895. decretum est: *Si quis non potuerit jejunare, et habuerit, unde possit redimere, si dives fuerit, pro septem hebdomatibus det*

Cap. 2.
De Redempt.
Poenit.

solidos viginti: si non habuerit tantum, unde dare possit, det solidos decem; si autem multum pauper fuerit, det solidos tres. Pro uno mense, quod in pane, et aqua jejunare debet aliquis, psalmos decantet mille ducentos genuflexo, et si non genuflexo, mille sexcentos, et octoginta.

9. Recentiores harum indulgentiarum species per viam commutationis, vel redemptionis necessariae videbantur, postquam opinio invaluit, pro quolibet peccato mortali esse Poenitentiam septennalem peragendam. Quippe novo hoc computu saepius desperare oportebat, quod per vitam hominis Poenitentia compleri posset.

10. En rationes, quibus recentiores formulas indulgentiarum explicare libuit. Refert eas Guilielmus Episcopus Parisiensis, ubi inter alia ait: *Manifestum est, quod et honor Deo fit, majorque utilitas animabus, ut sacrificiis, et orationibus assidue succurratur, et Sanctorum suffragia; qui, quaecunque voluerint, apud Dominum possunt, die, ac nocte ab eis impetrentur, in qua incessanter hostes invisibiles impugnentur, caeteraque bona, quae memoravimus, et nominavimus, ibi sine intermissione animabus impendantur; major, inquam, est honor Deo, majorque animabus utilitas,*

quam quantacunque afflictionum poenitentialium carnificina etc.

11. Quid in has rationes acutius crisi D. Fleury? Si hae, ait; rationes essent solidae, debuissent movere sanctos Episcopos priorum saeculorum, qui Ecclesiae praefuerunt, et determinaverunt Poenitentias canonicas: sed hi longius prospiciebant et comprehendebant, Deum infinities plus honorari per morum puritatem, et virtutem Christianorum, quam per constructionem, et decorationem, templorum materialium, cantum, caeremonias, et omnem cultum exteriorum, qui non est, nisi cortex Religionis, cujus anima, et essentia est virtus. Et infra: Et sane, si experientiae credamus, nunquam Christiani sanctiores fuere, quam dum Poenitentiae canonicae maxime viguerunt: ubi contra nunquam fuerunt magis corrupti, quam ab eo tempore, quo Poenitentialis disciplina abolita fuit.

Fleur.
Disc. IV.

12. Sensim Pontifices veteris Poenitentiae canonicae moderamini Indulgentias stationarias substituerunt. Bonifacius VIII. Anno 1298. haec verba facit: *Frequenti considerationis indagine perluframus, et intra claustra pectoris sollicita meditatione discutimus, qualiter Doctor optimus, Ecclesiae S. Lumen, B. Gregorius, dum adhuc in terris gereret vices Christi, Patriarchalibus,*

et aliis ejusdem urbis Ecclesiis primo, prout tradit antiquitas, et alii postmodum Romani Pontifices — de Apostolica Sedis liberalitate munifica diversorum tenorum stationarias Indulgentias concesserint. Sunt plures ex modernis criticis, qui Indulgentias Stationarias a S. Gregorio fuisse concessas omnino negant: alie eorum argumenta non sunt adeo firma, ut communior opinio deferenda videatur.

13. In Concilio Tridentino monuit Episcopus Mutinensis, ab uberiore tractatu Indulgentiarum secundum quaestiones et difficultates a Theologis tractari solitas esse abstinendum, ratus, *causis omnibus consideratis, et quaestionibus excussis, rem fore longam admodum, et difficilem, multumque temporis desiderantem: neque enim caput illud satis dilucide explicari posse, nisi prius illud constitutum sit: an sint absolutiones, an vero compensationes, et suffragia? Et utrum poenas tantum a Confessore impositas remittant, an quascunque debitas? Itidem, an thesaurus, qui fundamenti loco subternitur, ex solis Christi meritis constet, an vero opus sit, insuper meritis Sanctorum? an dari possint sine ulla accipientis opera? an ad mortuos etiam se extendant, et alia non minoris difficultatis?*

14. His rationibus Concilium Tridentinum nihil amplius definivit, quam potestatem Indulgentias concedendi a Christo Ecclesiae relictam esse, earumque usum esse salutarem, si justae discretionis locus sit. Ex sententia III. Bossuet, Indulgentia unice consistit in remissione Poenitentiae, quam in satisfactionem criminum peccatoribus Canones decernunt.

Bossuet.
de Indulg.
c. I. n. 27.

15. Quippe et novo jure dicitur Indulgentia in hac poenae, et poenitentiae remissione proprie consistere. Hinc Pontifex, ut auctoritatem, vel potius profusionem Episcoporum in concedendis Indulgentiis reprimeret, expresse declaravit, ut tempus praefixum *de injunctis Poenitentiis indulta remissio non excedat*. Refert. c. 14. *de Poenit. et Remiss.*

16. Sane grandi moderatione in concessione Indulgentiarum utendum esse, et exemplo S. Apostoli, et argumento veterum Canonum docemur. S. Apostolus Corinthio illi incestuoso nonnisi post afflictionem tam gravem poenitentiae, ut ex ea desperationis periculum immineret, veniam severioris, et prolixioris censurae fecit: *Ne forte, inquit, abundantiori tristitia absorbeatur*.

Cap. 3.
Demos-
tern. In-
dulg. usu.

II. Cor. 2.

17. Juxta Decretum Concilii Ancy-rani Episcopi modo conversationis examinato, potestatem habeant, vel utendi clementia — — ante omnia autem et

Conc.
Ancyr.
c. 5.

praecedens vita, et quae consecuta est, examinetur; et sic eis clementia imperiatur.

Conc.
Nicaen.
c. 12.

18. Permittit Concilium Nicaenum, cum illis humanius agi, quicumque et metu, et lachrymis, et tolerantia, et bonis operibus conversionem et opere, et non tantum habitu ostendunt. Ecce veteres cautelas, ad quas Canones indulgentias restringunt.

S. Cypr.
ep. 10.

19. Inde S. Cyprianus nonnullis vitio vertit, qui aut indiscretius libellos Martyrum porrexerant, aut inde promiscuum usum indulgentiarum neglectis meritis poenitentium sibi arrogarunt. Oro, inquit, vos, quibus possum precibus, ut Evangelii memores, et considerantes, quae et qualia in praeteritum vestri Antecessores Martyres concesserint, quam solliciti in omnibus fuerint, vos quoque sollicite, et caute petentium desideria ponderetis. Ipsorum quoque delictorum genera, et qualitates cogitatis, ne, si quid abrupte, et indigne vel a vobis promissum, vel a nobis factum fuerit, apud Gentiles quoque ipsos Ecclesia nostra erubescere incipiat. Quid clarius? Veteres ad interiores dispositiones poenitentium indulgentias moderati sunt.

20. Recentiores Pontifices, invalescentibus novellis causis, et generibus Indulgentiarum, pretium exteriorum

operum spectandum censuerunt. Praecepit Gelasius III., ut secundum laborum, et beneficiorum suorum Ecclesiae impensorum quantitatem, ad Episcoporum arbitrium, in quorum Parochiis degunt, poenitentiarum suarum remissionem, vel indulgentiam consequantur.

Gelas. III.
ep. ad
Exerc.
Christ.

21. Caeterum novo jure indulgentias indiscretiores, et extensiores cohibendae videbantur. Ita in dedicatione Basilicae indulgentia ad unum annum, et in aliis anniversariis ad XL. dies restringitur. En rationem: Cum Rom. Pontifex, qui plenitudinem potestatis obtinet, hoc in talibus moderamen consueverit observare. Ref. c. 14. de Poenit. et Remiss.

22. Instituta solemnitate Corporis Christi, inde et Pontifices ad centum, et ducentos dies indulgentiam moderati sunt. Clem. un. de Rel. et Vener. SS. Hoc moderamine et Sixtus IV. circumscript Indulgentias pro festo Conceptionis immaculatae B. Virginis. Extrav. Com. c. 1. d. t.

23. In Canonizatione Sanctorum succrevit locus augendi indulgentias. Calixtus III. in Canonizatione S. Vincentii Fererii accedentibus ad sepulturam, Ecclesiamque hujus Sancti septem annos, et totidem Quadragenas de injunctis Poenitentiis relaxavit. Leo X. in Canonizatione S. Francisci de Paula in loco se-

pulturae, et die depositionis divino officio devotè assistentibus perpetuo duraturam quadraginta annorum, totidemque quadragenarum indulgentiam condonavit. Sic ex Epocha temporum constat, recentiores Pontifices in concedendis indulgentiis liberaliores prioribus fuisse.

24. Succedere indulgentiae plenariae pro visitationibus nonnullarum Ecclesiarum, aliisque diversis causis. Hac occasione Sixtus IV., abolitis extensioribus, et indiscretioribus Indulgentiis, moderamen praescripsit, *ne cujusvis Indulgentiae, remissionis, vel facultatis obtentu Christi fideles procliviores ad illicita in posterum committenda reddantur; aut facilitas veniae eis peccandi tribuat incentivum.* Refert. Extrav. 5. de Poenit. et Remiss. in Com.

Trid.
supr.

25. Synodus Tridentina, rejectis corruptelis, quae in usum indulgentiarum ex Quaestorum avaritia, et fallacia irrepserant, *in his concedendis moderationem, JUXTA VETEREM, ET PROBAM IN ECCLESIA CONSUETUDINEM adhiberi cupit; ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina enervetur.*

Synod.
Camer.
de Indulg.

26. Praecipit Synodus Cameracensis P. I., *ut Parochi populum suum diligenter admoneant, ne circumforaneis quibusdam, aut etiam impressis libellis temere fidem adhibeant, qui ex levi-*

bus, vanis, et superstitiosis causis exorbitantes, centum, milleque annorum Indulgentias pollicentur, cum indulgentiae nonnisi ex piis, ex rationabilibus causis, iusta discretione, concedi debeant.

27. In crisi eruditorum Poenitentiales Presbyteri, qui tempore Indulgentiae pro gravibus peccatis imponunt leves poenitentias, hallucinantur insigniter, et peccatoribus plurimum nocent. Quo major eis Poenitentia imponitur, eo viciniore sunt satisfactioni, et ad indulgentiae fructum aptiores.

Christ.
Lup. de
Pecc. et
Satisfact.
indulg.
c. 8.

28. In Regulis Cancellariae cautum est, ut in litteris indulgentiarum ponatur, quod si Ecclesiae, vel Capellae, vel alias aliqua indulgentia fuerit concessa, de qua inibi specialis mentio facta non sit, hujusmodi litterae sint nullae. Quia, si Papae facta fuisset mentio de alia indulgentia, forte illam non dedisset, saltem non ita faciliter.

Reg.
Canc. 53.

29. Et infra: Item voluit D. N. quod litterae super Indulgentiis non expediantur AD INSTAR, nisi specificentur. Utpote ad instar aliarum indulgentiarum aliis Ecclesiis, locis, Personisque concessarum, super quibus Pontifex non vult expediri litteras, nisi indulgentiae antea concessae specificentur: tum, ne nimium multiplicentur indul-

54.

gentiae, tum, ut praecaveantur fraudes, quae facile in hujus generis generalitate irrepunt.

Clem. IX.
const. 36.
in Bulla
Rom.

30. Clemens IX. Ann. 1669. instituit novam Congregationem Cardinalium, et aliorum Praelatorum cum facultate omnem difficultatem, ac dubietatem in Indulgentiis emergentem, quae ad fidei dogma non pertinet (*circa graviora, et difficiliora prius Rom. Pontifice consulto*) expediendi: *abusus quoque, qui irrepsisse possent, corrigendi, et emendandi — falsas, Apocryphas, indiscretasque indulgentias typis imprimi vetandi, impressas recognoscendi, et examinandi; et, ubi Pontifici retulerit, ejus auctoritate rejiciendi — ac in Indulgentiis concedendis moderationem adhiberi, omniaque pie, sancte, et incorrupte fieri curandi.*

Cap. 4.
De Abus.
Quaest. et
Indulg.

31. Novae Decretales meminere Quae-
storum, qui deligebantur ad colligen-
das eleemosynas fidelium, ut recentio-
rum indulgentiarum fructum mereren-
tur. Placuit eos formatis epistolis stipa-
re, ut fraudibus eorum occurreretur,
qui *se alios mentiendo, abusiones non-
nullas in sua praedicatione propone-
bant.* Refert. c. 14. de Poenitent. et
Remiss.

32. Labentibus saeculis eorum abu-
sum uberior seges succrevit. Inde Con-
cilium Viennense cavit, ne Quaestores
aliqui

aliqui (nisi Apostolicas, vel Diaecesani litteras exhibuerint) quomodolibet admittantur, recipianturque. Inquit Papa: *Litteras quoque Apostolicas Diaecesani Episcopi (ne quid fraudis committi valeat per easdem,) antequam admittant Quaeitores ipsos, examinent diligenter.* Superest Clem. 2. d. t.

33. Succellu temporis constitit, has cautelas medendo malo impares fuisse. Hac occasione Concilium Tridentinum et nomen, et officium, et usum Quaeitorum Indulgentiariorum simpliciter expungendum duxit, decernendo, ut nullus ad hujusmodi officium admittatur posthac, *non obstantibus Privilegiis — aut consuetudinibus etiam immemorabilibus.*

Trid. sess.
21. cap. 9.

34. Hoc Decr. S. Synod. omnem quaestus suspensionem indulgentiarum usu arcendam censuit, hinc et subjunxit, ut Indulgentiae fidelius dispensarentur, *eas, aut alias spirituales gratias deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus esse publicandas.*

35. S. Carolus in Concilio Mediolanensi V. inde vetat, *ne cuivis Rectori Ecclesiae, etiam exemptae, quovis modo, neque ulli Ordini Regulari, neque cuiquam Scholae, Confratiae, etiam Rosarii, et Cruce signatorum, locive pii Collegio, praetextu, cau-*

Conc.
Med. V.
P. I. de
Indulg.

save, vel Privilegiarum etiam antiquorum, vel Indulgentiarum, quas sibi quovis modo concessas, etiam instar Ecclesiarum, locorumve piorum confratriarumve urbis Romae habet, liceat illas ipsas in suis Ecclesiis promulgare: sed, ut Decreto Tridentino cavetur, per Episcopum, adhibitis duobus de Capitulo, illae quotannis publicentur, atque evulgentur.

36. En reliquum Decretum Mediolanense: *Ne Indulgentiarum litterae inscriptionesve earum nomine exaratae, eo loco, ubi Capsa ad colligendam eleemosynam apparata est, etiam extra Ecclesiam proponantur, affiganturve, sed vel in Altari majore, vel in alio, ubi Indulgentiae causa statio, oratiove constituta est. Et infra: ubi illius Indulgentiae celebritas agitur, Parochus, concionatorve doceat simul diligenter, ejus consequendae causa non esse necessario praestitutam eleemosynae largitionem: ut coelestem eum thesaurum, spiritualiaque munera exponi omnes intelligant, non ad quae-stum, sed ad peccatorum satisfactionem, et ad pietatis exercitationem.*

Cap. 5.
De Jubil.

37. Plenissimam Indulgentiam promulgavit per Jubilaeum Bonifacius VIII. statuitque, eos concessae Indulgentiae participes fieri, qui, peracta Sacramentali digna Poenitentia, si fuerint Roma-

ni, ad minus triginta diebus continuis, seu interpolatis, et saltem semel in die; si vero peregrini fuerint, aut forenses, simili modo quindecim diebus ad dictas Basilicas accedunt. *Extrav. 1. de Poenit. et Remiss. int. Com.*

38. Bonifacius VIII. Jubilaei Indulgentiam quemlibet annum centesimum restrinxit. Clemens VI. in ordine ad hanc Indulgentiam quemlibet annum quinquagesimum Jubilarem esse sanxit, ut tanto plures illius coelestis thesauri participes redderet. *Extrav. Com. 2. ibi.*

39. Recentiores Pontifices, Paulus II., et Sixtus IV. annum Jubilaeum ad quemlibet annum vigesimum quintum reducerunt, suspensionis reliquis Indulgentiis per eum annum quibuscunque Ecclesiis, aut locis extra urbem, et sub quacunque forma a Sede Apostolica concessis. *Extrav. Com. c. 4. d. t.*

40. Auctoritate Pauli II. invaluit, quod, Anno Jubilaei Romani absoluto, Indulgentia subsequente anno ad alias dispersas Ecclesias generaliter propagaretur. Haec enim vel Bonifacius IX., vel Nicolaus V. non nisi particularibus Provinciis, et civitatibus Jubilaeum Indulgentiam concesserant.

41. Inter recentiores Pontifices Sixtus V. primus est, qui Jubilaeum indixit auspicio suae assumptionis ad implo-

randum Dei auxilium pro bono regimine Reipublicae Christianae. Inde hujus exemplo reliqui Pontifices et ex aliis causis generale Jubilaeum indixerunt, et ad dispersas Ecclesias miserunt.

42. Forma, et conditiones Jubilaei, in Bulla Sixti V. expressae, fere eadem sunt, quae in Bullis hodie exprimuntur. Sic assignantur duae hebdomadae, in quarum altera conditiones requisitae impleri debent; nimirum, ut quis intra hebdomadam illam jejunet, eleemosynam eroget, Ecclesias, ab Ordinario designatas visitet, et Sacramenta Poenitentiae, et Eucharistiae suscipiat.

43. Circa Confessionem relinquitur fidelibus libertas, pro hac vice vigore Jubilaei Confessarium sive saecularem, sive Regularem, ab Ordinario approbatum eligendi, qui quemque possit absolvere a quibuscunque criminibus, quacunque ratione reservatis, a censuris, sententiis, et poenis ecclesiasticis quomodolibet contractis, injuncta pro modo culpa poenitentia salutari, commutareque vota quaecunque, praeterquam castitatis perpetuae, et Religionis approbatae.

44. Dicit quidem Bonifacius VIII. in sua Constitutione. Antiquorum habet fida relatio, quod accedentibus ad Venerabilem Basilicam Principis Apostolorum de urbe concessae sint magnae remissio-

nes, et indulgentiae peccatorum: ast harum indulgentiarum olim concessarum non reperitur authenticum testimonium: ideo haecenus idem Pontifex Bonifacius VIII. creditur primus illius indulgentialis formulae promulgator.

45. Commendatur exemplum frequentioris concursus veteribus auctoritatibus. Ait Nicolaus I. *Tanta millia hominum protectioni, ac intercessioni B. Apostolorum Principis Petri ex omnibus finibus terrae properantium sese quotidie conferunt, et usque in finem vitae apud ejus limina semet mansura proponunt etc.*

S. Nicol.
ep. 8. ad
Mich.
Imp.

46. Veteri jure arbitrium indulgentiarum juxta Canonum argumenta Pontifices Episcopis reliquerunt: cum enim vix possibile sit, quod Romanus Pontifex, tum de facti, seu criminis qualitate, tum de vita, et conditione poenitentis, in remotis partibus agentis, rite, ac plane sit informatus; satius visum est, modum poenitentiae pro gravitate criminis determinandum, ejusdemque mitigationem, vel condonationem Episcopis in suis Diaecesibus relinquere. Rescripsit Vigilius Caesario Arelateni: *Charitas tua, totius facti qualitate, ac poenitentiis ipsius compunctione perspecta, praedictum Gl. Regem, filium nostrum et de temporis observatione non omittat instruere, et ne ul-*

terius aliquid praesumatur, instanter exposcat. Quia (sicut charitatem tuam bene nosse confidimus) modus poenitentiae PRAESENTIUM potius SACERDOTUM INSPECTIONI committitur, ut JUXTA COMPUNCTIONIS MERITUM, VENIAE POSSIT QUOQUE INDULGERI REMEDIVM, tuae hoc potius aestimationi credimus relinquendum.

- * 47. Nil magis praesentium Sacerdotum inspectioni, et discretioni in officio Sacramentalis Confessionis commendatur, quam ut poenitentes vigore recentiorum Indulgentiarum ad perfectionem purioris charitatis disponant. Quippe ex utraque lege hoc primum omnium mandatum est naturale, divinumque: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua.* Sic dixit Dominus Simoni Pharisaeo de muliere, quae erat in civitate
- Marc. 12. *peccatrix: Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit.* Ait B. Apostolus: *Et si habuero omnem fidem, ita, ut montes transferam; charitatem autem non habuero, nihil sum.*
- Luc. 7. *Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas; et si tradidero corpus meum, ita, ut ardeam; charitatem autem non habuero, nihil*
1. Cor. 13.

mihi prodest. Quid brevius sententia S. Joannis: *Qui non diligit, inquit, manet in morte.* Ex sententia S. Prosperi: *sine charitate, quae dicta est via, non ambulare possunt homines, sed errare.* Juxta S. Gregorium: *Hoc solum Deus Sacrificium accepit, quod quidem ante ejus oculos in altari boni operis flamma charitatis incendit.* En ex veteri formula Vigilii, quam mox retulimus, perfectio contritionis illa conditio erat, ut juxta compunctionis meritum veniae quoque possit indulgeri meritum. Clemens VII. inde pro rationibus Jubilaei has recenset, ut cunctorum fidelium augeatur devotio, fides splendeat, spes vigeat, et CHARITAS vehementius, perfectiusque incalescat. Refert. Extrav. 2. de Poenit. et Remiss. int. Com.

S. Joann.
Ep. I. c. 3.
S. Prosp.
de vit.
Cont.
L. I. c. 13.
S. Greg.
Past.
Part. 3.
c. 10.

TITVLVS VIII.

De Sacramento extremae Unctionis.

CAPVT I.

De Institutione hujus Sacramenti.

I. Synodus Tridentina de hoc Sacramento inter alia definit ea: *Siquis dixerit, extremam Unctionem non esse vere, et proprie Sacramentum, a Christo Domino nostro institutum, et a B. Apo-*

Trid. sess.
14. de
Extrem.
unct. c. 1.
et 2.

stolo Jacobo promulgatum, sed ritum tantum a Patribus receptum, aut figmentum — non conferre gratiam, nec remittere peccata; sed jam cessasse, quasi olim tantum fuerit gratia curationum; anathema sit.

De Extr.
Unct.
cap. I.

2. Et supra: *Inquit S. Iacobus Apostolus: infirmatur quis in vobis — quibus verbis, ut ex Apostolica traditione per manus accepta. — Intellexit Ecclesia, materiam esse Oleum ab Episcopo benedictum.*

Clem.
VIII.
instr. ad
Episc.
lat.

3. In Ecclesia Orientali a Sacerdotibus consecratur, et administratur sacrum Oleum; nam S. Oleum, quod Episcopus in coena Domini consecrat, mox consumitur, quia cuncti, S. Synaxin accessuri, in expiationem peccatorum unguendos se offerunt. Absit, ut latina Ecclesia hunc morem Graecis vitio dederit. Clemens VIII. inter caetera statuit: *Non sunt cogendi Presbyteri graeci Olea sancta, praeter Chrisma, ab Episcopis latinis Diaecesanis accipere; cum ejusmodi Olea ab eis, in ipsa Oleorum, et Sacramentorum exhibitione ex veteri ritu conficiantur, et benedicantur.* Spectat ergo Tridentinum Decretum, in quantum oleum ab Episcopo benedictum determinat, materiam sufficientem, et etiam pro usu Ecclesiae latinae necessariam.

4. In Ecclesia latina praecipiunt passim Ritualia, ut quilibet Parochus habeat loco nitido, et decenter ornato in vase argenteo, aut staneo, diligenter custoditum S. Oleum infirmorum, quod singulis annis feria quinta in caena Domini ab Episcopo benedictum, veteri combusto, renovandum est. Id tamen, si forte intra annum aliquo modo ita deficiat, ut sufficere non posse videatur, neque aliud benedictum haberi queat, modico oleo non benedicto, in minore quantitate superinfuso, reparari poterit. *Arg. c. 3. de Conf. Eccl.*

5. Quantum ad formam explicat Tridentinum Decretum hodiernum ritum Ecclesiae latinae. Ecclesia graeca nec olim, nec hodie illa formula utitur. In Sacramentario S. Gregorii oratio ad infirmum ungendum hac formula refertur: *Inungo te de Oleo S. etc.* sic constat, formulae indicativae in Ecclesia latina serius successisse formulam illam deprecativam.

6. Fuit et olim grandis diversitas in partibus inungendis infirmi. Saeculo VI. moris fuisse videtur, ut tantum pectus inungeretur. Saeculo VII. caeperunt plures partes inungi; sed non eadem ubique. Aliquando pars magis infecta inungebatur, quia dixit S. Jacobus: *Et alleviabit eum Dominus.* Sed haec Unctio jam pridem defuit, ne forte haec

sacra Unctio magis ad medicinam corporis, quam animae adhiberi censetur. Juxta Rituale Romanum Pauli V. *Quinque corporis partes praecipue ungi debent, quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit; nempe oculi, aures, nares, os, et manus; attamen pedes etiam, et renes ungendi sunt: sed in mulieribus honestatis gratia, renum inunctio semper omittitur; atque etiam in viris; quando infirmus commode moveri non potest: sed sive in mulieribus, sive in viris alia corporis pars pro renibus ungi non debet.*

7. Praecipit Rituale Romanum, ut eandem, ac integram formam ad singulorum membrorum Unctionem Sacerdos pronuntiet: Dum oculos, aures, et alia corporis membra, quae paria sunt, Sacerdos ungit, caveat, ne altero eorum inungendo, Sacramenti formam prius absolvat, quam ambo hujusmodi membra paria inunxerit.

8. Quid in morbis contagiosis? Juxta Manuale Cameracense: Ungantur celeriter quinque sensuum organa in capite dicendo — Indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti per visum, auditum etc. Quod si tantum contagii, vel mortis sit periculum, ut nec consuetae partes ungi, nec illa forma pronuntiari

possit; ungatur organum sensus, magis ad unctionem expositum dicendo: per istam unctionem indulgeat — quidquid deliquisti per quinque sensus tuos. In rabidis ungatur pars ori vicina, ne saliva, quae inficiendi vim habet, tangatur. In Pestiferis uti licebit virga oblonga, oleo tincta, quae deinde comburatur, aut servanda purgetur. In variis Diaecesibus moris est, ut etiam extra periculum contagii, unctio fiat non pollice, sed virgula.

9. In reliquis pronuntiat S. Synodus Tridentina: Si quis dixerit, Extremae Unctionis ritum, et usum, quem observat S. R. Ecclesia, repugnare sententiae S. Jacobi Apostoli; ideoque eum mutandum, posseque a Christianis absque peccato contemni; anathema sit.

Trid. de
Sacr.
Extr.
Unct.
can. 3.

10. Inter haec declarat S. Synodus, esse hanc Unctionem infirmis adhibendam; illis vero praesertim, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitae constituti videantur: unde et Sacramentum exeuntium nuncupatur. Quid disertius verbis S. Jacobi: Si quis infirmatur in vobis etc.

Cap. 2.
Quib. et
quand.
Extr.
Unct. ad-
ministr.

11. S. Innocentius I. relatis verbis S. Apostoli Jacobi inde scribit: quod non est dubium, de fidelibus aegrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui S. Oleo Chrismatis perungi possunt:

Trid.
Doctr. de
Extr.
Unct.
cap. 3.

S. Innoc.
ep. ad
Decent.
c. 8.

quo ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua, aut suorum necessitate ungendis.

Rit. Rom.
de Extr.
Unct.

12. Juxta Rituale Romanum debet autem hoc Sacramentum infirmis praebere, qui, cum ad usum rationis pervenerint, tam graviter laborant, ut mortis periculum imminere videatur, et iis, qui prae senio deficiunt, et in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate.

Goar. ad
Rit.
Graec.
p. 432.

13. In usu graecae Ecclesiae aegri plurimi, Unctionem recepturi, aliorum manibus, et ope ad Ecclesiam se deferri faciunt, ibique plurium dierum spatio nonnunquam in Catechumenaeis decumbunt, jacent, et morantur, et sacra tandem Unctione sibi remedium exposcunt.

14. Pastorale Mechliniense haec monet: Nemini autem, qui gravi morbo affectus non sit, Sacramentum Unctionis dare licet, quamvis periculum mortis adeat; vel quia periculosam navigationem paret, vel quia praelium initurus sit, a quo certa illi mors impendeat; vel etiam capitis damnatus ad supplicium raperetur. Non ergo sufficit imminens mortis periculum sed requiritur, ut vi morbi immineat. Neque mulieribus in partu laborantibus; sed faeminis in partu deficienti-

bus Sacramentum Unctionis administrandum est. Rabidis, peste infectis, lethaliter vulneratis, ex hauſtu veneni periclitantibus, etiam dum adhuc robusti ſunt, ſi poſteat ſuſcipiendae Unctionis opportunitatem non habeant, administrandum eſt.

15. Reliqua Ritualia monent, ne Extrema Unctio miniſtretur pueris, uſum rationis non habentibus; ſecus de pueris periclitantibus, qui doli, et Confessionis capaces ſunt. Quid de amentibus, et furioſis? ſi nunquam ſana ratione poſiti ſunt, et hujus, et alterius Sacramenti incapaces ſunt. Amentes autem, et furioſi habentes interdum uſum rationis, ſi eo potiſſimum tempore piam animi ſignificationem dederunt, aut hoc Sacramentum petierunt, licet poſtea in furorem, aut inſaniam incidant, ungen- di ſunt, niſi tanta ſit phraenefis, ut in- firmus aliquid contra reverentiam face- re poſſet Sacramenti. Praecipit Rituale Romanum: *Infirmis autem, qui, dum ſana mente, et integris ſenſibus eſſent, illud petierunt; aut verifiſimiliter peti- iſſent, ſeu dederint ſigna contritionis, etiamſi deinde loquelam amiſerint, vel amentes effecti ſint, vel delirent, aut non ſentiant, nihilominus praebeatur.* Ait Paſtorale Mechlinienſe: *Quamvis non petierit; ſi tamen erat bonae vi- tae, quia non praesumitur immemor*

suae salutis in morte plus, quam in vita. Unde praesumitur, quod petat, vel petiisset, si advertisset, et quod petere voluit, sed non potuit.

16. Quid reliquum est, quam ut Parochi aegrotos saepe invitant, hortenturque, ne ad extrema hujus Sacramenti susceptionem differant; ac proinde sensibus, rationisque usu adhuc integris illud sibi administrari petant, uberiores ejus fructum percepturi? Quippe sat vulgare est, quod nonnullis praejudicium imponat, quia sibi persuadent, suscepto hoc Sacramento sibi ademptam esse spem reconvalescentiae, aut libertatem conjugii, testamenti, edendarum carniū, Synodus Wigorniensis Ann. 1240. querebatur: *Sunt quidam, ut audimus, qui post perceptionem hujus Sacramenti sanitati pristinae restituti nefas reputant, vel uxores suas cognoscere, vel carnes comedere, vel etiam aliqua ratione nudis pedibus ambulare. Horum autem errorem, utpote doctrinae sanae contrarium exeramus, et excommunicationibus, et monitionibus eos duximus corrigendos.*

17. Obresperant haec, aliaque praejudicia, eoquod extrema Unctio, veluti complementum Poenitentiae spectaretur. Inde Graeci, etiam sani, sacra Unctione utuntur, in signum Poenitentiae, et peccatorum expiationem. In

Synod.
Wigorn.
c. 19.

latinis Ecclesiis stetit aliquando et consuetudo, signandi aegrum signo crucis ex cinere, atque imponendi aegro cilicium.

18. Enimvero illud certum et hodie est, extremam Unctionem, velut complementum Poenitentiae, valere ad peccatorum reliquas abstergendas juxta sententiam S. Jacobi: *Et, si in peccatis fuerit, remittentur ei.* Hinc satis diu viguit usus, quod post sacram Unctionem Communio veluti Viaticum praebetur. Hodierna Ritualia praecipunt tamen, ut, quantum fieri potest, extrema Unctio nonnisi post Sacramenta Poenitentiae, et Communionis tribuatur. Inferiorum Presbyterorum non est, a recepta lege recedere, nisi aegrotus ipse petierit, extremam Unctionem ante sacram Communionem sibi administrari. Reliquum est Episcoporum, pro rationibus sanctioris disciplinae causam agere, restituereque, procul a praedictis non attendendis.

19. Ex principiis veteris traditionis ait Innocentius I. *Caeterum illud superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo ambigatur, quod Presbyteris licere dubium non est. Nam idcirco Presbyteris dictum est: (si quis infirmatur etc.) quia Episcopi aliis occupationibus impediti, ad omnes languidos ire non possunt.*

Cap. 3.
De Ministr.
etc. Sacram.

Trid. sess.
14. de
Extr.
Unct.
can. 4.

20. Pronuntiat Concilium Tridentinum: *Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesiae, quos B. Apostolus Jacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed aetate Seniores in quavis Communitate; ob idque proprium extremae Unctionis ministrum non esse solum Sacerdotem; anathema sit.*

Goar. ad
Rit.
Graec.
p. 408.

21. Meminit B. Jacobus plurium Presbyterorum. Rituale Graecum septem Presbyteros, aut saltem tres adhiberi praecipit, quorum quisque infirmum inungit, orationemque dicit: *Haec oratio, inquit, ab unoquoque Sacerdotum dicitur, postquam dixerit Evangelium, et orationem, cum videlicet infirmum Oleo perungit.*

Menard in
Cod. sacr.
S. Greg.
p. 253.

22. In veteribus Codicibus et latinis utpote Sacramentario S. Gregorii habetur: *Multi Sacerdotum infirmos perungent in super in quinque sensus. Et alibi: Imponunt manus super infirmum omnes Sacerdotes, jubente, vel permittente tantum Episcopo, quia canonicus sit ordo docet.*

23. Novo jure rescripsit Alexander III. unum Presbyterum ad administrandum Sacramentum Extremae Unctionis sufficere. *Sacerdos, inquit, uno praesente Clerico, et etiam solus infirmum ungere potest. Refert. c. 14. de V. S.*

24. Re-

24. Refertur ergo pluralitas Sacerdotum ad solemnitatem, et utilitatem Sacramenti. S. Thomae rationes sunt: *Quia hoc Sacramentum perfectae curationis effectum habet, et in eo requiritur copia gratiae, competit huic Sacramento, quod multi Sacerdotes intersint, et quod oratio totius Ecclesiae ad effectum hujus Sacramenti adjuvet. Unde Jacobus dicit: Inducat Presbyteros Ecclesiae, et oratio fidei sanabit infirmum. Si tamen unus solus Presbyter adstet, intelligitur hoc Sacramentum perficere in virtute totius Ecclesiae, cujus minister existit, et cujus personam gerit.*

S. Thom.
contr.
Gent.
lib. 4.
c. 73.

25. Monet in Concilio Mediolanensi IV. S. Carolus Parochum, ut id *Extremae Unctionis Sacramentum ministraturus, quot commodè potest, Presbyteros, et Clericos adhibere studeat, superpelliceo indutos: qui ipsum, et ministrantem, et praecantem, pietatis, et orationis studio in eo ministerio adjuvent. En argumentum veteris disciplinae reducendae.*

Conc.
Mediol.
IV. P. 2.
c. 6.

26. Jure novo inter Sacerdotes soli Parocho administratio Extremae Unctionis reservatur. Clemens V. censuram excommunicationis. S. Sedi reservatae, ipso facto strinxit in omnes Religiosos, si vel Clericis, vel Laicis Sacramentum

S. Unctionis, praeterita super hoc speciali licentia Parochialis Presbyteri, ministrare praesumpserint. *Clem. I. de Privil.*

Conc. Mediol. V.
P. I.
Tit. II.

27. S. Carolus in Concilio Mediolanensi V. edidit hoc Decretum: *Ne, inquit, alius Sacerdos, nisi Parochus hoc Sacramentum Extremae, Unctionis ministret. Si porro is impeditus, aut alias in mora est, mortisque periculum instat, tunc Sacerdos alius ministret licet.*

P. 2. de
iis, quae
pert. ad
Extr.
Unct.

28. Reliqua recentiorum Conciliorum Decreta spectant ea, quae ad administrationem Sacramenti vel praecedere, vel comitari, vel subsequi debent. Monet Concilium Mediolanense IV. Parochum: *Hoc curet diligenter, ut die noctuque ad Extremae Unctionis Sacramentum ministrandum praesto sit, et paratus.*

Conc. Tolos. P. 2.
c. 9.

29. Decretum Concilii Tolosani de Anno 1590. sic sonat. *Cum callidus serpens, et hostis humani generis calca-
neo insidiari, hominemque in extremo spiritu oppugnare maxime soleat, aegrotos Parochi, quanta maxima fieri poterit charitate visitabunt, consolabuntur, instruent, ultro sese offerent iis, etiam non vocati, dabuntque sedulo operam, ne in id tempus sacram extremamque, Unctionem differant, quo novissima conflictati valetudine,*

uictiorique modo, tam profuturi Sacramenti commoda, quod frequenter nimium accidit, satis agnoscere non possint.

30. Ait Concilium Mediolanense I. *Conc. Mediol. I. P. 2. de iis, quae pert. ad Extr. Unct.*
 Parochus, cum ad ungendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur, et hortetur, ut bono animo sit; et se a curis, ac desideris hujus vitae ad caelestis beatitudinis cogitationem erigat, ut abjecto mortis metu, se a Deo in aeternam requiem vocari gaudat. Omnes vero, qui adsunt, moneat, ut preces Christo Domino pro eo faciant.

31. Juxta Concilii Remensis de Anno 1583. Decretum: *Conc. Rem. de Extr. Unct.*
 Nec putet suo satisfactum officio Sacerdos, si semel tantum aegrotum inviserit, dum Unctio fuit adhibenda: sed, quam diutissime poterit, eum consoletur, et inculcet, quae spectant ad salutem — — atque quousque e vivis excesserit, assistat, et Operam impendat.

32. Aliquando disputatum fuit, an Sacramentum Extremae Unctionis reiterari posset, eoquod species solemnis Poenitentiae censeretur? Praeplacuit moderamen, ut iterationi locus relinqueretur, si infirmitas, aut saltem status infirmitatis mutaretur. Inquit Synodus Tridentina: *Trid. sess. 14. de Extr. Unct. cap. 8.*
 Quod si infirmi post susceptam hanc Unctionem convalescant, iterum hujus Sacramenti subsi-

dio juvari poterunt, cum in aliud simile vitae discrimen, licet ex eodem morbo, inciderint.

Conc.
Burdig.
Tit. 13.

33. Ait Concilium Burdigalense: eos praeterea adesse oportet morientibus, eosque sanctis admonitionibus, et piis precibus omni ratione juvare; ut, quod eis superest vitae, in vera, et Catholica fide possint explere, ne propter peccatorum suorum multitudinem, atque gravitatem ullo modo de divina misericordia desperent.

Eccl. 7.
v. 39.

3. Hier.
ad Nepot.

Conc. Me-
diol. I.
P. 2.
Tit. I.

Mediol.
V. P. I.
Tit. II.

* 34. Quid hac, aliaque occasione salubrius superest, quam reliquis sacris auctoritatibus paternam curam infirmorum Pastoribus commendare? Scriptum est: *Non te pigeat visitare infirmum; ex his enim in dilectione firmaberis.* Inquit S. Hieronymus: *Officii tui est, visitare languentes.* Juxta Decretum Concilii Mediolanensis I. *Parochi — aegrotos — etiam non vocati invisant, ut ad Sacramentum suscipiendum, si opus est, inducant: et eorum animabus, quacunque ratione possunt, sollicitè consulant.* En Decretum Concilii Mediolanensis IV. *Quod Concilio Agathensi cautum est, id unusquisque Parochus praestare curet, ut Missae sacrificio peracto si quos in Parochiali vicinia aegrotos habet, frequenter, atque ideo quotidie, quantum per alias suae curae Parochialis occupationes potest,*

invisat, atque eisdem praestet, quae sint sollicitudinis, munerisque Parochialis officia, prout opus esse viderit.

T I T V L V S IX.

De Sacramento Ordinis.

CAPVT I.

De Materia et Forma Sacramenti.

1. *En Decretum Synodi Tridentinae: Si quis, inquit, dixerit, praeter sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica alios Ordines, et majores, et minores, per quos, veluti per gradus quosdam in sacerdotium tendatur; anathema sit.* Trid. sess. 23. de Sacr. Ord. c. 2.

2. *In veteri disciplina latina nonnisi Diaconatus praeter Sacerdotium ex maioribus Ordinibus fuit. Superest hic usus et hodie in Ecclesia graeca. Novo jure Latini et Subdiaconatum inter majores Ordines adoptarunt. c. 9. de Aetat. et qualit. et Ord. praefic.*

3. *Ait Gratianus: Levitas autem ordinatos ab Apostolis legimus, quorum maximus fuit B. Stephanus; Subdiaconos, et Acolythos procedente tempore Ecclesia sibi constituit. In Ecclesia latina inde a saeculo III. quatuor minores Ordines, qui hodie supersunt, receptos legimus. In Ecclesia graeca non-*

nisi Lectoratus ex numero eorum Ordinum notus est. In Ecclesiis tum latinis, tum graecis et Cantoratus, seu Psalmistatus alicubi, et aliquando ex numero minorum Ordinum censebatur. *Grat. praefat. ad c. 1. D. 21.*

Ibi, can. 3.

4. Pronuntiat Concilium Tridentinum: *Si quis dixerit, Ordinem, sive sacram Ordinationem non esse vere, et proprie Sacramentum, a Christo Domino institutum — anathema sit.* Constat Tridentino Decreto veritas, etiam si solus Presbyteratus Sacramentum diceretur, quia indefinita propositio in materia contingenti plerumque in propositionem particularem a Logicis resolvitur. Hodie in scholis satis vulgare est, Subdiaconatum, et reliquos minores Ordines a ratione, et dignitate Sacramenti expungi.

Eug. IV.
Decr. pro
Armen.

5. Juxta Decretum Eugenii IV. *Sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, et patenae cum pane porrectionem, veluti materiam: Diaconatus vero per libri Evangeliorum porrectionem.* Explicat Pontifex his terminis materias vulgares latinae Ecclesiae in usu Scholae. Graeci omnes Ordines conferunt per manus impositionem. In Ecclesia latina quondam haec instrumenta pro majoribus Ordinibus caeperunt post ordinationem exhiberi, ut inde has materias recentiores

ab essentialibus merito distinguere oporteat.

6. Ecclesia graeca nec olim, nec hodie in Episcoporum, aut Presbyterorum ordinatione Unctionem adhibere consuevit. Ecclesia latina eam serius recepit saltem in ordinatione Presbyterorum. Concilium Tridentinum anathema dicit: *Si quis dixerit, sanctam Unctionem, qua Ecclesia in sancta Ordinatione utitur, non tantum non requiri sed contemnendam, et perniciosam esse similiter et alias caeremonias Ordinis; anathema sit.* Ecce S. Unctio inter caeremonias refertur.

Trid. ibi.
can. 5.

7. S. Epiphanius Aerium stoliditatis arguit, quod Presbyteris aequae, ac Episcopis jus ordinationis vindicaret. Si quidem unus Ordo (Episcopalis) ad gignendos Patres pertinet: hujus enim est Patrum in Ecclesia propagatio: alter (Presbyteralis) cum Patres non possit, filios Ecclesiae, lotionis generatione produxit, non tamen Patres, aut Magistros.

Cap. 2.
De Ministr.
Ordinat.
S. Epiph.
haeref. 56.

8. Ex sententia S. Chrysostomi: *Sola quippe Ordinatione superiores illi (Episcopi) sunt, atque hoc tantum plus, quam Presbyteri, habere videntur.* Ait S. Hieronymus: *Quid facit Episcopus (excepta Ordinatione) quod Presbyter non faciat.* Refert. c. 24. §. 1. D. 93.

S. Chryf.
hom. II.
in ep. I ad
Timoth.
c. 3.

Trid. sess.
23. de
Sac.
Ord.
can. 7.

9. Inde Synodus Tridentina pronuntiat: *Si quis dixerit, Episcopos non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi et ordinandi, vel eam quam habent, esse illis cum Presbyteris communem anathema sit.*

10. Manifestum est, S. Synodum de ordinaria potestate ordinandi loqui, cum ignorare alias non potuerit. Abbates titulo, privilegiis, et novo jure minores Ordines suis Regularibus conferre, esseque nonnullis Theologis persuasum, et Presbyterum posse ex delegatione Episcopi, aut Papae ordinare Diaconum, aut et Presbyterum juxta illam sententiam Glossae: *Ordinatus Ordinem, quem habet, confert, Papa delegante.* Glossa ad can. 4. D. 5. de Cons.

11. Juxta reliquos Canones statutum est, ut quisque a proprio Episcopo ordinaretur. Ait B. Augustinus: *Recense Concilium, ibi invenies de solis Clericis, non de Laicis fuisse statutum.* Quippe veteri more quisque prima ordinatione subditus illi Episcopo censebatur, ut abhinc a nullo alio promoveri posset. c. 2. etc. D. 71.

12. Jure novo ex argumentis juris civilis forum originis, domicilii, et beneficii, veluti rei sitae, adoptare placuit, ut inde tres proprii Episcopi ad consequendos Ordines emerferint. c. 3. de Temp. Ord. in 6.

13. Papa habet jus ex universo orbe, et pro universis Ecclesiis ordinandi quemcunque Clericum. Jure novo cautum hac occasione fuit, ne Clerici a Papa ordinati exemptionem praetenderent. *c. 7. de Maj. et Obed.*

14. Succedere privilegia, quibus Papa nonnunquam jus faciebat, ut quisquam a quocunque Catholico Episcopo quem elegisset, ordinari posset. Concilium Tridentinum abolevit privilegia titularium Episcoporum, qui indiscretiores ordinationis in locis nullius Diaecesis, aut exemptis, aut Monasteriis sibi arrogabant.

Trid. sess.
14. c. 2.

15. Alibi S. Synodus instaurat regulam, ut *unusquisque a proprio Episcopo* vel originis, vel domicilii, vel beneficii, *ordinetur. Quod, si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii praetextu permittatur, nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur.*

Sess. 23.
c. 8.

16. Quum aliquando Pius V. Mendicantibus jus fecisset, praeterita Ordinariorum licentia, ordinationes a quolibet Episcopo recipiendi, eam constitutionem expunxit Gregorius XIII. ut terminos Decreti Tridentini restitueret. Hinc sub Clemente VIII. S. Congregatio declaravit, *Superiores Regulares posse*

suo subdito itidem Regulari, qui praeditus qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerit, litteras dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diaecesanum, nempe illius Monasterii, in cuius familia ab iis, ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit. Et, si Diaecesanus abfuerit, vel non habuerit Ordinationes, ad quemcunque alium Episcopum, dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam etc.

Innoc.
XII. Bull.
specul.

17. En uberiolem Innocentii XII. Constitutionem! Decernimus, et declaramus, inquit, nulli Episcopo, seu cuiusvis loci Ordinario, tametsi Cardinalatus honore fulgeat, licere externum quempiam, ac sibi ratione originis, seu domicilii, juxta modum inferius declarandum, legitime contracti non subditum, ad Clericalem tonsuram promovere, cuiusvis beneficii ecclesiastici ei statim, ac tonsura huiusmodi insignitus fuerit, seu ad quod is a Patronis jam praesentatus, seu nominatus fuerit, praetextu, etiamsi beneficium praedictum de novo ea expressa adjecta lege fundatum fuisse constiterit, ut quis immediate post clericalem characterem susceptum ad illud instituat: praeterea Clericum, qui legitime jam a proprio Episcopo ad eandem Clericalem tonsuram, seu etiam

ad minores Ordines promotus fuerit, non posse ab alio Episcopo, ratione, ac titulo cujuscunque beneficii in illius Diaecesi obtenti, ad ulteriores Ordines promoveri, nisi ante eorundem susceptionem testimoniales litteras proprii Episcopi tam originis, quam domicilii super suis natalibus, aetate, moribus, et vita sibi concedi obtinuerit, easque Episcopo ordinanti, in actis illius Curiae conservandas exhibuerit. Licet vero Clericus ratione cujusvis beneficii in aliena diaecesi obtenti, subijci dicatur jurisdictioni illius Episcopi, in cujus diaecesi beneficium hujusmodi situm est, eam tamen de caetero hac in re inconcusse servare volumus Regulam, ut nemo hujusmodi subjectionem ad effectum suscipiendi Ordines acquirere censeatur, nisi beneficium praedictum ejus sit redditus, ut ad congruam vitae, sustentationem sive juxta taxam synodalem, sive ea deficiente, juxta morem regionis pro promovendis ad SS. Ordines, detractis oneribus, PER SE sufficiat, illudque ab ordinando pacifice possideatur, sublata quacunque facultate supplendi, quod deficeret fructibus ejusdem beneficii cum adjectione patrimonii, etiam pinquis, quod ipse Ordinandus in eadem, seu alia quavis diaecesi obtineret; ac Episcopus sic ordinans tam

de praedictis testimonialibus litteris, quam de reditu beneficii hujusmodi expressam in consueta collatorum Ordinum attestatione mentionem facere debebit etc.

18. Tam diversis, et amplis constitutionibus opus fuit medendis periculis, et incommodis, quae ex recentiori recurſu ad varios Episcopos pro Ordinibus suscipiendis oriri videbantur. In Conventu Cleri Gallicani de Anno 1657. Episcopi persuasi, ex multiplici titulo, quo jure novo proprius Episcopus efficitur, ineptis Clericis occasionem suppeditari obrependi in sacras ordinationes, justumque examen eludendi, optassent unum solum Episcopum Originis pro Ordinibus ordinarium esse reputandum, quia ei de vita, natalibus, caeterisque qualitatibus Ordinandorum citius, et certius constare posset. Antiquitati propius foret consilium eorum, qui, expunctis vagis Ordinationibus, Episcopum beneficii praeoptarent.

Cap. 3.
De litter.
dimissor.

19. Antiquitus dimissoriarum litterarum amplior sensus fuit. Cum enim secundum veterem regulam Clericus non ordinaretur, nisi simul cujusdam Ecclesiae servitio illigaretur, ut ab ea nunquam, invito Episcopo, recedere posset; si quis ad aliam Ecclesiam, seu Diaecesin transeundi a suo Episcopo licentiam meruisset, litteras accipiebat,

quibus ab obedientia sui Episcopi absol-
vebatur, ut ab alio Episcopo in Clerum
cooptari posset. En Decretum Concilii
Carthaginensis I. *Nullus omnino Cleri-
cus, in quocunque sit gradu, potestatem
habeat, sine proprii Episcopi scripta di-
missoria in alienae Ecclesiae catalogum
referri.*

Conc.
Carth. I.
cap. 5.

20. Novo iure vulgaris sensus dimis-
soriarum restrictior est, ut Clerico nul-
lum aliud jus faciant, quam quod ab
alio Episcopo ordinari possit, illaeso re-
liquo omni jure, quod Episcopus in eum
Clericum habuit, habetque. *Arg. c. 8.
de Offic. Archid.*

21. Sicut ergo Episcopi sunt ordina-
rii Ordinum Ministri, ita et eis solis jure
communi competit dare dimissorias. Ait
Bonifacius VIII. *Inferiores Praelati,
Religiosi, vel alii, nisi eis, quod suos
Clericos, aut subditos possint, a quo
voluerint Episcopo, facere ordinari,
a Sede Apostolica specialiter sit indul-
tum, vel Officialis Episcopi (cum ad hoc
ipsius officium se non extendat) hujus-
modi nequeunt licentiam impertiri.* Ref.
c. 3. de temp. Ordin. in 6.

22. Concilium Tridentinum, expun-
ctis recentioribus privilegiis inferiorum
Praelatorum, edixit: *Nec ipsi Abbates,
et alii exempti, et Collegia, et Capitula
quaecunque, etiam Ecclesiarum Cathe-
dralium litteras dimissorias aliquibus*

Trid. sess.
23, cap. 10.

Clericis saecularibus, ut ab aliis ordinentur; concedant, sed horum omnium ordinatio servatis omnibus, quae in hujus S. Synodi Decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum Diaecesis fines existunt, pertineat: non obstantibus quibusvis privilegiis etc.

23. Haec dimissoriarum reservatio jurisdictioni Episcopi vindicatur, ut et Episcopus electus, confirmatusque, licet consecratus non sit, dimissoriales dare queat: Quippe inde Episcopus et collationem Ordinum delegare potest. *Arg. c. 15. de Elect.*

Trid. sess.
7. c. 10.

24. Hac ratione olim obtinuit, quod Capitulum Sede vacante daret dimissorias, donec Synodus hanc facultatem Capituli Cathedralis restrinxisset. Juxta Tridentinum Decretum Capitulum Sede vacante nonnisi completo vacationis anno Laicos ad Tonsuram, et Clericos ad Ordines dimittere potest; quamquam intra vacationis annum possit litteras dimissorias iis concedere, qui arctati dicuntur, seu qui ratione beneficii tenentur intra annum, sub beneficii perendi periculo, certum quemdam Ordinem suscipere.

Sess. 23.
c. 9.

25. Praecipit Concilium Tridentinum ipsis Episcopis, ut per semetipsos Ordines conferant; quod, si aegritudine fuerint impediti, subditos suos non

aliter, quam jam probatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittant, quid clarius? A mente Ecclesiae vagae, et indiscretiores dimissiones alienae sunt. Ecce juxta Tridentinum Decretum aegritudo loco exempli est, quo indicatur, quod graves, et necessarias causas oporteat intercedere, ut Episcopus cuiquam dimissorias concedat.

26. Jure Decretalium vetat Clemens IV. aliquem ultramontanum ab Episcopo Italo ordinari, nisi in litteris dimissorialibus causa legitima exprimatur, quare illum Episcopus originis ordinare nolit, aut nequeat? *c. i. de temp. Ordin. in 6.*

27. Juxta Tridentinum Decretum si et justa causa exprimatur in litteris dimissionis, oportet testimonium vitae et morum, reliquarumque qualitatum, ad ordinationem requisitarum subungere. Vetat enim S. Synodus, quemquam ab Ibi c. 8. alieno Episcopo ordinari, etiam cujusvis generalis, vel specialis rescripti, aut, privilegii praetextu; *nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur.*

28. Decreto S. Caroli in Concilio Mediolanensi III. haec praescribuntur: *Infirma valetudine, aliave justa causa impeditus Episcopus, si statos sacros Ordines habere non potest, et aliquem propterea Clericum suum ad alium E-*

Conc.
Med. III.
quae pert.
ad Ord.
sacr.

piscopum mittere velit, a quo alicui Ordini ecclesiastico adscribatur, testimonialibus litteris ei datis haec adscribat, et testata faciat, vitae imprimis, et morum probitatem, doctrinam, quia idoneus, examine habito, judicatus est, ecclesiasticum Ordinem, quo est proxime initiatus, tum praeterea natales, aut dispensationem, siquam super illis obtinuerit: si vero majori Ordini adscribendus est, aetatem item, ac titulum, sufficientemque censum beneficii, vel pensionis, vel patrimonii, quod ille habet.

29. Superfunt aliquando causae, quod in ordinantem Episcopum examen Ordinandi litteris dimissoriis rejicere oporteat, quia ex remotis locis ad proprium Episcopum sine grandi incommodo reverti nequit. Ait S. Carolus in Concilio Mediolanensi V: *In hoc casu liceat examen illud speciatim Episcopo delegare, in cujus diaecesi illi morantur: at vero tunc litteras dimissorias non det, antequam examinis facti litteras ab eo acceperit, cui illud delegavit.*

Conc.
Med. V.
P. 3. de
init. Ord.
sacr.

Trid. sess.
7. c. II.

30. Ex Decreto Tridentino facultates de promovendo a quocunque non suffragantur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam a propriis Episcopis ordinari non possint, in litteris exprimendam; et tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diaecesi residente

residente, aut pro eo Pontificalia exer-
cente, et diligenti Praevio Examine.

Juxta declarationem S. Congregationis
Episcopis, quibus alienum subditum or-
dinandi tribuitur per litteras dimissio-
rias facultas, reliquum est, quod et
eos, quos proprii Episcopi testantur ex-
aminatos, idoneosque repertos fuisse,
ad novum examen vocare possint, licet
non teneantur, nisi scirent, ipsum esse
indignum, ut rejici mereretur.

Fagn. ad
capt. 16.
de praeb.,
n. 52.

31. Reliquae sunt cautelaе S. Caroli
in Concilio Mediolanenſi IV. evulga-
tae: utpote ne Episcopus cuiquam,
antequam S. Ornationis tempus proxi-
me instet, litteras dimissorias pro Or-
dinibus, ab alieno Episcopo suscipien-
dis, sine necessitatis causa unquam con-
cedat: neque item iisdem litteris fa-
cultatem det plures Ordines suscipien-
di, quam illos ipsos tantum, quos
uno, eodemque tempore ab eo suscipi
voluerit, ac per sacros Canones, con-
ciliaque licuerit. Praefiniat praeterea
in illis ipsis certum suscipiendi Ordi-
nis, cui quisquam adscribendus est,
tempus, quo praestituto tempore trans-
acto, eas litteras, eo nomine a se
concessas, ei imposterum nihil suffra-
gari, nihilque roboris habere iisdem
litteris declaret.

Conc.
Med. IV.
quae pert.
ad Ord.
sacr.

Cap. 4.
De Exa-
mine Ord.
I. Tim. 5.

32. Omnibus Episcopis praeceptum putamus, quod S. Paulus ad Timotheum perscripsit: *Nemini, inquit, cito manus imposueris, neque communicaveris peccatis alienis.* Quippe indiscrerioribus Ordinationibus grandis occasio tribuitur scandalis, et criminibus.

33. Inquit S. Leo: *Quid est cito manus imponere, nisi ante aetatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinae, sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici Ordinatorem, qualis ille est, qui non meruit ordinari?* Refert. c. 3. D. 78.

S. Chryf.
hom. 16.
in ep. ad
Timoth.

34. Ex sententia S. Chrysostomi, *quid est illud cito? Non ex prima probatione, nec secunda, nec tertia, sed ubi consideratio praecessit, exactissimaque discussio, tunc imposito manus.* En gravitatem tanti negotii.

35. Redundant his cautelis, nemine excepto, veteres Canones. Inde et inter Monachos iusto selectui locus fuit, ut in sacerdotium haud cooptarentur, nisi illi, quos morum gravitas, ac vitae, et fidei institutio sancta commendat. Quid clarius illa sententia Siricii?

Siric. ep.
I. c. 13.
Trid. sess.
23. c. 12.

36. Novissime Concilium Tridentinum diserte veteres illos Canones instauravit. *Sciant, inquit, omnes Epi-*

scopi, non singulos, in ea aetate constitutos debere ad hos Ordines assumi; sed dignos duntaxat, et quorum probata vita senectus sit. Regulares quoque nec in minore aetate, nec sine diligenti examine Episcopi ordinentur; privilegiis quibuscunque quoad hoc penitus exclusis?

37. Veteri more Ordinandorum nomina publice populo denuntiare placuit, ut de eorum vita, et conversatione testimonium redderet. Ait S. Cyprianus: *Ordinationes non nisi sub populi assistentis conscientia fieri oportet, ut plebe praesente vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita praedicentur.*

S. Cyprianus
ep. ad
Cler.
Hispan.

38. In Concilio Carthaginensi IV. decretum est, *ut Episcopus sine consilio Clericorum suorum Clericos non ordinet, ita, ut civium conniventiam, et testimonium quaerat.* Ecce a populo testimonium vitae, reliquorumque meritorum quaeritur, quod uberius examine, et experimento discutit Clerus, ut Episcopo justum consilium suggerere queat? c. 6. D. 24.

39. Aucto Clero selectiores, et peritiores Examinatores ex reliquis eligendi videbantur, qui justo consilio adessent Episcopo. S. Gregorius Adeodato Episcopo rescripsit: *Si quando de his recipiendis (ad sacros Ordines) tracta-*

S. Gregorius
lib. 2.
ep. 48.

ri necesse est, graves, expertosque viros consiliis vestris adhibete participes, et cum eis communi de hoc deliberatione pensate.

40. Praecipit Concilium Nannetenſe : *Tunc Episcopus a latere suo (id est, Clero Cathedrali) eligere debet Sacerdotes, et alios prudentes viros, gnaros divinae legis, et exercitatos in disciplinis ecclesiasticis.* Refert. c. 5. D. 24.

41. Jure Decretalium Episcopo examen ordinandorum vindicatur; est enim generaliter, et regulariter observatum, quod ad eum examinatio personae pertineat, ad quem impositio manus spectat. c. 34. de Elect. Si ergo alicubi examen ordinandorum Archidiacono ascribitur, Episcopus haud exclusus intelligitur, quin examinatos ab Archidiacono iterum suo examini possit subijcere. Gloss. ad c. 16. v. *Examinari de Aetat. et qualitat.*

42. Saeculo XVI. alicubi invaluit, quod Scholasticus Cathedralis, et alii Praelati, jure Episcoporum sublato, examen Ordinandorum suae auctoritati assererent. Hac occasione Synodus Coloniensis Anno 1549. censuit, *examen ad sua principia, hoc est, ad Episcopos revocare, quibus ex lege divina incumbit, nemini cito manus imponere.* Et infra: *Eaque de causa, inquit,*

requirimus Provinciae nostrae Episcopos in Domino, ut vel ipsimet huic suo muneri satisfaciant, vel curam illam imponant viris piis, doctis, et de Ecclesiae profectu sollicitis, quorum diligentia sit eis explorata.

43. Hoc exemplo Synodus Tridentina statuit, ut Episcopus Sacerdotibus, et aliis prudentibus viris, peritis divinae legis, ac in ecclesiasticis functionibus exercitatis sibi adscitis, quorum diligentia et integritas ei sit probata, Ordinandorum genus, personam, aetatem, institutionem, mores, doctrinam, et fidem diligenter investiget, et examinet.

Trid. sess. 23. c. 7.

44. S. Carolus in Concilio Mediolanensi IV. saluberrime instituit, ut id Episcopus, quantum per occupationes sibi licet, maxime curet, ut, cum experimentum, examenve de iis instituitur, qui Ordinibus praesertim maioribus initiandi, quique Ecclesiis Parochialibus praeficiendi sunt, ipse praesens in eo examine adsit.

Conc. Med. IV. P. 2. Tit. quae pert. ad sacr. Ord.

45. Concilium Mediolanense V. universos Examinatores monet, ut, quicunque sint, noverint sibi munus adeo grave committi; ut, si negligenter, aut male se ullo modo gesserint, Deo imprimis culpaе, in eo munere admisae, exactam rationem reddituri sint.

Conc. Med. V. P. 3. Tit. 2.

*Quare non spe, non metu, non prae-
mio, non personarum ratione, non
aliquo affectu ducti, muneris sibi com-
missi curam gerant. Proposito sibi im-
primis timore Dei, ne quemquam, quem
inpignum noverint, probent: rursus
quem experimento, periculove facto
idoneum, dignumque comperiunt, ne
rejiciant.*

Trid. sess.
23. c. 14.

46. Quid ergo in tam justo examine
spectandum est? Inquit Synodus Tri-
dentina: *Ita pietate, ac castis moribus
conspicui sint, ut praeclarum bono-
rum operum exemplum, et vitae mo-
nita ab iis possint exspectari. Seu juxta
Pontificale quod odor vitae eorum sit
delectamentum Ecclesiae Christi; ut
praedicatione doctrinae, atque exem-
plo morum aedificent domum, id est,
familiam Dei.*

c. 5.

47. Quum ergo integritas morum
praecipue desideratur Ordinandorum, ut
irreprehensibiles sint, praecipit S. Sy-
nodus, *ut hi, qui ad singulos majores
Ordines erunt assumendi, per mensem
ante Ordinationem Episcopum adeant,
qui Parocho, aut alteri, cui magis
expedire videbitur, committat, ut no-
minibus, ac desiderio eorum, qui vo-
lent promoveri, in Ecclesia propositis,
instar hannorum Matrimonialium, de
ipsorum Ordinandorum natalibus, ae-
tate, moribus, et vita a fide dignis*

diligenter inquirat; et litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat. Quid salubrius hoc Decreto? Passim tamen recidit usus eo, quod Ordinandi a Parocho, vel frequentius a studiorum Directore litteras testimoniales doctrinae, et morum paulo ante ordinationem afferre satis habeant.

48. Inde succedit aliud examen. Tridentina Synodus antiquorum Canonum vestigiis inhaerendo decernit, ut, quando Episcopus Ordinationem facere disposuerit, omnes, qui ad S. ministerium accedere voluerint, feria IV. ante ipsam Ordinationem, vel quando Episcopo videbitur, ad civitatem evocentur. Episcopus autem Sacerdotibus, et aliis prudentibus viris peritis divinae legis, ac in ecclesiasticis sanctionibus exercitatis sibi adscitis, Ordinandorum genus, aetatem, institutionem, mores, doctrinam, et fidem diligenter investiget, et examinet. Nostra aetate plerumque Episcopi ab examinis hujus praesentia se dispensant, relicturi totum negotium delectis Examinatoribus.

49. S. Carolus Examinatoribus certam formulam praescripsit, qua illorum, qui examinantur, et litterarum doctrinam, et vitae clericalis disciplinam, et rei ecclesiasticae peritiam ex-

c. 7.

S. Carol.
in Conc.
Med. V.
P. 3. c. 2.

periantur, in omni experimenti, examinisve ratione S. Bibliis; Catechismo Romano imprimis, Concilio Tridentino, SS. Canonum Decretis, et aliis Pontificis constitutionibus, Synodisque tum Provincialibus, tum Diaecesanis usuri, unde suas interrogationes hauriant, quibus, prout est illorum ingenii captus, explorent et eorundem scientiam, et ecclesiasticarum rerum notitiam, atque usum.

50. Inter haec inquit S. Carolus; Cum vero a caeteris omnibus — qui clericali militiae adscribuntur, de vitae spiritualis, sanctiorisque institutis, atque exercitationibus perquiratur, tum maxime ab iis, qui vel Sacerdotio initiantur — a quibus omnibus, et singulis, cum ad examen veniunt, praeter caetera, quae ad sanctae spiritualis vitae usum pertinent, ea maxime explorentur, quae de orandi modo, deque omni SS. meditationum, coelestiumque contemplationum exercitatione ab aliis, qui in eo genere religiose se exercuerunt, tradita sunt.

51. Reliquum est, quod in Concilio Mediolanensi IV. S. Carolus SS. Ordinum Candidatis pia exercitia commendet. Subdiaconatum suscepturus, quo diligentius vitae perpendat rationem, cui se, illum suscipiendo sancte obstringit: ac proinde de re tota accura-

tius deliberata, puriore mente, ardentioreque animi voluntate, ad rem tanti momenti accedat, priusquam eo S. Ordine initietur, ad aliquem semotum locum adeat, ubi ab omnibus curis, et occupationibus liber, cum omnis anteaetae vitae suae diligenti conscientiae suae discussione peccata rite confiteatur; tum in salutaribus meditationibus, aliisque spiritualibus exercitationibus totus versetur, Duce, et moderatore sibi adhibito, religioso viro, earum usu perito, quem Episcopus praeprimis probarit. Quid funestius neglectu tam salutarium Decretorum.

52. En rationes, ordinemque interstitiorum! In Concilio Sardicensi: *Osus Episcopus dixit: hoc quoque necessarium existimo, ut cum omni cura, et diligentia examinetur, ut — in unoquoque gradu, si dignus existimatus fuerit, ad Episcopatus fastigium possit ascendere per progressionem. Habebit autem uniuscujusque gradus Ordinis non minimi, scilicet temporis longitudinem, per quod et fides, et morum probitas, et constantia, et moderatio possit cognosci.*

53. Haec progressio per illa interstitia cujusque Ordinis instar tyrocinii spectabatur, ut explorandis, parandisque meritis inferioris Ordinis ad ascensum

Cap. 5.
De Ord.
Interstit.
Conc.
Sardic.
c. 10.

superioris Ordinis morosus locus esset. Veteri hinc more protractiores v. g. per quinquennium morae inter singulos Ordines fuere. *c. 2. et 3. D. 77.*

54. Inde et in minoribus Ordinibus hic usus stetit. Pristinis enim illis saeculis nemo quocunque Ordine initiabatur, nisi ut suscepti Ordinis functiones actualiter exerceret, et tanquam v. g. Ostiarius, aut Accolythus ministraret. Cum ergo singulorum Ordinum diversae essent functiones, nemo duobus Ordinibus eodem tempore initiandus videbatur, quia alienum a ratione fuisset, duobus Ordinibus aliquem insignire, qui nonnisi unius Ordinis functionibus vacare poterat. In reliquis, si quis majorem Ordinem mereri censebatur, quin in minore proximo, vel remotiore Ordine esset probandus, minor ille Ordo praeteribatur; nam mox ad superiorem ascendendi jus erat; neque taliter promotus per saltum ordinatus judicabatur; aut Ordo omissus, priusquam in Ordine superiore ministrare posset, suppleri debebat.

55. Novo jure statutum, ut quisque inferior Ordo ad integritatem superioris ordinationis requireretur. In epistola Decretali Cajo Pontifici attributa ab omnibus servari mandatur, *ut ad Ordines Ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia, cui ordinari merentur; id est,*

si quis Episcopus esse meretur, sit primo Ostiarius, deinde Lector etc. Ref. c. 1. D. 77.

56. Unde invaluit, quod per saltum promotus censeretur, si vel uno omisso ordinaretur. Nam in suscepto Ordine suspensus est, donec omissum Ordinem receperit, et dispensationem obtinuerit, ut in superiore Ordine possit ministrare. c. un. de Cler. per salt. promot.

57. Concilium Tridentinum tum de Ordinibus majoribus, minoribusque pronuntiat: *Cum promotis per saltum, si non ministraverint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare; scilicet, ut in Ordine suscepto possint ministrare, postquam Ordinem omissum susceperint.* Trid. sess. 23. c. 14.

58. Recentior, ac moderna Disciplina Ordines inferiores non tantum requirit, ut quis eorum functionibus applicetur, et insistat: sed insuper necessarios, requirit ad majorem, ita, ut Ordini superiori aliquid quasi deesse videretur, si omisso inferiori esset collatus.

59. Statuit Concilium Tridentinum, *ut promoti ad S. Subdiaconatus Ordinem, si per annum saltem in eo non sunt versati, ad altiorem gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur.* Similiter et pro Diaconatu annua interstitia praecepta c. 13. et 14.

sunt. Atque annum non civiliter, sed ecclesiastice; v. g. a Paschate usque ad Pascha computare oportet.

60. Relinquitur tamen Episcopo dispensandi in interstitiis, id est, ea interstitia annua contrahendi facultas, hac tamen cautela, *ut duo sacri Ordines uno, eodemque die etiam Regularibus non conferantur, privilegiis, ac indultis non obstantibus quibuscunque.*

61. Jure Decretalium soli Romano Pontifici reservatur, quod quisquam extra tempora ordinari possit. Hinc moris est, quod ad S. Sedem recurrere oporteat eos, qui vel uno, eodemque die plures Ordines sacros suscipere, vel extra statuta tempora ordinationum ordinari volunt. *c. 3. et 4. de temp. Ord.*

Cap. 6.
De Titul.
Ordin.

62. Supereſt, ut de titulo ordinandorum agamus. Veteri jure tituli alia notio in ordinationibus non fuit, quam Ecclesiae, cujus ministerio quisque per ordinationem stabiliter adscribebatur: In Canonibus Isaaci, Episcopi Lingonensis, saeculo IX. statutum fuit, *ut Presbyteri, qui in titulis consecrantur; secundum Canones, antequam ordinentur, promissionem stabilitatis illius loci faciant.*

Capit.
Isaac.
Tit. 10.
c. 2.

63. Veteri enim more nemo fiebat Clericus, nisi Ecclesiae necessitate exigente ab Episcopo certae Ecclesiae ministerium fortiretur, ex qua et alere-

tur: sic quoties Episcopus quemdam ordinabat, simul et officium, quod alicubi gereret, assignabat, ut relatus in catalogum ecclesiasticum, vel in dies, et menses ratam oblationum, vel aliorum proventuum acciperet. Quae nonnunquam obrepere vagae, et absolutae ordinationes, utpote ministerio certae Ecclesiae destitutae, a Concilio Chalcedonensi rejectae sunt. c. 1. D. 70.

64. Damnatae illae et sunt saeculo XI. ab Urbano II. in Concilio Placentino, cujus Decretum refert Gratianus c. 2. D. 70. En et Synodi Londinensis de Anno 1125. Decretum! *Nullus, inquit, in Presbyterum, nullus in Diaconum, nisi ad certum titulum* (id est certam Ecclesiam, cujus ministerio fungatur, fruaturque redditu) *ordinetur; qui vero absolute fuerit ordinatus, sumpta careat dignitate.*

65. Duravit disciplina haec usque ad saeculum duodecimum, sub cujus finem Concilium Lateranense III. statuit, *ut Episcopus, si aliquem sine certo titulo, de quo necessaria vitae percipiat, in Diaconum, vel Presbyterum ordinaverit, tamdiu ei necessaria subministret, donec in aliqua Ecclesia ei convenientia stipendia militiae clericalis assignet* — *Nisi talis ordinatus de sua, vel paterna haereditate subsidium vitae possit percipere.* Huic exceptioni sequi-

or interpretatio vocis possessionis, qua Concilium Chalcedonenſe Oratorium pagi denotat, viam inſtruxit. Superest Decretum lateranenſe c. 4. *de Praebend.*

66. Occaſione hujus interpretationis titulus ad ſuſtentationem explicari ab eo tempore caepit. Reliquis enim novi juris argumentis firmata eſt regula, non eſſe neceſſarium, quod Clericus miniſterio, reddituque Eccleſiae potiatur, dummodo vel ex ſubſidio Ordinatoris, vel ex proprio cenſu habeat, unde vivat; ne cum dedecore ſtatus eccleſiaſtici mendicare, aut ſordida miniſteria obire cogatur. c. 16. *de praeb.* c. 36. *in 6. ibi.*

67. Inter haec tempora ſaepe titulus patrimonii ſummae tenuis admiſſus fuit; aut nonnunquam et Epifcopi officium ſubſidii recuſarunt, ut juſtae ſuſtentationi locus fuiſſet. Hinc ſubnatis corruptelis Concilium Tridentinum diſerte Decretum Chalcedonenſe reſtauravit, ſtatuendo, *ut nullus in poſterum ordinetur, qui illi Eccleſiae, aut pio loco, pro cujus neceſſitate, aut utilitate aſſumitur, non adſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus, ex redditu illius Eccleſiae alendus, ne incertis vagetur ſedibus.*

68. Et ſupra: *Statuit S. Synodus, ne quis deinceps Clericus ſaecularis, quamvis alias ſit idoneus moribus, ſcientia, et aetate, ad SS. Ordines*

Trid. ſeſſ.
23. c. 16.

ſeſſ. 21.
c. 2.

promoveatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id vero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quod aliunde commodè vivere possit; et aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium vero, vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum; eoque prius perspecto patrimonium, vel pensionem vere ab eis obtineri, taliaque esse, quae eis ad vitam sustentandam satis sint, atque deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extinguui, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti; vel aliunde habeant, unde vivere possint.

69. Nostri tamen moribus titulus patrimonii, vel pensionis frequentissimus est, cujus reliqua conditio est, ut vere, et non fictè possideatur; sive quod revera tanquam proprium illud habeat, ut proventus illos libere sibi, suisque usibus applicare queat. Fictè enim possidere censetur, qui illud ea conditione tacita, vel expressa accepit, ut illud quidem in titulum ordinationis supponere,

et affectare queat, sed nunquam proventus illius, quos integros, aut majorem illorum partem danti relinquere velit, suos sit facturus. Sixtus V. censuram suspensionis in Clericos strinxit, qui ficto titulo patrimonii ordinationibus obrepunt.

70. In recentiori, vulgarique usu Ordinationum ad titulum patrimonii Episcopi praejudicio, aut vitio non vacant, qui eo obtentu, quod desit titulus beneficii, aut patrimonii, viros bonos, doctosque, caeterisque dotibus instructos leviter a SS. Ordinibus missos faciunt, indiscriminatim illis admissis, qui vel pinqui beneficio, vel amplo patrimonio freti ordinandos sese offerunt.

S. August.
contr.
litt. Pet.
til. L. 2.
c. 30.

S. Ambr.
in I.
Tim. 5.

S. Greg.
Past. P. I.
c. 9.

Trid. sess.
23. c. 12.

* 71. Quid sententiis Patrum discretius? Ait B. Augustinus: *Ut sit quisque vere Sacerdos, oportet, ut non solum Sacramento, sed etiam justitia induatur.* Juxta S. Ambrosium: *Merita debent praeire bonorum operum, ut dignus habeatur ad ordinationem.* En sententiam S. Gregorii: *Ex antea-cta ergo vita se unusquisque inveniat, ne in appetitu culminis se imago cogitationis illudat.* Quid discretius Tridentino Decreto? *Non singuli — debent ad sacros Ordines assumi, sed digni duntaxat, et quorum probata vita senectus sit.*

T I T V L V S X.

De diversis causis irregularitatum.

CAPVT I.

De Irregularitate in Genere.

1. In rationibus Ordinum ecclesiasticorum titulus meriti omne punctum fert, ut irreprehensibile ministerium appareat. Concilium Nicaenum Presbyteros sine examine meriti ordinatorum irregulares inde pronuntiat: *Tales Regula non admittit; quia, quod irreprehensibile est, catholica defendit Ecclesia.*

Conc.
Nicaen.
c. 9.

2. Hoc exemplo elucet, jam pridem quasdam regulas fuisse evulgatas, quibus nonnulli ab ordinationibus simpliciter arcebantur. Vetus formula plerumque habuit: *Sit alienus a Canone*; utpote a regula ordinationum rejectus. Hac formula Concilium Nicaenum a Clero missos facit eos, qui usuras ex mutuo, vel aliunde turpe lucrum sectantur.

c. 17.

3. Vetus disciplina plerumque hac censura quosque criminis reos, aut suspectos perstrinxit: tam irremissibiliter, ut, et si poenitentiam egissent, restitui non mererentur. Inquit S. Siricius: *Quia, quamvis sint omnium peccatorum contagione per Poenitentiam mundati, nulla tamen debent gerendorum*

Siric.
ep. 2.

Sacramentorum instrumenta suscipere, qui dudum fuerint vasa vitiorum.

4. Sensim vetus rigor desit, quia per Poenitentiam, et sacramentalem absolutionem remisso crimine, et impedimentum vetus sublatum censebatur. Hac occasione constringitur censura ad pauca quadam crimina, aliosque defectus, quibus ex speciali canone irregularitas scripta est. Nam jure novo pro regula invaluit, irregularitatem non contrahi, nisi in casibus a jure expressis. *c. 18. de Sent. Excom. in 6.*

5. Itaque si non ostendatur jure positivo huic delicto, vel defectui irregularitas annexa, non debet illius vitii reus se pro irregulari censere. Si autem constet, illi delicto, vel defectui esse annexam irregularitatem; sed dubium facti super sit, an quis delictum commiserit, ut irregularitatem contraxerit, in dubio pro irregularitate standum est. *c. 12. de Homicid. et ibi Interp.*

6. Superest ex veteri disciplina, quod irregularitas per Poenitentiam haud aboleatur. Unde dispensatione ad eam abolendam, et eluendam opus est, ut ad suscipiendos Ordines, sublato irregularitatis impedimento, canonica habilitas impetretur.

Cap. 2.
De Irreg.
ex bigam.

7. Inter causas irregularitatis recensetur Bigamia, quia S. Apostolus hanc conditionem discrete exprimit, ut quis

irreprehensibilis sit, oportere esse unius uxoris virum. *Oportet, inquit, Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum.*

S. Paul.
Ep. I. ad
Tim. c. 3.

8. Quid clarius? Ex sententia S. Apostoli oportet quemque sine crimine, suspicioneque criminis esse, ut quis irreprehensibilis in Clero censeatur. *Siquis, inquit, sine crimine est, uxoris unius vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriae.*

Ad Tit
c. 1.

9. Ait S. Chrysostomus: *Castigat hoc ipso etiam impudicos, dum non eos permittit post secundas nuptias ad Ecclesiae regimen, dignitatemque Pastoris assumi.* Quippe in secundis nuptiis incontinentiam, aut suspensionem incontinentiae subodorari licet.

S. Chryf.
hom. 2.
in ep. ad
Tit.

10. Hinc in Ecclesia graeca bigamiae irregularitas ex causa, aut suspicione criminis explicatur. Juxta Canonem Apostolorum: *Qui post sanctum Baptisma duobus implicitus fuit conjugis, aut concubinam habuit; is Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, vel omnino ex numero sacerdotali esse non potest.* Ecce in censura irregularitatis bigamus aequiparatur ei, qui concubinam habuit.

Can. A-
post. 16.

11. Orientales proinde a censura irregularitatis excusant eos, qui in gentilitate, et ante Baptismum duas uxores duxerint, aut aliam ut gentilis, et ali-

am ut Christianus sortitus sit. Atque hanc sententiam S. Hieronymus, moris orientalis peritissimus, suam fecit. c. 1. *D. 26. c. 1. XXVIII. q. 3.*

12. In Ecclesia Occidentali alias rationes adducere placuit. Existimatum enim est, nuptiarum iterationem simpliciter vitio esse ei, qui in Clerum cooptari vellet; nulla habita differentia matrimonii, quod quis in gentilitate, aut Christianismo contraxisset, quia in Baptismo peccata quidem remittuntur, non vero uxorum numerus aboletur. c. 3. *D. 26.*

13. In eo argumento rationes disciplinae Occidentalis praeprimis illustravit S. Augustinus: *De Sacramento enim, inquit, agitur; non de peccato; nam in Baptismo peccata omnia dimittuntur; sed non abolentur conjugia. c. 2. D. 26. c. 2. XXVIII. q. 3.*

14. Novo jure explicat Innocentius III., irregularitatem bigamiae tunc contrahi, quando utrumque matrimonium consummatum per carnalem copulam fuit. *Profecto, inquit, ubi deficit inter hujusmodi conjuges commixtio corporum, non deest hujusmodi signaculum Sacramenti. Refert. c. 5. de Bigam. non Ordin.*

15. Juxta disciplinam utriusque Ecclesiae et illi irregularitate Bigamiae (interpretativam appellant) laborant,

qui viduam, aut aliunde corruptam duxerint. Ait Canon vulgaris Apostolorum: *Qui viduam duxit, aut divortio separatam a viro, aut meretricem — Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, aut deinceps ex consortio sacerdotali esse non potest.* Can. Apost. c. 17.

16. Graeci et hujus irregularitatis causam ex infamia, aut suspitione criminis, seu incontinentiae repetunt, innixi illis verbis Apostoli: *Filios habens fideles, non in accusatione luxuriae.* Inde pro ratione disciplinae Orientalis perorat S. Hieronymus his verbis: *Tam sanctum nomen Sacerdotii est, ut nobis etiam ea, quae extranos sunt posita, reputentur; non quod propter vitia nostra Episcopi non sumus, sed quod propter filiorum ex alieno thoro, uxorumque incontinentiam ab hoc gradu arcendi sumus.* S. Hier. in epist. ad Tit. c. 1.

17. In Ecclesia Occidentali et hanc irregularitatis speciem ex defectu mysticae significationis Sacramenti explicare placuit. Sic inquit Innocentius III.: *Cum ergo propter Sacramenti defectum (in ordine ad mysterium unius cum una) inhibita sit, ne bigamus, aut maritus viduae, completa copula, praesumat ad sacros Ordines promoveri; quoniam nec illa est unica unius, nec iste unus unius.* Refert. c. 5, de Bigam. non Ordin.

18. Recentiori aevo successit Bigamia similitudinaria ad effectum irregularitatis praejudicio Canonis Ancyрани, qui in versione graeca ita exprimitur: *Quicumque virginitatem profitentes professionem suam, contractis nuptiis, irritam reddunt; ii bigamorum definitionem*, in ordine ad agendam annalem Poenitentiam, *impleant*. Reddit Gratianus ex versione Isidori textum. c. 24. XXVII. q. 1.

19. Novo jure definitionem hujus bigamiae, quam similitudinariam dicunt, ad effectum irregularitatis interpretari placuit. Rescripsit Innocentius III. exinde Clericos Monachosque, qui spreto voto solemni castitatis nuptias ambiunt, irregulares esse, *non propter defectum Sacramenti* (quod per impedimentum dirimens matrimonii nullum est) *sed propter effectum intentionis cum opere subsecuto*. Superest rescriptum. c. 4. de Bigam.

20. In minoribus Ordinibus aliquando dispensatum cum bigamis fuit. Concilii Toletani I. hoc est Decretum. *Lector, si viduam alterius uxorem duxerit, in Lectoratu permaneat; aut, si forte necessitas fuerit, Subdiaconus fiat*. Notum enim est, veteri more Subdiaconatum inter minores Ordines fuisse relatum. Refert Decretum. c. 18. D. 34.

21. In Romana Ecclesia major rigor apparuit. Rescripsit Siricius: *Quisquis Clericus aut viduam, aut certe secundam conjugem duxerit, omni ecclesiasticae dignitatis privilegio mox nudetur, laica sibi tantum communione concessa.* Superest rescriptum c. 5. D. 84.

22. Hoc exemplo et novo jure statutum est, bigamos omni privilegio clericali esse nudatos, et coercitioni fori saecularis addictos, consuetudine contraria non obstante, quibus et sub anathemate prohibetur deferre tonsuram, vel habitum Clericalem. c. un. de Bigam. in 6.

23. Concilium Tridentinum functiones Ordinum minorum, si caelibes deessent, Clericis conjugatis restituit, vel concessit: sed ea conditione; *dummodo non bigami essent*; ergo nec ad exercitia horum Ordinum bigami admitti possunt, aut in iis tolerari.

Trid. sess.
23. cap. 17.

24. Et quare non? Ait Lucius III. *si bigami ad sacros Ordines fuerint promoti, eis ideo sunt privandi, quia in bigamis contra Apostolum dispensare non licet, ut debeant ad sacros Ordines promoveri, vel in eis, si promoti fuerint, remanere.* c. 2. de Bigam. non Ordin.

24. Quid ergo? an nec cum bigamis similitudinariis dispensare licet? Decidit Innocentius III. cum eo contra do-

cltrinam Apostoli tanquam marito viduae dispensare non licet; non propter defectum Sacramenti, sed propter affectum intentionis cum opere subsequuto. Refert. c. 7. ibi.

25. Et quid est, quod cum fornicariis, et adulteris Clericis dispensare possit Episcopus quoad executionem sacerdotalis officii? Enimvero praecipuum est, quod requisivit Apostolus, ut quisque sine crimine sit. Non incurrunt illi irregularitatem bigamiae; quamvis affectus sequior intentionis cum opere subsequuto eluceat; sed rejiciuntur ad irregularitatem criminis. *c. 6. d. t.*

Cap. 3.
De Irreg.
ex defect.
Natal.

26. Quum corruptis saeculis Ecclesiam latinam propudiosus concubinatus Clerici infecisset, ac gravissimae violentiae, quibus Duces, et Comites suos passim ex ancillis bastardos violenter intrudebant in sacras dignitates, eandem turbassent, placuit irregularitatem criminis in infelicem progeniem propagare, quia ut plurimum illegitime geniti parentum vitia, et incontinentiam imitari solent. Veteri jure irregularitatem ex defectu Natalium ignoravimus. *c. 3. etc. D. 56.*

27. Ignorant eam irregularitatem etiamnum Orientales. Inter Nicephori Confessoris Canones sic statuitur: *Qui ex concubina, scorto, bigamis, aut trigamis nati sunt, si virtutibus praediti*

appareant, et sint sacerdotio digni, ordinentur.

28. In Ecclesia latina promulgata est haec irregularitas ab Urbano II. eo tenore: *Prebyterorum filios a sacris Altaris ministeriis submovemus, nisi aut in Caenobiis, aut Canonis religiose probati, fuerint conversati.* Juxta Gratianum hoc intelligendum est de illis, qui paternae incontinentiae imitatores fuere. Gratian. ad c. 1. D. 56.

29. Novo jure, abjecta Gratiani distinctione, juxta Decretum Concilii Pictaviensis ad quosvis illegitimos irregularitatem extendere placuit, nisi aut Monachi, aut Canonici Regulares fierent. c. 1. de fil. Presb.

30. Concilium tamen Pictaviense Monachos, et Canonicos illos, si ex illegitimis natalibus orti fuissent, nonnisi ad Ordines sacros admisit, ut a Praelaturis Regularibus, saecularibusque exclusi essent. Rescripsit generatim Gregorius IX. *Nimis — — deformatur Ecclesiae honestas, ex eo quod filii Sacerdotum, et alii non legitime nati, ad dignitates, et Personatus, et alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolicae promoveantur.* Refert. c. 18. ibi.

31. Paulatim non tantum ad sacros Ordines, et majora beneficia, sed et ad Tonsuram, et minores Ordines, re-

liquaque beneficia simplicia defectum natalium in via irregularitatis extendere placuit, ita tamen, ut Episcopo relinqueretur facultas cum illegitimis dispensandi in ordine ad minores Ordines, et beneficia simplicia, dummodo talia essent, super quibus per Episcopum dispensari valet, utpote ut non sint Personatus, Praebendae Cathedrales, vel alia beneficia simplicia, quae majoribus propter quandam praerogativam accensentur. *c. 1. de fil. Presb. in 6.*

32. Decrevit Gregorius IX. dispensationem illegitimorum in ordine ad sacros Ordines, et beneficia curata, aliaque majora sacrae Sedi reservari. In stylo Curiae hinc pro obtinenda dispensatione Papae qualitates spurietatis in precibus exprimere oportet; alioquin dispensatio censetur subreptitia; nam jure Decretalium inter Nothos, et Manzeres, Naturales, et spurios in ordine ad faciliorem, difficilioremque annutum gratiae distinguitur. *c. 10. de Renunt.*

33. Hoc principio, quod dispensationes et Papales sint in hoc argumento strictae interpretationis, rescripsit Bonifacius VIII., ei, qui a Sede Apostolica, ut non obstante defectu natalium possit ad omnes Ordines promoveri, beneficiumque etiam curatum obtinere, meruit dispensationem, secundam, et aliam dispensationem Papae, ut duo,

vel plura beneficia curata possit acquirere vel retinere, haud suffragari, nisi in secunda gratia defectus natalium rursus fuerit expressus: *Cum non sit verisimile, Sedem Apostolicam cum illo praedictum defectum patiente, voluisse, si hoc fuisset expressum, eidem in pluralitate beneficiorum hujusmodi dispensare.* Refert. c. 2. de fil. Presb. in 6.

34. Reliquis exemplis restrictioris interpretationis ex stylo Curiae simplex Papae dispensatio in defectu natalium pro Ordinibus suscipiendis intelligitur de minoribus, nec extenditur ad majores Ordines. Si Papa dispensat, ut illegitimus Ordines etiam sacros suscipere possit, non censetur dispensatus propterea, ut et beneficium obtinere possit. Sit dispensatio Papae pro illegitimo concedit facultatem obtinendi et beneficium; dispensatus ea occasione non potest praetendere beneficium curatum. Si Papa illegitimo veniam facit, ut possit et beneficium curatum accipere, nec sub hac gratia continentur dignitates, et Praelaturae, nisi exprimantur. *Arg. c. 1. de Fil. Presb.*

35. Si beneficium sit situm in eadem Ecclesia, in qua Pater ministrat, aut ministravit, necessario id exprimendum est, eoquod difficilius aut rarius dispensetur, ut illegitimus filius in paterna Ecclesia beneficium obtinere pos-

fit. c. 15. Ait Concilium Lateranense:
*Ad abolendam pessimam, quae in plu-
ribus inolevit Ecclesiis, consuetudi-
nem, firmiter inhibemus, ne Canoni-
corum filii, maxime spurii, Canonici
sint in saecularibus Ecclesiis, in qui-
bus instituti sunt Patres eorum. Ref.
c. 16. d. t.*

36. Et huic locus est, etsi filii essent
ex legitimo matrimonio suscepti, eo
tamen tempore, quo conjuges mutuo
consensu sese voto solemni castitatis ob-
strinxerunt: quippe et hi in censura ir-
regularitatis simpliciter illegitimi cen-
sentur. c. 14. *ibi.*

Trid. sess.
25. c. 15.

37. Statuit Concilium Tridentinum:
*Ut paternae incontinentiae memoria in
locis Deo consecratis, quos maxime
puritas, sanctitasque decet, longissi-
me arceatur; non liceat filiis Clerico-
rum, qui non ex legitimo matrimonio
nati sunt, in Ecclesiis, ubi eorum Pa-
tres beneficium ecclesiasticum aliquod
habent, aut haberunt, quodcunque
etiam dissimile beneficium obtinere ullo
tempore; nec in dictis Ecclesiis quo-
quomodo ministrare, nec pensiones su-
per fructibus beneficiorum, quae Pa-
rentes eorum abtinent, vel obtinue-
runt alias, habere. Quod si in prae-
senti Pater, et filius in eadem Ecclesia
beneficia obtinere reperiantur, cogatur
filius suum beneficium resignare, aut*

cum alio permutare extra Ecclesiam intra trium mensum spatium; alias ipso jure eo privatus existat, et super his quaecunque dispensatio subreptitia censeatur.

38. Ipso jure quicumque illegitimi dispensati, aut legitimati in ordine ad quosvis Ordines censentur per Professionem religiosam, ut tamen a Praelaturis, nisi specialem Papae dispensationem desuper mereantur, sive in eisdem, sive in aliis Monasteriis, tum in Ecclesiis regularibus, tum saecularibus, excludantur. *c. 1. de Fil. Presb.*

39. Superest plenior modus omnem irregularitatem ex defectu natalium tum ad quosvis Ordines, tum ad quaevis beneficia abolendi per subsequens matrimonium, si quocunque medio tempore matrimonium legitimum stare potuit inter Parentes, etsi alio tempore aliud matrimonium intercesserit. Fictio enim juris matrimonium retrahitur ad punctum temporis favorabilis, ut legitimati legitimis aequiparentur. *c. 6. qui Fil. sint. legit. et ibi Interp.*

40. Reliquis juris novi argumentis et filii legitimi Clericorum remouentur ab immediata successione in paterna beneficia, nisi a Papa justam dispensationem obtinuerint. *c. 17. de Fil. Presb.*

41. En aliam speciem irregularitatis, quam ex defectu lenitatis repetunt. Com-

Cap. 4.
De Irreg.
ex def.
Len.

mendant mansuetudinem tantam illa verba Apostoli: *Non percussorem*. Quippe Pastoralis officii est paicere omnes; occidere neminem.

42. Hinc illa vetus censura a Clero millos fecit milites, Advocatos, iudices, et reliquos Ministros sanguinolentae iustitiae, quia Dominus non vult mortem peccatoris, sed magis, ut convertatur, et vivat. Refert Gratianus veteres auctoritates. *c. 1. etc. D. 51.*

43. Veteri more disciplina Ecclesiae tam aliena a iustitia, vel vindicta sanguinis humani fuit, ut econtra ad officium Episcopi revocaret, pro ipsis malefactoribus apud Iudicem, et Principem intercedere; non quatenus impunitas crimini daretur, sed quatenus correctio criminoso adhiberetur. Explicat tam salubres rationes S. Augustinus; *Morum porro corrigendorum nullus alius, quam in hac vita locus est. Nam post hanc vitam quisque id habebit, quod in hac conquiserit. Ideo compellimur, inquit, humani generis charitate intervenire pro reis, ne istam vitam sic finiant per supplicium, ut, ea finita, non possint finire supplicium.*

44. In Concilio Toletano VI. refertur: *Saepe Principes contra quoslibet Majestatis obnoxios Sacerdotibus negotia sua (eorum consilia vel audituri, vel sententiam rogaturi) committunt.*

S. August.
ep. 15. ad
Maced.

Quia vero a Christo ad ministerium salutis electi sunt, ibi consentiant Regibus fieri iudices, ubi jurejurando supplicii indulgentia promittitur, non ubi discriminis sententia praeparatur. Superest in Decreto Gratiani. c. 29. XXIII. q. 8.

45. Et mox ex Concilio Toletano XI. His, a quibus Domini Sacramenta tractanda sunt, iudicium sanguinis agitare non licet. Et ideo magnopere talibus excessibus prohibendum est; ne indiscretæ praesumptionis moribus agitati, aut, quod morte plectendum est, sententia propria judicare praesumant, aut truncationes quibuslibet personis inferant per se, aut inferendas praecipiant. Refert. c. 30. ibi.

46. His exemplis rescripsit Alexander III. irregulares esse, qui aut per se truncationes membrorum faciunt, aut judicant inferendas. Quod si quis, inquit, tale quid fecerit, honore privetur et loco. Refert. c. 5. ne Cler. vel Monach.

47. En Decretum Concilii Lateranensis IV. Sententiam, inquit, sanguinis nullus Clericus dicat, aut proferat: sed nec sanguinis vindictam exerceat, aut, ubi exercetur, auctoritative interfit. Superest. c. 9. ibi.

48. Alibi respondit Alexander III., quod, si Rex quosdam malefactores puniendos iudicio Episcoporum reliquisset,

possint eos mulctis, aut et flagris percellere, ea tamen cautela, ut flagra in vindictam sanguinolentam haud transire videantur, quia graviolem excessum, qui mutilationem, aut supplicium meretur, oportet regiae sententiae reservare. c. 4. de Rapt.

Conc.
Oxon.
c. 7.

49. In Concilio Oxoniensi inde Decretum est Anno 1222. ut *Clerici beneficiati, aut in sacris Ordinibus constituti non sint Seneschali, aut Ballivorum administrationum, nec jurisdictiones exercent saeculares, praesertim illas, quibus iudicium sanguinis est annexum.*

50. Excusavit tamen Bonifacius VIII. a censura irregularitatis Praelatos, quibus iudictio criminalis vi sui temporalis territorii competit, si suis Ministris, aut cuique alteri saeculari Iudici demandant, in malefactores dictante iustitia procedere. Hinc hodie illi ecclesiastici Principes simpliciter Officiales constituunt saeculares, ut iure sui officii criminalem explicent iudictionem. c. 3. ne Cler. vel Monach. in 6.

51. Innocentius III. excusavit et eum Episcopum ab irregularitate, qui quemquam Clericum merito sui criminis curiae tradit saeculari, si modo efficaciter intercessit, ut Iudex citra mortis, et mutilationis periculum circa eum sententiam moderetur. Hodie haec nuda for-

formula tum causa degradationis, tum in processu Inquisitionis apparet. *c. 27. de V. S.*

§ 2. Hac formula protestationis et alios Clericos a censura irregularitatis excusat Bonifacius VIII., qui apud judicem saecularem civiliter injuriam sibi illatam persequuntur, protestando, quod vindictam, aut poenam sanguinis proposita querela non intendant. Plerumque hodie haec Protestatio superflua est, quia ad accusationem criminalem nemo, nisi Procurator Fiscus admittitur. *c. 2. de homin. in 6.*

§ 3. Juxta Concilium Lateranense et illi Clerici irregulares declarantur, qui executioni supplicii interfunt. Et certe alienum est a rationibus status ecclesiastici his spectaculis adesse: censura tamen irregularitatis communi interpretatione restringitur, qui per quandam auctoritatem sententiae interfunt. Innocentius III. Albiganensem Episcopum irregularitatem incurrisse decedit, quia iudicio sanguinis non tantum per praesentiam corporalem, sed et per auctoritatem adstitit. *c. 16. de Excess. Praelat.* Alibi usus habet, quod, si in Conciliis regiis causa criminalis agitur, ipsi Consiliarii ecclesiastici se subtrahant; ne forsan sua praesentia in sententiam sanguinis influere videantur.

54. Plerumque viget et hodie usus, quod Notarii, Graphiarii, Testes, et Actores (siquidem nonnisi ad civilem persecutionem admittuntur) ab irregularitate excusentur, etsi processus criminalis dictante justitia subsequatur. Quippe nulli horum fundere sanguinem, vel effusionis esse causae censentur.

55. Solus Pontifex in hac irregularitate alias dispensat, qui committit simpliciter Ordinario, ut cum Oratore dispense, si preces veritate nitantur: *dummodo Orator reperiatur idoneus, vitaeque, ac morum probitas, aliaque merita sibi suffragentur, nec aliud obstat canonicum impedimentum, et quod de caetero a similibus abstineat.*

Cap. 5.
De Irreg.
ex defect.
corp.
Can. A-
post. c. 76.

56. Exulat in Oriente irregularitas ex defectu corporis. Ait Canon Apostolorum: *Siquis vel oculo orbatus, vel femore oblaesus, Episcopatu autem alias dignus sit: fiat. Non enim corporis damnum eum polluit, sed animae inquinatio.*

c. 77. ibi.

57. Quid ergo de muto, surdo, caeco? an nec haec vitia corporis obstant? Subjungit Canon Apostolorum: *Qui vero mutus, surdusve, et caecus est, Episcopus non efficitur: non quia oblaeso corpore est, sed ne impediuntur munia ecclesiastica.*

58. Vigilavit severior censura in eos qui sponte suo corpori vitium fecissent.

Juxta Canones Apostolorum, *siquis abscidit semetipsum (id est, siquis vel per simplicitatem, vel per superstitionem, amputavit sibi virilia) non fiat Clericus, quia sui est homicida, et Dei conditionis inimicus.* Refert. c. 4. D. 55.

59. Ex Decreto Innocentii I. *Qui partem cujuslibet digiti sibi ipsi volens abscidit, hunc ad Clerum Canones non admittunt. Cui vero casu aliquo contigit, dum aut operi rustico curam impendit, aut aliquid faciens se non sponte percussit, hos Canones peraeipiunt et Clericos fieri, et, si in Clero fuerint reperti, non abjici. In illis enim voluntas est judicata, quae sibi ausa fuit ferrum injicere: in istis vero casus veniam meruit.* Superest. c. 6. ibi.

60. In Decreto Gratiani nonnulli alii Canones recitantur, qui (forte praejudicio veteris legis Mosaicae) aliquando extensio-rem irregularitatem ex vitiis corporis generatiam explicant. Ita Hilarius, et Gelasius inter irregulares recensent corpore vitiatos, aut aliqua membrorum damna perpe-ssos. c. 1. et 3. D. 55.

61. Novo jure causa irregularitatis ex vitio corporis restrictior apparet. Rescripsit Alexander III. Episcopum posse Presbytero, qui per suam culpam digiti partem amisit, peracta poenitentia gratiam facere, ut in suo Ordine ministret, si tantum de digito non perdiderat, quin

sine scandalo possit solemniter celebrare. c. 1. *de Corp. Vit.*

62. Honorius III. excusavit Monachum ab omni censura, cui ferrea barra ungulam a pollice avulsit, si membro superesset virtus ad frangendam hostiam sufficiens, et ei aliud canonicum non obfisteret. c. 7. *ibi.*

63. Reliquis novi juris argumentis explicatur inde irregularitas ex vitio corporis, si quis vel sponte sibi damnum fecisset, vel vitium executionem Ordinis impediret, vel deformitatem usque ad scandalum, et horrorem aspicientium, praeseferret. c. 2. *et passim. d. t.*

64. Si in Curia Romana petitur dispensatio vitii, ea per Datariam dirigitur ad ipsum Episcopum, etiam pro causa Regularium, *ut inspecto per seipsum, et considerato diligenter defectu, si talis non sit, nec ex eo proveniat tanta deformitas, quae scandalum generet in populo, aut divinis impedimentum praestet, super quo ejusdem Ordinarii conscientia oneratur, cum eodem Oratore, dummodo ad id reperiatur idoneus, vitaeque, ac morum probitas, et virtutum merita sibi suffragentur, nec aliunde ei obftet impedimentum, dispenset.*

65. Juxta jus commune Episcopi est, defectum corporis explorare, an talis sit, ut vel scandalum generet in populo

lo vel sacris functionibus obeundis impedimentum praestet. Enimvero quisque alius defectus novo jure non parit irregularitatem, nisi vel executionem Ordines omnino impediat, aut scandalum generet in populo c. 2. *de Corp. Vit.*

66. In Decreto Gratiani et aliis exemplis vetus Episcoporum auctoritas explicatur. Praecipitur alicubi, ut hi, qui aliquando corporis incommoditatibus in terram elisi fuerint, *tamdiu ab officii sui ordine, et loco sint suspensi, quosque — — per discretionem Episcopi inveniantur ab incurso liberati*, seu alieni. c. 2. D. 33. c. 2. VII. q. 2.

67. Hodie, si dispensatio petitur super defectu oculi canonici, ne ipse patiens legendo Canonem, vertat se ad populum, volens oculum dextrum versus Canonem dirigere, additur in formula rescripti haec clausula: *Et quoties Missam celebrabit, tabellam Canonis in medio altari tenere debent.*

68. Inter irregularitates praecipue recenset S: Apostolus illam ex crimine. Ait alicubi diserte: *Et hi probentur primum, et sic ministrent nullum crimen habentes.* Et alibi: *Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem.*

Cap. 6.
De Irreg.
ex crim.
I. Tim. 3.

69. Juxta S. Hieronymum: *Non eo tantum tempore, quo ordinandus est,*

S. Hieron.
in cit. loc.

sine ullo crimine sit, et praeteritas culpas nova conversione diluerit; sed ex eo tempore, quo in Christo renatus est, nulla peccati conscientia mordeatur.

Siric. ep.
I. c. 14.

70. Quid disertius Decreto Syricii? Illud quoque par fuit nos providere, ut sicut cuiquam poenitentiam agere non conceditur Clericorum, ita et post poenitentiam, et reconciliationem nulli unquam laico liceat honorem Clericatus adipisci: quia, quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum Sacramentorum instrumenta suscipere, qui dudum fuerint vasa vitiorum.

71. Superest rescriptum S. Gregorii eo tenore: Pervenit ad nos, quosdam de sacris Ordinibus lapsos, vel post poenitentiam, vel ante, ad ministerii sui officium revocari. Quod omnino prohibemus, et in hac re sacratissimi Canones contradicunt. Qui igitur post acceptum sacrum Ordinem lapsus in peccatum carnis fuerit, sacro Ordine ita careat, ut ad altaris ministerium ulterius non accedat. Refert, c. 9. 10. 11. D. 50.

72. Haec igitur vetus disciplina stetit, quod post Baptismum admisso vel clam, vel palam crimine irregularitas tum ad Ordinum susceptionem, tum ad susceptorum suspensionem tam irremissibiliter

inhaereret, ut nec peracta poenitentia posset aboleri. Inquit Martinus I.: *Si post ordinationem suam quisquam in lapsum inciderit, et praevaricationis peccato fuerit deprehensus obnoxius, omnimodo prohibendum est, eum manibus lutulentis, atque pollutis Mysteria nostrae salutis tractare.* Superest c. 12. D. 50.

73. Labentibus saeculis invaluit disciplina, vi cuius peracta condigna poenitentia irregularitas criminis abolebatur. Inquit Calixtus in epistola ipsi attributa: *Erant, qui putant, Sacerdotes Domini post lapsum, si condignam egerint poenitentiam, Domino ministrare non posse, et suis honoribus frui, si bonam deinceps vitam duxerint, et suum Sacerdotium condigne custodierint.* Refert. c. 14. §. 3. D. 50.

74. Gratianus sinceram, spuriasque auctoritates decreto suo insperfit, quas conciliare sibi visus est, quod inter crimina publica, et occulta censeret distinguendum: *Possunt, inquit, praemissae auctoritates aliter distinguere. Quorum enim crimina manifesta sunt, ante, vel post ordinationem a sacris Ordinibus deijciendi sunt; quorum auctoritatem peccata occulta sunt, et satisfactione secreta secundum sacerdotis edictum purgata, in propriis Or-*

dinibus remanere possunt. Gratian. ad c. 32. D. 50.

75. Enimvero jam saeculo IX. hujus distinctionis vestigia ex Decreto Nicolai, et Rhabani relucet. Ait Rhabanus: *De his vero visum est nobis scribendum, qui, sacros Ordines habentes, ante, vel post ordinationem se esse in capitalibus criminibus contaminatos confitentur. In quibus, ut mihi videtur, haec distantia esse debet, ut hi, qui deprehenso, vel capti fuerunt publice in perjurio, furto, fornicatione, et caeteris hujusmodi criminibus, secundum Canonum sacrorum Instituta a proprio gradu decident, quia scandalum est populo Dei, tales personas super se positas habere, quas ultra modum vitiosas esse constat. Ref. c. 34. ibi.*

76. In reliquis placuit et hanc differentiam ita moderari, ut pro criminibus occultis Clerici graviore, et prolixiore poenitentia defungerentur: *Si se per jejunia, et eleemosynas, vigiliisque et orationes sacras purgare certaverint. En justam conditionem, vel cautelam. ibi in fin.*

77. Novo jure irregularitas criminis superest delictis publicis, quia non tam causa, quam infamia criminis dignitati clericali obesse censebatur. Rescripsit Alexander III., Clericum, si crimen

occultum est, acta condigna poenitentia ad altiores Ordines promoveri posse.

c. 4. *de temp. ordin.*

78. Reliquis novi juris argumentis veterem rigorem pro enormioribus nonnullis delictis v. g. homicidio, simonia, haeresi restituere placuit, etsi occulta essent. Rescripsit Urbanus II.: *Siquem vero, quod absit, aut post acceptum officium contigerit, peremptorio quodam eorum, quae in lege morte mulctantur, sive palam, sive clam occupatum crimine inveniri, eos maxime, qui adhuc mundo vivunt, ab omni eos altaris ministerio sequestramus.*

79. Concilium Tridentinum inde declarat, *quod liceat Episcopis in Irregularitatibus omnibus, et suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quae oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare.* Trid. sess. 24. c. 6.

80. Quum ergo novo jure irregularitas criminis ad infamiam publicam recidit, haud interest, an infamia juris, aut facti sit; utrinque enim grave scandalum superest. Juxta Decretum Greg. IX. accusati de crimine (nisi prius se probaverint innocentes) a susceptione Ordinum repelluntur. c. 56. *de test.*

81. Vetat et Concilium Tridentinum, ab Episcopo dispensari in irregularitati-

bus ex delicto occulto provenienti-
bus, si ad forum contentiosum dedu-
ctum fuerit. Pendente ergo accusatione
ab Episcopo dispensari haud potest. Quid
vero? an dispensare potest, si accusatus
absolutus est defectu probationum? Af-
firmant, quia manet occultum; et quia
non fuit deductum ad forum contentio-
sum *cum effectu*, ex quo non fuit pro-
batum.

Trid. sess.
14. c. 1.

82. Alibi declarat S. Synodus, satis
a mente Ecclesiae alienum esse, quod
criminosi, licet occulti, seu illi, qui
ut tales judicialiter convinci nequeunt,
in sacras Ordinationes irrepant. Hac oc-
casionem edictum est, *ei, cui ascensus ad
sacros Ordines a suo Praelato, ex
quacunque causa etiam ob occultum
crimen quomodolibet, etiam extrajudi-
cialiter fuerit interdictus— nulla con-
tra ipsius Praelati voluntatem concessa
licentia de se promoveri faciendo —
suffragetur.* Vigore hujus Decreti E-
piscopo attribuitur plena auctoritas pro-
hibendi suis subditis accessum, vel a-
scensum ad SS. Ordines quomodolibet,
etiam ob occultum crimen, extrajudi-
cialiter ex quacunque causa. Unde ex
sententia S. Congregationis corrigitur
dispositio novi juris, quatenus decer-
nit, occultum criminolum nonnisi com-
moneri, sed non absolute prohiberi pos-

se ab ascensu ad sacros Ordines, juxta
c. 4. *de temp. Ordin.*

83. Invaluit in stylo Curiae, quod,
si Episcopus aliquem ordinare recuset,
hic possit querelam de hac recusatione
ad Pontificem instituere, ut demande-
tur Metropolitae, vel viciniori Episco-
po rationem recusationis explorare: il-
lo vero causam legitimam non allegante
Metropolita, vel vicinior Episcopus eun-
dem recusatum ordinare possit. Vix ta-
men haec praxis consentit Decreto Tri-
dentino, quod diserte statuit, *ut nulla
ei licentia de se promoveri faciendo
contra ipsius Praelati voluntatem sus-
fragetur.*

84. Subdit S. Synodus: *aut qui a suis
Ordinibus seu gradibus, vel dignita-
tibus ecclesiasticis fuerit suspensus,
nulla contra ipsius Praelati volunta-
tem concessa — ad priores Ordines,
gradus, dignitates, sive honores re-
stitutio suffragetur.* Et quare sacra Sy-
nodus ab hac periodo illas voculas;
*quacunque ex causa, etiam ob occul-
tum crimen, quomodolibet, etiam ex-
trajudicialiter:* avellit? Scilicet in hoc
casu procedendum est secundum Cano-
nes, quia suspensio ab Ordinibus suscep-
tis, dignitatibusque adeptis quaedam
censura est, quae ex quacunque causa,
etiam in crimen occultum non cadit,
nisi judicialiter fuerit probatum.

Cap. 7.
De Irreg.
ex ho-
mici.

85. Ex genere criminum superest homicidium voluntarium, cui vetus rigor censurae imminet. Jure divino veteris legis statutum est: *Siquis per industriam occiderit proximum suum, et per insidias: ab altari — evelles eum.* Ref. c. 1. de homic.

S. Basil.
Epist. 3.
c. 56.

86. Juxta S. Basilium: *Qui sua sponte interfecit, et postea Poenitentia ductus est, viginti annis Sacramento non communicabit. Viginti autem anni in eo sic dispensabuntur. Debet quatuor annis deflere, stans extra fores Oratorii, et fideles ingredienti- ro- gans, ut pro eo precentur, suam iniquitatem pronuntians. Post quatuor autem annos inter audientes recipietur, et quinque annis cum eis, qui in substratione orant, egredietur. In quatuor annis solum stabit cum fidelibus, sed non erit oblationis particeps. Is autem expletis, erit Sacramentorum particeps.*

c. 57.

87. Et mox: *Qui non voluntarie interfecit, undecim annis Sacramentis non communicabit. Undecim autem anni in eo sic dispensabuntur. Duos quidem annos deflebit. Tres autem annos inter Auditores perseverabit; in quatuor substratus, et anno solum consistet, et deinceps ad Sacramenta admittetur. En poenitentiam culpabilis homicidii.*

88. Sed an causa defensionis excusabat? Qui, inquit, *se latronibus adversos objiciunt, si sunt quidem extra Ecclesiam, ab omni communione arcentur: si sint autem Clerici, a gradu deponantur.* c. 58.

89. Rescripsit Nicolaus I.: *De his Clericis, — scilicet, qui se defendendo, paganum occiderunt, si postea per poenitentiam emendati, possint ad gradum pristinum redire, aut ad altiorem conscendere: scito, nos nullam causam dare, nec ullam tribuere eis licentiam quemlibet hominem quolibet modo occidendi. Verum, si contigerit, ut Clericus sacerdotalis Ordinis saltem paganum occiderit, multum sibi consulit, si ab officio sacerdotali recesserit.* Refert. c. 6. D. 50.

90. En S. Augustini generalem regulam! *Exceptis iis, inquit, quos vel lex justa generaliter, vel ipse fons justitiae Deus specialiter occidi jubet, hominem, vel seipsum, vel quemlibet quisquis occiderit, homicidii crimine innectitur. Et alibi: De occidendis hominibus, ne ab eis quisque occidatur, non mihi placet consilium: nisi forte sit miles, aut publica functione teneatur, ut non pro se hoc faciat, sed pro aliis, vel pro civitate, ubi etiam ipse est accepta legitima potestate, si ejus congruit personae.* S. August. de civit. Dei, L. I. c. 21. Ep. 47.

91. Novo jure Clemens V. primus est, qui diserte ab irregularitate excusavit Clericum, si pro defensione VITAE PROPRIAE in vasorem occidisset. *Nullam, ait, ex hoc irregularitatem incurrit, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat in vasorem.* Superest Clem. un. de homicid.

92. Absit vero, ut hoc exemplo excusatus cenleatur, qui pro defensione famae, patriae, aut et alienae vitae quemquam peremerit. Inquit Honorius III: *Mandamus — a ministerio altaris abstineas reverenter.* Refert. c. 24. de Homicid.

93. Reliquis novi juris exemplis nec homicidium casuale censura vacat, si actio rei illicitae ei causam praebuit, quia inde indirecte culpabile, et voluntarium in causa cenletur; scilicet, si ex actione, quae ob periculum caedis, aut mutilationis illicita est, et vetita, occidit. Bonifacius VIII. irregularem declaravit et eum, qui quemquam verberari mandavit, licet expresse inhibueri, ne ullatenus occidatur, aut mutiletur, si mandatarius fines mandati excedens caedem fecerit: *Cum mandando in culpa fuerit, et hoc evenire posse cogitare debuerit.* Refert. c. 3. de homic. in 6.

94. Inter haec, et alia novi juris exempla commendatur regula, in dubio

tutiores partem esse eligendam; utpote si dubium sit, num quis reus fuerit homicidii, aut mutilationis, debet se pro irregulari gerere, ut talis ab executione SS. Ordinum abstenturus. c. 12. de homic. c. 5. de Cler. Excomm. minist.

Trid. sess.
14. c. 7.

95. Decernit Concilium Tridentinum: *Qui sua voluntate, per industriam, insidias, et ex proposito, homicidium perpetraverit, etiam si crimen id, nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione publicum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoveri possit; nec illi aliqua beneficia ecclesiastica; etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat: sed omni Ordine, ac beneficio, et officio ecclesiastico perpetuo careat. Spectat hoc Decretum homicidium dolosum, et directum. Si vero ut quis se a morte defenderet, fuisse commissum per culpam, et excessum moderaminis, narretur; quam ob causam etiam ad SS. Ordinum, et altaris ministerium, et beneficia quaecunque, ac dignitates jure quodammodo dispensatio debeat, committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniori Episcopo, qui, non nisi causa cognita, et probatis precibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit.*

Trid. sess.
24. cap. 6.

96. Reservatur ergo dispensatio hujus irregularitatis ex homicidio culpabili, aut casuali summo Pontifici, si publicum fuerit; si enim homicidium hujus generis occultum fuerit, Episcopus proprio jure dispensare potest, quia juxta Decretum Tridentinum ejus est dispensare in omnibus irregularitatibus, ex delicto occulto provenientius, sola illa excepta, quae oritur ex homicidio *Voluntario*; utpote per industriam, insidias, et ex proposito directo.

97. Si petatur a Papa dispensatio super homicidio, quoad Ordines susceptos, aut beneficia de facto obtenta, solet supplica juxta stylum Curiae remitti ad Congregationem super interpretatione Concilii, ubi ipsae supplicationes proponuntur, discutiuntur, et plene examinantur, ut inde discernatur, an gratia sit concedenda, vel deneganda? Quodsi videatur concedenda, remittitur ad Datariam, apposita ad calcem formula: *Videtur concedenda, si sanctissimo videbitur*. Annuente Papa commissio dirigitur ad Ordinarium, qua ei potestas fit cum Oratore dispensandi, eumque ad Ordines promovendi, vel in susceptis rehabilitandi juxta tenorem commissionis. Delegationis formulae solet apponi clausula: *Si narrata vera deprehenderit, Oratorem, imposita ei aliqua poenitentia salutari, et atten-*
ta

ta pace (utpote compositione iusta facta inter homicidam, et haeredes defuncti) ut praefertur, habita, absolvat, secumque, dummodo ad id reperiatur idoneus, vitaeque, ac morum probitas, ac alia virtutum merita, sibi alias suffragentur, nec aliud canonicum sibi obstat, ad beneficia, et Ordines (pro ut exprimitur) dispenset pro suo arbitrio.

98. Quoad dispensationem irregularitatis, quae ex haeresi provenit, ait Concilium: *Idem et in haeresis crimine in foro conscientiae eis tantum (id est, Episcopis) non eorum Vicariis sit permillum dispensare.* Moribus tamen nostris alicubi invaluit, quod non modo Vicarii generales, Poenitentiarii que, sed et Presbyteri, quos delegant Vicarii, absolvant ab haeresi.

* 99. Caeterum quid verius, quam Sacerdotes malos esse ruinam populi? Diserte scriptum est: *Laqueus ruinae populi mei; Sacerdotes mali.* Juxta effectum Concilii Paril. VI. *Quando vita Sacerdotum cum doctrina non concordat, et auditoribus infirmis scandalum, et animarum provenire periculum non est dubium.* Concilium Aquisgranense II. Ann. 863. ad Pipinum Regem haec perorat: *Saepe accidisse legimus, culpam Sacerdotum extitisse ruinam populi — sicut aperte liquet, cul-*

Supr.

Ezech.
44.
Conc.
Paril. VI.
c. 4.

Conc.
Aquisgr.
lib. 2. c. 8.

S. August.
ferm. 165.
de temp.

S. Greg.
Past. P. I.
c. 2.

S. Bern.
ad Past.

pam Heli, filiorumque ejus populi extitisse ruinam. En querelam S. Augustini: *Mali illi, inquit, Pastores non parcunt talibus, nempe ovibus crassiss, et sanis. Parum est, quod illas languentes, et infirmas, et errantes, et perditas non curant: etiam illas fortes, et pinques necant, quantum in ipsis est. Illae vivunt de misericordia Dei; tamen, quantum ad malos Pastores attinet, occidunt. Quomodo, inquis, occidunt? male vivendo, malum exemplum praeibendo. Ait B. Gregorius: Nemo quippe in Ecclesia amplius nocet, quam qui perverse agens nomen, vel Ordinis sanctitatem habet — — Per prava, quae faciunt, non soli moriuntur, sed aliarum animarum, quas pravis exemplis destruxerant; rei sunt. Quid sententia S. Bernardi funestius? Pauci, inquit, plane Operarii, et admodum rari inconfusibiles, qui aspicientes in auctorem fidei, et Consummatorem Jesum, quos instruunt verbo S. praedicationis, non destruant exemplo pravae operationis.*

TITVLVS XI.

De Seminariis Clericorum

CAPVT I.

De Origine, et Fine Seminariorum.

1. Recentioribus saeculis placuit Seminaria instituire, vel restituere, ut Clerici ad pietatem, religionem, ecclesiasticam disciplinam, bonos mores, et litteras erudiantur. Inquit Anno 1583. Concilium Aquense: *Quam utilis sit Seminarii institutio, ac ad Cleri disciplinam in singulis Ecclesiis propagandam; animarumque salutem procurandam necessaria, ex eo intelligi potest, quod hujus rei salutaris ratio, aliquando intermissa, damna, et detrimenta non mediocria Ecclesiae Dei, per exempla malorum Sacerdotum attulit.*

Conc.
Aquens.
de Semin.

2. S. Augustinus olim praecipuum exemplum praebuit extruendi Collegia, et Monasteria Clericorum, ex quibus, ceu quodam Seminario ad varias Ecclesias viros doctos, et exercitatos emittebat, ut tum sanctis moribus, tum sanis doctrinis, et praedicationibus salutem animarum obirent.

Possid. in
vit. S.
August.
c. II.

3. Hoc auspicio, ait Synodus Toletana IV., *constituendum oportuit, ut, si qui in Clero puberes, aut adolescentes existunt, omnes in uno conclavi*

atrii commorentur: — — deputati probatissimo Seniori, quem Magistrum doctrinae, et testem vitae habeant. Ref. c. 1. XII. q. 1.

Conc. Paris. III.
lib. I.
c. 30.

4. Quid disertius Decreto Concilii Parisiensis III.? *Inter nos, inquit, pari consensu decrevimus, ut unusquisque Episcoporum in scholis habendis, et ad utilitatem Ecclesiae militibus Christi praeparandis, et educandis ubihinc majus studium adhiberet etc.*

Trid. sess.
23. c. 18.

5. Quum subnatis studiis publicis Universitatum aliquando vetus institutum remisisset, Synodus Tridentina statuit, *ut singulae Cathedrales, Metropolitanae, atque his majores Ecclesiae, pro modo facultatum, et Diaecesis amplitudine certum puerorum, ipsius Civitatis, et Diaecesis, vel ejus Provinciae, si ibi non reperiantur, numerum in collegio, ad hoc prope ipsas, vel alio in loco convenienti ab Episcopo eligendo alere, ac religiose educare, et ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur — — ita, ut hoc Collegium Dei Ministrorum perpetuum Seminarium sit.*

Conc. Rothom.
cap.
fin.

6. Ecce tam salubris Decreti scopum? *Juxta Concilii Rothomagensis Anno 1581. Decretum Seminariorum fundatio eo tendit, ut Clerici ad pietatem, religionem, ecclesiasticam disciplinam, bonos mores, et litteras erudiantur.*

7. In eo genere nihil uberius est institutionibus, et instructionibus S. Caroli. Sunt igitur, inquit, *potissimum ea de causa Seminaria erecta, ut in iis boni, strenuique Operarii ad curationem animarum, quas suo sanguine pretiosissimo Christo redemit, bonis moribus, et scientiis instituuntur etc. Ac sicut probitatis major est necessitas, quam doctrinae, sic illis in eo studio magis est elaborandum; cum praesertim acquisitio virtutum in uniuscujusque assiduitate, et industria potius, quam in Rectorum, aut Praeceptorum diligentia sit posita; ita ut, nisi quis laborem adhibeat, non multum, aut nihil illi aliorum vigilantia sit profutura.*

S. Carol.
de Instit.
Semin.
P. 3. c. I.

8. Hinc ad partes Confessarii pro Seminario revocat, ut, ad conciliandam probitatem vitae studeat in omnium mentibus maximum animarum zelum, propriae voluntatis abnegationem, veram obedientiam, paternam charitatem inferere; internascentia opimorum beneficiorum, vel divitiarum desideria salutaribus monitionibus extinguat; quoslibet iisdem de rebus sermones prohibeat; solam denique illis Dei gloriam, et animarum salutem procurandam esse doceat, et expetendam.

9. Juxta Decretum Tridentinum in hoc collegio recipiantur, qui ad mi-

Cap. 2.
Qui in
Semin.
recip:

Trid.
supr.

nimum duodecim annos, et ex legitimo matrimonio nati sint, ac legere, et scribere competenter noverint, et quorum indoles, et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros. Pauperum autem filios praecipue eligi vult S. Synodus; nec tamen ditiorum excludit, modo suo sumptu alantur, et studium praeferant, Deo, et Ecclesiae inserviendi.

S. Carol.
supr. P. I.
c. 9.

10. Praecipit S. Carolus, maximam cautionem in eo adhibendam esse, ut idonei Clerici in Seminarium recipiantur; neque solum ingenium, et habilitas ad studia litterarum, functionesque ecclesiasticas exercendas spectetur, sed multo magis morum, ac disciplinae in singulis ratio habeatur. Quales enim illi fuerint, qui admittentur, tales prorsus e Seminario fructus existant.

11. S. Synodus reliquam curam Seminarii erigendi Episcoporum arbitrio reliquit, ut tum ea, quae instructionem juventutis spectant, tum illa, quae ad morum disciplinam facere possunt, definiant. Quae omnia, inquit, atque alia, ad hanc rem opportuna, et necessaria Statuta, Episcopi singuli cum consilio duorum Canoniorum seniorum, et graviorum, quos elegerint, prout Spiritus S. suggererit, constituent; eaque,

ut semper observentur, saepius visitando operam dabunt.

12. Haec visitatio spectat Seminarii tam quoad temporalia, quam quoad spiritualia perfectam notitiam; ac praecipue ipsorum alumnorum mores, et perfectum tum in scientia, tum in pietate.

Ait S. Carolus: inter haec certior fiat Episcopus a Rectore Seminarii de disciplina, et moribus cujusque, ac singulos separatim alloquatur; *quae sit eorum mens, quis sensus, quam in vocatione stabilis inquirat, ac siquid aliud praeterea scire voluerit.*

S. Carol.
supr. c. 8.

13. Rectoris est, divinae imprimis gloriae amplificationem spectare, Clericorumque subditorum in omni virtutum genere perfectionem procurare. *Studeat, inquit S. Carolus, ut, quae ad spiritualem progressum spectant, recte, atque ordine administrentur; ut quotidianae, aut alias statae exercitationes, nisi necessaria de causa, non intermittantur.*

14. In Seminario S. Caroli comparent superiorum, inferiorumque scientiarum Professores. Nostri moribus passim receptum est, quod et alumni publicas scholas frequentent, nisi quod in Seminario cultiorem Theologiam, aliasque sanctiores scientias addiscere, vel repetere teneantur. Est ergo Episcoporum Professores pietate, eruditione ac

zelo animarum praestantes suis Seminariis praeficere, si ex suis alumniis Pastores illis qualitatibus instructos educare velint.

15. Nonnullarum Ecclesiarum statuta provident, ut singuli Studiosorum in sua ad dictum Seminarium assumptione juratam fidem dent, quod, si idonei fuerint, id muneris in Ecclesia Dei suscipiant, quod eis Episcopus injungendum censuerit; alioquin refusuri sumptus, quos fecerint Seminario, pro quo dare fidejussores tenentur, obliganturque spondere, quod in communem ejusdem Seminarii utilitatem aliquid liberaliter elargituri sint, si ad pinquiorem fortunam pervenerint.

Cap. 3.
De fund.
pro Erect.
Semin.

16. Ut autem tam salubris instituti erigendi, vel restituendi media in promptu essent Episcopis, S. Synodus eis consuluit, ut, si qui superessent ad id genus propositi fundi, eos praeprimis eo applicarent. *Ea, quae ad instituentes, vel alendos pueros in aliquibus Ecclesiis, et locis destinata sunt, eo ipso Seminario applicata censeantur.*

17. Si hi deessent, aut non sufficerent, suggerit S. Synodus, ut iidem Episcopi cum consilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter a Capitulo eligatur; itemque duorum de Clero civitatis, quorum quidem alterius electio similiter ad Episcoporum, al-

terius vero ad Clerum pertineat, ex
 fructibus integris mensae Episcopalis,
 et Capituli, quarumcunque Dignita-
 tum, Personatum, officiorum, Praeben-
 darum, portionum, Abbatiarum, et Pri-
 oratum, cujuscunque Ordinis, etiam
 regularis, aut qualitatis, vel conditio-
 nis fuerint, et Hospitalium, quae dantur
 in titulum, vel ad administrationem — et be-
 neficiorum quorumcunque, etiam Regu-
 larium, etiam si juris Patronatus cujus-
 cunque fuerint, etiam si exempta, etiam si
 nullius diaecesis, vel aliis Ecclesiis, Mo-
 nasteriis, et Hospitalibus et aliis quibus-
 vis locis piis, etiam exemptis annexa, et
 ex fabricis Ecclesiarum, et aliorum loco-
 rum, etiam ex quibuscunque aliis ecclesi-
 asticis redditibus, seu proventibus etiam
 aliorum Collegiorum, in quibus tamen
 Seminaria discentium, vel docentium ad
 commune Ecclesiae bonum promoven-
 dum actu non habentur: haec enim exem-
 pta esse voluit, praeterquam ratione red-
 dituum, qui superflui essent ultra conve-
 nientem ipsorum Seminariorum susten-
 tationem, seu Corporum, Confraterni-
 tatum, quae in nonnullis locis Scholae
 appellantur, et omnium Monasteriorum
 non tamen Mendicantium, etiam ex Deci-
 mis, quacunque ratione ad laicos, ex
 quibus subsidia ecclesiastica solvi solent,
 et milites cujuscunque militiae, aut Or-
 dinis pertinentibus, Fratribus S. Joann-

nis Hierosolymitani duntaxat exceptis, partem aliquam, vel portionem ad malam Seminarii detrahent.

18. Hoc medio promptius est illud per unionem beneficiorum simplicium, cujuscunque qualitatis, et dignitatis fuerint, vel etiam praestimonia, et praestimoniales portiones. Atque hanc unionem fieri concedit S. Synodus etiam ante vacationem, *sine cultus divini tamen, et illa obtinentium praejudicio*: etiam si sint vel reservata, vel affecta. Neque hanc unionem impedire potest vel resignatio ipsorum beneficiorum, vel alius quisquam modus, vel rescriptum Curiae. Si tamen beneficia illa sint juris Patronatus laici, pro unione consensus Patronorum exquirendus est.

19. Inquit S. Synodus: *Ut, si vel pro unionibus, seu proportionum taxatione, vel assignatione, vel in corporatione, aut alia qualibet ratione aliquam difficultatem oriri contigerit, ob quam hujus Seminarii institutio, vel conservatio impediretur aut perturbaretur; Episcopus cum supra deputatis, vel Synodus Provincialis pro regionis more, pro Ecclesiarum, et beneficiorum qualitate, etiam supra scripta, si opus fuerit moderando, aut regendo, augendo, omnia et singula, quae ad felicem hujus Seminarii profectum necessaria, et opportuna videbuntur, decernere, ac providere valeat.*

20. Superest, quod Episcopi pro feliciore operis executione regias litteras implorare, impetrareque soleant, quibus et ipsa constructio Seminarii probeatur, et exortae difficultates supprimantur, et proposita media in effectum deducantur. Atque harum litterarum plura exemplaria exhibentur in actis Cleri Gallicani.

A& Cler.
Gall.
Tom. 1.
Tit. 1.
c. 5.

21. Patres Concilii Parisiensis de Anno 829. Ludovico Pio humiles preces fecerant, ut regias litteras ederet pro erectione quarundam Scholarum publicarum. Similiter, inquiunt, etiam obnixae, ac suppliciter vestrae Celsitudini suggerimus, ut, morem paternum sequentes, saltem in tribus congruentissimis Imperii vestri locis Scholae publicae ex vestra auctoritate fiant, ut labor Patris vestri, ac vester per injuriam, (aut incuriam) quod absit, labefactando non depereat: quoniam ex hoc facto magna utilitas, et honor S. Dei Ecclesiae, et vobis magnum mercedis emolumentum, et memoria sempiterna accrescet.

Cap. 4.
De Coll.
Acad.

22. Hoc exemplo exortae sunt Universitates, et Academiae, ad quas velut ad studiorum, et scientiarum emporia undique concursus est, in quibus juxta Morinum doctrina Christiana perfectius, diligentius, et splendidius, quam in Collegiis, et Seminariis tradita est.

Morin. de
SS. Ord.
P. 3. Exerc. 13.
c. 44.

23. Ut autem non tantum scientia, sed et optimis moribus, et disciplinis juventus academica instrueretur, hac occasione et has urbes peculiaribus Collegiis, et Seminariis exornare, ditareque placuit, ut cultiori scientiarum ecclesiasticarum profectui, et sanctiori morum disciplinae quidam locus veluti refugii superesset, quia eos, qui divinae vocationis spem ad statum ecclesiasticum faciunt, inde a vulgari colluvie Scholarium, conversatione, et reliqua familiaritate separare oportebat.

24. Fundatores horum Collegiorum praeprimis consultum pauperibus volvere, spe concepta, quod hi, desperatis propriis, vel paternis facultatibus, sese obsequiosiores ad leges illas Collegiorum, et Seminariorum essent exhibituri, ni periclitari velint, illis subsidiis vitae, et victus per suum vitium excidere.

25. Praeest singulis his Collegiis quidam Praefectus, seu Regens, ut alumnorum illorum conversationi, et correctioni invigilet. Enimvero recta Seminariorum institutio maxime a provida Rectoris, aliorumque Ministrorum, quibus eorum regimen est commissum, cura habetur. Si discretus, prudens, doctus, piusque Praeses, qui Statutorum executionem verbo, et exemplo urge-

at, et persuadeat, fuerit, quis de profectu alumnorum dubitare vellet?

26. Praefidis hujus primum officium est, eorum, qui suscipi postulant, capacitatem, et mores explorare. Oportet eum esse sollicitum, ut sine ulla personarum acceptione, quantum leges foundationis fuerunt, magis merentibus, utpote de quibus propior spes affulget, quod strenui Ecclesiae Operarii evadant, illa stipendia distribuuntur.

27. Admissi ad Collegium per dies aliquot in locum, exercitiis spiritualibus destinatum, se recipere jubentur; ut de vitae clericalis ratione, studioque rite instituendo deliberent, et per sanctas meditationes se praeparent. Idipsum statuit et S. Carolus, si transacto vacationum tempore reversi in Seminarium, studium auspicentur; aut si sacris ordinibus suscipiendus locus est.

28. Quotidiana per annum tum studiorum, tum pietatis exercitia hoc fere ordine instituuntur. Mane ad medium horae quintae excitantur, et ad horam quintam omnes in sacellum Collegii conveniunt, per semi-horam meditationi, et orationi vacaturi. Hanc immediate subsequitur Sacrum, cui omnes assistunt. Hoc finito retrahunt se singuli in sua cubacula, ibique studiis incumbunt, quousque tempus lectionum publicarum, aliave exercitia scholastica alio vocent.

Diebus autem sabbatinis, finito Sacro, a Praefide brevis habetur exhortatio de iis, quae praecipue Clericis, et Theologis conveniunt; utpote, ut praepriis illis necessitas, utilitasque Orationis commendetur; nec non, ut ex eorum animis omnis beneficiorum cupiditas revelatur, quia inordinatum, ac turpe est, quod in militia Christi saeculi lucra quaerantur.

29. Ad mediam post undecimam rursus ad sacellum convenitur, ibique per quadrantem meditationi vocatur: qua finita ad mensam acceditur, et sub initium prandii aliquid e sacra Scriptura praelegitur. A sumpto prandio recreationi tempus datur usque ad horam secundam, quando ad publicas rursus lectiones, aut studia se retrahere debent. Media ante septimam iterum ad sacellum usque ad horam septimam conveniunt, meditationi, et recollectioni vacantes, Diebus sabbatinis cantantur Laudes, quarum initium fit a Litaniis Lauretanis B. Virginis. Hora septima ad mensam coenaturi accedunt; post coenam vacatur usque ad mediam nonam; hora vero nona liberum est, cubitum concedere.

30. Praeter lectiones, et exercitationes publicas, habentur in his Collegiis hebdomadatim tres Lectiones domesticae; nimirum feria secunda, quarta,

et sexta, praeter disputationes, quas antiquo vocabulo Sabbatinales dicimus, quae feria quinta instituuntur.

31. Diebus dominicis, et festivis, praeter jam dicta pietatis exercitia, habetur hora octava matutina concio per unum Baccalaureum, cui Praefes semper assistit, sedulo in defectus advertens, quos mox finita concione concionanti corrigendos exponit. Concionem sequitur solemne Sacrum. Post meridiem hora secunda decantantur vesperae, et circa sextam Completorium, quo finito dicitur concio a quodam Juniorum, assistente Praefide, ut defectus observet, et corrigat.

32. Diebus solemnioribus totum officium, etiam Matutinale, solemniter decantatur, ipso Praefide officiante; omnesque non Sacerdotes S. Synaxi sub Sacro reficiuntur. Quin et diebus dominicis, festisque, semper plures sub Sacro communicare conlueverunt, adeo, ut singulis saltem duabus, tribusve hebdomadis plerique ad SS. Communionem accedant; plures etiam singulis octiduis etc. Quid his institutis salubrius, si cultus sanctiorum scientiarum alicubi etiam effulgeat?

33. In restituendo cultu et inferiorum scientiarum, artiumque desudat et hodie nostra aetas. Jure novo superest vetus institutum, ut quisque Presbyter, qui

Cap. 5.
De Schol.
Puer.

plebem regit, Clericum habeat, qui secum cantet Epistolam, et lectionem legat, et qui Scholas tenere possit; et monere suos Parochianos, ut filios suos ad discendam fidem mittant ad Ecclesiam, quos ipse cum omni castitate enutriat. Refert. c. 3. de Vit. et honest. Cler.

Theod.
Capit. ad
Paroch.

34. Eo aevo praecipit Theodulphus Episcopus Aurelianensis, ut Presbyteri per villas, et vicos scholas habeant, et, si quilibet fidelium suos parvulos ad discendas litteras eis commendare vult, eos suscipere, et gratis docere non renuant, sed cum summa charitate eos doceant.

Synod.
Cam. de
Schol.
cap. I.

35. Corruptis saeculis ignorantia passim praevaluit. Hac occasione recentiores Synodi passim decrevere, ut curent Episcopi, ut quantumprimum scholae in urbibus, oppidis, pagis Diaecesum suarum, si collapsae fuerint, restituantur: si conservatae, colantur, et augeantur. Ita statuit Synodus Cameracensis P. I.

Synod.
Mechl.
Tit. 20.
c. I.

36. Saepe saepius id genus curae, et officii per pagos, et vicos demandare Archipresbyteris placuit. Ait Synodus Mechliniensis P. II.: Agant Archipresbyteri cum Magistratibus; et Praefectis locorum, ut eae Scholae rurales mox erigantur, simulque rationem ineant, ipsis Ludimagistris de annis stipendiis.

pendiis, ut pauperes gratis doceantur, providendi.

37. En Synodi Namurcenfis de Ann. 1604. Decretum! Oportet hujusmodi stipendium Ludimagistro assignari: quo mediante, si fieri potest, gratis doceantur: sic enim fiet, ut a parentibus pueri lubentius ad scholas mittantur.

Synod.
Nam.
Tit. 2.
cap. 1.

38. Juxta Decretum Synodi Cameracensis P. 1. singularem locum dare oportet scholis Catecheticis, quales et Dominicales dixere. Quia autem, inquit, multos inopia prohibet, ne filios in scholis litterariis enutriant, quorum tamen salutis habenda est ratio, cum sint et ipsi in corpore Christi, et familia. Quamobrem diebus festis, et maxime dominicis, expleto vespertino officio, jubet S. Synodus, Ludimagistros docere eadem rudimenta fidei, et Catechismi pro captu, et ingenio juventutis, quae litteras non didicit, nec non subinde per vices interrogare, ut sciatur, an proficiat, atque huic negotio tam in pagis, quam oppidis Pastores incumbant, aut Sacellani, aut Clerici, seu Matricularii. Parentes, si suos mittere negligent, moneantur; moniti, nisi pareant, Magistratui deferantur. Pastores vero, aut Ludimagistri, si id contempserint, ab Episcopo corrigantur: et, quantum fieri potest, in scholis puerilibus puellae separentur a pueris.

Synod.
Cam.
c. 2.

39. Exemplo harum Synodorum in nostris terris praeprimis regiae leges salubriorem ordinem, et frequentiorem usum utriusque scholae, utpote tam litterariae, quam Catecheticae resuscitarunt, ut instituendae juventuti tam in cultioribus litteris, quam in purioribus dogmatibus uberrimus locus superfit.

40. Caeterum spectat ad officium Pastorum, ut pro executione tam salubrium legum disciplinae, politiaeque graviter adlaborent, industriam, et integritatem Magistrorum excitando, discipulorum profectum scrutando, scholas visitando, *ut sciatur, an juvenus rite instituatur; quis sit puerorum in litteraria scientia, et scriptionis peritia profectus; an Magistri, Magistraeve instruendae, erudiendaeve juventuti sedulo se impendant; modum convenientem, prudentiamque in regenda juventute teneant; quos libros pueris praelegant, an praescriptos legendos tradant, aut legere permittant; an nulli praelegantur, aut permittantur, qui turpe, aut obscenum quid contineant, aut bonis moribus, aut fidei Catholicae adversum; an curent, ut libri legantur, qui pueris pietatem, ac morum honestatem instillent?*

41. Quid disertius Decreto Synodi Cameracensis P. I. ? *In omnibus, inquit,*

Parochiis sint, vita, integritate, scientia, moribus, et conversatione graves, qui doceant primam juventutem, maxime in his, quae numerosam plebem habent: Pastorque singulis mensibus, aut hebdomadis, et frequentius diligenter inquirat, quantum proficiat pueritia; idque maxime provideat, ut a teneris imbuatur timore, et amore Domini, ne corrumpatur ulla licentia, aut doctrina, quae nec religioni, nec bonis moribus correspondeat. Ne utiquam quemquam Sacerdotum pudeat tanta dimissionis: pigeat tantae molestiae, aut fastidiat ruditatem, aut poeniteat fatigationis, aut taedeat sollicitudinis.

* 42. Quid enim vigiles Pastores et in eo genere negotii certius manet, quam merces aeterna, et multa nimis? Ait S. Apostolus: *Qui bene ministraverit, bonum gradum, ad vitam aeternam promerendam, sibi acquirit.* Ecce sententiam S. Augustini: *Accipiant, inquit, sustentationem necessitatis boni Pastores a populo, mercedem dispensationis a Domino. Non enim est idoneus, populus reddere mercedem illis, qui sibi in charitate Evangelii serviunt.* Juxta S. Bernardum: *Magnus enim vere eorum locus in regno Dei, et bonum sibi, sed qui bene ministraverint, gradum sibi acquirent.* In-

I. Timoth. 3.

S. Aug. serm. 46. in Ezech. c. 34.

S. Bern. Declam. c. II.

S. Greg.
Moral.
lib. 19. in
cap. 29.
B. Job.

quit S. Gregorius: *Si magnae mercedis est, a morte eripere carnem, quandoque morituram; quanti est meriti, a morte animam per salubres instructiones, et institutiones, liberare in caelesti patria sine fine victuram?*

TITVLVS. XII.

De Sacramento Matrimonii.

CAPVT I.

De Sponsalibus.

1. Satis vulgaris et apud veteres, et apud superstites gentes usus viguit, vigetque, quod nuptiis Sponsalia praemitterentur. Ait Jurisconsultus: *Sponsalia dicta sunt a spondendo. Nam moris fuit veteribus stipulari, ac spondere sibi uxores futuras, Refert. L. 2. de Spons.*

2. Inde Sponsalia definiuntur, quod sint mentio, et repromissio nuptiarum futurarum. Tantum enim Sponsalia a nuptiis differunt, quantum ipse a re ipsa distat. Quippe veteri jure alia Sponsalia nota haud sunt, quam Sponsalia de futuro. c. 3. XXX. q. 5.

3. Veteri more Christianis sat frequens fuit, quod et Sponsalia publice coram Sacerdote oporteret contrahere. Supereft hic usus et hodie alicubi, ad

solemnitatem tamen potius, quam ad necessitatem. In Rituali Romano nulla mentio fit de Sponsalibus in facie Ecclesiae, seu coram Sacerdote ineundis.

4. Recentiora Manualia, vel Ritualia, quae praecipiunt, Sponsalia coram Sacerdote celebrari, et locum, et testes designant. Hinc illae formulae commendantur: *Sponsalia non aliter, quam publice, nec alibi quam in Ecclesia, vel sacra Capella, aut loco publico, honestoque alio; minime vero in cauponis, aut post dissolutas computationes fiant.* Hac occasione commendatur Parocho, *ut videat, num desponsandi sobrii sint, ac animo bene deliberato? an adsint utriusque partis Parentes, aut alii eorum nomine, sine quibus procedere temere non debet?*

5. Si desponsandi diversarum Parochiarum sint, usus obtinuit, quod coram Parocho Sponsae Sponsalia contrahere debeant, quia honestius esse existimatur, quod Sponsus Sponsam in sua Parochia quaerat. Parochus tamen Sponsae haud difficilem se praebere debet, ut id negotium suscipiendorum Sponsalium alteri Parocho relinquat, si justae rationes hanc conniventiam videantur exigere.

6. Reliquum est hujus, vel alterius Parochi officium, ut ab utraque parte exploret: an Catholici sint, sufficienter-

ve rudimentis fidei instructi? an confirmati sint? an sciant, interesse aliquod impedimentum? His exploratis praecipitur Parocho, ut praescripta forma utriusque partis verum, et ferium de contrahendis Sponsalibus animum sibi edi postulet, ita, ut desponsandi ad omnia rite attentis reddantur. Inde ipse subjungit: *Et ego; tanquam Minister Ecclesiae ejus nomine hanc vestram mutuum promissionem accepto, et approbo.*

7. Juris novi argumentis Sponsalia simplici consensu utriusque partis perfici censentur, si modo de mutuo consensu satis exterius constet. Hinc et muti, et surdi Sponsalia legitime celebrare dicuntur, si signis consensum manifestaverint. *c. 23. de Sponsal.*

8. Ex sententia Modestini nobis superest regula, *quod a primordio aetatis Sponsalia effici possint, si modo id ab utraque parte fieri intelligatur; id est, si non sint minores septem annis.* Refert. *L. 14. de Spons.*

9. Quantum ad reliqua Sponsalia puberum, adultiorumque praecipiunt passim Synodorum Decreta, ut Parochi contrahentes admoneant, ut ad periculum incontinentiae, aliaque inconvenientia evitanda, ultra sex hebdomadas post factas proclamationes, si impe-

dimentum denuntiatum non fuerit, Matrimonium solemnizare non differant.

10. Caeterum hortatur S. Synodus Tridentina, *ut, illo intervallo Sponsalium, conjuges ante benedictionem sacerdotalem, in templo suscipiendam, utpote ante solemnisationem Matrimonii, in eadem domo non cohabitent; neve ita alter cum consorte conversetur, ut fornicationis periculum, suscipio, aut crimen intercedere possit.*

Trid. sess.
24. de Ref.
Matr. c. 1.

11. Ait Innocentius III.: *Praeterea hi, qui de Matrimonio contrahendo pure, et sine omni conditione fidem dederunt, commonendi sunt, et modis omnibus inducendi, ut fidem praestitam observent.* Sponsalia, veluti contractus B. F., mox ut mutuo consensu perfecta sunt, veram obligationem pariunt, ut tempore debito, quod promissum est, utrimque impleatur. c. 2. *de Spons.*

Cap. 2.
De vin-
cul. dissol.
Spons.

12. Sed an et coactini locus est? Rescripsit Alexander III., quod, si is, qui jurejurando aliquam in uxorem ducere promisit, monitis sui Episcopi non acquieverit, ecclesiastica censura ad fidem implendam compellendus sit, *nisi rationabilis causa obsiterit.* Refert. c. 10. *ibi.*

13. Reliquis novi juris argumentis rationabilis illa causa censetur, si ex illa coactione provideatur grande periculum

acerbioris discordiae, odiique. Inquit Lucius III., *quod cum libera debeant esse Matrimonia, monenda est potius pars refractaria, quam cogenda, cum coactiones, absolutae difficiles soleant exitus frequenter habere.* Superest c. 17. d. t.

14. Nonnullibi id moderamen superest, quod, si de initis Sponsalibus constet, iudex ecclesiasticus pronuntiet, fidem esse exsolvendam; quod si sponsus recuset, imponenda ipsi est poenitentia, aut erogatio eleemosynae ob fidem violatam: sed ad dotandam, vel alendam Sponsam Sponsum cogere non potest, quamvis id olim fieret per censuram excommunicationis. Dissolvit autem desponsos, et permittit, ut coram iudice saeculari ad damnum, et interesse agant.

15. Juxta Interpretum sententiam et Iudex civilis poenis, et mulctis ad Sponsalia complenda compellere potest, et si juramento confirmata haud sint; sicut cogit ad aliorum contractuum fidem non violandam.

16. Ipsis partibus plenior libertas est, Sponsalia contracta, etsi juramento confirmata sint, mutuo consensu dissolvendi, quia nihil tam naturale est, quam unumquoque eo modo dissolvi, quo colligatum est. c. 2. de Spons.

17. Sponsalia tamen inpuerum etiam mutuo consensu dissolvi non possunt, nisi postquam ad annos pubertatis pervenerint. Statutum id est ita ob inconstantiam, et levitatem puerorum; ne quotidie nova contrahant sponsalia, et rursus ab iis resiliant. *c. 8. de despons. Impub.*

18. Sunt et in sponsalibus puerum legitimae causae resiliendi ex parte partis laesae, tametsi Sponsalia juramento firmata fuerint, quia iuramentum naturam contractus sequitur. Hinc decidit Pontifex, solvi Sponsalia ex parte sponsi, si sponsa fornicata fuerit, vel evaserit leprosa, paralitica, caeca etc. *c. 25. de Jurej.*

19. Si sponsa cum alio Matrimonium contraxit, Sponsus a fide data simpliciter liberatur. Si tamen evenerit, quod contractum cum alio Matrimonium solutum fuerit, urgente priore sponso, sponsa a priore fide haud liberatur. *c. 32. de Spons. et ibi Interp.*

20. Hoc fere exemplo si alteruter desponsatorum ingreditur religionem, mox ab ingressu censentur solvi Sponsalia ex parte partis remanentis, ut nimirum ei liberum sit cum alia contrahere: sed ex parte ingredientis potius obligatio suspenditur, quamdiu in proposito perstiterit: si enim eam deseruerit, mox ex parte ipsius prior fides reviviscit.

21. Ex causa diutinae absentiae solvuntur Sponsalia, ita, ut parte superstiti liberum sit, ad alia vota transire, si justo tempore absens non redierit. Et si quidem tempus, quo Matrimonium contrahendum foret, Sponsalibus adjectum est, eo elapso Sponsalia ulterius non obligant: si autem tempus expressum non sit, arbitrio judicis relinquitur, illud figere, ut praesens ab obligatione solvatur. *c. 5. et 22. de Spons.*

22. Jure Decretalium Sponsalia privata auctoritate solvere licet. Alicubi tamen recentiores Ordinationes statuunt, ut causa per Episcopum, aut ejus Officialem discutiatur. Quod intelligi oportet de Sponsalibus publicis coram Ministro Ecclesiae ritu solemni contractis.

Cap. 3.
De Pro-
clam.
Spons.

23. Inde a tempore contractae obligationis Sponsalia publice in Ecclesia denuntianda sunt, ut, si quis futuro Matrimonio, quod publice proclamatur, quidquam opponendum censeat, id illo intervallo proponere queat. Veteri usu Galliae illas proclamationes Banna, veluti edicta publice dicere placuit. *c. 27. de Spons.*

24. Hic vetus usus Galliae per Concilium Lat^{anense} IV. in universam Ecclesiam successu temporis propagatus est, ut, cum Matrimonia fuerint contrahenda, in Ecclesia per Presbyteros

proponantur competendi termino, Refert. c. 3. de cland. desp.

25. Praecidit Concilium Tridentinum, ut imposterum, antequam Matrimonium contrahatur, a proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnias publice denuntietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum.

Trid. sess.
24. de
Ref.
Matr. c. 1.

26. Quum scopus harum proclamationum sit, detegere impedimenta Matrimonii; merito requirit S. Synodus, ut a proprio utriusque contrahentis Parocho fiant, si desponsi diversae Parochiae fuerint. En Synodi Mechliniensis II. Decretum: *Quandocunque, inquit, Matrimonium contrahere volentes sunt diversarum Diaeceseum, Decanatum, vel Parochiarum, Parochus unius ad sollemnis actionem Matrimonii non procedat, nisi et omnes proclamationes in Ecclesia sua fecerit, nullumque intellexerit impedimentum canonicum; et similiter Parochum alterius desponsorum omnes tres Proclamationes fecisse, nullumque canonicum impedimentum denuntiatum esse, ex testimonio ejusdem Pastoris certo cognoverit, vel de dispensatione Ordinarii ipsi constiterit. Et si forte signaturam illius Pastoris non noverit, et testimoniales sibi exhibitas de falso suspectas habeat, exigat testimonium saltem unius personae*

Cone.
Mechl.
Tit. 10.
c. 3.

fide dignae, quod testimoniales illae sint scriptae, vel subsignatae manu ejus, a quo scriptae, vel subsignatae esse dicuntur: vel, si hujusmodi testimonium haberi non possit, exigat juramentum ab altero desponsorum, quem testimoniales illae concernunt, quod eas a Parocho suo acceperit, vel ab eo scriptas esse sciat. Et, si quem hic perjurum esse, aut crimen falsi committere contigerit, is gravissime puniatur.

27. Si Matrimonium contracturi in Parochia, in qua moderna est eorum habitatio, brevem moram traxerint; ita, ut ibidem haud satis noti sint; etsi ibidem Matrimonio jungi possint, nihilominus in Parochia, in qua prius habitabant, ubi verisimilius est, fore, ut impedimenta sciantur, denuntiationes fieri solent. Siquis plura habet domicilia in diversis Parochiis, faciat denuntiationes in ea, in qua diutius habitat, et principaliorem habet larem, vel potius in ea, in qua verisimilius est, sciri impedimenta.

Trid.
Supr.

28. Hoc sine decernit S. Synodus, proclamationes fieri diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnia: quando nimirum solet esse major populi concursus; ut ita Matrimonium contrahendum magis innotescat, et impedimenta facilius detegantur. Hinc alicubi statu-

tum est, ut proclamationes publicae, quae ad Matrimonium contrahendum praerequiruntur, fiant initio concionis, aut post lectum in ea Evangelium, aut alio non minus commodo tempore, alta tamen semper, et intelligibili voce, expressio nomine desponsatorum; et caveatur, ne illa alterentur, aut in aliud idioma inflectantur.

29. Porro Parochi est, frequenter monere populum, ut si quae noverit impedimenta, quamvis occulta, ipsi saltem Parocho revelet; ne alioquin suo alienorum peccatorum complex reddatur. Enimvero sufficit unus testis, vel alia semiplena probatio ad Matrimonii impedimentum opponendum, ut solemnizatio differatur, aut uberiori inquisitione procedatur. *c. 12. de Spons.*

30. Ecce et privata notitia Parochi ei justum locum facit, sedulo monendi desponsandos de longa serie peccatorum, aliorumque incommodorum. cui se innectunt, qui cum impedimento, licet occulto, contrahunt. Quippe hac monitione fieri potest, ut ipsi contrahentes, aut alter eorum impedimenti conscius illud ultro fateatur. Juxta Decretum Synodi Audomarensis *Parochus in Confessionali ultro poenitentem roget, an nulla sciat Matrimonii, quod contracturus est, impedimenta. Non tamen, quod a Parocho revelanda, aut*

Synod.
Audom.
Tit. 10.
c. 19.

aperienda aliquando sint peccata Poenitentis, aut ea, per quae in peccatorum illius notitiam veniatur. Sed quod adduci eo, et persuaderi poenitens possit, ut aut aperiat ipse, aut aperiri permittat, proposito ipsi aeternae salutis suae hinc pendentis discrimine. Nam, si huc adduci non possit, neganda quidem ipsi est absolutio a peccatis; sed a Matrimonio, etiamsi illud forte vere, propter impedimentum dirimens, non ineat, invitus repellendus non est, quando res nonnisi ex Confessione nota est.

Trid. cit.
loc.

31. Ait Synodus Tridentina: *Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, Matrimonium malitiose impediri posse, si tot praecesserint denuntiationes, tunc vel una tantum fiat, vel saltem Parocho, et duobus, vel tribus testibus praesentibus Matrimonium celebratur, ita, ut ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiant — nisi Ordinarius ipse judicaverit expedire, ut praedictae denuntiationes remittantur, quod illius prudentiae, et iudicio S. Synodus relinquit.*

32. Hoc Decreto S. Synodus diserte dispensationem contrahendarum, remittendarumque denuntiationum Ordinarii, id est Episcopi diaecesani, vindicat auctoritati, ita, ut alii inferiores

Praelati, Episcopali quasi jurisdictione freti, eam sibi nequaquam arrogare queant. Atque ita a S. Congregatione, probante Gregorio XIII. decisum fuisse testatur Fagnanus.

Fagn. ad
c. 3. de
cland.
desp.

33. Et vero Episcopalis dispensatio bina cautela restringitur; una, ut saltem una denuntiatio praecedat; altera, si periculum tale sit, ut nec tantillo tempore differri queat, Matrimonium, remissa omni denuntiatione, coram Parocho, et testibus contrahi quidem potest, sed ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fieri oportet. At haec cautio passim negligitur.

34. S. Synodus quidem unam tantum causam dispensandi: *Si probabilis fuerit suscipio etc.* expressit, dubium tamen non est, posse plures, et alias causas occurrere, quia iudicio Ordinarii relinquitur, nihilominus eo exemplo ostenditur, Ordinarium debere esse valde moderatum, et discretum in relaxandis proclamationibus, nam nonnisi gravi de causa dispensandum est.

35. Absolutis denuntiationibus locus est Matrimonio, quod novo jure aliquando dicitur dispensatio de praesenti. Definitur illud ad exemplum legum civilium *Maris, et foeminae conjunctio, individuum vitae consuetudinem continens.* Refert. c. 11. de Praesumpt.

Cap. 4.
De Matr.

36. Ita Matrimonium sumptum tripliciter distinguitur. Aliud dicitur *legitimum*: utpote quod secundum leges, in proprietate contractus, vel status civilis, gentilisque legitime celebratur, quale est et Judaeorum, et infidelium: Matrimonium enim verum et inter infideles existit. *c. 7. de Divort.*

37. Inter fideles autem et verum, utpote legitimum, et *ratum*, existit: Quia Sacramentum fidei, quod semel est admissum, nunquam amittitur; sed *ratum* efficit conjugii Sacramentum, ut ipsum in conjugibus illo durante perduret. Refert. *ibi.*

38. Omnimoda insolubilitas Matrimonio legitimo, ratoque accedit per consumptionem copulae, qua vir, et uxor una caro efficitur; exinde enim quaedam perfectio, quantum ad mysticam significationem, resultat, ut vinculum Matrimonii magis indissolubile reddatur. *c. 5. de Bigam. non Ordin.*

Trid. sess.
24. de
Sacr.
Matr.
can. I.

39. Reliquum est, ut explicationis causa, proprietatem contractus a dignitate Sacramentali quantum divellamus. Pronuntiat Synodus Tridentina: *Siquis dixerit, Matrimonium inter fideles non esse vere, et proprie unum ex septem legis Evangelicae Sacramentis a Christo Domino institutum — anathema sit.*

40. Quantum ad proprietatem contractus, Matrimonium solo consensu legitimo contrahentium perficitur. *Nuptias enim (ait Jurisconsultus) non concubitus, sed consensus facit.* Refert. L. 30. ff. de Reg. Jur.

41. Hic consensus non modo verbis, sed et litteris, et signis exprimi potest. Sic decidit Pontifex, et mutum, et surdum contrahere posse Matrimonium, quia, quod verbis non potest, signis valeat declarare. c. 23. de Spons.

42. Contractus Matrimonii et per Procuratorem absolvi potest. Procurator tamen juxta Jus Decretalium ad contrahendum Matrimonium non censetur idoneus, nisi mandatum habeat speciale; et quamvis alias Procurator alium sibi substituere possit, in hoc tamen negotio non poterit deputare alium, nisi hoc eidem sit specialiter concessum. *Sane, inquit Pontifex, si Procurator, antequam contraxerit, sit a Domino revocatus: contractum postmodum Matrimonium ab eodem (licet tam ipse, quam eadem, qua cum contraxit, revocationem hujusmodi penitus ignoraverit) nullius momenti existit, cum illius consensus defecerit, sine quo firmitatem habere nequivit.* Ita dilerte c. 9. de Proc. in 6.

43. Ex parte contractus Matrimonium admittit et condiciones, et modos.

Conditiones de praesenti, aut praeterito contractum/mox validum, aut invalidum reddunt. Sed conditiones de futuro contingenti contractum vere suspendunt. Inde censent, his potius Sponsalia de futuro, quam Matrimonium contrahi, si quidem non adest consensus de praesenti, quousque conditione suspenditur.

Gonza-
lez. ad
c. 3. de
condit.
appos.

44. Jure Decretalium conditiones turpes, et impossibiles *per viam modi* adjectae, pro non adjectis habentur, nisi contra substantiam conjugii inferantur; hae enim, *per viam modi* expressae contractum nullum reddunt. c. 7. *de Condit. apposit.*

Trid. sess.
24. de
Ref.
Matr.
c. 1.

45. Reliquis juris novi exemplis ad valorem contractus solus consensus contrahentium sufficit. Inde Consilium Tridentinum anathemate perstrinxit Novatores, qui jactabant, *Matrimonia a filiis familias sine consensu parentum contracta*, jure divino irrita esse, et *Parentes* privata auctoritate, ea rata, vel irrita facere posse.

Edict.
Bless.
art. 49.

46. Pertinet ergo alicubi ad curam civilis potestatis, ut exemplo veterum Legum, et Canonum Filiis familias, aliique alienae potestati subditi, quousque minores sunt, ad consensum Parentum, Tutorum, Curatorumque in contrahendis nuptiis adstringerentur. In Gallia per Edictum Blessense Ann. 1579. vetat Rex

Henricus III., ne Parochi, Vicarii, ali-
que qui selemnisationi Matrimonii affi-
stunt, filiorumfamilias, aliorumque, qui
alienae potestati subjecti sunt, despon-
sationes suscipiant, nisi ipsis constet de
consensu Parentum, Tutorum, aut Cu-
ratorum.

47. In Belgio per Edictum Caroli V.
et Philippi II. querela ad censuram Ju-
dicis remittitur, si Parentes injuste con-
sensum suum Filiisfamilias pro nuptiis
denegasse dicerentur. Quis dubitat, has
leges exemplis veteris juris Regii illu-
strari? *L. 19. ff. de Rit. Nupt.*

48. Ait Justinianus: *Iustas autem
inter se nuptias cives Romani contra-
hant, si secundum legum praecepta
coeunt: masculi quidem puberes, fae-
minae autem viri potentes, sive Patres-
familias sint, sive Filiifamilias; dum-
modo tamen, si Filiifamilias sint, con-
sensum habeant Parentum, quorum in
potestate sunt.* *Refert. pr. Inst. de Nupt.*

49. Quantum ad Sacramentum inquit
S. Ignatius M.: *Decet vero, ut ducen-
tes uxores, et nubentes cum Episcopi
arbitrio per S. benedictionem, conjun-
gantur, ut nuptiae juxta praeceptum
Domini sint, non autem ad concupi-
scentiam.*

Cap. 5.
De Mi-
nistr.
Sacr. S.
Ignat.
M. ep. ad
Polyth.

50. En veterem morem! Juxta De-
cretum Concilii Carthaginensis IV. Spon-
sus, et Sponsa, cum benedicendi sunt

a Sacerdote, a Parentibus suis, vel Paranymphis offerantur; atque cum acceperint benedictionem, eadem nocte cum reverentia ipsius benedictionis in virginitate permaneant. Refert. c. 5. XXX. q. 5.

Capit. lib.
7. c. 179.

51. Hoc exemplo et veteres leges Wisigothorum, Longobardorum, Francorum sanxerunt, aliter nec in via contractus celebrari posse legitima conjugia, nisi per sacerdotalem benedictionem. Capitularia Regum Francorum ita statuunt: *Prius conveniendus est Sacerdos, in cujus Parochia fieri nuptiae debent in Ecclesia coram populo. Et ibi inquirere una cum populo ipse Sacerdos debet, si ejus propinqua sit, an non? aut alterius uxor, vel Sponsa, vel adultera? Et, si licita, et honesta, praemissis his denuntiationibus, omnia pariter invenerit, tunc per consilium, et benedictionem Sacerdotis, et consultu aliorum bonorum hominum eam sponsare, ei legitime dotare debet.*

52. Superfunt in Decreto Gratiani veteres auctoritates ecclesiasticae, inter quas una S. Evaristo attributa pronuntiat: *Aliter legitimum non fit conjugium etc. Et suo tempore sacerdotaliter, ut mos est, cum precibus, et oblationibus a Sacerdote benedicatur. — Ita peracta legitima scitote esse conjugia; aliter vero praesumpta, non conju-*

gia, sed adulteria, vel contubernia, vel stupra, vel fornicationes potius, quam legitima connubia esse non dubitate. Refert. c. 1. XXX. q. 5.

§3. Enimvero et in purissima Ecclesiae disciplina Tertullianus scripsit: *Ideo penes nos (occultae quoque conjunctiones) id est, non prius apud Ecclesiam professae juxta maechiam, et fornicationem periclitantur judicari.* Tertul de pudic.

§4. Jure novo praevaluerunt clandestina conjugia, quia ex principiis scholasticis valida *in via contractus* censebantur conjugia, si simplici consensu contrahentium constitissent. Concilium Lateranense IV. quidem statuit, ut publicae denuntiationes nuptiis praemitterentur: sed superfuit veterum corruptelarum grandis fomes, quia clandestinae desponsationes integro vigore stabant. c. 3. de *Cland. Despons.*

§5. Concilium Tridentinum hac occasione declaravit: *Qui aliter, quam praesente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia, et duobus, vel tribus testibus Matrimonium contrahere attentabunt, ad sic contrahendum inhabiles esse, et hujusmodi contractus per praesens Decretum irritos, et nullos esse.* Trid. sess. 24 de Ref. Matr. c. 1.

§6. De caetero S. Synodus nonnisi unum Parochum alterutrius partis requirit. Inde S. Congregatio decidit, prae-

sentiam Parochi unius partis, si desponsi
diversarum Parochiarum, vel Diaece-
sium sint, sufficere. Consuetudo multis
locis habet, ut potius coram Parocho
mulieris, quam viri Matrimonium cele-
bretur. Alibi solent nuptiae solemnifari
a Parocho loci, in quo contrahentes
domicilium habent.

57. Enimvero proprius Parochus vi
Tridentini Decreti Parochus domicilii,
praeterito Parocho originis, spectatur,
ita ut pro tempore contracti Matrimo-
nii saltem oporteat alterutrum titulo do-
micilii Parochianum esse.

58. Parochi assistentia, ad valorem
Matrimonii a Tridentino Concilio ex-
pressa, censetur actus Pastoralis, ita,
ut inde nihil referre existiment, an Pa-
rochus in propria, an in aliena Parochia,
vel etiam Diaecesi, quamvis etiam re-
sistente, aut reclamante Parocho, Or-
dinariove illius loci, assistat; aut et Pa-
rochus assistens excommunicatus, su-
spensus, interdictusve sit, aut ipse sa-
cerdotio destitutus sit.

59. Parochus nonnisi Sacerdoti facul-
tatem assistendi Matrimonio sui Paro-
chiani delegare potest. Sufficit autem
tempore contractus praebuisset licenti-
am; an verbo, an scripto, haud refert.
Consultius tamen plerumque est, specia-
lem expressisse licentiam.

60. Ait S. Synodus: *vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, aut ORDINARII licentia.* Nomine Ordinarii intelligitur Episcopus Diaecesanus, sub quo contra-hentes degunt, tum et ii, qui in au-ctoritatem, et jurisdictionem Episcopi succedunt; veluti Vicarius generalis, aut Sede vacante Capitulum Cathedrale, hujusque Vicarius. Potest quidem Or-dinarius hanc licentiam, et invito, vel inconsulto proprio Parocho, alteri Sa-cerdoti delegare; sed non expedit, nisi justa causa urgeat, quia non vacat in-juria, Parochum suo jure ordinario trun-care aut spoliare.

61. Quum multi sint, qui, fixo do-micilio destituti, vagantur; inde S. Sy-nodus praecipit singulis Parochis, ne il-lorum Matrimoniis intersint, *nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, et re ad Ordinarium delata ab eo licen-tiam id faciendi obtinuerint.* Multis locis proprium Vagabundorum Parochum constituere placuit, ut coram eo Ma-trimonia illos celebrare oporteat. Mili-tum proprius Parochus Capellanus Ca-strensis censetur. Qui in praesidiis, vel Provinciis morantur, loci Parochum, ut proprium fortiuntur. Reliqui ignoti, et qui certas sedes non habent, ad con-trahendum Matrimonium admittendi haud sunt, nisi praeviis attestationibus Pastoris, ubi novissimam fecerint resi-

Trid. supr.
c. 7.

dentiam, aut aliorum fide dignorum, quorum sigilla, vel signaturae sint Pastori, coram quo contrahere volunt, bene notae, aut sufficienti aliorum depositione apud eundem comprobatae.

62. Praeter praesentiam Parochi, aut alterius Sacerdotis requirit S. Synodus et assistentiam duorum, vel trium testium. Qualitatem testium nullam expressit Concilium. Unde admittuntur testes quicunque mentis compotes; viri, et mulieres, proximi, et extranei; rogati, aut inviti.

63. Praesentiam Parochi, testiumque oportet esse non modo corporalem, sed et moralem, ita, ut sciant, et intelligant, quid agatur. Quippe horum testimonio Matrimonium comprobandum est, ut incommodis ex clandestina conjunctione imminentibus occurrì possit.

64. Juxta Decretum Tridentinum haec Parochi, testiumque praesentia adeo necessaria est pro valore Matrimonii, ut nec ignorantia, invincibilis etiam, ejus defectum supplere queat, aut privati alicujus necessitas excusare possit: ideoque Matrimonium, Parochi, testiumque assistentia destitutum, (eoquod vel tempore pestis, vel in articulo mortis horum copia haberi non potuerit) invalidum censetur.

Supr. 65. Huic Decreto locus est in omnibus Provinciis, in quibus illa Constitu-

tio promulgata fuit. Decernit enim diferte Concilium, *ut hujusmodi Decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, a die primæ publicationis in eadem Parochia factæ numerandos.*

66. Succedente libertate religionum alicubi receptum est, quod ad vitium clandestinitatis abstergendum, oporteat vel coram Magistratu civili, vel ministro haeretico nuptias celebrare.

67. Superfunt diversi ritus, quibus Matrimonii Sacramentum inter fideles celebrandum est. Meminit Nicolaus I. veterum rituum, quibus Matrimonii Sacramentum administrari in Ecclesia consuevit. c. 3. XXX. q. 5.

Cap. 6.
De Rit.
admin.
Matr.
Sacr.

68. Horum exemplo Synodus Cameracensis Anno 1565. observat: *Matrimonium res sacra est, sancta, et arcta conjunctione divinitus instituta, cum nondum inter homines peccatum natum esset. Quare nec suscipi, nec tradi, nisi sancte, ac religiose debet.*

Synod.
Camer.
Tit. 15.
cap. 1.

69. Quantum ad locum: *Matrimonia in facie Ecclesiae fieri mandat Synodus, ac Pastoribus praecipit, ut doceant conjuges, non tantum esse honorificium, sed utile, faustum, ac auspdatum, si res sacra, cujusmodi Matrimonium est, loco sacro celebretur.*

c. 7.

70. Quantum ad tempus: *Matrimonii benedictio nonnisi sub finem Missae, cui interfuerint contrahere volentes, nec ante quartam matutinam, nec post meridiem conferatur. Peccare autem graviter admonemus eos, qui noctu, vel clanculum benedictionem nuptialem sibi dari procurant propter metum maleficii.* En Concilii Remensis de Anno 1583. Decretum.

Conc.
Rem. de
Matr.

71. Inter hos ritus locum habet benedictio, porrectiove annulorum. Ex sententia Isidori: *Quod in primis nuptiis annulus a Sponso Sponsae datur, sit hoc nimirum vel propter mutuae fidei signum, vel propter id magis, quod eodem pignore eorum corda jungantur.* Refert. c. 7. XXX. q. 5.

72. Ex praescripto Pastoralis Mechliniensis Sacerdos mysticam significationem annulorum hac formula exprimere monetur. *Accipe, inquit, annulum fidei matrimonialis, in nomine SS. Trinitatis, ut illum portans, sis armata virtute caelestis benedictionis, et proficiat tibi ad salutem aeternam.*

Trid. cit.
loc.

73. In Decreto Gratiani meminere veteres auctoritates benedictionis sacerdotalis, qua nuptias donare oportet. Juxta Decretum Tridentinum: *Parochus viro, et muliere interrogatis, et eorum consensu intellecto, vel dicat pro formula benedictionis: Ego vos in Ma-*

trimonium conjungo, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, vel aliis utatur verbis juxta receptum uniuscujusque Provinciae ritum. Enimvero ex sententia probabilior Theologorum hujus Sacramenti essentialis forma in his, aliisve verbis, a Sacerdote prolatis consistit.

74. Accepta sacra benedictione praecipit S. Synodus, celebrata conjugia, ut certa semper eorum fides haberi queat, litteris consignari. *Habeat, inquit, Parochus librum, in quo conjugum, et testium nomina, diemque, et locum contracti Matrimonii describat, quem apud se diligenter custodiat.*

Ibi.

75. Mandatur et edictis Principium, ut Magistratus locorum quotannis exemplum authentizatum cum Registro Parochiali, in quo notantur Baptismata, Matrimonia, et sepulturae omnium eorum, quae toto anno occurrerunt, a Parochis exigant, in sua respective archiva relaturi.

76. Episcopis praecipit Concilium Tridentinum, ut curent nuptias ea, quae decet, modestia, et honestate fieri. Sancta enim res est Matrimonium, et sancte tractandum. Juxta vetus Decretum Synodi Laodicaenae. *Non oportet Christianos ad nuptias venientes se turpiter, et indecore gerere, vel saltare;*

Trid. sess.
24. de Ref.
Matr. c. 10.

Synod.
Laod.
c. 53.

sed modeste caenare, et prandere, ut decet Christianos.

77. Synodus Agathensis singulariter commendat Clericis: *ut nuptiarum evitent convivias, nec in his caetibus admisceantur, ubi amatoria cantantur, et turpia, aut obscaeni motus corporum choreis, et saltationibus efferuntur.* Refert. c. 19. D. 34.

* 78. Inter has modestiae leges quid
Tob. c. 6. salubrius superest, quam ut Parochus et novellis conjugibus sobrietatem, et moderamen consortii connubialis commendet? En consilium angelicum! *Accipies, inquit, virginem cum timore Domini, amore filiorum magis, quam libidine ductus, ut in semine Abrahae benedictionem in filiis consequaris.* Hoc exemplo praecipit Concilium Carthagenense IV., *ut Sponsus, et Sponsa, cum acceperint benedictionem, eadem nocte pro reverentia ipsius benedictionis, utpote Sacramenti, in virginitate permaneant.* Refert. c. 5. XXX. q. 5. Praecipit Synodus Audomarensis, ut Parochi novos conjuges instruant, ubi res postulat, verecunde, et modeste, *ut non existiment, sibi quidvis inter se licere, nec se habere mutuam corporum potestatem, ita, ut quidvis alteri liceat cum alterius corpore — — quam membra ad generationem a natura deputata, quibus utantur eo modo, quo*

Synod.
Audom.
Tit. 10.
c. 17.

ex naturae institutione generationi serviunt, non alio. Juxta Pastorale Mechliniense: Parochus novos conjuges etiam coram populo hortetur egregie, ut ad exemplum Tobiae, et SS. Canonum consilium, propter reverentiam Sacramenti, et benedictionis biduo, vel triduo orationibus vacent, et castitatem servant, ut sic tanquam Filii Sanctorum conjugum Christianum cum Dei timore consumantes **SCIANT UTERQUE VAS SUUM POSSIDERE IN SANCTIFICATIONE, ET HONORE, NON AUTEM IN PASSIONE DESIDERII, SICUT GENTES, QUÆ IGNORANT DEUM.** I. Theff. c. 4. v. 5.

T I T V L V S XIII.

De Impedimentis Matrimonii.

CAPVT I.

De Auctoritate Statuendi Impedimenta.

1. A legitimis conjugiiis oportet distinguere reliqua sequiora consortia, quia nequidem nomine Matrimonii digna habentur. Quippe in censura juris damnata conjugia verius sunt crimina, quam concubina. c. 8. XXXV. q. 2. et. 3.

2. Ecce! et divinae leges, et humanae titulo criminis nonnullas nuptias pridem proscripserunt. Superfunt nobis veteres leges divinae Theocratiae he- Exod. 20.

braicae in sacro Codice, quibus gradus levitici titulo sceleris, et abominationis prohibentur.

3. Inter reliquas gentes prodierunt leges humanae, quae sequiores nuptias damnant. Meminit S. Augustinus, etiam inter impios Idolorum cultores invaluisse, quod a fraternis conjugis ita solerent abhorreere, quasi nunquam licere potuissent. *c. un. XXXV. q. 1.*

4. Reliquis omnium gentium veteribus auctoritatibus constat, legitimam potestatem legislativam suam fecisse illam curam, legitima Matrimonia discernendi a sequioribus conjunctionibus, quas infamia criminis iusta crisis rejecit, vel resperxit. Ait S. Augustinus: *Capitulatio ergo maris, et faeminae, quantum attinet ad genus mortaliū quoddum Seminarium est charitatis, seu ut alii legunt, civitatis.* Integer locus S. Augustini subdit: *Sed terrena civitas generatione tantummodo: caelestis autem etiam regeneratione opus habet, ut generationis noxam evadat. c. un. §. 3. XXXV. q. 1.*

5. Contractus matrimonialis ut finem, ad quem a natura ordinatus est, obtineret, etiam Gentes lumine fidei destitutae fuerunt sollicitae, et suis legibus contractum hunc ita circumscripserunt, ne extra finem a natura praescriptum exorbitaret: hinc tot Romanorum Prin-

cipum circa aetatem, qualitatem, caeteraque ad Matrimonium spectantia leges, quae etiam hodie in corpore juris leguntur.

6. Insuper cum Matrimonium ad bonum politicum ordinetur, atque ex Matrimoniis convenienter, aut inconvenienter initis multum dependeat Reipublicae tranquillitas, aut turbatio: ideo Magistratus quoque civiles prospicere debent ut Matrimonia sic ineantur, ne bonum politicum, et regimen Reipublicae inde patiatur, aut tranquillitas familiarum turbetur.

7. Demum cum Matrimonium Christianorum per Christum ad Sacramenti dignitatem, et efficaciam fuerit elevatum, ac proinde ordinetur ad sanctificationem fidelium, ad Ecclesiam spectat providere, ut fideles per Matrimonium hunc finem assequantur.

8. Haec omnia brevi compendio comprehendit D. Thomas inquit: *Quando aliquid ad diversos fines ordinatur, indiget habere diversa dirigentia in finem, quia finis est proportionatus agenti: generatio autem humana ad multa ordinatur, etiam ad perpetuitatem Ecclesiae, quae in fidelium collectione consistit: unde oportet, quod huiusmodi generatio a diversis dirigatur: in quantum igitur ordinatur ad bonum naturae, quod est perpetui-*

S. Thom.
lib. 4. c.
Gent. c. 78.

tas speciei, dirigitur in finem a natura inclinante in hunc finem, et sic dicitur esse naturae officium: in quantum vero ordinatur ad bonum politicum, subjacet ordinationi legis civilis: in quantum igitur ordinatur ad bonum Ecclesiae, oportet, quod subjaceat regimini ecclesiastico.

9. Hoc principio praesupposito evidenter sequitur, jure naturae quaedam posse requiri, sine quibus Matrimonium vel illicite, vel invalide ineatur, eoquod sine his finis a natura intentus haberi nequeat.

10. Similiter si juxta S. Thomam Matrimonium in quantum ordinatur ad bonum politicum, subjacet ordinationi legis civilis, sequitur, quod possint per legem civilem, seu Magistratum statui quaedam Impedimenta, quae sunt necessaria, aut convenientia, ut Matrimonium hunc finem allequatur: hinc subdit D. Thomas: *Ideo ex qualibet distarum legum naturae, humanae, et divinae potest persona effici ad Matrimonium illegitima.*

D. Thom.
l. c.

11. Potuerunt ergo, et adhuc hodie possunt Principes infideles Impedimenta etiam dirimentia statuere inter subditos suos infideles, eoquod hujusmodi Matrimonia manent etiam hodie contractus mere civiles. Nec minus certum est, quod etiam Principes saeculares Catho-
lici,

lici, et quoad subditos suos catholicos possint statuere Impedimenta *impedientia*, adeo, ut, illi, qui contra has Principum ordinationes agunt, puniri, atque effectibus civilibus Matrimonio aliquin annexis privari queant, prout praxis hodierna circa nuptias evincit. Quinimo juxta Sanchez: *potest Princeps saecularis ex genere, et natura suae potestatis Matrimonii impedimenta dirimentia fidelibus sibi subditis ex justa causa indicare*, cum regia potestas ad procurandum Reipublicae bonum, et rectam ejus gubernationem sit instituta, et ad assequendum hunc finem omnino conducant Matrimonia convenienter contracta, nec non hujus Sacramenti materia sit contractus civilis: ideo Principi saeculari competit potestas personas ad ineundum hunc contractum reddendi inhabiles, contractaque contra ejus ordinationes Matrimonia irritandi.

Sanchez.
de Matr.
Tit. 7.
disp. 3.
n. 2.

12. Ast etiam ii plerique, qui Principibus saecularibus attribuunt facultatem statuendi dirimentia Matrimonii impedimenta, eam illis competere asserunt attenta solum, et praecise potestate regia, non tamen attento rerum statu, in quo Ecclesia sive secundum aliquos annuentibus, aut saltem non contradicentibus Principibus saecularibus, sive secundum alios auctoritate

sua vindicavit causas matrimoniales: hinc a multis saeculis Principes saeculares nihil amplius circa vinculum Matrimonii statuerunt, sed integrum illius juris usum Ecclesiae permiserunt, adeo, ut ipsimet pro impedimento dirimente susciperent, quod Ecclesia ut tale declarasset.

* 13. Verior et fundatior est *Gmeineri* hac super re *sententia*; qui *tomo 2. instit. jur. Eccles. §. 262.* Ecclesiae potestatem matrimonii, in quantum est, sacramentum, impedimenta statuendi agnoscit; §. tamen 264. ex solidis fundamentis ostendit, principibus vi auctoritatis propriae competere jus statuendi impedimenta Matrimonii, in quantum est contractus; *en ejus verba §. 262.:* Matrimonium est Sacramentum, Ecclesiae vi juris liturgici jus competit determinandi modum, quo Sacramentum distribui, et percipi debeant. Ergo etiam potest praescribere modum, tempus, et condiciones, quibus non positis sacramentum matrimonii percipere non est licitum, quia vero id, quod liceitatem, aut valorem matrimonii impedit, impedimentum matrimonii dicitur, liquet, Ecclesiam jus habere matrimonio *qua sacramento* statuendi impedimenta. — Et §. 264. Imperantibus Civilibus jus competit statuendi impedimenta Matrimonii *qua Contractus*. Imperanti jus competit introspectiendi, ne societates in civitate existentes eidem

evadant noxiae, seu invigilandi, ne in-
eantur modo civitati noxio. Matrimo-
nium est societas in civitate existens,
ac proin modus hanc societatem ineundi
determinationi principum civilium sub-
jacet. Quia porro haec propositio: *quid-*
quid fini civitatis repugnat, est omit-
tendum, praeceptum est legis natura-
lis, etiam contractus matrimonii, mo-
do civitati noxio celebratus est illicitus,
aut invalidus. Jus examinandi pacta ci-
vium, eaque si noxia civitati deprehen-
dantur, irritandi, aut prohibendi, est
jus majestaticum; ergo principis est de-
terminare, quando contractus matri-
monialis sit illicitus, aut invalidus. Id
ipsum vero, quod contractum matrimo-
nii illicitum aut invalidum reddit, ma-
trimonii est impedimentum, itaque ma-
trimonio spectato praecise ut *contra-*
tui, praescindendo a sacramento, solus
princeps civilis impedimenta ponere
potest.

14. Ecclesia hanc potestatem statuen-
di dirimentia Matrimonii impedimenta
a primis jam saeculis exercuit, prout
innuit Canon 26. vulgo Apostolorum: *Ex*
iis, ait, qui non ducta uxore ad Cle-
rum promoti sunt, jubemus, si velint,
uxorem ducere, Lectores, et Canto-
res solos: sive ut legit Dionysius exi-
guus: sed Lectores, Cantoresque tan-
tummodo. Hi Canones licet certo Apo-

Cap. 2.
De Po-
test. Eccl.
stat.
Imp.
Matr.

stolis tanquam auctoribus attribui nequeant, eos tamen admodum antiquos, et primis saeculis collectos fuisse negari non potest, nam citatum Canonem tanquam Apostolorum non tantum citant, sed et tanquam fundamentum sui Decreti assumpserunt saeculo VII. Patres Concilii Trullani, ubi inquirunt: *Quoniam in Apostolicis Canonibus dictum est, eorum, qui non ducta uxore in Clerum promoventur, solos Cantores et Lectores posse uxorem ducere, et nos hoc servantes decernimus.*

15. Siricius quoque Papa in ep. ad Himericum Tarraconensem, scribens de nonnullis Monachis, qui abjecto sanctitatis proposito nuptias ambibant, ait: *quod publicae leges et ECCLESIASTICA JURA condemnant: ergo supponit Siricius; jam tum saeculo IV., cum haec scriberet, ecclesiastica jura ejusmodi sacrilegas nuptias condemnantia fuisse stabilita. Insuper eodem saeculo S. Basil. ad Deidorum scribens de viduo, qui sororem mortuae uxoris suae duxerat, hujusmodi Matrimonium reprobatur, aitque: Principio igitur, quod in ejusmodi rebus maximi momenti est, morem, qui apud nos est, objicere possumus, quod is legis vim non habeat: propterea quod Sanctiones istae a sanctis viris nobis sunt traditae.*

Siricius
Papa in
ep. ad
Himer.
Tarrac.
cap. 6.

S. Basil.
ep. ad
Deidor.

16. Porro sicut jure ecclesiastico positivo impedimenta dirimentia constitui queunt, ita etiam longa consuetudine, quae vim legis habet, similia induci possunt, prout innuitur cap. 1. de Cognat. spirit.

17. Sequitur insuper, quod secundum diversas Ecclesiarum consuetudines possint esse varia Matrimonii impedimenta: quae tamen, nisi manifeste appareat ea pro dirimentibus esse recepta, tantum judicantur impediencia, cum dirimentia non facile inducantur ob multa incommoda, quae ex dissolutione contracti Matrimonii oriri solent.

18. Ab impedimentis ergo dirimentibus discernuntur impediencia; illa videlicet, quae quidem Matrimonium contrahi vetant; sed contractum haud irritant. Horum plura in antiquis Canonibus, in quantum eos ad recentiorem disciplinam explicamus, leguntur. Quid enim in veteri flore poenitentiae canonicae vulgatus; quam quod Poenitentes vel pro tempore poenitentiae, vel perpetuo nubere vetarentur, nisi dispensationem meruissent. c. 12. XXXIII.

Cap. 3.
De divis.
Impedim.

q. 2.

19. Hac occasione, cum nonnullis criminibus, quae graviora apparebant, perpetua Poenitentia immineret, omnem spem conjugii adimere placuit raptui,

conjugicidio, adulterio, incestuique. c. 19, 20, 21, 22 et 23. XXXII. q. 7.

20. His exemplis et novo jure decretum est, incestuosos ex linea ascendente, descendenteque omni conjugio esse prohibendos, nisi dispensationem, peracta poenitentia, meruerint. c. 1. et 2. *de eo, qui cognov. consanq. Ux. suae vel Spons.*

21. Superest veteris rigoris exemplum in Hispania circa quosque, qui ob crimen violatae religionis ab inquisitoribus haereticae pravitatis perpetuae poenitentiae subduntur. In reliquis plerisque christiani orbis Provinciis impedimenta impediencia, ex crimine proveniente, a nostra memoria recesserunt.

22. Hodie in classe impedimentorum impediencium praecipuum locum tenent Ecclesiae vetitum, et tempus feriatum. Quippe de Sponsalibus, et voto in eo effectu peculiaris locus alibi dicendi superest.

23. Quum Patribus visum esset, tempori, luctuique poenitentiae nec actus conjugales, nec nuptiarum laetitia congruere, statuit Synodus Laodicaena: *Non oportet in Quadragesima, aut nuptias, vel quaelibet natalitia* (utpote festivitates, et solemnitates laetitiae) *celebrare.* Refert, c. 8. XXXIII. q. 4.

24. Progressu temporis tres Quadragessimae invaluerunt. Inde decernit Concilium Ilerdense: *Non oportet a Septuagesima usque ad Octavam Paschae, et tribus hebdomadibus ante nativitatem S. Joannis Bapt. et ab adventu Domini usque ad Epiphaniam nuptias celebrare.* Superest c. 10. ibi.

25. Aëvo novarum Decretalium remisit in diversis locis jejunium ante nativitatem B. Joannis: hinc Papa (consultus de computu illarum trium hebdomadum ante festum Joannis) rescripsit, singularum Ecclesiarum consuetudinem esse servandam. c. 4. de fer.

26. Concilium Tridentinum, expunctis hebdomadis ante festum S. Joannis, tempus clausum ab adventu Domini nostri J. C. usque in diem Epiphaniae, et a feria quarta cinerum usque in octavam Paschatis inclusive observandum praecipit, cujus juris usus et hodie viget.

Trid. sess.
24. de
Ref.
Matr.

27. Juxta Interpretes ergo eo tempore vetat S. Synodus sacerdotalem benedictionem nuptiarum cum precibus, et oblationibus, convivium nuptialia, et quamcunque traductionem uxoris ad domum mariti, nisi Episcopus dispensaverit.

Fagn. ad
c. 4. de
fer.

28. Tempus clausum dicitur interdictum Ecclesiae per Canonem, a quo distinguitur interdictum Ecclesiae per judicem. Quippe frequentius est judicis ob

diversas causas progressui celebrandi conjugii intercedere, ut conjunctio aliquamdiu differatur. Haec sententia proinde judicis rationem impedimenti impediens habet, quia justo mandato Superioris morem gerere oportet, licet Matrimonium, si tamen contractum fuerit, non solvatur. *c. 1. et P. de Matr. contract. contr. interd. Eccles.*

29. Hinc si judex ob fundatam suspicionem impedimenti latentis, quod dirimeret Matrimonium, Matrimonii contractum prohibuerit, donec de impedimento constet, partes quidem per sententiam, et censuram ab invicem, si ad conjunctionem processerint, divelli possunt, quousque legitime cognoscatur; sed deficiente probatione impedimenti Matrimonium, quod contrahere praesumpserunt, nequaquam rescinditur. *c. 3. ibi.*

Synod.
Mechl.
Tit. 10.
c. 4.

30. Praecepit Synodus Mechliniensis P. II.: *Impedimento aliquo denuntiato, vel Matrimonio desponsorum oppositione aliqua facta, non prius ad ulteriores proclamationes, aut Matrimonii solemnisationem Parochus procedat, quam re ad Ordinarium, vel ejus Vicarium, aut Officialem delata, ab eodem intellexerit, quid facere debeat.* Si tamen, hoc vel generali, vel speciali mandato Episcopi, Conciliique neglecto, adstiterit Parochus, Matrimo-

nium coram eo, et testibus contractum, non obstante illo, vel alio interdicto Ecclesiae, validum censetur, nisi aliud impedimentum dirimens inter contrahentes subesse inveniatur. Enimvero juxta modernam disciplinam nemo Papa inferior impedimentum dirimens per interdictum constituere potest. Galli hanc praerogativam Pontifici non tribuunt, nisi Cleri, et Principis consensus accesserit.

31. Impedimentorum dirimentium est et sua divisio. Nam alia sunt publica, alia privata; utpote quae libro partium consensu remitti possunt, veluti error, conditio, vis, metusque. De impedimento, divisioneque erroris tractat Gratianus *c. un. XXIX. q. 1.*

Cap. 4.
De Impe-
dim. er-
ror. et
condit.

32. Juxta reliquos interpretes error circa personam, aut redundans in personam jure ipso dirimit Matrimonium; etiam si error non sit conjunctus cum dolo alterius; idque sive sit antecedens, sive dans causam contractui; sive solum concomitans, sive incidens in contractum. *Nam non videntur, qui errant, consentire.* Refert. *L. 116. §. 1. ff. de Reg. Jur.*

33. Jure novo ad errorem dantem causam contractui, aut redundantem in personam impedimentum conditionis refertur. Veteri jure ait S. Basilus: *quae sine iis, qui habent potestatem, sunt*

S. Basil.
c. 42.

Matrimonia, sunt fornicationes. Veniente ergo Patre, vel domino, ii, qui conveniunt, non sunt liberi ab accusatione, donec conjugio Domini annuerint; tunc enim firmitatem accipit conjugium.

34. Juxta Decretum Concilii Gabilonensis II. nobis visum est, ut conjugia servorum non dirimantur, etiam si diversos dominos habeant, sed in uno conjugio permanentes dominis serviant suis. Et hoc in illis observandum est, ubi legalis conjunctio fuit, et per voluntatem dominorum. Ref. c. 8. XXIX. q. 2.

35. Refert Gratianus eo loco et Decretum Pseudo-Julii, quo conjugia servorum tum inter se, tum cum ingenuis aequae ac ingenuorum legitima reputantur, si solo contrahentium consensu constarent, mutuamque conditionem perspectam haberent. Grat. ad c. 3. ibi.

36. Hoc exemplo, vel praejudicio rescripsit Adrianus: Sane juxta verbum Apostoli, sicut in Christo Jesu, neque liber, neque servus est a Sacramentis Ecclesiae removendus, ita neque inter servos debent Matrimonia nullatenus prohiberi: et, si contradicentibus dominis, et invitis contracta fuerint, nulla sunt propter hac ratione dissolvenda. Vivimus hoc praejudicio, quia vetus servitus exolevit, quamvis quaedam species hominum glebae adscriptor

rum, quos homines proprios dicere malimus, superfit. c. 1. de conjug. serv.

37. Canones semper improbarunt Matrimonia contra votum castitatis inita.

Ait S. Hieronymus: *Si nupserit virgo, non peccat; non illa virgo, quae semet Deicultui dedicavit. Harum enim, si quae nupserit, habebit damnationem, quia primam fidem irritam fecit.* Ref. c. 5. D. 27.

38. Superfunt alibi sat amplo numero veteres auctoritates, quibus sacrilegae illae Monachorum, monialiumque nuptiae censuris perstringuntur, ut tam degeneres conjunctiones iusta poenitentia eluerentur. c. 1. et passim. XXVII. q. 1.

39. Inter has statuit Concilium Chalcidonense: *Siquae virgo se dedicavit Deo, similiter et Monachus, non licet iis nuptiis jungi; si vero inventi fuerint hoc facientes, maneat excommunicati: statuimus vero eis posse fieri humanitatem, si ita probaverit Episcopus loci.* Refert. c. 22. ibi.

40. Jam eo aevo magna differentia inter votum simplex, et solemne fuit. Juxta Innocentium I.: *Hae vero, quae necdum sacro velamine ab Episcopo tectae, tamen in proposito virginali se semper permanere simulaverunt, licet velatae non fuerint; his, si nupserint, aliquanto tempore poenitentia est agen-*

Cap. 5.
De Im-
ped. vot.
et Ord.

da, quia sponſio earum a Domino tenebatur. Ecce voti ſimplicis, aut privati vetus exemplum. c. 9. XXVII. q. 1.

41. Ait idem Papa: *Quae vero Chriſto ſpiritualiter nubunt, et a Sacerdote veluti ſolemniter, et publice profeſſae, velantur, ſi publice poſtea nupſerint, non ſunt admittendae ad poenitentiam, niſi hi, quibus ſe junxerant, de mundo receſſerint. Refert. c. 10. ibi.*

42. S. Auguſtinus Matrimonia foeminarum voto ligatarum eſſe valida ſuffiſſe videtur: refert enim Gratianus hunc S. Auguſtini locum, ita loquentis: *Proinde, qui dicunt, talium nuptias non eſſe nuptias ſed potius vera adulteria, non mihi videntur diligenter, et accurate conſiderare, quid dicant — fit autem per hanc minus conſideratam opinionem, qua putant, lapſarum a S. propoſito faeminarum, ſi nupſerint, non eſſe conjugia, non parvum malum, ut a maritis ſepararentur uxores, et cum volunt eas ſeparatas reddere continentiae, faciunt maritos earum adulteros viros, cum ſuis uxoribus vivis alteras duxerint. Superest. c. 41. XXVII. q. 1. Gratianus compendium verborum S. Auguſtini hoc modo expreſſit diſt. 27. can. 2. Quidam nubentes poſt votum aſſe-*

runt adulteros esse, ego autem dico, quod graviter peccent, qui tales dividunt. Ad hunc Gratiani Canonem notant Correctores Romani: verba propria hujus capituli non sunt inventa apud B. Augustinum, sententia tamen habetur in libello de bono viduitatis. Omnino autem intelligendum est de voto simplici, ut Gratianus in fine hujus distinctionis exponit. Statuit Concilium Toletanum I.: Quae autem maritum acceperit, non admittatur ad poenitentiam, nisi aut adhuc vivente marito caste vivere, sejuncto thoro, ceperit, aut postquam ipse decesserit. Refert. c. 28. ibi.

43. Frequentior his separationibus locus fuit, postquam poenitentiae coactae invaluerant. Refert Gratianus legem Justiniani Imp. eo tenore: Siquis rapuerit, vel sollicitaverit, vel corruperit Afferiam (Aliceteriam legunt) vel Diaconissam, vel Monacham, vel aliam mulierem, religiosam vitam, vel habitum habentem, capitali supplicio subiciatur, mulier autem ubique investigetur, et cum suis rebus cautiori Monasterio tradatur. Refert. c. 30. cit. C. et Q.

44. Hoc exemplo passim mandavit S. Gregorius, ut Monachi, et Moniales, si abjecto pio proposito ad nuptias convolassent, agenda poenitentiae causa

in arctiora Monasteria revocarentur. c. 15. 18. 19. et XXVII. q. 1.

Cap.
Carol.
lib. VI.
308.

45. Successu temporis sanxit Carolus M., ut deinceps, sicut Canones ecclesiastici prohibent, nullus Deo devotam virginem, nullus sub religionis habitu consistentem, sive viduitatis continentiam professam, illicito connubio, aut vi, aut consensu accipiat conjugem, quia nec VERUM poterit esse conjugium, quod a majore proposito deducatur ad deterius, et sub FALSI nominis copula incestiva pollutio, et fornicationis immunditia perpetretur. Et quod saliter regium edictum ecclesiasticos veneretur Canones, atque impedimenta ab his statuta adoptet.

46. Statuit Innocentius II. in Concilio Romano: quatenus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Canonici Regulares, Monachi, atque Conversi professi, qui S. transgredientes propositum, uxorem sibi copulare praesumpserint, separentur etc. Refert. c. 40. XXVII. q. 1.

S. Bern.
de Prae-
cept. et
dispens.
c. 17.

47. Aëvo S. Bernardi nonnullis haec decreta a rationibus veteris disciplinae aliena videbantur. Ait S. Bernardus: Et ad haec nihil ad praesens certius, breviusque respondendum occurrit, nisi quod ita S. Antistites sapuerunt. Retene? Ipsi viderint.

48. Gratianus ex Poenitentiali Theodori Cantuariensis refert: *Si vir SIMPLEX votum Virginitatis habens, adjungitur uxori, postea non dimittat uxorem: sed tribus annis poeniteat.* Abest vocula simplex ab omnibus exemplaribus, est tamen in aliquot pervetustis Glossa interlinearis. c. 3. D. 27. et ibi. Corr. Rom.

49. Enimvero existimavit Auctor, hac distinctione veteres recentioribus Canonibus esse conciliandos. *Hic distinguendum est, inquit, quod voventium alii sunt simpliciter voventes, de quibus Augustinus, et Theodorus locuti sunt: alii sunt, quibus post votum benedictio accedit consecrationis, vel propositum solemne religionis, de quibus Hieronymus, Nicolaus, et Calixtus scripserunt.* Grat. ad c. 8. ibi.

50. Recentiores Decretales sententiam Gratiani passim suam fecerunt. Bonifacius VIII. discrete declarat, *illud solum votum dici debere in effectu impedi-
menti dirimentis solemne, quod solem-
nizatum est per susceptionem sacri Or-
dinis, aut per professionem religiosam* Ordinis approbati. c. un. de vot. et vot. Redempt. in 6.

51. Haec fere fata fuere et impedi-
menti dirimentis per susceptionem SS.
Ordinum. Juxta Decretum Concilii Ne-
ocaesariensis, *Presbyter si uxorem du-*

xerit, ab Ordine suo illum deponi oportet. Refert. c. 9. D. 28.

52. Novo jure Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, et Monachis — — Matrimonia contrahere non licet, et contracta hujusmodi Matrimonia penitus disjungi oportet, Personis ad poenitentiam agendam redactis. *c. 8. D. 27.*

Trid. sess.
24. de
sacr.
Matr.
can. 9.

53. Hoc exemplo pronuntiat Concilium Tridentinum: *Siquis dixerit, Clericos in SS. Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, Matrimonium posse contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica, vel voto — — anathema sit.*

Cap. 6.
De Imped.
Conf. et
Affin.

54. Ut intelligantur ea, quae de impedimento consanguinitatis, atque affinitatis Canones, vel Leges decernunt, attendi debent lineae, et gradus. Per lineam inditatur series personarum, quae sunt ejusdem conjunctionis participes. Per gradus disjungitur distantia personarum inter se junctarum per unum generationis procellum.

55. Linea duplex est; utpote recta, et collateralis. Recta exhibet personas, quarum una ab altera mediate, vel immediate per carnalem generationem descendit. Linea collateralis continet Personas, ab uno stipite mediate, vel immediate descendentes, quarum una ab altera invicem non scendit. Et haec linea

nea novo jure in ordine ad computum impedimentum est vel aequalis, vel inaequalis.

§ 6. Veterimore unus, idemque computus graduum tum in linea recta, tum in linea collateralis fuit, ut tot numerarentur gradus, quod sunt personae communi stipite dempto. Superest haec regula in linea recta. Superest et jure civili in causa consanguinitatis. Sed novo jure Canonum in linea collateralis frater, et soror uno, fratris sororisque filii secundo gradu computantur. *c. 2. XXXV. q. 5.*

§ 7. In linea recta veteri regulae locus est, impedimentum inter eas Personas, quae sibi Parentum, Liberorumque loco sunt, usque in infinitum porrigi. Pronuntiat Cuius; *Nuptiae consistere non possunt inter personas, quae in numero parentum, liberorumque sunt, sive proximi, sive ulterioris gradus sint, usque in infinitum.* Refert. *L. 53. ff. de Rit. Nupt.*

§ 8. In linea collateralis primis faeculis impedimentum consanguinitatis ultra fraterna conjugia haud porrigebatur. In Oriente restituit veteres fines, sublato impedimento consobrinis, Arcadius Imper. *L. 19. C. de Nupt.*

§ 9. In Occidente lex Theodosii, qua Consobrinorum nuptiae proscribuntur, constantius viguit. Ait S. Ambrosius: *Nam Theodosius Imp. etiam patruelas*

S. Ambrosii lib.
8. ep. 66.

fratres, et consobrinos vetuit inter se conjugii convenire nomine.

60. In regnis Occidentis circa saeculum octavum, aut nonum invaluit, quod impedimentum consanguinitatis, affinitatisque plerumque ad septimum usque gradum porrigeretur. In veteri igitur computu impedimentum ultra consobrinorum filios non protendebatur. *c. 16. et passim. XXXV. q. 2. et 3.*

61. Novo computu recepto in linea collateraliali novas regulas instituiimus; utpote in linea aequali tanto gradu distare censentur, quanto alteruter a communi stipite distat: in linea vero inaequali tanto gradu inter se distant, quanto remotior a communi stipite distat. *c. 6. etc. ibi.*

62. Hac occasione indiscretius impedimentum cognationis evasit, ita, ut plurima incommoda in dies subnascerentur. Inde impedimentum consanguinitatis, et affinitatis in Concilio Lateranensi IV. ad quartum gradum refigere placuit. *c. 8. de Consanq. et Affinit.*

63. Superest in reliquis novi juris argumentis recentior computus graduum collateralium. Ait Gregorius IX.: *Vir, qui a stipite quarto gradu, et mulier, quae ab alio latere, novo computu distat quinto, secundum regulam approbatam, qua dicitur: quoto gradu remotior differta stipite, et a quolibet per*

*aliam lineam descendantium ab eodem:
licite possunt matrimonialiter copulari.*
Refert. c. 9. *ibi.*

64. Quantum ad affinitatem et olim impedimentum restrictius tum per Leges, tum per Canones fuit. In linea collaterali enim extensum haud fuit ultra primum gradum; utpote uxorem fratris, uxorisque sororem. *L. 5. C. de Incest. Nupt.*

65. Labentibus saeculis impedimentum affinitatis exemplo consanguinitatis ad septimum gradum veteri computu ad consobrinorum, horumque filiorum uxores protendere placuit: invaluit enim regula, ut Consanguinitas, quae in proprio viro observanda est, haec nimirum et in uxoris parentela de lege nuptiarum custodiatur. *c. 7. et passim. XXXV. q. 2. et 3.*

66. Hac occasione aliquando triplex affinitatis genus invaluit. Sic uxor fratris mei est mihi, consanguineisque meis affinis primo affinitatis genere; mortuo vero fratre meo, si illa Titio nubit, hic mihi, consanguineisque meis affinis censebatur in secundo affinitatis genere; et rursus uxore defuncta quondam fratris mei, si Titius nupserit Berthae, haec me, consanguineosque meos tertio affinitatis genere contingere videbatur. Nam copula addita copulae tam diversa affinitatis genera juxta antiquas

Decretales producere credebatur. c. 3. et 22. *ibi*.

67. Novo jure expungere secundum, et tertium genus affinitatis placuit, quia regula recepta est, affinitatem non parere affinitatem. Quippe Consanguinei viri uxori tantum, et Consanguinei uxoris viro tantum affines, et quidem in eo gradu, in quo alterutri Consanguinei sunt, fiunt, quia affinitatis proprii gradus nulli sunt. L. 4. §. 5. ff. de Grad. et Affinib.

68. Abhinc reduximus et impedimentum affinitatis usque ad quartum gradum. Jure Decretalium impedimentum affinitatis et ex copula illicita usque ad quartum gradum extensum fuit. Sed Concilium Tridentinum impedimentum affinitatis ex copula illicita ad secundum gradum restrinxit.

69. In reliquis pronunciat S. Synodus anathema in quemque, qui dixerit, eos tantum Consanguinitatis, et affinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, posse impedire Matrimonium contrahendum, et dirimere contractum; nec posse Ecclesiam in nonnullis eorum dispensare, aut constituere, ut plures impediunt, et dirimant.

70. Jure civili et inter sponsum, sponfamque quaedam affinitas ex mutua unionem affectus, amorisque intercedere censetur. Placuit et eam in effectu im-

Trid. sess.
24. de
Ref.
Matr.
c. 4.

De sacr.
Matr.
can. 4.

Cap. 7.
De Imped.
publ.
Honest.
cognat.
leg. ac
spiritual.

pedimenti dirimentis, in lineam ascendentem, et collateralem dividere. *L. 12. et 14. ff. de Rit. Nupt.*

71. Antiquae Decretales et id genus impedimenti in utraque linea ad septimum gradum usque protulerunt. Superfunt veteres auctoritates spuriae in Decreto Gratiani. *c. 12. et 14. XXVII. q. 2.*

72. Impedimentum, quod vocant publicae honestatis tum ex Sponsalibus tum ex Matrimonio, antequam consumatur, nascitur. Meminit veterum legum eo effectū Zeno Imp. *L. 8. C. de Inc. et inut. Nupt.*

73. Novo jure pronuntiat Alexander III.: quod Sponsam, maxime si nubili aetate sit, nullus Consanguineorum (Sponsi) sibi aliquo modo possit Matrimonio copulare. Viguit tunc observantia impedimenti usque ad septimum, novo computu Canonum, gradum c. 8. *de Spons. et Matr.*

74. Reducto impedimento usque ad quartum gradum, Bonifacius VIII. declaraverat, impedimento publicae honestatis usque ad quartum gradum in Sponsalibus puris, et certis locum superesse, etsi quadam ratione nulla essent, dummodo consensus defectu non laborarent. *c. un. de Spons. in 6.*

75. Concilium Tridentinum impedimentum in Sponsalibus de futuro, qua-

Trid. sess.
24. de Ref.
Matr. c. 3.

cunque ratione nullis, expunxit, declaravitque in reliquis Sponsalibus, et si omni jure valida essent, impedimentum ultra primum gradum haud extendi.

76. Juxta communem sententiam Interpretum veteri jure, utpote Decretalium, locus superest pro impedimento publicae honestatis, quod ex Matrimonio rato ortum est. Nam illud usque ad quartum gradum superest, quia ex anteriore jure non plus censetur correctum, quam est recentiore jure, utpote Tridentino, expressum. *L. 27. C. de Testam.*

77. Censent Interpretes, nostris moribus fere in totum defuisse impedimentum vetus cognationis legalis; quandoquidem illud genus adoptionis, si alicubi superest, potius ad effectum successionis, et haereditatis, quam jure cognationis legalis, explicari solet.

78. Concilium Tridentinum forte hac occasione hujus impedimenti non meminit. Meminere tamen hujus frequenter tum Leges, tum et Canones. Superest novo jure rescriptum Nicolai I., quod juxta leges vetus impedimentum cognationis legalis explicat. *c. un. de Cognat. leg.*

79. Alibi Nicolai I. Decretum praecipue relucet pro impedimento cognationis spiritualis commendando. *Si ergo,*

inquit, *inter eos non contrahitur Matrimonium, quos adoptatio, vel in linea recta; vel in linea obliqua, jungit; quanto potius oportet a carnali inter se contubernio cessare, quos per caeleste Sacramentum regeneratio S. Spiritus vincit etc.* Refer. c. 1. XXX. q. 3.

80. Hujus impedimenti meminit Justinianus Imp. *Cum nihil, inquit, sic inducere potest affectionem, et justam nuptiarum prohibitionem, quam hujusmodi nexus, per quem, Deo mediante, animae eorum copulatae sunt.* Refert. L. 26. C. de Nupt.

81. Ait Concilium Trullanum: *In nonnullis autem locis cognovimus quosdam, qui ex sancto, et salutari Baptismate infantes suscipiunt, postea quoque cum matribus eorum viduis contrahere Matrimonium. Statuimus, ut imposterum nihil fiat hujusmodi. Siqui autem post praesentem Canonem hoc facere deprehensi fuerint, ii quidem ab illicito Matrimonio desistant: deinde et fornicatorum paenis subjiciantur.* Conc. Trull. c. 53.

82. In Occidente uberior zelus propagandi id genus impedimenti affulsit. En rationes Zachariae Papae! *Cum ergo, infert, a propria consanguinitate jubemur abstinere, multo magis a spiritali nostri Patris filia, omni excu-*

satione, aut argumento seposito, sub nimia districtione nos cavere convenit etc. Refert. c. 2. XXX. q. 3.

Capit.
lib. V. 7.

83. Hujus impedimenti et ex Confirmatione orti mentionem facit Carolus M. Imperator: *Nullus proprium filium, aut filiam de fonte baptismatis suscipiat: nec filiam, vel commatrem ducat in uxorem, nec illam, cujus filium, vel filiam ad Confirmationem tenuerit: ubi autem factum fuerit, separentur.*

84. Abhinc praejudicio antiquarum Decretalium triplex genus Cognationis spiritualis aliquamdiu vixit. Quippe exemplo adoptionis eam in Paternitatem, Compaternitatem, et Confraternitatem, quam inde in directam, et indirectam subdivisimus, scindere placuit. *c. 1. et XXX. q. 1.*

85. Novo jure rescripsit Alexander III., Matrimonium esse eorum nullum, qui per cognationem spirituales ad Compaternitatem pervenerunt. *c. 1. de Cognat. spirit.* Innocentius III. mandavit separari personas; quae ex Confraternitate spirituali conjunctae apparuerunt, licet plurimis annis jam convixissent. *c. 7. ibi.*

Trid. sess.
24. de Ref.
Matr. c. 2.

86. Concilium Tridentinum expunctis Compaternitatis, et Paternitatis indirectae nec non ambabus Confraternitatis speciebus impedimentum ad levan-

tem, levatum, levatique Parentes etc. restrinxit.

87. Hinc Pius V. declaravit, insistentum esse verbis Decreti Tridentini, ut inter reliquas personas, quae a Concilio diserte expressae non sunt, libere, ac licite, veluti abolito impedimento, Matrimonium contrahi possit, nisi aliud obsistat impedimentum. *L. VII. ibi. Decret. c. 3. de Consanq.*

88. Superest aliud impedimentum ex crimine adulterii. Colligitur ex veteribus legibus, adulteram, si damnata fuisset, aut per proditionem iudicum absolutionem obtinuisset, Matrimonium cum adultero nequaquam contrahere potuisse. *L. II. §. II. et L. 40. ff. ad L. §. de Adult. Nov. 134. c. 12.*

Cap. 8.
Delimped.
crim.

89. Ait B. Augustinus: *Denique mortua viro, cum quo verum connubium fuit, fieri verum connubium non potest; cum quo praecessit adulterium.* Quippe hanc lectionem restituant Critici. *c. 2. XXXI. q. 1. et ibi Corr. Rom.*

90. In nonnullis regnis inolevit, quod nonnullis criminibus; v. g. incestui, adulterio, conjugicidio perpetua poenitentia, sublata omni spe cujuscunque conjugii, indiceretur. Statuit Carol. M. *Ille vir, vel illa faemina, quae adulterium perpetraverunt, interim, quoad vivunt, nunquam amplius habeant conjugium.*

Capit.
lib. V. 19.

91. Juxta Decretum Concilii Mel-
denfis *si quis vivente marito conjugem
illius adulterasse accusetur, et eo in
proximo defuncto, eandem sumpsisse di-
gnoscat, omnimodis publicae poe-
nitentiae* (sublata omni spe conjugii,
nisi dispensationem meruerit) *subjicia-
tur* — *quod si probatum fuerit, ab ad-
ulteris et legitimum conjugem esse oc-
cisum, sine ulla spe conjugii cujuscun-
que maneat indispensabiliter perpetuo
cum poenitentia.* Refert. c. 5. XXXI.
q. 1.

92. Inter ea tempora Concilium Tri-
buriense decretorie pronuntiat, *ut nul-
lus ducat in Matrimonium, quam pri-
us polluit adulterio.* Gratianus id De-
cretum Leoni inscribit perperam, si fi-
des est Boehmero. c. 1. *ibi. ex edit. Boehm.*

93. Quum Concilio Triburiensi de-
nuntiatur fuisse, quemdam alterius
uxorem stupro violasse, et insuper Mae-
chae, vivente viro legitimo, jurato fi-
dem dedisse, quod post legitimi viri o-
bitum, si supervixisset, duceret uxore,
ajunt Patres: *Tale ergo connu-
bium prohibemus, et anathematiza-
mus.* Refert. c. 4. *ibi.*

94. Hoc exemplo et Concilium Al-
theimense decernit, *ut, si quis cum u-
xore alterius, eo vivente, fornicatus
fuerit, moriente marito, ei synodali
judicio claudatur aditus illicitus, ne*

ulterius ei conjungatur Matrimonio, quam prius polluit adulterio. Ita utrumque Concilium ea occasione a veteri disciplina, nisi forte, quod remissa censura, quae omnem spem cuiuscunque conjugii aliquando ademit, singulariter ad adulteros, conjugidasque invicem impedimentum restrinxerit, nihil abiit. c. 3. ibi.

95. Gratianus ergo suo ingenio id indulgit, ut impedimentum adulterii, conjugicidiique ad complicem illa conditione restringeret, si sibi futuri Matrimonii mutuo fidem dedissent. *Grat. ad c. 3. ibi.*

96. Cum autem circa saeculum 12. et 13. auctoritas Decreti Gratiani ita invaluisset, ut vix aliunde, quam ex illo, desumerentur, quae quaestionibus disciplinae decidendis servire possent, tandem pro jure invaluit haec Gratiani restrictio, si nimirum adulterium sub spe futuri Matrimonii commissum fuerit, aut si insidiae ea fide in vitam legitimi conjugis paratae effective fuerint. *c. 5. de eo, qui dux. in Matr. quam poll.*

97. Enimvero Innocentius inde adulterum, et adulteram ab impedimento invicem absolvit, si nec fidem futuri Matrimonii invicem dedissent, nec in mortem defuncti conjugis conspirassent. *c. 6. ibi.*

98. Quid ergo, si mulier conditionem adulteri, cum quo aut peccavit, aut et Matrimonium celebravit, tunc ignoravit? Absit, ut impedimento locus quicumque sit. Quippe ad effectum impedimenti oportet adulterium esse ex utraque parte formale. *c. 1. et 7. d. t.*

Cap. 9.
De Imped.
disp. cult.

99. Consuetudo impedimentum disparilis cultus ad baptizatum, et non baptizatum, etsi catechumenus sit, reduxit: quippe novo jure non dubium est, eam esse et consuetudinis vim, quod impedimentum parere, interpretari, minuereque possit. *arg. c. 1. de Cogn. spir.*

II. Cor. 6.

100. Vetat S. Paulus, *jugum ducere cum infidelibus. Quae enim participatio justitiae cum iniquitate? Aut quae societas luci ad tenebras? quae autem conventio Christi ad Belial? aut quae pars fidei cum infidei.* Supererant tamen in veteri Gentilismo frequentiora connubia Christianorum cum Ethnicis.

101. Christiani Principes Christianos Judaeis nubere prohibuerunt. Ait Theodosius Imp.: *Ne quis Judaeus christianam mulierem in Matrimonium accipiat; neque Judaeae Christianus conjugium sortiatur. Nam, si quis aliquid hujusmodi commiserit, adulterii vicem admissi hujusmodi crimen obtinebit. Refert. L. 6. C. de Judae.*

102. Refert Gratianus Decretum Concilii Urbanensis (Avernensis rectius dixisset) eo tenore: *Siquis Judaicae pravitati conjugali societate jungitur; sive Christiana Judaeo, sive Judaea Christiano carnali consortio misceatur: quicumque tantum nefas admisisse cognoscitur, a christiano caetu, atque convivio, et a communione Ecclesiae protinus segregetur.* Refert. c. 17. XXVIII. q. 1.

103. Nostris saeculis, nostrisque regnis nullus, vel rarus hujus impedimenti usus superest. Frequentior, et salubrior eorum Canonum observantia reducenda est, qui vetant Catholicos haereticis nubere. Inquit Synodus Agathensis: *Non oportet cum hominibus haereticis miscere connubia.* Superest c. 16. *ibi.*

104. In Oriente haeresis impedimentum dirimens censetur. Decernit Concilium Trullanum: *Non licere virum orthodoxum cum muliere haeretica conjungi, neque vero orthodoxam cum viro haeretico copulari: sed, et siquid hujusmodi a quoquam factum apparuerit, nuptias irritas existimare, et nefarium conjugium dissolvi.* Neque enim ea, quae non sunt miscenda, misceri, nec ovem cum lupo, nec peccatorum sortem cum Christi parte conjungi oportet.

Conc.
Trull.
c. 22.

105. Ajunt et in Gallia, Matrimonium, quod Catholicus contrahit, cum haeretica, per Edictum Regium Ludovici XIV. de Anno 1680. nullum esse. *Declarant*, inquit Rex, *tels Mariages, non valablement contractes*. Quod intellegi debet de haeticis notorie declaratis.

106. In reliquis Occidentis Provinciis justus locus superest veteribus censuris, et rationibus, ut Catholici a nuptiis haeticorum tum ob periculum seductionis, tum ob alia incommoda abstrahantur, absterreanturque. Episcopus Castoriensis, per Provincias faederatas Belgii Vicarius Apostolicus hoc edidit recentius Decretum: *Prohibemus sub paena suspensionis ab officio Missionis omnibus Missionariis, ne quis personas, quarum altera est Acatolica, nobis inconsultis, et sine speciale nostro consensu, praesumat conjungere.*

Cap. 10.
De Im-
ped. met.

107. Novae Decretales in effectu impedimenti dirimentis saepius meminere metus. Qui, si gravis sit, et injustus, ipso jure (naturae ajunt) Matrimonium nullum reddit, cum Matrimonia, utpote ex suo genere pacta mutui amoris, et ardentioris dilectionis, libera esse debeant. *c. 17. de Spons.*

108. Juxta interpretum sententiam id non refert, an ab altero contrahentium an a tertio vis injuste illata sit?

Olim ab injusta vi nec imperium excusabatur, quod par praeceptionem regiam conjugem sortiri liceret. Juxta Decretum Concilii Aurelianensis IV. *Nullus per imperium potestatis, veluti vim, filiam competere audeat alienam, ne conjugium, quod contra voluntatem parentum impie contrahitur, veluti captivitas judicetur.*

Cont.
Aurel.
IV. c. 22.

109. Sed quid? An metum incussum esse oportet directe in finem Matrimonii extorquendi? Licet dubitare per exemplum, et argumentum, quod Alexander III. mulierem a Professione religiosa ob vim illatam absolverit, etsi metus mortis alio fine immineret. c. 1. *de his, quae vi, metusve caus.*

110. Reliquum est, ut Parochi sollicite tum in actu conjunctionis, tum data occasione alias sciscitentur a partibus, an omnis metus abesset? Commendat id genus examinis Synodus Mechliniensis: *Quia inquit, coacte nuptiae tristem plerumque et luctuosum exitum habent, diligenter inquirant Pastores, an Matrimonium contracturi sponte, et animo deliberato, non vi, aut metu Parentum, amicorum, aut aliorum coacti ad Matrimonium procedant. Quod si invenerint, aliquem, vel aliquam ex contrahentibus coactum ad contrahendum, nullo modo ad conjunctionem eorum procedere audeant.*

Synod.
Mechl.
P. I. de
Spons.
c. 2.

Cap. II.
De Imped.
Rapt.

111. Impedimentum raptus novo jure fere ab impedimento metus nihil distare videbatur. Quippe vitium, et impedimentum sublatum censebatur, si puella raptori libere consensisset. Sic decidit Papa: raptam puellam legitime cum raptore contrahere, si prior dissensio postmodum transeat in consensum. *c. 7. de Rapt.*

112. Veteri jure tum Reipublicae, tum Ecclesiae duplex genus raptus, utpote violentiae, et seductionis spectatur. Contra utrumlibet raptum plures poenae per leges Romanas fuerunt decretae. Sic Constantinus M. raptores, tum eos, qui virgines invitas invadunt, tum illos, qui consentientes filias invitae parentibus tenent, igni addixit. *L. 1. C. Th. de Rapt. Virg.*

113. Statuit Justinianus Imp.: *Nec sit facultas raptae Virgini, vel viduae, vel cuilibet mulieri raptorem suum sibi maritum exposcere: sed cui Parentes voluerint (excepto raptore) eam legitimo copulent Matrimonio: quoniam nullo modo, nulloque tempore datur a nostra Serenitate licentia eis consentire, qui hostili more in Republica Matrimonia sibi student conjungere.* Ref. *L. un. C. de Rapt. Virg.*

Capit. lib.
6. c. 96.

114. Hoc exemplo et Capitularia Regum Francorum decernunt: *Siquis alterius sponsam, virginem, aut viduam*
nec-

necdum desponsatam rapuerit, vel furatus fuerit, placuit, ut, siue eam postea sponsauerit, siue dotauerit, seu non; siue cum Parentum ejus voluntate quocunque commento ipsam accipere, vel tenere potuerit, nunquam illam uxorem habeat: sed raptori, aut fueri auferatur, et proximis suis, alii viro tempore congruo, si ipsa in hoc malum non consenserit, nuptura, legibusque acceptura, reddatur.

115. En disertius Decretum! *Placuit, ut hi, qui rapiunt faeminas, vel furantur, aut seducunt, ut eas nullatenus habeant uxores, quamvis eis postmodum conveniat, aut eas dota- verint, vel nuptialiter cum consensu Parentum suorum acceperint. Gratia- nus id Decretum Concilio Aquisgra- nensi inscripsit. c. 11 XXXVI. q. 2. et ibi Corr. Rom.* Lib. 7. c. 395.

116. Ex hoc, aliisque nonnullis Ca- nonibus saeculo septimo, et sequenti- bus editis concludunt nonnulli, raptum fuisse saltem in quibusdam Ecclesiis im- pedimentum dirimens perpetuum inter raptorem, et raptam. Pronuntiat quo- que Gregorius II. in Synodo Romana: *Siquis Virginem, aut viduam, nisi si- bi desponsatam, rapuerit, aut fura- tus fuerit in uxorem, cum fauentibus sibi, anathema sit.*

117. Novo jure remissa censura legitimum existimatum fuit Matrimonium, si filia rapta aliquando consensisset, quia, ut ait Glossa, quando consensit, qualitercunque aliqua rapta sit, ratihabuit Matrimonium. c. 6. *de Rapt.*

Trid. sess.
24. de
Ref.
Matr. c. 5.

118. Auctis corruptelis Concilium Tridentinum, instauratis censuris, et paenis, Matrimonium dirimens inter raptorem, et raptam promulgavit *quousque rapta in raptoris potestate consistit*, et si eo tempore puella raptori consentiret in Matrimonium.

119. Quum Synodus relinquat Matrimonium raptori cum rapta, si, loco tuto, ac libero, extra potestatem raptoris posita, consentiri velit, interpretatio in plerisque Provinciis invaluit, Decretum Tridentinum ad raptum violentiae restringi, quo ipsa cum renisu, et violentia in potestatem raptoris causa contrahendi Matrimonii venit.

Edict.
Bless.
art. 40.

120. In Gallia tamen ex usu Ecclesiae Gallicanae et raptus seductionis in effectu impedimenti dirimentis obtinet. Spectat hic minores, sub aliena potestate; v. g. patria, aut curatoria personas constitutas, ut iusciis, aut invitis parentibus, tutoribus, et curatoribus nubere vetentur. Seductio enim ultra annum 25 nec in Gallia in effectu impedimenti dirimentis locum habet.

* 121. Ambae ergo potestates ecclesiastica, et civilis circa Matrimonia decreverunt, quod earum quaelibet assequendo fini suo competere, et intra forum suum contineri putabat. Leges civiles statuebant paenas in contrahentes contra prohibitionem ab iis factam. Ait S. Ambrosius: *Theodosius Imp. etiam patruelles fratres, et consobrinos vetuit inter se convenire conjugii nomine, et severissimam paenam statuit, si quis temerare ausus esset fratrum pia pignora. Juxta S. Augustinum: id nec lex divina prohibuit, et nondum prohibuerat lex humana. Verum quis dubitat, honestius hoc tempore per legem consobrinorum prohibita esse conjugia? Quid clarius verbis Concilii Turonensis II.?* Ait sacra sententia legum, quae in hac explanatione omni homini tam docto, quam indocto aperta est, ut, quisquis aut sororis, aut fratris filiam, aut certo gradu consobrinam, aut fratris uxorem sceleratis sibi nuptiis junxerit, huic paenae subjaceat, ut de tali consortio separetur. En et Decretum Calixti II. in Concilio Lateranensi I: *Eos autem, inquit, consanguineos, in effectu impedimenti dirimentis, dicimus, quos divinae et Imperatorum, ac Romanorum, atque Graecorum LEGES consanguineos appellant.* Refert. c. 2. XXXV. q. 2. et 3.

S. Ambr.
lib. 3.
Epist. 66.

S. Aug.
de civit.
Dei lib.
15. c. 16.

Conc.
Tur. II.
c. 21.

TITVLVS. XIV.

De Dispensationibus Matrimonialibus.

CAPVT I.

De jure et usu Dispensationum Matrimonialium.

I. In his, quae Juris humani sunt, nonnunquam auctoritates eorum, qui legem tulerunt, iustis ex causis dispensare possunt, adeo: ut juxta Paschalem

II. in ep. 42. ad S. Anselmum Cantuariensem *hic dispensationis modus, sicut B. Cyrillus in epistola Ephesinae Synodi loquitur, nulli unquam sapientum displicuerit. Novimus sanctos Patres nostros, et ipsos Apostolos pro temporum articulis, et qualitatibus personarum dispensationibus usos.* Refert diversa exempla Gratianus. *caus. 1. q. 7.* Unde cum ex titulo priori constet, plura Matrimonii impedimenta hodie esse, et jam pridem fuisse solo humano jure inducta: possunt ergo eadem auctoritate, qua constituta sunt, vel generaliter tolli, vel in particularibus circumstantiis suspendi, adeo, ut Matrimonium non obstante ejusmodi impedimento licite, et valide contrahi queat.

2. Hinc licet inter Tutorem, et pupillam Romano jure vetitae essent nuptiae *tit. cod. de interdict. Matrim. inter*

Paschal.
II. ep. 42.

Pupillam et Tutorem: poterant tamen per dispensationem iniri *l. penult. cod. d. t.* Sic quoque per legem Theodosianam inter consobrinos vetitae erant nuptiae; eas tamen impetrari potuisse rescripto Principis ostendit *lex unica cod. Theodos. si nuptiae ex rescripto petantur*. Gothofredus ad dictam legem notat, S. Ambrosium ep. 66. sat testari, hujusmodi dispensationem a Principe impetrari potuisse.

3. Nemo ergo Ecclesiae deneget auctoritatem, sicut instituendi dirimentia Matrimonii impedimenta, ita in iis dispensandi, unde merito Synodus Tridentina anathemate percellit eos, qui aut hanc, aut illam potestatem Ecclesiae abjudicant.

4. Olim Ecclesia parce admodum in his impedimentis dispensabat, atque plerumque illius dispensationes referebantur ad Matrimonium sequius jam contractum. Ajunt Patres Concilii Aureliensis III. *His, qui nunc ad Baptismum veniunt, aut quibus Patrum Statuta sacerdotali praedicatione antea in notitiam non venerunt, ita pro novitate conversionis suae, ac fidei credimus consulendum, ut CONTRACTA hujusmodi conjugia non solvantur, sed in futurum, quod de incaestis conjunctionibus in anterioribus Canonibus interdictum est, observetur.*

5. Recentiori aevo successerunt dispensationes ad Matrimonium solutis legibus *contrahendum*. Causa publica, ut bella inter Othonem IV., et Philippum pro Germanico Imperio decertantium exorta penitus, sopirentur Innocentio III. persuasit, ut inter eundem Othonem, et Beatricem Philippi filiam in quarto Consanguinitatis gradu (juxta veterum computum septimo) dispensaret.

Trid. sess.
24. de Ref.
Matr. c. 6.

6. Labentibus saeculis invaluerunt dispensationes minus discretæ. Hac occasione præcipit Concilium Tridentinum. *In CONTRAHENDIS Matrimoniis vel nulla omnino detur dispensatio, vel raro, idque ex causa et gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, et ob publicam causam.*

7. Quid ergo de dispensationibus pro contracto Matrimonio? Siquis, inquit, *intra gradus prohibitos scienter Matrimonium contrahere præsumpserit, separetur, et spe dispensationis consequendæ careat, idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum Matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, siquidem solemnitates requisitas in contrahendo Matrimonio neglexerit, eisdem subiiciatur paenis. Non enim dignus est,*

qui Ecclesiae benignitatem facile experiatur, cujus salubria praecepta temere contempnit. Si vero solemnitatibus adhibitis impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cujus ille probabilem ignorantiam habuit, tunc facilius cum eo, et gratis dispensari poterit.

8. Ex his elucet, raro, praesertim super Matrimonii contrahendis, dispensandum esse, et semper ex justa ratione, et causa cognita. Hinc ex mente Synodi etiam quoad ejusmodi dispensationes servanda est regula, quam eadem Synodus postmodum expressit his verbis: *Sciant universi sacratissimos Canones exacte ab omnibus, et quoad fieri poterit, indistincte observandos. Quodsiurgens, justaque ratio, et major quandoque utilitas postulaverit, ut cum aliquibus dispensandum esset, id causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis a quibuscunque, ad quos dispensatio pertinebit, erit praestandum, aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.*

Trid. se.
25. c. 18.

9. Nec per Canones, nec per Decretales Gregorii IX. neque per aliud Decretum generale determinatur, quod super Matrimonii impedimentis dispensandi auctoritas sit Episcopis adempta, et Pontifici soli reservata: invaluit tamen consuetudo, et moderna habet di-

sciplina, ut; si agatur de impedimentis dirimentibus, et de Matrimonio contrahendo cum tali impedimento, soli Pontifici dispensatio competat.

10. Superest tamen alicubi nostris moribus usus, quod et Episcopi in remotioribus gradibus dispensandi veteri jure, vel privilegio fruantur. Consuetudo invaluit frequentior, et amplior, quod Episcopi facultate dispensandi gaudeant pro Matrimonio contracto, si Matrimonium istud sit publicum: impedimentum vero occultum, et si sit scandalum in separatione, neque ad Pontificem pateat aditus, inopia, aut alia justa causa impediens: censetur enim reservatio cessare ob has causas. Sunt, qui putent, reservationem dispensationis generaliter cessare in impedimentis impediens, si sponsalia cum tertia Persona inita, et votum perpetuae castitatis exceperis.

Cap. 2.
De Ex-
ped. Rom.
Dispens.

Pyrr.
Corr:
lib. 7.
Praen.
disp. c. 1.
n. 1.

11. *Olim dispensationes matrimoniales in Romana Curia causae cognitione, narratorumque verificatione praecedente in forma gratiosa, ut plurimum, concedebantur, et quidem ut rarior, ita et tutior erat illarum usus. Sic scribit Pyrrhus Corradus, qui his subjungit: Ast quoniam difficile, valdeque incommodum id comperiebatur, optima profecto ratione ita sacri Canonnes sancivere, ut omnes dispensa-*

tiones extra ipsam Curiam committantur Ordinariis locorum in forma communi, sive commissoria dirigerentur, qui nonnisi causis in partibus verificatis tum demum Apostolica auctoritate dispensarent.

12. Per Canones, qui dispensationes matrimoniales in forma commissoria fieri praecipiunt, intelligitur Decretum Concilii Tridentini, quo sancitum est, *ut dispensationes — si extra Curiam Romanam committendae erunt, committantur Ordinariis illorum, qui eos impetraverint: Eae vero, quae gratiose conceduntur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem tanquam Delegatis Apostolicis summarie tantum, et extrajudicialiter cognoscatur expressas preces subreptionis, vel obreptionis vitio non subjacere.*

13. Conformiter ad hoc Decretum ex moderno stylo Curiae Romanae dispensationes matrimoniales sive in Dataria, sive in Poenitentiaria petantur, tantum concedi solent in forma *commissoria*, sic nuncupata, eoquod dispensandi auctoritas alteri committatur auctoritate Apostolica, idque sub certis conditionibus: ideo, uti recte monet Corradus l. c. falluntur Commissarii, sive Ordinarii, quibus Bullae, seu litterae dispensationum mittuntur, *dum tantae*

rei pondus non aestimantes, exposita (per Oratores) qua par est diligentia, veritate niti negligunt edoceri, Pontificem dispensasse contenti: cum revera non dispensaverit, sed ipsis dispensandi auctoritatem certis sub conditionibus demandaverit, quae nisi, ut jubetur, impletae fuerint, quidquid superstruxerint, corruet.

14. In stylo hodierno Curiae litterae dispensationum, quae a Dataria pro utroque foro conceduntur, diriguntur ad Ordinarium, id est, ad Episcopum, aut ejus Vicarium Generalem. Ita enim usus habet, quod hae litterae nunquam Episcopo, et ejus Vicario in simul, aut alternative, Episcopo, sive ejus Vicario, sed uni tantum eorum determinate committantur; et quidem praeterito alterutrius nomine; ut delegatio dignitati potius, quam personae facta censeatur. Sede vacante litterae inscribuntur viciniori Episcopo, aut ejus Vicario, ut Capitulum, ejusque Vicarius in ea causa nihil auctoritatis sibi arrogare queat. Si supplicantes diversarum Diaecesium sint, utraque Diaecesis in supplica exprimenda est; litterae autem diriguntur ad Ordinarium Oratricis.

15. Dispensationes Poenitentiariae; utpote quae pro foro conscientiae tantum expediuntur, solent dirigi ad Confessarium, ex approbatis ab Ordinario,

ab Oratore eligendum, qui sit in Theologia Magister, aut Doctor Decretorum.

16. Romanae litterae tribus partibus constant, quarum prima exhibet mandatum dispensandi auctoritate Apostolica super impedimentum. Altera pars narrativa vocatur, quia in ea exprimentur, quae a supplicantibus Pontifici fuerunt exposita. Tertia pars dicitur dispositiva, quae continet gratiam Pontificis, condicionesque in executione huius gratiae, a Commissario observandas.

Cap. 3.
De formul. dispens.

17. Primo ergo Commissario (de quo, ait, in his specialem in Domino fiduciam obtinemus) Papa per Apostolica scripta mandat: *Quatenus deposita — omni spe cuiuscunque muneris, aut praemii, etiam sponte oblatis; a quo abstinere omnino debere monemus, te de praemissis diligenter informes; et, si per informationem eandem preces veritate niti reperiēs, super quo tuam conscientiam oneramus, tunc cum eisdem — auctoritate nostra dispenses etc. Volumus autem, quod sprete nostra admonitione huiusmodi, si aliquid muneris, aut praemii occasione dictae dispensationis, exigere, aut oblatum temere recipere praesumpseris, excommunicationis latae sententiae paenam incurras.*

18. Ecce! his litteris Commissario diligens informatio *de praemissis* commendatur, tum circa impedimenta proposita, tum circa causam dispensationis praetensam, nam rescriptum vitio laborat, nisi preces veritate nitantur. c. 2. *de Rescript.*

19. In tam diligenti informatione saepe opus est testibus. In litteris dispensationum primus hic articulus est: *Monetur testis de gravitate juramenti de veritate dicenda, in hoc praesertim negotio pertimescendo, in quo divina simul, ac humana Majestas laeditur, ob rei, de qua tractatur, importantiam et gravitatem.* Nam dispensationes matrimoniales censentur caeteris graviores. Si ergo aliquando opus est, ut examen testium subdelegetur, id nonnisi viro integerrimae fidei, et bonitatis relinquendum est.

20. Maximi momenti est inquirere, num preces Oratorum in supplica Pontifici oblata nitantur veritate; id est, an expressio impedimentorum, super quibus dispensatio petitur, et causa, ob quam petitur, sint secundum veritatem expressa. Hinc si supplicantes expresse-
rint tertium gradum Consanguinitatis, qui se contingunt secundo, Commissarius haud procedere poterit ad dispensationem, quia preces veritate non nitun-

tur, etsi partes inculpabiliter ignorassent subesse secundum gradum.

21. Quinimo quamvis impedimentum expressum sit gravius eo, quod subest, sed expressum non fuit, rescriptum suo carebit effectu, si impedimentum diversae sit speciei. Sic si expressus sit tertius gradus Consanguinitatis pro tertio gradu affinitatis, subreptitia censetur dispensatio.

22. Si Oratores simpliciter expresse- rint secundum, aut tertium Consanguinitatis gradum, subreptitia censebitur dispensatio, si deprehenditur, impedimentum illud provenire ex diversis stipitibus; sive quod se contingat in gradu expresso ratione duplicis conjunctionis; Quippe in effectu duplex est impedimentum, quod tamen velut simplex est expressum.

23. Si per errorem expressus sit secundus gradus Consanguinitatis pro tertio, non excusatur rescriptum a vitio, quia in stylo Curiae dispensationes in gradibus proximioribus aliter expediuntur, quam in remotioribus. Proximiores enim per Praefecturam Brevium sub annulo Piscatoris expediuntur, dum aliae in gradibus remotioribus remittuntur ad Cancellariam. Quum ergo mens ea sit Pontificis, ut litterae dispensationis non aliter, quam per illos diversos Officiales, et distincta Collegia expe-

diantur, litterae ipsae suspectae apparent, quae a recepto stylo alienae apparent.

24. Stylo Curiae et receptum est, quod rescriptum vitio laborare censeatur, si, dum se contingunt in primo, et secundo gradu, secundus simpliciter expressus fuisset: *Cum in eo, utpote primo, Sanctitas sua nunquam dispensare intendat.* In reliquis validum habetur Matrimonium, contractum in vim dispensationis, in qua proximior gradus non est expressus (modo non sit primus) etsi litterae declaratoriae; quarum meminit Pius V., non fuerint obtentae.

25. Si duo intercedant impedimenta, quorum postulata sit dispensatio, sed separatim, ac diverso tempore: utraque dispensatio erit subreptitia: eoquod utraque dispensatio fuerit obtenta, ac si unum duntaxat impedimentum subesset; cum tamen duplex subesset. Duo autem impedimenta simul occurrentia fortius ligant, et difficilius dissolvuntur.

26. In Cognatione spirituali oportet et radicem exponere. Si enim subest Filiatio, seu quod Oratorum unus ab altero sit ex S. Fonte levatus, subreptitia censetur dispensatio, si tantum Compaternitas fuisset expressa; eoquod impedimentum ex filiatione procedens sit aliud, quam proveniens ex Compatern-

nitate: multoque difficilius in illo, quam in hoc dispensetur.

27. Si inter Consanguineos, affinesque, vel etiam conjunctos spirituali cognatione copula intercesserit, ea necessario erit exprimenda; alias ea omissa, dispensatio censetur subreptitia; idque etiam sibi locum vindicat, quamvis copula praedicta post litteras dispensationis obtentas, sed nondum a Delegato executioni mandatas, habita fuerit. Eo ergo casu opus est litteris in forma *perinde valere*, priusquam ad executionem priorum litterarum Delegatus procedere queat.

28. Quum oporteat preces in causa, ex qua petitur dispensatio, veritate niti, praestat, frequentiores formulas, pro quibus in stylo Curiae dispensationes concedi solent, exhibere. Hincenim illae causae a variis Congregationibus peculiaribus formulis sunt instructae, quia non aliae praeter probatas, nec alio tenore, quam sub concepta formula, a Curia Romana admitti solent.

Cap. 4.
De Caus.
Dispens.

29. Harum prima, ob quam concedi dispensatio praesertim in gradibus remotioribus Consanguinitatis, affinitatisque consuevit, est *ob angustiam loci*. Exprimitur haec causa sub hac formula: *Quod, cum dicta Oratrix in dicto loco, propter illius angustiam, virum sibi non consanguineum, vel affinem*

paris conditionis, CUI NUBERE POSSIT, *invenire nequeat*, cupiunt etc. Si sint consanguinei in gradibus proximioribus, v. g. secundo, et tertio, superior formula non sufficit, sed tunc post verba: *invenire nequeat*, sequens clausula addenda est: *Et, si extra dictum locum nubere cogeretur, dos, quam ipsa habet, non essent competens, neque sufficiens, ut cum ea virum- cui juxta status sui conditionem nubere possit, invenire valeret.*

30. Altera causa dicitur ob incompetentiam dotis, quae hac formula exponenda est; *Quod, cum dicta Oratrix dotem habeat minus competentem, juxta status sui conditionem, cum qua virum sibi non consanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere possit, invenire nequeat; et dictus Orator illam cum minus competente dote, UXOREM DUCERE intendat, cupiunt etc.* Interdum post illa verba: *uxorem ducere* illa clausula adjicitur: *Illiusque dotem, usque ad quantitatem, secundum dictae Oratricis qualitatem, competenter augere intendat.* Unde audit haec causa sic expressa: *Propter dotem cum augmento.* Et requiritur hoc augmentum, ut obtineatur dispensatio in gradibus proximioribus; puta in secundo, et tertio tantum: etiamsi hujusmodi

modi gradus duplicentur ex diversis stipiti-
bus. Subinde intitulatur haec causa;
Pro indotata; quando Oratrix dicitur
indotata; et dicitur, quod Orator eam
sic indotatam ducere; ac usque ad
quantitatem, secundum dictae Ora-
trix qualitatem ex integro dotare in-
tendat. Non tamen poterit Commilla-
rius vigore litterarum cum causis sic ex-
pressis dispensare, nisi prius reipsa Ora-
trix ex integro dotetur, si sit *pro indo-*
tata; vel dos augeatur, si fuerit *pro-*
pter dotem cum augmento. Solet enim
in litteris subjici: *Et postquam di-*
ctae Oratricis dos competenter audta
fuerit: vel in causa pro indotata: Post-
quam dicta Oratrix ex integro dotata
fuerit, ut praefertur.

31. Tertia causa est *pro Oratrice ex-*
cedente 24 aetatis annum. Haec eo te-
nore proponitur, quod dicta Oratrix,
vigesimalium quartum annum, et ultra
suae aetatis agens, haecenus virum
paris conditionis, cui nubere possit,
non inveniatur, cupiunt etc. Haec pas-
sim admittitur pro dispensatione in qui-
buscunque; nec tamen sufficit super ali-
quo ex proximioribus, nimirum secun-
do, vel primo: In reliquis eo ma-
gis admittitur, quo magis tempus
effluxit ab aetate Oratricis ad contra-
hendum Matrimonium. Non tamen ad-

mittitur in vidua muliere, quae ad secundas nuptias transire velit.

32. Quarta causa vulgo pro Belgis exprimitur his verbis: *Quod, cum dicti Oratores orthodoxae fidei Cultores existant: ac Deo dante, sub obedientia S. R. E. vivere, et mori intendant, et in illis partibus, in quibus multi haeretici sunt, non possunt animos singulorum explorare, et, qui Catholicam religionem vere profitentur, internoscere: ac propterea, ne contingat eos cum haeticis Matrimonium contrahere, cupiunt etc.*

33. Si inter Consanguineos intercescit copula, vel familiarior conversatio, supplica eo tenore concipi solet. Exponunt N. et N. — quod ipsis alias scientibus, se tertio Consanguinitatis gradu invicem esse conjunctos, Orator praedictus, non quidem peccandi data opera, ut crimine admissio, haec causa foret, S. V. et Sedem Apostolicam ad misericordiam, et gratiam erga ipsos faciliores reddendi; sed solum vesana libidine victus, Oratricem cognovit. Cum autem P. S., nisi Matrimonium inter dictos Oratores contrahatur, dicta mulier diffamata, et inupta remaneret, graviaque scandala exinde possent verisimiliter oriri, cupiunt etc. Hinc ex usitato stylo in litteris subjicitur cautela: *Et recepto ab*

iis (Oratoribus) juramento, quod sub spe facilius habendae dispensationis incestum hunc non commiserint.

34. Pro dispensatione super voto castitatis causa solet hac formula exprimi: *quod Orator (postquam serio occasiones peccandi vitavit; jejunia, aliasque castigationes, et mortificationes ex praelcripto pii, ac docti Confessarii adhibuit) ita stimulis carnis agitetur, ut continentiam servare posse non speret; ac propterea Matrimonium contrahere desideret.* Rescribit Papa: *Ut si ei (Commillario) de praedictis constet, votum praedictum Oratori ad hoc, ut Matrimonium semel duntaxat legitime contrahere possit, in frequentiam Confessionis Sacramentalis peccatorum suorum, singulis scilicet mensibus semel, vel quoties tibi videbitur, ac in alia poenitentiae opera per te injungenda, inter quae sint etiam aliqua, quae quotidie facere teneatur, ad eum finem, ut ea adimplens meminisse semper possit obligationis, qua hujusmodi voto adstringebatur, prout secundum Deum ipsius animae salut expedire judicaveris, secumque desuper dictum votum, dispensando, dicta auctoritate commutes.* Subjicitur clausula; *quod, si dictus Orator mulieri, cum qua contrahet, consummato Matrimonio supervixerit, maneat postea*

caelebs, et eodem voto ut prius, obligatus. Reliquis sensus harum formularum ex illis, qui peritiores sunt styli Curiae, est addiscendus.

Cap. 5.
De Dispens. super Contract.
Matr.

Trid. sess.
24. de
sacr.
Matr.
cap. 5.

35. Superfunt formulae super Matrimonio cum impedimento dirimente contracto. Et quidem necessario exprimendum est in supplica, si scienter cum impedimento fuerit contractum, quia haec scientia difficiliorem reddit dispensationem. Juxta Tridentinum Decretum *si quis intra gradus prohibitos scienter Matrimonium contrahere praesumpserit, separetur, et spe careat dispensationis consequendae.*

Supr.

36. Si insuper Matrimonium consummatum fuerit, id multo magis specificè exprimendum est. Ait Tridentina Synodus: *Idque in eo multo magis locum habet, qui non tantum contrahere, sed etiam scienter consummare ausus fuerit.*

Ibi.

37. Si Matrimonium quidem per ignorantiam impedimenti contractum fuerit, sed omissis solemnitatibus praescriptis; v. g. neglectis denuntiationibus; perinde habetur, ac si scienter contraxisset. *Non enim dignus est, inquit S. Synodus, qui Ecclesiae benignitatem facile experiatur, cujus salubria praecepta temere contempsit.* Et vero si de licentia Ordinarii praeviae proclamationes

sint omiffae, nihilominus et id juxta stylum Curiae est exprimendum.

38. Juxta stylum Curiae si Matrimonium ignoranter contractum, ante detectum impedimentum consummatum fuerit, oportet eam consummationem exprimere. Si, detecto impedimento, in usu Matrimonii perstiterint, multo magis specificè id exponendum est. Causa ordinaria dispensationis super Matrimonio cum impedimento dirimente contracto solet hac formula exhiberi: *Cum autem, si divortium inter eos fuerit, gravia exinde scandala possint verisimiliter oriri.*

39. Declaravit Paulus IV., hanc solam causam praetensi scandali haud sufficere pro impetranda dispensatione cum eis, qui scienter Matrimonium contraxerunt, et consummarunt cum impedimento in secundo Consanguinitatis, aut affinitatis gradu. *Absolutiones, inquit, et Dispensationes hujusmodi ex pro-textu praedicto (imminentis scandali) etiamsi proles ex Matrimonio sic contracto subsequuta fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgentissima pro bono publico, et a jure considerata, per nos tantum, et non alium approbanda concedemus, et quod dispensationes ex alia causa nostris temporibus exulabunt etc.*

40. Apparente iusta causa rescribit Papa, ut *Matrimonium inter se de novo publice, servata forma Concilii Tridentini contrahere, illudque in facie Ecclesiae solemnizare, et in eo postmodum remanere libere, et licite valeant.* Quid clarius? Oportet Matrimonium, quod hoc tenus nullum propter impedimentum dirimens fuit, de utriusque partis libero, et expresso consensu renovari, et quidem servata forma Concilii Tridentini publice solemnizari, quia agitur de dispensatione impedimenti haud occulti pro utroque foro.

Cap. 6.
De Dispens. in
form.
Paul.

41. Interdum in Curia Romana expediuntur dispensationes *in forma pauperum.* Hanc qualitatem oportet utriusque partis esse; unde his verbis exprimitur, *qui pauperes, et miserabiles existunt, et ex labore, et industria sua tantum vivunt.*

42. Probatur haec egestas plerumque testimonio Parochi. Inde illa alicubi formula testimonii superest. *Ego infra scriptus Rector Parochialis Ecclesiae loci N. sub districtu Diaecesis N. scio, et testificor N. et N. subditos praefatae Parochialis Ecclesiae esse orthodoxae Romanae fidei cultores; verum adeo pauperes, ut de suis labore, et industria tantum vivant. In cujus fidem subscripsi hic - mensis - anni.*

43. Attestatio haec non est in ista forma expedienda, nisi ejus contenta nitantur veritate. Et quidem hanc qualitatem, id est, tantam paupertatem Oratorum oportet esse tum tempore supplicationis, tum tempore executionis.

44. Solent hae dispensationes *in forma pauperum* expedire ob praeivum incestum, aut ejus vehementem suspicionem, ne ob copulam jam inter eos quovis modo subsequutam, aut illius suspicionem ortam, contingat eos cum animarum salute, et cum gravi scandalo in simili copula, aut ejus suspitione perseverare, ipsaque Oratrix infamata, et innupta remanere cogatur. Oportet ergo Consanguinitatis, vel affinitatis gradus diserte exprimere.

45. Rescribit Papa, ut Delegatus Oratores separet, idque sive agatur de Matrimonio contracto, sive de Matrimonio contrahendo. Juxta declarationem Pauli V. si durante hac indicta separatione, aut ante obtentum Decretum dispensationis Oratores se rursus cognoverint, de novo recurrendum est ad Sedem Apostolicam pro litteris: *proinde valere.*

46. Tum praecipitur Commissario, ut Oratoribus poenitentiam publicam imponat. *Eam illis poenitentiam publicam imponas, quae alios deterreat a similibus committendis.* Sat vulgaris est

usus, quod alicubi Oratores, dum Missa solemnis decantatur in Ecclesia Parochiali, in suis manibus tenere debeant candelam accensam. His subditur. *Ut operam suam fabricae, vel in aliud servitium alicujus Ecclesiae, vel pii loci, tribus saltem mensibus, conferat* Orator. Hinc oportet tum publicam poenitentiam, tum indictam operam ab ipsis (nam redimi nequit) esse completam, ut Commissarius ad promulgationem dispensationis procedere possit. *Tum demum, ait Pontifex, si tibi expediens videbitur, quod dispensatio hujusmodi sit eis concedenda; nec scandalum sit ex eo oriturum etc.*

Cap. 7.
De Dispens.
Poenit.

47. Hodierno stylo dispensationes Poenitentiariae a dispensationibus Datariae, quae utrumque forum spectant, distinguuntur. Quippe dispensationes Poenitentiariae restringuntur ad tam occultum impedimentum, ut verisimiliter nulli hominum innotescere queat.

48. Spectat haec dispensatio solum forum conscientiae, *ita, ut hujusmodi dispensatio, et absolutio in foro judicario* (sive per Superiorem ex officio, vel a quocunque alio causa suscitata fuerit) *nullatenus suffragetur.*

49. Inde in rescripto praecipitur Confessario, ut procul a fide testium, aliarumque judicialium probationum solemnitate, veritatem precum caute, et di-

secrete exploret: *Si ita esse per diligentem Oratoris examinationem; ac post monita, et consilia opportuna, utpote secreta, illi praestita, inveneris.* Sed quid, si aliunde Delegato falsitas precum innotuerit? Absit, quod dispensare possit, quia in propriam conscientiam peccaret, quod alienis peccatis communicaret.

§ 0. His additur: *Audita prius Oratricis sacramentali Confessione, eandem hac vice in forma Ecclesiae consueta, et injuncta ei poenitentia absolvas.* Vetus hinc dubium solutum est, quod nonnulli suscitaverunt, an dispensationem sacramentalis Confessio praecedere deberet?

§ 1. En reliquam clausulam! *Dummodo impedimentum ex praemissis proveniens sit occultum.* Impedimentum occultum dicitur hoc loco, quod publice non constat, nec facile constare potest, ut nullum periculum sit, quod in foro externo detegatur.

§ 2. Quid amplius? *Et separatio inter latorem, et dictam mulierem fieri non possit absque scandalo; ex cohabitatione vero de incontinentia probabiliter timendum esse tibi visum fuerit, aliudque canonicum non obstat impedimentum.* Haec periodi maxime sibi cohaerent ad instruendum Confessarium,

ut non dispenset, nisi praemissa verificentur.

53. Hinc sequitur: *Cum eodem latore, et dicta muliere de nullitate praedicti consensus certiorata, sed ita caute, ut latoris delictum nusquam detegatur, Matrimonium cum eadem, et uterque inter se de novo, secrete ad evitanda scandala, praemissis non obstantibus, contrahere, et postmodum in eo remanere licite valeant, misericorditer dispenses.* Ecce! oportet utramque partem nosse impedimentum, ut de novo consensum sibi invicem praestent, sed praeteritis Tridentini Decreti solemnitatibus secreto, quia de impedimento occulto, et pro foro conscientiae relaxando agitur.

54. Haec enim est clausula: *In foro conscientiae, et in ipso actu Confessionis tantum, et non aliter, neque ullo modo; ita, quod hujusmodi absolutio et dispensatio in foro judiciario nullatenus suffragetur. Nullis super his adhibitis testibus, aut litteris datis, seu processibus confectis ut nullus probationi locus sit. Praesentibus litteris rescripti laniatis, ut nullum super sit dispensationis externum vestigium; quas sub paena excommunicationis latae sententiae laniare tenearis, ita, ut nullum illarum exemplum extet, neque eas latori restituas; quod si restitueris,*

nihil ipsi praesentes litterae pro foro externo suffragentur.

§5. Reliquum est, quod plerumque spectet ad officium Parochi, ut et ipse consuetas formulas recentiorum dispensationum ex alle perspectas habeat, et de clausulis romanorum illorum Rescriptorum, si, et quantum opus est, Parochianos suos instruat, quia harum ignorantia tum ipsae litterae periclitantur, tum alia incommoda subnascuntur.

Cap. 8.
De offic.
Paroch.
circ. di-
spens.

§6. Caeterum consultissimum est, ut Parochus Parochianos suos a frequentioribus dispensationibus, quantum fieri potest, dehortetur, quia, nisi gravi causa subnixae, periculo non vacant. Inquit S. Bernardus; *Malum in corde conceperunt, opere tamen ausi non sunt adimplere, nisi cum licentia. Conceperunt dolorem, sed non peperunt iniquitatem, donec iniquo Papa prae- buisset assensum conceptui — — quod tamen SS. Pontificem fecisse, nequaquam crediderim nisi aut circumven- tum mendacio, aut importunitate vi- ctum.*

S. Bern.
ep. 7. §. 9.

*§7. Erat olim restrictior impedimen- torum matrimonialium numerus, nam in Concilio Epaonenſi, cujus etiam Decre- tum refert Synodus Turonensis II., sta- tutum legitur, quod Matrimonii impe- dimenta ultra Consobrinos, seu ex no- stro computu ad secundum gradum non

progredierentur. Refert Gratianus. c. 8. XXXV. q. 2. et 3. Spuria Decretales passim impedimenta haec usque ad gradum veteri computu septimum exclusive, qui novo computu est tertius inclusive, promulgarunt. c. 7. et passim ibi. Innocentius III. omnino impedimentum consanguinitatis, atque affinitatis ad quartum gradum juxta novum computum extendit: unde relative ad veterem disciplinam impedimenta non minuit, sed juxta eundem antiquum computum usque ad octavum gradum inclusive auxit, ut successu temporis illa frequentia dispensationum succreverit. c. 8. de Consangu. et Affinit. An autem, et quo jure frequentia ejusmodi dispensationum tollerari potest? Ait S. Synodus Tridentina: *Frequentius legem solvere, exemploque potius, quam certo personarum, rerum que delectu petentibus indulgere, nihil aliud est, quam unicuique ad leges transgrediendas aditum dare.* An non prae interatis ejusmodi dispensationibus consultior foret impedimentorum matrimonialium reductio, et restrictior discretio?

Trid. sess.
25. c. 18.

T I T V L V S XV.

De Divortiis, et Secundis Nuptiis.

CAPVT I.

De Divortio.

1. Divortium sumitur dupliciter, nimirum primo, idque frequentius pro dissolutione Matrimonii quoad vinculum, diciturque haec dissolutio proprie divortium. Secundo accipitur pro separatione conjugum quoad thorum, et cohabitationem, durante interim adhuc Matrimonii vinculo, haecque separatio conjugum improprie divortium appellatur.

2. Superfunt novo jure passim horum divortiorum exempla, et judicia: id enim cautum in reliquis est, ne, obtentu impedimenti dirimentis, propria auctoritate divortia attententur. Rescripsit Alexander IV. Ambianensi Episcopo: *Quod si etiam parentela esset publica, et notoria, absque judicio Ecclesiae ab ea separari non potuit.* Ref. c. 3. de Divort.

3. Expunctis causis civilibus veterum divortiorum, declaravit Innocentius III. conjugii, quod est in infidelitate contractum, divortium impune esse, si conjux infidelis, utpote quae in infidelitate remanet, post conversionem

parti fideli cohabitare renuat, aut etiamſi conſentiat, non tamen illi abſque contumelia Creatoris, vel ut eandem ad peccatum pertrahat mortale, cohabitare velit. c. 8. *ibi*.

1. Cor. c. 7.

4. In ultimis ergo caſibus his fieri po-
teſt divortium non tantum quoad tho-
rum, et menſam, ſed etiam quoad con-
jugii vinculum, prout bene Pontifex
probat ex Apoſtolo, qui ſic ad Corin-
thios ſcribit: *Quodſi infidelis diſcedit,
diſcedat: non enim ſervituti ſubjectus
eſt frater, aut ſoror*. Per haec verba
Apoſtolus infideli converſo, vel ipſam
Deo diſpenſante vinculi diſſolutionem
concedit, vel nihil concedit, quod cae-
teris fidelibus non conveniat, cum fide-
les omnes ob varias cauſas a conjugibus
ſuis ſive ad tempus, ſive in perpetuum
quoad thorum ſeparari poſſunt. Sunt
tamen, qui S. Apoſtoli locum putant
eſſe reſtringendum ad ſimplex divortium
thori, illaeſo vinculo conjugali. Ita in
nutis legum eccleſiaſticarum Mr. de He-
ricourt. Obſervat Auct̃or: *Cette maxi-
me tirée d'une decretal du Pape Inno-
cent. III. ne doit poin être ſuive. Le
Pape l'a mal a propos fondée ſur un
paſſage de l'Epitre premiere du S. Paul
aux Corinthiens, qu'il n'a pas entendu
— — S. Paul n'y auſtorisant autre
choſe, que la ſeparation du Corps du*

Loix Eccl.
in not. p.
83. in fin.

conjoint fidele d'avec le conjoint, qui veut demeurer dans l'infidelité.

5. Si leges civiles attendimus, non tantum Matrimonium ratum dissolvitur per Professionem religiosam, sed etiam consumatum. *Novell. 23. c. 40.* Quam legem non obscure indicat S. Gregorius lib. 9. Epist. 39. eamque tanquam legi divinae haud consonam rejicit. In Occidente id genus divortii ad statum Matrimonii rati restringere placuit. Nam et Matrimonium consumatum causa religionis divellere alienum a rationibus Evangelii videbatur. *c. 19. et 21. XXVII. q. 2.*

6. Ait B. Augustinus: *Una sola causa esse posset, quod te id, quod vovisti, non solum non hortaremur, verum etiam prohiberemus implere, si forte tua conjux hoc tecum suscipere animi, seu carnis infirmitate recusaret.* Nam et vovenda talia non sunt a conjugatis, nisi ex consensu, et voluntate communi: et si praepropre factum fuerit, magis est corrigenda temeritas, quam persolvenda promissio. Refert. *c. 6. XXXIII. q. 5.*

7. Jure Decretalium frequentiora hujus argumenti recurrunt exempla. Juxta Decretum Alexandri III. nullus conjugatorum est ad sacros Ordines promovendus, nisi ab uxore, continentiam profitente, fuerit absolutus. *c. 5.* Si ma-

ritus invita uxore intravit Monasterium, ad eam redire compellitur, ut tamen aliam, ea defuncta, accipere non possit. c. 3. Maritus nec ex consensu uxoris est ordinandus, nisi et ipsa continentiam professâ fuerit. c. 6. Si uxor de incontinentia non periclitatur, tolerari potest, quod ipsa in saeculo remaneat, conjugē ad religionem transeunte. c. 4. *et passim de Conv. Conjug.*

8. Inde in disciplina occidentalis Ecclesiae superest plenum divortium Matrimonii rati. Ait Nicolaus I: *Deus enim, et non homo separat, quanto divini amoris intuita ex consensu utriusque conjugis Matrimonia dissolvuntur.* Subdit Gratianus exempla Sanctorum, quorum auctoritate patet, quod conjuges ante consumationem Matrimonii, irrequisito consensu suarum uxorum continentiam valeant profiteri. *Grat. ad c. 26. XVII. q. 2.*

9. Ecce hinc argumenta novi juris! Conjuges post contractas nuptias bimestri dispensantur a debito conjugali, si ad religionem alteruter transire velit. c. 7. Professione religiosa Matrimonium ratum ita solvitur, ut remanendi parti sit integrum ad alias nuptias convolare. c. 2. *de Conv. Conjug.* Sacri tamen Ordines nec Matrimonium ratum dissolvunt. *Extrav. Joann. 22. cap. un. de Vot.*

10. Quid

10. Quid clarius Decreto Concilii Tridentini? *Siquis, inquit, dixerit Matrimonium ratum, non consumatum, per solemnem religionis professionem alterius conjugum non dirimi, anathema sit.*

Trid. sess.
24. de sacr.
Matr.
can. 6.

11. Quantum ad causam adulterii ex sententia S. Augustini difficillima est quaestio. In Orientali Ecclesia locus est absoluto divortio: In Occidentali Ecclesia divortium ad secessum cohabitationis illaeso vinculo conjugii restringere placuit. Inter reliquas auctoritates, quas exhibet Gratianus, pronuntiat Concilium Milevitanum: *Placuit, ut secundum Evangelicam, et Apostolicam disciplinam, neque dimissus ab uxore, neque dimissa a marito adulterii causa, alteri jungantur sed ita maneant, aut sibi reconcilientur. Quod si contempserint, ad poenitentiam redigantur.* Ref. c. 5. XXXII. q. 7.

12. Concilium Tridentinum, ut disciplinam Orientalem intactam relinqueret, Decretum eo moderamine edidit: *Siquis dixerit Ecclesiam errare, cum docuit, et docet, juxta Evangelicam, et Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius conjugum Matrimonii vinculum non posse dissolvi, et utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non*

Trid. can.
7. ibi.

posse, altero conjuge vivente, aliud Matrimonium contrahere, maechari-
que eum, qui, dimissa adultera, aliam
duxerit, et eam, quae dimisso adul-
tero alii nupserit; anathema fit.

Cap. 2.
De Di-
vort. quo
ad thor.

13. In usu Occidentalis Ecclesiae in-
de adulterium ex parte tum viri, tum
mulieris causam praebet divortii ad se-
parationem thori, cohabitationisque.
Inquit S. Augustinus: *Licite itaque di-
mittitur uxor ob causam fornicatio-
nis; sed manet vinculum prioris, pro-
pter quod fit reus adulterii, qui dimissam
duxerit etiam ob causam fornicatio-
nis.*

14. Et vero adulteram oportet di-
mitti, ut poenitentiam agat. Illa enim,
quae adulterii rea tenetur, in confor-
tio retineri non debet, nisi post pera-
ctam poenitentiam. Juxta Poenitentiale
Theodori Cantuariensis: *Siquis uxorem
suam scit adulteram, et non vult di-
mittere eam, sed in Matrimonio ha-
bere, tribus annis, velut patronus a-
lienae turpitudinis, poeniteat, et quam-
diu illa poenitet, abstineat se ab illa.*
c. 6. et passim. XXXII. q. 1.

15. Causa adulterii ex suo genere per-
petua est, ut marito abhinc integrum
sit, adultera inconsulta, invitaque vel
ad religiosam vitam transire; vel sa-
cros Ordines suscipere: ut novi juris

exemplis constat. c. 15. et 16. de Con-
vers. Conjug.

16. Si conjux persistit in saeculo,
commendatur ei charitas, ut adulteram
acta poenitentia recipiat, exemplo Chri-
sti, qui adulteram nequaquam a se re-
pulit. Juxta S. Augustinum: *quis non*
intelligat, debere ignoscere maritum,
quod videt ignovisse Dominum ambo-
rum. Refert. c. 7. et 8. XXXII. q. 1.

17. Hoc exemplo superest novo jure
Decretum Concilii Arelatensis: *Quod*
si mulier dimissa egerit poenitentiam,
et voluerit, acta poenitentia, ad vi-
rum suum reverti, debet, utpote cau-
la honestatis, et charitatis, *sed non*
saepe recipere peccatricem. Superest c.
3. de Adult.

18. Reliquum est marito, ut adulte-
ram et privata auctoritate, per modum
reconciliationis, recipere possit, nisi
scandalum (v. g. quia crimen publicum,
et poenitentia occulta est) obsistat.
Quippe quisque liberam habet faculta-
tem juri suo renunciandi. Arg. c. 9.
de Crim. Fals.

19. Quid, si uterque in eodem luto
haeret? Ait S. Augustinus: *Nihil ini-*
quiis, quam fornicationis causa di-
mittere uxorem, si et ipse convincatur
fornicari. Refert. c. 1. XXXII. q. 6.
Inde rescripsit novo jure Alexand. III.:
Cum paria crimina compensatione mu-

*tua deleantur, vir fornicationis ob-
tentu suae uxoris nequit consortium
declinare. c. 4. de Divort.*

20. Divortium thori, et mensae non
tantum ob fornicationem carnalem, sed
et spiritualement, si scilicet alter conju-
gum in haeresin, aut Apostasiam laba-
tur, justum est. Olim nonnullis persua-
sum fuit, ob haeresin vinculum Matri-
monii abrumpi; sed cultiore crisi pla-
cuit et eam causam ad divortium thori
et cohabitationis restringere. c. 6. et 7.
d. t.

Trid.
De sacr.
Matr.
can. 5.

21. Recepto hoc dogmate pronun-
tiat Concilium Tridentinum: *Siquis di-
xerit propter haeresin, Apostasiam,
molestam cohabitationem, aut affecta-
tam absentiam a conjuge posse dissolvi
Matrimonii vinculum; anathema sit.*

Ibi. c. 8.

22. Superfunt et aliae causae hujus-
modi divortii. Hinc Concilium decernit:
*Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum
ob multas causas separationem inter
conjuges, quoad thorum, seu quoad
cohabitationem ad certum, incertum-
ve tempus fieri posse decernit, anathe-
ma sit.*

23. Quid vero aequius, quam ut et
hae causae gravissimae sit. En monitum
S. Augustini: *Si uxorem quis habeat
sterilem, vel difformem corpore, sive
debilem membris, vel caecam, vel sur-
dam, vel claudam, vel siquid aliud,*

sive morbis, et doloribus, languoribusque confectam, et quidquid (excepta fornicatione) cogitari potest vehementer horribile, pro fide, et societate sustineat. Refert. c. 18. XXXII. q. 5.

24. Rescripsit Alexander III., nec lepram supervenientem justam causam praebere divortii. *Viri uxores, et uxores viros, qui leprae morbum incurrunt, sequantur, et eis conjugali effectione ministrent. Refert. c. 1. de Conjug. Lepros.*

25. Quum consultus esset Pontifex, utrum mulier pro latrocinio, aut quolibet alio crimine a viro separari possit? Decidit, separationi tunc locum esse, *si conjugem suam ad maleficium traxerit; ita tamen, quod alii, vivente marito, nubere non licebit; quia licet separentur, tamen semper conjuges erunt. Ita habetur c. 2. de Divort.*

26. Quid de saevitia conjugis? *Sivero tanta sit viri saevitia, ut mulieri trepidanti non possit sufficiens securitas provideri, non solum non debet restitui; sed ab eo potius removeri: aut aucto periculo in loco tuto custodiri, ubi vir, vel Parentes ejus mulierinullam possint violentiam inferre. Refert. c. 8. de Restit. Spol.*

27. Hae tamen causae divortii non nisi ex suo genere temporales sunt;

utpote quousque malum, vel incommodum, quod ex mutua cohabitatione, aut consortio maritali timetur, cesset. *Alioquin sufficienti, si fieri potest, securitate provisa, profecto videtur conjux viro restituenda, quia securitate hac praestita, sublatoque periculo, cessat causa separationis, deceditur; c. 13. ibi.*

28. Reliquis argumentis reprimuntur divortia propria auctoritate attentata. Concilium Agathense damnat viros, qui conjuges suas dimittunt, antequam apud Episcopos comprovinciales causas dissidii dixerint. Gratianus Decretum perperam Concilio Carthagenensi inscripsit. c. 1. XXXIII. q. 2. et ibi *Corr. Rom.*

29. Inquit Concilium Milevitanum: *Placuit, ut secundum Evangelium, et Apostolicam disciplinam neque dimissus ab uxore, neque dimissa a marito, alteri jungantur, sed ita maneat, aut sibi reconcilientur. Quod si contempserint, ad poenitentiam redigantur.* Superest c. 5. XXXII. q. 7.

30. Omnes causae, quae vinculum Matrimonii spectant, pro utroque foro ecclesiastico tribunali a multis Principibus relictæ sunt, reservatis tribunaliis, quae dotem, aliasque res aut restitutiones temporales afficiunt: quamquam Principum alii ea sibi rursus vin-

dicaverint, quae auctoritati suae propria sunt.

31. His conformiter intelligendum est, quod pronuntiat Concilium Tridentinum: *Siquis dixerit, matrimoniales causas non spectare ad iudices ecclesiasticos; anathema sit.* Trid. de
Sacr.
Matr.
can. 12.

32. Recentioribus itaque saeculis diversis concordatis inter utramque potestatem moderamen plus, minusque placuit. In Belgio solius iudicis ecclesiastici est cognitio, etsi quaestio faederis matrimonialis inciderit coram iudice saeculari. De alimentis, dote, donationeque propter nuptias non cognoscit iudex ecclesiasticus, nisi incidenter duntaxat.

33. Dissoluto vinculo conjugii secundis nuptiis locus est. Ait enim Apostolus: *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir ejus vivit; quod si dormierit somno mortis vir ejus, liberata est, cui vult, nubat, tantum in Domino.* Cap. 3.
De secund.
Nupt.
I. Cor. 7.

34. Quis inde dubitet, ex sententia S. Apostoli iterata conjugia et in lege Evangelica crimine vacare. Inde alibi S. Paulus inquit: *Volo ergo juniores viduas nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia.* I. Timoth. c. 5.

35. Et quidem non tantum secundae, sed et tertiae, et ulteriores nuptiae a S. Apostolo excusantur. Ait S. Augusti-

nus: Unde nec ullas debeo damnare nuptias, nec eis verecundiam numerositatis inferre. S. Augustino consentit S. Hieronymus: Ego, inquit, etiam nunc libera voce proclamo, non damnari in Ecclesia bigamiam, immo nec trigamiam; et ita licere quinto, et sexto, et ultra, quomodo et secundo marito nubere. Refert. c. 11. et 13. XXXI. q. 1.

36. Secundae nuptiae sunt quidem minus, atque inferius honoratae, non tamen improbandae, licet iis praeferatur viduitas. Ex sententia S. Augustini: Quapropter hoc primum oportet, ut noveris, bono, quod elegisti, non damnari secundas nuptias, sed inferius honorari. Nam sicut bonum virginitatis, quod elegit filia tua, non damnat unas nuptias tuas; sinec viduitas tua cujusquam secundas. — Nec ita extollas bonum tuum, ut, quod malum non est, tanquam malum calumnieris alienum: sed tanto magis gaude de bono tuo, quanto magis vides, non tantum illo devitari mala, sed quaedam bona etiam sperari.

37. In Orientali Ecclesia placuit iterata connubia propter suspicionem incontinentiae quadam poenitentia perstringere. Juxta Decretum Concilii Neocaesariensis: Qui frequenter uxores ducunt, et de his, quae saepius nubunt,

S. Aug.
de bon.
vid. c. 4.

tempus quidem poenitentiae his manifestum constitutum est, sed conversatio, et fides eorum tempus abbreviat. Ref. c. 8. XXXI. q. 1.

38. Labentibus saeculis in Oriente Nov.
Leon. 90. succrevit et imperii odium in frequentiores nuptias. Hac enim occasione Leo sapiens tertias, quartasque nuptias proscripsit. Recidit in imperatorem invidia, aut censura, quod ipse quartas nuptias contraxisset. In Concilio Florentino et ipsi Graeci, aequae ac Latini quasque ultiores nuptias ab omni vitio excusare maluerunt.

39. In Occidente novo jure infamiam, aliasque paenas civiles abolere placuit, quas vetus jus civile viduis inscripsit, quae intra annum luctus nubunt. Ait Urbanus III., et Innocentius: *quia per licentiam, et auctoritatem Apostolicam ejus infamia aboletur.* Refert. c. 4. et 5. de sec. Nupt.

40. Expunctis paenis civilibus viduarum, quae intra annum luctus nubunt, censent tamen superesse et hodie illis legibus justum locum, quae pro favore prolium ex priore conjugio scriptae sunt: utpote quod vidua, contractis secundis nuptiis, excidat tutela liberorum, amittat usumfructum sibi a priore conjugio relictum, et donationes primi mariti hujus liberis reddere teneatur. L. 3. C. de sec. Nupt.

41. Videtur et superesse quaedam censurae species, quod secundae nuptiae benedictione sacra, utpote illa, quae spectat apprecationem saecunditatis, multetur. Rescripsit Alexander III., Sacerdotem ab officio, et beneficio esse suspensum, qui secundas nuptias benedictione illa donavit. *c. 1. de secund. Nupt.*

42. Inter haec argumenta Lucius III. universis Christianis in Captivitate Saracenorum positis declaravit, secundis nuptiis haud locum esse, nisi per certum nuntium de morte prioris conjugis confiterit. *c. 2. de secund. Nupt.* Enimvero ait Clemens III.: *Quantocunque annorum spatio ita derelictae, viventibus viris suis remaneant, non possunt ad aliorum consortium per novas nuptias convolare — donec certum nuntium recipiant de morte priorum virorum.* Refert. *c. 19. de Spons.*

* 43. Praecipiunt recentiora decreta, ut contrahentes tum primas, tum secundas nuptias, se ad dignam perceptionem tanti Sacramenti praeparent susceptis poenitentiae, et Eucharistiae SS. Mysteriis. Quid aequius? En Concilii Cameracensis de Ann. 1565. Decretum: *Matrimonium res sacra est, sancta, et arcta conjunctione divinitus instituta, cum nondum inter homines peccatum natum esset. Quare nec suscipi, nec*

tradi, nisi sancte, ac religiose prae-
missis SS. Poenitentiae, et Eucharistiae
Sacramentis, debet. Ait Concilium Me-
diolanense III: Religiosam enim animi
praeparationem, susceptis Poenitentiae,
et Eucharistiae Sacramentis, requirit
Matrimonii ratio, et sanctitas. Quid
disertius Conventus Melodunensis de An-
no 1579. Decreto. Fieri debent, inquit;
nuptiarum benedictiones — — nuben-
tibus Sacramento Poenitentiae, et piis
praemunitis precibus. Juxta Concilii
Turonensis de Ann. 1583. Decretum:
Benedictionem autem nuptialem impu-
beribus, aliisque, nisi jejunis, et con-
fessis non esse impertiendam sancimus.

Conc.
Mediol.
Tit. 17.

Conv.
Melod.
Tit. 15.

Turon.
Tit. 9.

TITVLVS. XVI.

De Ecclesiis.

CAPVT I.

De Templis, et eorum Ornatu.

I. Exigit ordo disciplinae, ut Sacra-
 mentis argumentum de Ecclesiis subji-
 ciamus, quia Canones frequenter prae-
 cipiunt, ut, quantum fieri potest, Sa-
 cramenta in Ecclesiis administrentur.
 Juxta Decretum Concilii Mediolanen-
 sis II.: *Ne Parochus ullo alio loco,*
quam in Ecclesia ipsa, quae Sacramen-

Conc.
Mediol.
Tit. 1.
Decr. 28.

torum proprius locus est, sponſos matrimonio jungat.

S. Aug.
quaest. 57.
in Levit

2. Ecclesia vox graeca est, quae etymologia ſui nominis conventum fidelium connotat. Vulgari uſu et locus, in quem fideles Sacrorum cauſa conveniunt, Ecclesia dici conſuevit. Ait S. Auguſtinus: *Ecclesia dicitur locus, quo Ecclesia, utpote fidelium multitudo, congregatur. Nam Ecclesia homines fideles ſunt, de quibus dicitur, ut exhiberet ſibi glorioſam Eccleſiam. Hoc tamen vocari etiam ipſam domum orationum, idem Apoſtolus teſtis eſt, ubi ait: nunquid domos non habetis, an Eccleſiam Dei contemnitis? Et hoc quotidianus loquendi uſus obtinuit, ut in Eccleſiam confugere non dicatur, niſi qui ad locum ipſum, et parietes prodierit, quibus Eccleſiae Congregatio continetur,*

Bellarmin.
de cult.
SS. lib. 3.
c. 4.

3. Enimvero a templi nomine, quo locus gentilium Sacrorum exprimi videbatur, primi Chriſtiani valde abhorrerunt. Inde Minucius Felix, Optatus Milevitanus, et S. Hieronymus, quos laudat Bellarminus, negarunt, Chriſtianiſ eſſe templa.

4. Abſepto tam in viſo nomine ſaepe veteres aequius tulerunt, pia illa loca domus orationis, et Oratoria dici. Saluberrimus enim eorum conventuum, quales quales dicerentur, uſus apparuit,

tum ob reverentiam loci, tum ob exemplum comprecantium, tum ob uberiores fructum communium orationum. Sic Anomaeos, qui sacra illa loca contemnebant, freti, quod domi aequè orare possent, S. Chrysof. repressit: *Te, homo, inquit, decipis, et magno in errore versaris; nam etsi poni quoque detur orandi facultas, tamen fieri non potest, ut domi tam bene mores, quam in Ecclesia.*

S. Chryf.
hom. 30.

5. Ait S. Basilus: *Nobis periculum est male obiti mandati, si loci rationem neglexerimus, maxime, si Sacerdotii mysteria in locis profanis celebraverimus; propterea, quod ea res indicium haberet contemptus in celebrante: offendiculum quoque in spectantibus, generaret.*

S. Basil.
de Bapt.
c. 8.

6. Quum et hae domus orationis soli majestati cultus divini reserventur, Christus Dominus justum exemplum prae-buit exinde abjiciendi, quidquid profanum commercium redolere posset, quia nefas est, domum Dei facere domum negotiationis.

Joann.
c. 2.

7. En Decretum Concilii Trullani: *Quod, inquit, non oportet intra sanctos ambitus cauponariam officinam, vel ciborum species proponere, vel alias venditiones facere, suam venerationem Ecclesiis servantes. Salvator enim noster, et Deus, per suam vivendi rationem nos instituens, non facere*

Conc.
Trull.
c. 76.

domum Patris sui domum negotiationis jussit, qui etiam numulariorum mensas effudit, et eos, qui sacrum commune faciunt, ejecit.

8. Quid uberius Decreto Concilii Lugdunensis II. ? Cessent, inquit, in locis illis universitatum, et societatum quarum libet saecularium Concilia, Conciones, et publica Parlamenta. Cessent vana, et multo fortius faeda, et profana colloquia. Cessent Confabulationes quaelibet. Sint postremo quaecunque alia, quae divinum possunt turbare officium, aut oculos divinae majestatis offendere, ab ipsis prorsus extranea. ne, ubi peccatorum est venia postulanda, ibi peccandi detur occasio, aut deprehendantur peccata committi. Cessent in Ecclesiis, earumque caemeteriis negotiationes, et praecipue nundinarum, ac fori cujuscunque tumultus. Refert. c. 2. de Immunit. Eccles. in 6.

Conc. Bas.
fil. sess. 21.
Decr.
despect.

9. Olim moris erat, quod quaedam spectacula in Ecclesia exhiberentur. Meminit harum, aliarumque corruptelarum Synodus Basileensis: Turpem, inquit, illum etiam abusum, in quibusdam frequentatum Ecclesiis, quo certis anni celebritatibus nonnulli cum baculo, mitra, ac vestibus Pontificalibus more Episcoporum benedicunt; alii, ut Reges, et Duces induti, quod festum fa-

tuorum, vel innocentum, seu puero-
rum, in quibusdam regionibus nuncu-
patur; alii larvales, et theatrales
jocos; alii choreas, et tripudia ma-
rium, ac mulierum facientes homines
ad spectacula, et cachinationes mo-
vent; alii commessiones, et convivia
praeparant: haec S. Synodus detestans
statuit etc.

10. Superfuit Concilio Tridentino,
quod a cultu sacrarum imaginum alios,
aliosque abusus, quos superstitio, aut
turpis quaeſtus injuria temporum inve-
xerat, reſecaret. Enimvero a pio, et
discreto cultu SS. Imaginum reliquae
corruptelae indiscretionis valde ſecer-
nendae ſunt. Commendat juſtum uſum
SS. Imaginum in Eccleſiis S. Gregorius:
Idcirco enim, ait, pictura in Eccleſiis
adhibetur, ut hi, qui litteras nesciunt,
ſaltem in parietibus videndo legant,
quae legere in codicibus non valent.
Tua ergo fraternitas et illas ſervare,
et ab earum adoratione populum prohi-
bere debuit; quatenus et litterarum
nescii haberent, unde ſcientiam histo-
riae colligerent: et populus in pictu-
rae adoratione minime peccaret.

S. Greg.
lib. 7.
epiſt. 110.

11. SS. Imagines ſuo uſu fere ſupra
uſum SS. Librorum excellunt. Inquit
Synodus Nicaena II.: *Leſtio enim mi-*
nus nonnunquam recitatur in venera-
bilibus templis; imaginalis vero for-

Synod.
Nicae. II.
act. 6.

matio vespere, mane, et meridie tanquam in eis stabilita, narrat nobis, et annuntiat veritatem gestorum.

Trid. fess.
25. Decr.
de Invoc.
et vener.
Reliq. SS.

12. Juxta Tridentinum Decretum illud diligenter doceant Episcopi, per historias Mysteriorum nostrae redemptionis in picturis, vel aliis similitudinibus expressas, erudiri, et confirmari populum in fidei commemorandis articulis, et assidue recolendis: tum vero omnibus sacris Imaginibus magnum fructum percipi; non solum, quia admonetur populus beneficiorum, et munerum, quae a Christo sibi collata sunt, sed etiam, quia Dei per Sanctos miracula, et salutaria exempla oculis fidelium subjiciuntur: ut pro iis Deo gratias agant, ad sanctorumque imitationem vitam, moresque suos componant, excitenturque ad adorandum, ac diligendum Deum, et ad pietatem colendam.

Ibi.

13. Quid in tam salubri SS. Imaginum usu reliquum est, quam, ut omnis superstitio indiscretioris pietatis, picturaeque lascivia a cultu SS. Imaginum exulet. Tanta circa haec, inquit Synodus, diligentia, et cura ab Episcopis adhibeatur, ut nihil inordinatum, aut praepostere, et tumultuarie accommodatum, nihil profanum, nihilque inhonestum appareat; cum domum Dei deceat

deceat vera, et solida sanctitudo. Quantum abesset periculum reliqui abusus, si ex sententia Tridentini Decreti nulli liceret ullo in loco, vel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta ullam insolitam, aut novam ponere, aut ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo probata fuerit.

14. Praecipit in Concilio Mediolanensi I. S. Carolus, *ut uniuscujusque imaginis, quae exponitur in Ecclesia, os, corporis habitum, et statum, ornatum, et locum inspiciendum curent Episcopi; ut haec omnia ad Prototypi dignitatem, et sanctitatem acta sint, et decora; atque ex imaginis inspectione pietas excitetur; nulla vero turpis cogitationis detur occasio. Si ad exemplum hujus Decreti Episcoporum, Pastorumque cura, et auctoritate procuraretur, ut nullae imagines, aut statuae in Ecclesiam admitterentur, nisi quarum inspectio ad pietatem moveret intuentes; ipsarumque imaginum populo frequentius exponeretur proprius, et legitimus usus, spes esset, fore, ut optatus fructus ex imaginum usu haberetur, repressis corruptelis, quae haereticis anam praebent, legitimum earum usum culpandi.*

Conc.
Mediol. I.
cap. 7.
Tit. 7.

15. Non vacat abusu et illa consuetudo, quod viri mixti faeminis usque ad sacrarium penetrent. Veteri more

S. Aug.
de civit.
Dei. lib.
2. c. 28.

divisus locus fuit, quo viri confidebant, ab eo, qui faeminis relictus est. Chorus proprius locus Clericorum fuit, a quo Laici excludebantur. Ait. S. Augustinus: *Populi confluunt ad Ecclesias casta celebritate, honesta utriusque sexus discretione.*

16. Superest et novo jure vetus Decretum Concilii Moguntini, *ut Laici secus altare, quando SS. Myſteria celebrantur, stare, vel sedere inter Clericos non praesumant; sed pars illa, quae cancellis obducto velo, ab altari dividitur, tantum psallentibus pateat Clericis. Ad orandum vero* (vetus lectio habes: ad adorandum, velum enim pandi solebat, cum ad Canonem missae perventum erat) *et communicandum laicis, et faeminis, (sicut mos est) reservato velo pateant sancta sanctorum.* Refert. c. 1. de Vit. et Honest. Cler.

Conc.
Aquens.
de Chor.

17. Concilium Aquense Ann. 1585. plus, minusque veterem ordinem restituit, decernens, laicos homines (et multo minus mulieres) dum divina celebrantur, *intra cancellos chori nequaquam esse admittendos* — — *Laici vero nobiliores, ait, et qui vel christianissimi Regis Consilarii, et Officiales, aut ex militaribus Ordinibus, aut communicatum Magistratibus fuerint: aut Patroni Ecclesiarum, poterunt intra chorum admitti, si eo in*

loco divinis interesse velint: ita tamen, ut post Clericos sedeant, nec inter Clericos psallentes ipsis sedere liceat: faeminae vero, cujuscunque conditionis, aut status sint, nullo unquam tempore, nullave ex causa, cum officia divina celebrantur, aut verbum Dei praedicatur: denique iis horis, quibus Clerici tam saeculares, quam Regulares in choro praesentes esse debent, intra eundem chorum, aliquemve ejus locum secretum, etiam superiorem admittantur.

18. Amplioribus cautelis opus est in cultu SS. Imaginum, ne locus detur superstitioni, aut scandalo. Statuit olim Concilium Eliberitanum: *Picturas in Ecclesia esse non debere; nec, quod colitur, aut adoratur, in parietibus depingi.* Quippe periculosum videbatur idololatriae recenter conversis proponere cultum imaginum, ne per simplicitatem eis obrepisset, quod non tam idola reliquissent, quam simulacra mutassent.

Cap. 2. De
caut. in
cult. SS.
Imagin.
Conc.
Elib. c. 36.

19. Graeci etiamnum inde a statuis abhorrent, eo quod juxta S. Germanum, P. C. *statuae nimiam cum idolorum simulacris similitudinem habere videantur; et quasi ideam simulacrorum oculis intuentium objiciant.*

S. Germ.
ep. ad
Thom.
Claudio-
pol.

20. Refert Socrates, et Sozomenus in Oriente extitisse Monachos, qui prae

Socrat.
lib. 6. c. 7.
Sozom lib.
8. c. 11.

Mabillon.
praef. ad
P. I. saec.
IV. Bened.
§. 3.

imperitia S. Scripturae Deum corporeum esse finxerunt. In Ecclesiae in Romana satis diu imagines SS. Trinitatis exulabant, aut ignorabantur. In Synodo VII. nihil decernitur de Dei Patris, et Spiritus S. picturis, quas teste Mabillono *nequidum etiam admittebat aetas illa*. Recepto earum usu plures e recentioribus Theologis etiamnum sustinent, rudi populo nequaquam expedire, ut similes imagines SS. Trinitatis in Ecclesiis publice exponantur, Concilium enim Tridentinum nihil definivit super imaginibus Dei, et SS. Trinitatis, eo quod super hoc puncto Doctores Catholici inter se essent divisi.

21. Aliquando et diuturnior, et acerbior haesit inter Catholicos, utpote Gallos, et reliquos Graecos, Latinosque, contentio de cultu SS. Imaginum caeterarum. Contendebant enim Franci, earum usum in Ecclesiis alium legitimum haud esse, nisi ad piam instructionem rudiorum: *Ut ipsa pictura pro scriptura haberetur, ne ab indoctioribus, et infirmioribus adorarentur; sed neque lucernas accenderent, neque incensum adolerent.*

22. Misso veteri praejudicio Gallorum, recentioribus Conciliis vigilandum fuit, ut sequioribus periculis obviaretur. Concilium Colonense Anno 1452. statuit,

ut, si Ordinarii in visitationibus Diaecesium suarum vel alias reperiant concursum populi ad aliquam imaginem, cognoverintque informatione summaria recepta populum amplius ad dispositionem figurae talis imagines, quam salva fide expediat, inclinari, tunc talem imaginem tollant, et alias omnino provideant, ne idololatriam committant.

Tom. 13.
Conc.
Gen. Col.
1382.

23. Hoc exemplo praecipit Anno 1549. Synodus Moguntina omnibus Ordinariis, ut, si forte in territoriis suis ad imaginem aliquam concursus fieri, et homines ad ipsius imaginis figuram respectum habere, et quasi quandam divinitatis opinionem illi tribuere animadverterint, ipsam imaginem pro causae qualitate aut tollant aut mutent, et aliam a prima notabili quantitate differentem reponant, ne rudis populus in intellectu suo depressus, et ideo per media corporalia ad divina erigendus, spem suam contra Ecclesiae intentionem, in corporali, et quidem certa imagine, privata phantasia, atque adhaesione collocet: quasi in illa quaedam sit necessitas, ut per eam, et non aliter, inducatur Deus, et sancti id facere, quod petantur.

Synod.
Mogunt.
c. 42.

24. Synodus Rothomagensis Anno 1445. damnat modos illos, veluti quae-
stus gratia introductos, denominandi

Synod.
Rothom.
c. 7.

imagines; utpote Notre Dame de Recouvrance, Notre Dame de Pitié, de Consolation, de Grace etc. *Nontalia sunt occasio superstitionis in multis; quasi sit plus in una imagine, quam in altera.*

Cap. 3.
De Ædific.
Eccles.

25. Aucto cultu SS. Imaginum frequentior succrevit causa novarum SS. aedium construendarum, aut veterum extendarum per Capellas, Oratoriaque, quae nostro usu saepius Ecclesiis cohaerent, aut et insunt, ut cuidem SS. Imagini locus detur.

Euseb.
lib. 8. c. 1.

26. Refert Eusebius, jam a Christianis, prout in dies numerus credentium accreverat, plures, augustioresque Ecclesias fuisse excitatas. En verba: *Quo factum est, ut priscis aedificiis jam non contenti, in singulis urbibus spatiosas ab ipsis fundamentis extruerent Ecclesias.*

27. Affulgente pace Ecclesiae indiscrētior zelus aedificandarum Ecclesiarum tum legibus Christianorum imperatorum, tum Canonibus Conciliarum reprimendus fuit; fixa enim regula fuit, non esse absque consensu Diaecesani Episcopi quandam S. Ædem aedificandam. Inquit Concilium Chalcedonense: *Placuit igitur neminem aut aedificare, aut construere Monasteria, aut Oratorii domum sine conscientia ipsius ci-*

vitatis Episcopi. Refert. c. 10. XVIII. q. 2.

28. Promulgat Justinianus, *nulli licentiam esse, neque Monasterium, neque Ecclesiam, neque orationis domum incipere aedificare, antequam civitatis Deo amabilis Episcopus in loco orationem faciat, et crucem figat, publicum processum ibi faciens, et causam manifestam omnibus statuens. Multi enim simulantes fabricare quasi orationis domos, suis medentur languoribus, non orthodoxarum Ecclesiarum aedificatores facti, sed speluncarum illicitarum.* Haec exhibet Nov. 76. c. 1.

29. Haec Decreta saepius successu Capit. lib. 5. c. 383.
saeculorum restaurata sunt. Juxta Capitularia Regum Francorum: *Qui in domo sua Oratorium habuerit, orare ibi privatim potest; tamen non audeat in eo sacras Missas facere.*

30. Refert vetera Decreta sat ampla numero Gratianus. Superest inter ea Synodi Aurelianensis Constitutio eo tenore: *Unicuique fidelium in domo sua Oratorium, privatae devotionis causa, liceat habere, et ibi orare; Missas autem ibi in salutato Episcopo, celebrare non licet.* Refert. c. 33. D. 1. de Conf.

31. Nomine igitur Missae non tantum sacrificium, sed et usus reliquorum Sacramentorum, veluti cultus publicus prohibitus intelligebatur. Ait Synodus

VI.: Clericos, qui ministrant, vel baptizant in Oratoriis, quae in domibus sunt, cum consensu Episcopi hoc facere praecipimus. Siquis vero hoc non observaverit, deponatur. Superest. c. 34. ibi.

S. Aug.
ep. 109.

32. Veteri more Oratoria dicta sunt, quia orationi destinantur. Ait S. Augustinus: *In Oratorio nemo aliquid agat, nisi id, ad quod factum est, unde et nomen accepit.* Hoc usu, et nomine posthac privata Sacella Monachorum, et Magnatum donare placuit, quae, Parochiarum jure destituta, domesticis Sacris Familiae sacrae, vel profanae reservabantur. Successit, quod et in his Missas teneri privadas concederent Episcopi, eo moderamine, ut in majoribus festivitatibus Ecclesia Parochialis esset frequentanda. c. 35. D. 1. de Conf.

33. Hodie Oratoria a Capellis distinguuntur. Harum quaedam jam pridem extructae fuere ob honorem alicujus Sancti, et praecipue Martyrum, eo ipso loco, quo aut pro Christo sanguinem fuderant, aut quo eorum sacra Offa reservabantur. Inde et antiquitus Martyria audiebant.

34. Circa haec Oratoria, Sacella, et Capellas, ut hodie vocant, Episcopo dicta est regula, ut ea non ultra, quam eo moderamine, admittat, ne populus

ea occasione a Parochiali Ecclesia nimum abstrahatur. Recepto stylo inferi litteris, quibus usus Oratorii, aut Cappellae conceditur, solet clausula: *Sine Ecclesiae Parochialis praejudicio.*

35. Juxta Decretum Concilii Bracharenfis II.; *Siquis Basilicam non pro devotione fidei, sed pro quaestus cupiditate aedificat, ut, quidquid ibidem de oblatione colligitur, medium cum Clericis dividat, eoquod basilicam in terra sua quaestus causa condiderit (quod in aliquibus locis usque modo dicitur fieri) hoc de caetero observari debet, ut nullus Episcoporum tam abominabili voto consentiat; nec basilicam, quae non pro Sanctorum patrocinio, sed magis sub tributaria conditione est condita, audeat consecrare.* Quid aequius, quam ut omnis turpis quaestus, vel quisquis alius sequior affectus a vera causa novarum SS. Aedium discernatur. *c. 10. D. 1. de Conf.*

36. Si tam sollicitè causam novellarum SS. Aedium et hodie explorarent Episcopi, verosimile est, quod non raro deprehenderent, eas potius aliquando quaestus, quam pietatis causa extrui, ut per ficta miracula, supposititiasque reliquias oblationes populi sibi, suisque Sacellis concilient. Statuit Concilium Tridentinum, *nulla admittenda esse nova miracula, nec novas reliquias, nisi*

Trid. sept.

recognoscente, et approbante Episcopo.

37. Nova Parochialis Ecclesia aedificari non potest, nisi una erigatur nova Parochia. Nec enim Ecclesia Parochialis potest esse sine populo, qui communitem constituat. Veteri more frequens fuit, quod ex Oratoriis, et Sacellis Parochiales Ecclesiae succrescerent, eo moderamine, ut antiquioribus Ecclesiis vetera jura intacta relinquerentur.

38. Novo jure praecipit Alexander III. propter distantiam locorum, aut aliam difficultatem Parochianorum, ut sine incommodo: aut periculo ad percipienda Sacramenta, et divina officia audienda ad veterem Ecclesiam accedere, maxime hyemnali tempore, cum pluviae inundant, non possint, novas Parochias institui, ut tamen matri Ecclesiae justus honor reservetur. *c. 3. de Eccl. aedif.*

Trid. sess.
21. c. 4.

39. Hoc exemplo decernit Synodus Tridentina, ut Episcopi in iis locis, in quibus ob locorum distantiam, sive difficultatem Parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, et divina Officia audienda accedere non possunt, novas Parochias, etiam invitis Rectoribus — — constituere possint. Illis autem Sacerdotibus, qui de novo erunt Ecclesiis noviter erectis

praeficiendi, competens assignetur portio, arbitrio Episcopi ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodolibet pertinentibus; et, si horum defectu necesse fuerit, compellere possint censuris populum ea subministrare, quae sufficiant ad vitam dictorum Sacerdotum sustentandam.

40. Certum omnino est, quod salus populi, qui sine gravi incommodo vel propter locorum distantiam, vel aliam difficultatem itineris ad percipienda Sacramenta, et audienda divina concurrere nequit, legitimam causam praebeat novae Parochiae erigendae, etiam invitatis Rectoribus, Patronisque, si injuste dissentire videantur. Quid aequius illo consilio publico, ut illis locis novae instituerentur Parochiae, in quibus veteres amplius per circuitum, quam unius horae spatio extenduntur? Quippe hac discretionem nemo Parochianorum de percipiendis Sacramentis periclitari, aut ab audiendis divinis excusari posset.

41. Ast quid frequentius, quam quod tam aequius votis dissentiant Rectores, Patroni, Decimatoresque, qui uberioribus proventibus hac occasione privari videntur, aut verentur? Praecipit enim Concilium, ut novellis Pastoribus ex proventibus ad matricem Ecclesiam quomodocunque pertinentibus competens portio assignetur. In argumentis novi

juris frequens mentio congruae hujus portionis occurrit, quia distractis decimis ecclesiasticis per uniones Monasteriorum, et Capitulorum saepe Parochi iusta vitae alimonia destitui videbantur. Praecipit Papa, ut deficientibus Ecclesiae propriis proventibus fortuitis, fixisque, Decimatores ad collationem congruae sustentationis pro Parocho compellantur ab Episcopo, sive Clerici sint, sive Laici, quia decimae, veluti excrecentes in alienum commodum, non intelliguntur, nisi subtracta portione congrua Pastoris. *c. 2. §. 3. de Decim. in 6.*

42. Reliquum; et veluti extremum medium est, populum compellere ea subministrare, *quae sufficiant ad vitam dictorum Sacerdotum sustendam.* Communis nota est, compulsionem illam populi, *in via exactionis* fieri non posse, nisi interveniat auctoritas regia.

43. Veteri more nonnisi Cathedrales aedes Ecclesiae dictae sunt; reliquas enim minores, et inferiores Ecclesias appellare Oratoria, aut titulos placuit. Hac occasione accidit, quod tanta solemnitate veteres dedicationes a Scriptoribus celebrentur. Ait Eusebius: *Post haec votivum nobis, ac desideratum spectaculum praebetur dedicationum; scilicet festivitas per singulas urbes,*

Cap. 4.
De Con-
secr.
Eccles.

Euseb.
lib. 10.
c. 3.

et Oratorium recens structorum consecrationes.

44. En solemnitatum praecipuam feriem! Sacerdotes, inquit alibi, partim precationibus, partim sermonibus festivitatem ornabant. Alii siquidem communitatem religiosi Imperatoris (Constantini M.) erga omnium servatorem laudibus celebrabant, et Martyrii magnificenciam oratione prosequiebantur. Alii sacris Theologiae dogmatibus ad praesentem celebritatem accommodatis, spirituale quoddam epulum audientibus praebebant. Quidam sacrorum Voluminum interpretabantur lectiones, arcanos, et mysticos sensus in lucem proferentes. Qui vero ad haec aspirare non poterant, incruentis sacrificiis, et mysticis oblationibus Deum placabant pro pace communi, pro Ecclesia Dei etc.

De vit.
Const.
lib. 4.
c. 45.

45. Horum sermonum, et orationum vulgatius argumentum praebuit mysterium Baptismi. Ait S. August.: Celebritas hujus Congregationis est dedicatio domus orationis. Domus ergo orationum nostrarum ista est, Domus Dei nos ipsi. Si Domus Dei nos ipsi, nos in hoc saeculo aedificamur, ut in fine saeculi dedicemur.

S. Aug.
serm. 336.
etc.

46. Quum ad tantam festivitatem plures occurrerent Episcopi, nonnunquam hic conventus in Concilium desit, ut

et stabiliendae disciplinae confuleretur in erectione novae Cathedralis Ecclesiae. Hac, aliave occasione regula invaluit, Ecclesiam, utpote Cathedralē, praeterita Metropolitae auctoritate dedicari non posse. Ita Gelasius Sedis Apostolicae auctoritatem in illis Ecclesiis, quae jure Metropolitano Papae subdebantur, vindicavit. c. 4. D. 1. de Conf.

47. Reliquarum inferiorum Ecclesiarum dedicationes Episcopo per suam diaecesin reservantur. Saeculo XI. aegerrime Galli tulerunt, quod Papa Legatum in Diaecesin Turonensem misisset, ut praeterito consensu Archiepiscopi, in cujus diaecesi erat, per auctoritatem Sedis Apostolicae Ecclesiam, quam Fulco Comes extruxerat, consecraret. Refert Rudolphus Glaber, Episcopos Galliae indignanter conquestos esse. *Licet enim Pontifex R. E. ob dignitatem Apostolicae Sedis, caeteris in orbe constitutis reverentior haberetur, non tamen ei licet transgredi in aliquo canonici moderaminis tenorem.*

Rudolph.
Glab.
lib. 2. c. 4.

48. Reliqui ritus dedicationis nec in omnibus Ecclesiis, nec omni tempore iidem fuere. Aestu persecutionum fervente sat frequens fuit, quod in areis, et Caemeteriis, in quibus SS. Martyrum conquiescebant corpora, ad S. Synaxim convenirent. Hac occasione Ecclesiae, remissis persecutionibus, in iis

locis, utpote supra sepulchra SS. Martyrum, caeperant aedificari. Atque hinc originem inviolabilis illius usus explicant, ut nullum templum, nullumque altare sine Reliquiis Sanctorum aedificare, consecrareque liceat. Praecipit Synodus Nicaena II., deponi Episcopum, qui templum sine sanctis Reliquiis consecrat, *ut qui ecclesiasticas traditiones transgressus est.* Decretum Concili Africani refert Gratianus c. 26. D. I. de Conf.

Synod.
Nicae II.
c. 7.

49. Juxta modernum Pontificale : *Sero ante diem dedicationis Pontifex parat Reliquias, ponens eas in decenti, et mundo vasculo, cum tribus granis thuris; sigillans ipsum vasculum diligenter; et illud ante fores Ecclesiae consecrandae ponens cum duobus candelabris, et luminaribus ardentibus: celebrandaeque sunt vigiliae ante Reliquias ipsas, et canendi Nocturni, et matutinae laudes in honorem Sanctorum, quorum reliquiae sunt recondendae.*

Pontif.
Rom. de
Conf.
Eccles.

50. Saeculo IX. mos invaluit, quod Episcopus cum Clericis vigilias in aliqua veteri Ecclesia coram reliquiis, in nova aede recondendis, ageret, ea consecrata reversurus ad illam veterem Ecclesiam, ut inde reliquias sublatas solempni processione in novam Basilicam transferret. Meminit harum vigiliarum

Rhab. de
Just. Cler.
lib. 2.
c. 45.

Rhabanus Maurus, explicavitque, quod
*arca testamenti cum sanctis, quae in
ea erant, in tabernaculo Mosaico, an-
te aedificationem templi per excubias
Levitarum servabatur. Uberiorem ri-
tum veteris legis jactant spuriae De-
cretales. c. 1. D. 1. de Conf.*

§ 1. Hodie Episcopus, ad consecratio-
nem Ecclesiae accedens, ter ipsam Ec-
clesiam exterius circuit, et aqua bene-
dicta parietes ejus aspergit, ac tertio
perveniens ad portam Ecclesiae eam ba-
culo Pastorali percutit, dicens: *Attol-
lite portas Principes vestras, et eleva-
mini portae aeternales, et introibit
Rex gloriae. His dictis tertia vice fa-
cit crucem super liminare in ostio cum
inferiore parte baculi, dicens: Ecce crucis
signum, fugiant phantasmata cuncta.*

Menard.
p. 189.

§ 2. In antiquo Codice Sacramentarii
legit Menardus: *Et, dum venerint ad
ostium Ecclesiae, percutiat Pontifex ter
superliminare de cambutta (virga pa-
storali) sua, dicens ante portam Anti-
phonam: Tollite portas Principes ve-
stras. Et cantant intrantes ipsum Psal-
mum totum ante ostium, et aperto o-
stio intrantes dicant: Pax huic domui.*

Ivo de
Sacr. de-
dicat.

§ 3. Meminit trini circuitus Rathol-
dus, et Rhabanus Maurus. Meminit tri-
nae asperfusionis per aquam benedictam
Ivo Carnotensis: *Ista aqua, inquit, ad
quamdam Baptismi imaginem, gyran-
do*

do Ecclesiam, tunc exterius aspergimus: quia, ubi more baptizatorum, non potest fieri trinamersio, necesse est, ut, qua possumus Sacramenti similitudine, trina fiat aspersio. Unam enim habet significationem trinamersio, et trina aspersio.

54. Ecce placuit et recentius quaedam caeremonias in Consecratione templi materialis adhibere ad similitudinem earum, quae in spiritualis templi, scilicet animae dedicatione per Baptismum, usitatae sunt; eoquod a Patribus dedicatio templi materialis repraesentaretur ut figura dedicationis templi spiritualis. Huic verisimiliter originem debet ritus signandi, et Oleo sancto liniendo ipsos Ecclesiae parietes duodecim crucibus: ut, sicut in spirituali dedicatione baptizandus crucis signaculo et oleo signatur, ita spiritualis dedicationis figura hic exhibeatur. Adhibetur et sal, quia et Neophytis sal datur. Ipsa duplicis Alphabeti in pavimento templi delineatio ex ritu Baptismi derivatur. Ait Ivo: *Quid enim per Alphabetum, nisi initia, et rudimenta doctrinae sacrae intelligi convenit — scribit enim Pontifex quasi Alphabetum per ordinem, cum docet fidei simplicitatem.*

Supr.

55. Quidni et illa convivia, quae in dedicatione templi usitata quondam fuerant, causa, et similitudine laetitiae,

S. Greg.
lib. 9.
ep. 71.

quae susceptum Baptismum excipere solet, explicare licet? Meminit veteris instituti S. Gregorius. Veteri more celebrabatur annuatim annotinus Baptismus. Hac occasione procul dubio succrevere et anniversaria dedicationum.

Synod.
Colon.
P. 9. c. II.

56. Subnatis corruptelis alicubi consultissimum visum fuit, anniversaria omnium dedicationum in unum diem per totam diaecesin conjicere. Synodus Colonienfis Anno 1536. ita statuit. Cum in diebus festis, qui dedicationi Ecclesiarum peculiariter *dedicati sunt*, *plerumque indigna committantur*, adeo, *ut videatur populus potissimum commensationis causa convenire: visum nobis est, ut per Diaeceses nostras uno, eodemque certo die anni, quo hujusmodi festum Dedicationis in Metropolitana nostra colitur, in reliquis quoque Ecclesiis omnibus; extra civitatem nostram Coloniam Aggripinam constitutis, observetur.* Quid salubrius hoc Decreto; si et alibi et ubivis figeretur. Enimvero in Belgio et Carolus V., et Philippus II. id constituerunt.

Cap. 5.
De reconc.
secl. et
reconcil.
Eccles.

57. En reliquum argumentum analogiae, quod Canones inter Baptismum, et Consecrationem Ecclesiae prosequuntur? *Sicut infans a qualicunque Sacerdote in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti baptizatus semel, non debet iterum baptizari: ita nec locus,*

Deo dedicatus, iterum consecrandus est. Gratianus id Decretum Concilio Nicaeno inscripsit. c. 20. D. 1. de Conf.

58. Et quum iterando Baptismo locus sit, si fides SS. Trinitatis adulterata appareat: hoc exemplo et statutum est, consecrationes Ecclesiarum, ab Arianis factas, esse reiterandas. c. 21. *ibi.*

59. Juxta Capitularia *Ecclesiae, vel Altaria, quae ambigua sunt de Consecratione, consecrentur*; quia et Baptismus iterari potest, si dubitetur, an legitime collatus sit? Refert Gratianus Decretum sub epigraphe Concilii Meldensis. c. 18. D. 1. de Consecr.

Capit.
lib. I.
c. 145.

60. Novo jure decidit Innocent. III., ligneis aedificiis Ecclesiae igne absumptis, ac mensa altaris in extremitate modicum fracta, reconsecrationi locum non esse, si parietes in sua integritate permanserint, tabulaque altaris mota, aut enormiter laesa non fuerit, quia moraliter censetur eadem persistere Ecclesia; etsi per partes subinde, aut et frequenter reparata fuerit. c. 6. de Consecr. Eccl.

61. Progressu temporis Consecratio Ecclesiae a Consecratione altaris distinguere caepit. Spuria Decretalis Hygini praecipit: *Si motum fuerit altare, de novo consecretur Ecclesia: Si parietes mutantur, et non altare, salibustan-*

tum exorcizentur. Refert. c. 19. D. 1. de Conf.

62. Jure novo rescripsit Alexand. III, :
Si altare motum fuerit, Ecclesia propter hoc nequaquam suam consuevit Consecrationem iterare: licet id quidam Canones (mox relati) innuere videantur. Enimvero Consecratio altaris diversa est a Consecratione Ecclesiae, ut ab invicem haud debeant. c. 1. de Conf. Eccles.

63. Jactat spuris Decretalis Hygini :
Si homicidio, vel adulterio Ecclesia violata fuerit, diligentissime expurgetur et denuo consecratur. Ita legit Gratianus. c. 19. §. 1. D. 1. de Consecr.

64. Jure novo diserte, et frequenter decisum tenemus, non reconsecrationi, sed reconciliationi Ecclesiae locum esse, si per humani sanguinis effusionem Ecclesia polluta fuerit: quemadmodum et templum spirituale, per crimen profanatum, non per reiterationem Baptismi reconsecratur, sed per aquas poenitentiae reconciliatur. *c. 4. de Consecr. c. un. ibi in 6.*

65. Superest, quod ad exemplum veteris poenitentiae, Ecclesiam humani sanguinis, et seminis effusione pollui censeamus; quippe et veteri more homicidium, et adulterium inter crimina canonica praecipuum locum tenebant,

ut ad publicam reconciliationem rejicerentur. *c. 4. de Consecr.*

66. Quum ergo solemnis poenitentiae, et reconciliationis usus non sit, nisi in peccatore publico; ita haec solemnis reconciliatio Ecclesiae non impenditur, nisi pollutio sit publica, uti recte monet Synodus Colonienfis de Ann. 1536.

67. Ait Synodus illa Colonienfis: *Reconciliatur Ecclesia, aut caemeterium ob enormem sanguinis effusionem, deducta opera violenter, et injuriose commissam.* Juxta Interpretes enim et injuria, et laesio gravis esse debet, ut utraque enormis appareat. Synod. Colon. P. 9. c. 18.

68. Polluta Ecclesia et caemeterium, si ei sit contiguum, censetur pollutum, quia caemeterium, quod contiguum est, Ecclesiae accessorium censetur. At vero si caemeterium remotum ab Ecclesia fuerit, per pollutionem Ecclesiae haud inficitur. Nec Ecclesia, quamvis contigua, per pollutionem caemeterii vitia-
tur. Si duo sint caemeteria contigua, quae tamen medio pariete distant, unius vitium in alterum non redundat. *c. unde de Consecr. Eccl. in 6.* Ibi. c. 7.

69. Effectus pollutionis est, quod in Ecclesia polluta ante reconciliationem divina officia, praesertim Missarum solemnia, celebrare non liceat. *c. 11. de Privil.* Declaravit tamen Bonifac. VIII.,

eum, qui in Ecclesia polluta scienter celebrare praesumit, quamvis temerarie agat, nihilominus ab irregularitate exculari, *cum id non sit expressum in jure*. Refert. c. 18. de Sent. Excom. in 6.

70. Reconciliatio Ecclesiae, caementiique Episcopo reservatur, quia publica, solemnisque illa expiatio veluti figura solemnis illius reconciliationis habetur, qua publicus peccator in communionem Sacrorum restituitur. c. 9. de Consecr. Eccles.

71. Ait Synodus Colonienfis Anno 1536. *Locum sacrum reconciliari tantis solemnitatibus ad exemplum, et terrorem, ut videntes locum sacrum, seu inanimatum templum nulli peccato obnoxium, lavari, et purificari, delicti horrore concutiantur, et recogitent, quantum pro expiatione delictorum, et vivo Dei templo sit elaborandum.*

72. Oportet et aquam, qua in reconciliatione aspergenda est Ecclesia, cum vino et cinere mixtam ab Episcopo benedici: sic enim et poenitentiam solemnem, cujus aqua, et cineres symbola sunt, imponere Episcopi est. Aquam benedictam aspergit Episcopus per aspersorium de herba Hyssopi, ut illa solemnis poenitentium reconciliatio figuretur, juxta illud Psalmistae: *Asperges me Hyssopo, et mundabor.*

73. Tam solemnis ritus expiationis pro restituenda Ecclesia consecrata praescriptus est, quia et illa solemnis poenitentia lapsum Christianorum post Baptismum spectabat. Si enim Catechumeni peccassent, brevius, et levius ferebant. Hoc exemplo rescripsit Greg. IX., Ecclesiam, qua duntaxat benedicta est, tantum aqua exorcitata lavandam esse, si polluta fuerit; idque etiam per simplicem Presbyterum. *c. 10. de Consecr. Eccl. et ibi Interpr.*

74. Quantum ad reparationem Ecclesiarum antiquis Canonibus cautum fuit, quandam partem proventuum ecclesiasticorum in fabricam Ecclesiae reservandam esse. Inquit Synodus Aurelianensis I.: *De oblationibus, vel agris, quos Dominus Rex Ecclesiis suo munere conferre dignatus est, vel adhuc non habentibus, Deo sibi inspirante, contulerit, ipsorum agrorum, vel Clericorum immunitate concessa, id esse iustissimum definimus, ut in reparationibus Ecclesiarum, alimoniis Sacerdotum, et pauperum refectioe, vel redemptione captivorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur, et Clerici in adiutorium ecclesiastici operis constringantur.*

Cap. 6.
De Repar.
Eccles.

Synod.
Aurel. I.
c. 15.

75. Haec pars plerumque quarta fuit. Ait S. Gregorius: *Mos est Apostolicae Sedis, ordinatis Episcopis praeceptum*

dare, ut de omni stipendio, quod accedit, quatuor fieri portiones debeant; una videlicet Episcopo, et familiae ejus propter hospitalitatem, et susceptionem, altera Clero, tertia pauperibus, quarta Ecclesiis reparandis. Refert. c. 30. XII. q. 2.

76. In Hispania trientem restaurandis Ecclesiis assignare placuit. Juxta Decretum Concilii Tarraconensis: *Antiquae consuetudinis ordo servetur, et annuis vicibus Diaeceses ab Episcopo visitentur; et, si quae forte Basilica fuerit reperta destituta, ordinatione ejus reparari praecipiat: quia tertia pars ex omnibus per antiquam traditionem, ut accipiat ab Episcopis, novimus esse statutum. Apud Gratianum. c. 10. X. q. 1.*

77. Irruente bonorum ecclesiasticorum direptione peculiaribus fundis vel ex fundatione, vel ex oblatione collectis opus fuit ad facta tecta Ecclesiae servanda, aliasque necessitates, et reparationes ferendas.

78. Si et ubi hi fundi deficiunt, vel ferendis expensis impares sunt, tunc illi, qui decimas, vel reliquos ecclesiasticos redditus quocunque titulo possident, utpote beneficiarii, Patroni, Decimatores laici, ecclesiasticique in suppetias vocantur, quia decimae, reliquique redditus non tantum sunt instituti

pro victu ministrorum, aut propter pauperum alimoniam, aut ad sacrificiorum oblationem, sed etiam propter fabricae Ecclesiae constructionem, et reparationem: transitergo res ad Possessores quoscunque cum suo onere. *c. 1. de Eccles. aedific.*

79. Statuit Synodus Romana sub Eugenio II. *destructis Ecclesiis, ut ab eis, qui eas possident, reaedificentur; et si non sufficient, a populo adjuventur. Et Synodus Trullensis generaliter pronuntiat: Ut Ecclesiae sarciantur, vel restaurentur ab iis, qui rebus earum utuntur, aut ab unoquoque tale ex earum familia praebetur adiutorium, per quod, si fieri potest, reaedificentur.*

Synod.
Rom.
c. 25.

Synod.
Trull.
P. 2. c. II.

80. Praecipit Concilium Tridentinum: *Episcopi — — Ecclesias Provinciales collapsas restaurari procurent ex fructibus, et proventibus quibuscunque ad easdem Ecclesias quomodocunque spectantibus. Quod si non fuerint sufficientes, omnes Patronos, et alios, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis provenientes percipiunt — ad praedicta cogant.*

Trid. sess.
21. c. 7.

81. Jure Decretalium ergo et Beneficiati ad collationem fabricae adstringuntur, inspecta ipsa fructuum portione, quam ab Ecclesia percipiunt, quia aequum est, ut, qui lucrum sentit, onus

et sentia Rescripsit Alexandri III. :
*De his Parochiales Ecclesias habent,
 duximus respondendum, quod ad re-
 parationem, et institutionem, Ecclesi-
 arum cogi debent, cum opus fuerit,
 de bonis, quae sunt ipsius Ecclesiae,
 si eis ultra competentem portionem
 supersint, conferre. Refert. c. 4. de
 Eccl. aedif.*

82. Reliqui Decimatores plerumque
 trientem, aut quadrantem ab fabricam
 Ecclesiae conferre tenentur, quia veteri
 jure tertia, aut quarta pars proventuum
 ecclesiasticorum solebat cedere fabri-
 cae. Synodus Audomarenfis Anno 1279.
 inde statuit: *Ut Abbates, Priores, et
 aliae — Personae, quae percipiunt de-
 cimas majores in Parochialibus Eccle-
 siis, compellantur ad restaurandam
 fabricam, libros, et ornamenta, pro
 rata, quam percipiunt in iisdem.*

83. In Gallia juxta regium edictum
 ea moderatione decimarum subsidium
 pro expensis fabricae praescribitur, ut
 per annos sex triens illarum contribu-
 tioni subjiciatur, sive integrae decimae
 duorum annorum in restorationem Ec-
 clesiae spatio sex annorum cedant: id
 est, singulis annis illis triens omnium
 decimarum. *Requirentes, ait, ut ad
 eum finem quotibet sexennio per eos
 aequaliter impedantur redditus duorum
 annorum, videlicet tertia annui redi-*

tus pars, in singulos sexennii annos adaequata.

84. Oportet autem hanc decimarum collationem intelligi deducto omni alio onere. *Defalcanda est canonica portio, quae Pastori ex decimis solvitur, familiaeque onera, atque ex residuo tantum triens in Ecclesiae reparationem exigi potest. Proventus enim, bona, et fructus censentur ei, qui deductis oneribus supersunt. Et ita aliquando S. Congregationem respondisse refert Zypaeus.*

Zypae.
consult. 2.
de Eccl.
aedific.

85. Haec decimarum subsidia spectant ruinam Ecclesiarum Parochialium, utpote earum, in quibus de jure Parochiali divinum officium celebrandum est. Quippe de jure communi decimae aliarum Ecclesiarum non sunt, quam Parochialium. c. 29. *de Decim.*

86. Enimvero, quod si nec Parochiani, nec Patroni Capellam reparare velint, aut ob paupertatem nequeant, ea juxta Tridentinum Decretum transferenda est, nisi illa Capella pro necessitate populi in subsidium Parochialis Ecclesiae erecta fuerit. *Arg. c. 3. de Eccl. aedif.*

Trid.
supr.

87. Ait Concilium Tridentinum: *In illorum (Beneficiarium, Patronorum, Decimatorumque) defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad praedicta restauranda aedificia Ecclesiae*

Ibi

Parochialis cogant Episcopi, quacunque appellatione, exemptione, et contradictione remota. In praxi notum est, quod populus non soleat in nostris terris ad contributiones pro aedificandis Ecclesiis constringi sine consensu Iudicis saecularis.

88. Nostris moribus sat frequens est, quod per Concordata, aut alias conventiones populus ad reparationem navis Ecclesiae, reliqui ad refectionem chori, utpote qui locus proprius est Cleri, conferre teneantur. Hac divisione et campanarum expensas ferunt Decimatores, Parochianique; qui enim jure praescriptum est, ut ad minus duae campanae sint Ecclesiae Parochiali Decimatores ad unius tantum campanae et necessariarum ad eam trabium reparationem obligantur. A reparatione turris excusantur, quia, praecipue si elatior est, magis ad ornatum, quam ad necessitatem refertur.

Conc.
Metens.
c. 2.

89. Concilium Metense Anno 888. decernit, ut, qui decimas percipit, eas accipiat in sui sustentationem, et ad luminaria concinnanda — — vestimenta quoque sacerdotalia, et caetera utensilia; v. g. calices, et reliqua ornamenta, suo ministerio congrua pro qualitate, et facultate Ecclesiae obtinenda. Quippe dubium haud est, eas

expensa officium, et locum Chori spectare.

90. Reliquum est, quod, quamvis Canones praecipue Episcopis demandent curam reparandarum Ecclesiarum Parochialium, nihilominus ex consuetudine generali passim fere obtineat, hanc causam etiam coram Judice Laico, utpote vel in auditorio Principis, vel in Consiliis Provincialibus agi.

91. Veteri exemplo his exactionibus, et coactionibus, aut et contentionibus nihil opus fuit. Sollicitudo enim aedificandarum, reparandarumque Ecclesiarum non onus, sed honos eximiae pietatis censebatur. Refert Eusebius: *Loca cuncta, quae tyrannorum impietas ante subruerat, tanquam ex diuturna, et pestifera labe reviviscebant, templaque nostra a solo in immensam altitudinem erigebantur, et longe majore cultu, ac splendore, quam illa, quae prius expugnata fuerant, nitescebant opera, et divitiis Christianorum.*

92. Alibi recitat Auctor epistolam Constantini M. qua specialem curam extruendarum, reficiendarumque Ecclesiarum ex aerario publico commendat Episcopis, et Clericis: *Quotquot, ait, Ecclesiis aut ipse (Eusebius) praees, aut alios in singulis locis praesidentes Episcopos, et Presbyteros, et Dia-*

Cap. 7.
De reliq.
fund. expens.,

Euseb. H.
E. l. 10. c.
2.

De vit.
Constant.
c. 41.

conos nosti; cunctos admone, ut in opera Ecclesiarum omni studio, et diligentia incumbant, quo aut reparentur, quae adhuc manent, aut augeantur in majus, aut, sicubi usus postulaverit, nova aedificentur. Quaecunque autem necessaria fuerint, ipse, et reliqui alii tuo interventu tum a Praesidibus Provinciarum petent, tum ab officio Praefecturae Praetorianae.

93. Recentiora edicta Principum alicubi praecipiunt, ut non tantum proventus fabricae in reparationem Ecclesiae fideliter impendantur, sed et ut in augmentum fabricae proventum colligantur, signantur in Ecclesiis ruralibus, eleemosynae fidelium, quas per Parochos, et Concionatores commendari sedulo oportet, fixo trunco, in quem intrantium Ecclesiam, exeuntiumque ab Ecclesia piae, et liberales oblationes recipiantur, quia ex his, aliisque proventibus fabricae in unam massam conjectis ordinarias reparationes tum in aedificium tum in ornamenta, et utensilia comparanda, restaurandaque, praestari oportet.

*94. Quid in reliquis argumentis Canonum ea occasione superest, quam ut Clerus munditiem sacrorum Vasorum, et caeterorum utensilium sibi commendatam noverit? Ait Innocentius III.: *Pracipimus quoque, ut Oratoria, vasa, Corporalia,*

et vestimenta praedicta munda, et nitida conserventur: nimis enim videtur absurdum in Sacris sordes negligere, quae dedecerent etiam in profanis. Refert. c. 2. de Cust. Euch. En Concilio Mediolanensis I. Decretum! Ornamenta, et instrumenta altarium pro celebratione Missae pura, ac munda sint, praesertim Corporalia, ac purificatoria. Quamobrem etiam vino albo, ubi possit, tantummodo ad Missae sacrificium Sacerdotes utantur. Calices ex metalli genere jure permissio adhibeantur, eoque pretiosiore, quantum per facultates licuerit. Juxta Conven- tus Melodunensis de Anno 1579. ordinem caveant Sacerdotes, et praecipue curati, ne sacra Vasa; ut calices, pixides, immo ne urceoli quidem, fontes baptismales, et vasa sacri Olei, nec sacerdotalia qualiacunque ornamenta sordibus scateant. Corporalia, mappae, et alia linteamina, sacris usibus deputata, nitida, et munda sint, juxta Pauli praeceptum. Ex sententia Concilii Turonensis de Anno 1583.

Conc.
Mediol.
p. 2.
Tit. 5.

Conc. Me-
lod. cap.
de Euch.

Conc. Tu-
ron. Tit.
de Euch.
et Miss.
sacris.

Observandum est, ut mensa Christi, id est, altare, ubi Corpus dominicum consecratur, ubi Sanguis ejus hauritur; ubi Sanctorum reliquiae recon- duntur, ubi preces, et vota populi in conspectu Dei a Sacerdote offeruntur, cum omni veneratione honoretur, et

mundissimis linteis, et pallis diligentissime cooperiatur.

T I T V L V S XVII.

De Celebratione Festorum.

CAPVT I.

De Origine, et Divisione Festorum.

1. Nostri moribus sat vulgare est, quod nitor, et splendor SS. Ornamentorum, et utensilium occasione, et diversitate Festorum augeatur. Meminit S. Augustinus Festorum, quae fere ab Apostolica traditione ortum ducunt: *Il-
la autem, inquit, quae non scripta, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe servantur, dantur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel a plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata, atque statuta retineri; sicut, quod Domini Passio, et Resurrectio, et Ascensio in caelum, et adventus de caelo Spiritus sancti anniversaria solemnitate celebrantur. Refert. c. 11. D. 12.*

Thomass.
de Celebr.
Fest. l. I.
c. 4.

2. Avo S. Augustini jam et festa SS. Martyrum celebrari consueverunt. Habuit vetus usus, quod illa festa Martyrum, veluti particularia, nonnisi in locis Martyrii, vel illis Ecclesiis, quae
eorum

eorum nomini dicatae erant, celebrari consuevissent, donec pededentim in universam Ecclesiam penetrassent.

3. Nativitas S. Joannis Baptistae Festivitatum Sanctorum praecipua est, quam Concilium Agathense inter Festa solemniora, ab universa Ecclesia recepta recenset, quia in Evangelio scriptum est. *Et multi in ejus Nativitate gaudebunt.*

4. Singulorum Apostolorum Festa se- Luc. I.
rius instituta fuere; primitus enim uno communi Festo omnium memoria celebrari consuevit. In Decreto Gratiani Concilium Lugdunense meminit festivitatum duodecim Apostolorum, maxime SS. Petri et Pauli, *qui mundum sua praedicatione illuminaverunt.* Refert. *c. 1. D. 3. de Conf.*

5. Meminit id Concilium et diversarum Festivitatum B. Virginis Mariae. Harum antiquissima est Annuntiatio, quae alibi et velut festivitas Domini, utpote Incarnatio divini verbi spectabatur. Meminit ejus Concilium Trullanum in Oriente, et Concilium Toletanum X. In Occidente. Veteri more Assumptio B. V. Dormitio vocabatur. Inquit Carolus M. *de Assumptione S. Mariae interrogandum relinquimus.* Ludovicus Pius eam inter alias Festivitates recenset. Aëvo S. Bernardi Festum et Nativitatis constat fuisse receptum. In quibus- Capit. lib. I. 158.
S. Bern. ep. 174.

dam minoribus Ecclesiis Galliae coepit eo aevo et Festum Conceptionis divinae Virginis celebrari.

6. Ad exemplum Concilii Lugdunensis et novo jure recensentur tum hae, tum aliae festivitates ecclesiasticae, quas universales dicere posses. Aliae sunt particulares Solemnitates, quas singuli Episcopi cum Clero, et populo duxerint solemniter celebrandas. *c. 5. de Fer.*

7. Aucto hac occasione numero sacrorum Festorum, corruptelis locus fuit, pietatis fervore ob nimiam eorundem multitudinem tepescente. Ait Urbanus VIII. *Quinimo et clamor pauperum frequens ostendit ad nos eandem multitudinem ob quotidiani victus laboribus suis comparandi necessitatem, sibi valde damnosam conquerentium, et, quod summopere dolendum est, magno cum animi dolore didicimus, tanta saepe saepius malignatum inimicum in sancto, ut ipsa multitudine non ad aedificationem, et ad laudandum in Ecclesia Deum populi utantur, sed ad otia, vanitates, et vitia frequenter abuti non formident, ita, ut, quae ad glorificandum nomen divinum sunt primitus instituta, temporis decursu inimicus homo corruperit, et in magnam illius offensionem, gravemque jacturam converterit animarum.*

Nrban.
VIII.
Bull.
univ. per
orb. 164.
in Bull.
Rom.

8. Placuit ergo aliquando pleraque Festa reddere dimidiata, *ita ut facto Sacro, post meridiem cuique ad labores, aut negotia sua redire liceat.* In Oriente talia Festa jam pridem nota fuisse, indicat Constitutio Manuelis Comneni Imp. Recentius in Occidente consultissimum visum est Clementi XIV. ut ad instantiam Principum reliqua omnia, paucis exceptis, in totum pro populo expungeret.

Man.
Comm.
Const. de
Fer.

9. Superest, quod et reliqui dies hebdomadae feriae dicantur, quia Christiano homini omnes dies festivi sunt. Ait S. Augustinus: *Spirituale Sabbatum observant illi, qui se ita temperate operibus terrenis accommodant, ut tam lectioni, quam orationi, etsi non semper, recte perfrequenter insistant — qui enim tales sunt, quotidie spirituale Sabbatum colunt.*

Cap. 2.
De observ.
Fest.

S. Aug.
ep. 130.
c. 7.

10. Quis locus hinc est aliis feriis? Inquit Origenes: *Vulgus autem eorum, qui magis credentes videntur, quam sunt; qui vel non vult quotidie festum agere, opus habet, ut contineatur talibus sensibilibus admonitionibus, ne omnino delabatur ab officio.*

Orig.
contr.
Cels.
lib. 8.

11. En sententiam S. Chrysostomi! Neque enim temere, ait, et sine causa nobis haec tempora Patres observant: sed prudenti aliqua ratione ducti id egerunt, non ut libertatem no-

S. Chrys.
hom. 63.

*stram temporum necessitati subjicerent; sed, dum se imbecilliorum subjicerent egestati, ad cognitionis opes illos pro-
veherent.*

12. Absit inde, quod tam pium institutum assequantur illi, qui diem Festum, audita quadam missa privata, maxime, et pene tota reliqua parte transigunt in otio, lusu, aut alio vitio. Quid clarius? Hoc modo dies festus non sanctificatur, sed potius profanatur. Rescripsit Nicolaus I. *Idcirco in diebus festis ab opere mundano cessandum est, ut liberius ad Ecclesiam ire, Psalmis, et Hymnis, et Canticis spiritualibus insistere, orationi vacare, oblationes offerre, memoriis Sanctorum communicare, ad invitationem eorum assurgere, eloquiis divinis intendere, eleemosynas indigentibus ministrare valeat Christianus.*

13. Veteri more sat vulgare fuit, quod die festo populus ad omne divinum officium conveniret. Juxta Capitulare Theodulphi Aurelianensis Episcopi *Dei Dominici, festivique, tanta debet esse observantia, ut praeter orationes, et Missarum solemnitas, et ea, quae ad vescendum pertinent, nihil aliud fiat—Conveniendum et Sabbato die cum luminaribus cuilibet Christiano ad Ecclesiam: conveniendum et ad Vigiliis, sive ad matudinum officium: concur-*

Nicol. I.
ad Con-
sult.
Bulg.
c. 11.

Theod.
Capit.
c. 24.

rendum est etiam cum oblationibus ad Missarum solemnias.

14. Sic et Synodus Turonensis Anno 813. praecipit: *Die Dominica oportet omnes Christianos in laude Dei, et gratiarum actione usque ad vesperam perseverare.* Recitat Regino veterem visitationis formulam, quae Archipresbyteris, et Archidiaconis commendat, ut inquirant: *Si ad Matutinas, et ad Missam, et ad Vesperas his diebus omnes impraetermisse accurrant.*

Synod.
Turon.
c. 40.

Regin. de
Eccl. di-
scipl. lib.
2. in in-
quis.

15. Praevalidentibus corruptelis Synodus Cameracensis Anno 1604. Parochis commendat, ut abusus ille divino, et ecclesiastico praecepto contrarius semel tandem penitus aboleatur, quo se plerique existimant, probe suo functos officio, si Missa, etiam privata tantummodo, diebus dominicis, et festivis audita, reliquum diem profectio, negotiationi, lusu, choreis, potationibus, et aliis saecularibus, vel etiam illicitis actionibus impendant. Quid salubrius? Parochi suis subditis frequenter inculcent ea, quae in Catechismo Romano ad tertium praeceptum Decalogi, et aliis auctoribus de recta dierum festorum observatione traduntur. Enimvero aliud est, diem sanctificare, aliud illo die, absoluta missa privata, otio vacare.

Synod.
Camer.
Tit 4.
c. 1.

Conc.
Med. III.
Tit. I.

16. Decernit in Concilio Mediolanen-
fi III. S. Carolus, *ut imprimis festis
diebus SS. Missae sacrificio fideles o-
mnes intersint. Ut vero ii dies omni
pietate, et religiosius colantur; haec
crebro populum Parochi, et Concio-
natores admonerent, atque hortentur,
ut illorum dierum tempus, quod Deo,
ejusque cultui debetur, in iis actioni-
bus totum consumant, in quibus san-
cte consumendum est. Ut concionem
mane, et sacram Lectionem a pran-
dio, ubi explicari solet, audiant. Ut
divinis, vesperarum praesertim, offi-
ciis praesentes pie, religioseque adsint.
Ut in Christianae doctrinae rudimen-
tis, ac praeceptis vel percipiendis, vel
recolendis versentur. Ut in operibus
etiam, officiisque pietatis sese exerce-
ant, aegros homines visitando, mo-
rientes pie consolando, et alia ejus-
modi praestando.*

Cap. 3.
De Oper.
fervil.
vetit.

17. Juxta Catechismum Romanum
divino praecepto sanctificandi Sabbatum,
ad id primum instituimur, ut, quae-
cunque cultum divinum impedire pos-
sunt, omnino (Christiani) vitemus.
Facile enim perspicui potest, omne ser-
vilis operis genus prohiberi, non qui-
dem ea de re, quod natura sua, ve-
luti peccatum, aut turpe, aut malum
sit, sed quoniam mentem nostram a di-

Catech.
Rom.
P. 3. in
Expof.
III. praec.
Decal.

vino cultu, qui finis praecepti est, abstrahit.

18. Praecipit Constant. M.: *Omnes Judices, Urbanaeque plebes, et cunctarum artium officia venerabili die Solis quiescant. Ruri autem positi agrorum culturae libere, licenterque inserviant, quoniam frequenter evenit, ut non aptius alio die frumenta sulcis, aut vineae scrobibus mandentur, ne occasione momenti pereat commoditas caelesti provisione concessa. Sabbatum enim est propter hominem, non homo propter Sabbatum: Ecce de feriatiōe ab operibus servilibus eo die primus edixit Constantinus: alii vero Imperatores id de Judiciis statuerunt.*
L. 3. C. de Fer.

19. Hoc exemplo et Carol. M: Anno 787. in Capitulari Aquisgranensi edixit: *Ut opera servilia diebus Dominicis non agantur, sicut et b. m. genitor meus in synodalibus Edictis mandavit, quod nec viri ruralia exerceant opera, id est, nec vineam colendo, nec in campis arando, nec in metendo, nec faenum secando, vel sepem ponendo, nec in sylvis stirpando, vel arbores cedere, vel in petris laborare, nec ad placita convenient, nec venationes exerceant. Sed tria carraria opera licet fieri die dominico, id est, hostilia carrarum, seu victualia, et, si forte necesse*

Capit.
lib. I.
c. 75.

fuert, corpus cujuslibet duci ad sepulchrum. Item foeminae opera textilia non faciant, nec copulent vestitus, nec consuant, vel acupictile faciant, nec lanam carpere, nec linum battere, nec in publico vestimenta lavare, nec vervices tondere habeant licitum: ut omnimodis honor, et requies die dominico persolvatur. Sed ad Missarum solemniam ad Ecclesiam undique conveniunt, et laudent Deum pro omnibus bonis, quae nobis in illa die fecit.

20. Irruente disciplinae remissione S. Carolus in Concilio Mediolanensi III. monuit quemque suorum Episcoporum, ut tonsoribus praeterea, pistoribus, futoribus, calceariis, aliisque ejusmodi, et reliquis opificibus, quibus praescribi oportet, Episcopus certas regulas praescribat, ne deinceps dierum festorum cultum violent, in quo maxime peccare solent.

21. Circa Laniones multis locis et ille abusus invaluit. Synodus Buscodu-
censis sub Masio vetat, ne subditi ulli operi servili, quod sine evidenti periculo differri potest, manum admoveant, uti panno laneo, vel lineo lavando, aut dealbando, aut tingendo, oves et boves mactando, aut saliendo.

22. Quid de Scriptura? Certe non excusantur Procuratores, Advocati, Notarii, aliorumque officiorum Ministri,

qui cupiditatis, et avaritiae studio solitos labores diebus dominicis, et festis obeunt, ut fere sibi nihil temporis relinquant, quo Deum illis diebus singulari cultu prosequantur. Quis enim dicet, hos Scriptores in tanta mole saecularium negotiorum diem festum sanctificare. At multis argumentis excusat illustris Gersonius, qui libros pios gratis illis diebus justo moderamine conscribit. Absit enim, ut id genus laboris servile censendum sit; sed in honorem Ecclesiae aliquando plus vergens, quam multiplicatio vocalis orationis, aut etiam insolens aliquando Missarum multiplicatio.

Gerf. de
laud.
script.

23. Quid de itinere? Juxta Decretum Theodulphi Episcopi Aurelianensis: Si *necessitas fuerit navigandi, aut itinerandi per longiorem viam, licentia datur; ita duntaxat, ut hac occasione Missae, et orationes non praetermittantur.*

Theod.
supr.

24. Concilium Parisiense Ann. 829. deplorabat, quod, utcunque dies dominica a quibusdam Patribus familias custodiri videretur, a conservis, servitio eorum pressis, perraro debito honore coli inveniretur. Absit ergo, ut hodie excusari possit illi Domini, qui famulos, famulasque diebus dominicis ita ad servitia adigunt, ut iis vix tempus Missam audiendi indulgeatur. Quid tristius, quam

Conc.
Parif. lib.
1. c. 50.

quod inde hi homines tam passim circa fidei Mysteria, ac vitae christianae normam rudes inveniantur.

LL. Ec-
cles. Dan.
c. 14.

25. Inter leges ecclesiasticas Canuti Regis Danorum legitur: *Herus, si servo invito opus addixerit in quocunque die festo, servo multator suo. Servus deinceps liber esto. Quid his legibus politicis sanctius?*

Regin.
supr.
c. 416.

26. Refert Regino Decretum Concilii Rothomagensis, cujus tenore *admonere debent Sacerdotes proles sibi subditas, (utpote Parochianos) ut bubulcos, atque porcarios, vel alios Pastores, vel aratores, qui in agris assidue commorantur, vel in silvis, et ideo more pecudum vivunt, in Dominicis, et in aliis festis diebus saltem ad Missam (cui veteri more et cohaesit concio Pastoralis) faciant, vel permittant venire. Nam et hos Christus pretioso suo sanguine redemit, quod si neglexerint, pro animabus eorum absque dubio rationem se reddituros sciant.*

Capit.
lib. 6.
cap. 205.

27. Ex sententia Capitularium: *Et illo die, seu Sabbato ad Vesperas, et ad Matutinas, sive ad Missam cum eorum oblationibus, si fieri potest, omnes canendo, Kyrie eleison (id est, Litanias publicas) veniant, et eundo, et redeundo Kyrie eleison decantent. Similiter et Pastores pecorum eundo, et redeundo in campum, et ad domum*

faciant, ut omnes eos veraciter Christianos, et devotos esse cognoscant.

28. Synodus Namurcenſis Ann. 1570. Synod.
Namur.
Tit. 9.
c. 5.
*commendat Parochis, ut tempore meſſis, et etiam illis diebus, quibus opilio-
nes, bubulci, vel ſubulci in agris
ſunt, illos viſitent ibidem, et doceant,
imitaturi ea in parte veſtigia Salva-
toris noſtri, Jeſu Chriſti, qui per vi-
cos, et plateas tranſibat evangelizare
regnum Dei.*

29. Quoniam ſtrepitus forenſis prae- Cap. 4.
De Judic.
et Mer-
cat. vetit.
*primis animos hominum a quiete, qua
Deum coli feſtis diebus oportet, ab-
ſtrahit, judiciales actus quicumque con-
tentioſi verantur illis temporibus. Si
enim ipſi Gentiles a ſuis feriis jurgia li-
tigiorum amovebant; indigniſſimum vi-
debatur, diem ſolis veneratione ſui
celebrem, altercantibus jurgiis, et no-
xiis partium contentionibus occupari.
Refert lex Conſtantini L. 1. C. Th. de
Fer.*

30. Superest noſtro codice lex Leo-
nis, et Anthemii Imp. eo tenore: *Dies
feſtos, altiſſimae Majeſtatis dedicatos,
nullis volumus voluptatibus occupari,
nec ullis exactionum vexationibus pro-
fanari; dominicum itaque diem ita
ſemper honorabilem decernimus, et
venerandum, ut a cunctis executioni-
bus excuſetur: nulla quemquam ur-
geat admonitio: nulla fidejurationis fla-*

gitetur exactio: taceat apparitio: advocatia delitescat. Si ille dies a cognitionibus alienus: praeconis horrida vox filescat: respirent a controversiis Litigantes, et habeant foederis intervallum: ad se simul veniant adversarii non timentes, subeat animos vicaria poenitudo: pacta conferant: transactiones loquantur. Ergo non tantum cognitio, sed et sententiae promulgatio, aut executio, testium iuramentum, aut examen a die festo exulare debet. L. 11. C. de Fer.

31. Ait Theodosius Imp.: *Ut die dominico emancipare, ac manumittere, veluti actus voluntariae jurisdictionis, liceat: reliquae causae, vel lites, utpote actus contentiosae jurisdictionis, quiescant. — Et quod contra hoc factum fuerit, omnibus modis irritatur. Refert. L. 2. C. ibi.*

32. Rescripsit Gregorius IX.: *Quibus solemnibus feriis (nisi necessitas urgeat, vel pietas suadeat) usque adeo convenit ab hujusmodi abstinere, ut consentientibus etiam partibus, nec processus habitus obtentu prorogationis teneat, nec sententia, quam contingit diebus hujusmodi promulgari. Licet diebus feriatis, qui gratia vindemiarum, vel messium ob necessitates hominum indulgentur, procedi valeat, si de partium processerit voluntate.*

Quippe Feriae sacrae ad publicum Dei cultum pertinent. *c. 5. de Fer.*

33. Novo jure sub nomine Concilii apud Compendium praecipitur: *Ut omnes dies Dominici observentur, et in eis mercatus, minime fiat, neque placitum* (utpote *judicium*): *neque aliquis ad mortem, vel ad poenam judicetur, nec Sacramenta* (nisi pro pace, vel alia necessitate) *praestentur*. Quid clarius? Mercatus aequae, ac judicialis processus a sacris feriis arcetur, quia utroque homines a divino cultu abstrahuntur. Interpretes tamen eam inter hunc, et illum differentiam assignant, quod *judicium ipso jure his feriis sit nullum: mercatus autem illis diebus, licet illicitus seclusa consuetudine, subsistere censeatur. c. 1. de Fer. et ibi Interp.*

34. Hac occasione recentiora Decreta tum Ecclesiae, tum Reipublicae passim ordinant, ut nundinae, aliique mercatus in diem vulgarem transferantur. Ait Synodus Cameracensis: *Similiter Regiae Majestati supplicetur pro edicto contra aurigas, nautas, et similes, ne dominicis, et aliis diebus festis merces vehere possint; utque etiam subhastationes — et multo magis mercatus, auctiones publicae tempore Missae, et vesperarum sub gravi poena prohibeantur: Nundinae etiam annuae, et forum rerum venalium heb-*

Synod.
Camer. P.
II. Tit. 4.
c. 2.

domadarium, cum in diem festum incidunt, in alium transferantur ab Episcopo cum consilio Magistratum.

35. Auctis corruptelis reliquum est, ut tum Pastores, tum Magistratus observantiae horum, aliorumque civilium, ecclesiasticorumque Decretorum invigilent, poenas a transgressoribus exacturi, ne alias profanationis festorum et ipsi participes efficiantur.

Cap. 5. De
spect. et
chor.
vetit.

36. In tanto genere profanationum nihil magis religionem sacrarum Fierarum prostituit, quam frequentia spectaculorum, chorearum, et popinarum.

S. Aug. in
Pl. 91.

Ait S. Augustinus: *Ecce et hodierna dies Sabbati est: Hunc in praesenti tempore otio quodam corporeo, languido, et fluxo, et luxurioso celebrant Judaei; vacant enim ad nugas. Et, cum Deus praeceperit Sabbatum: illi in his, quae Deus prohibet, exercent Sabbatum. Vacatio nostra a malis operibus, vacatio illorum a bonis operibus est. Melius enim est arare quam saltare. Illi ab opere bono vacant: ab opere nugatorio non vacant.*

37. Ne ergo Christiani, vacando ab opere servili, aliisque functionibus civilibus, more Judaico diffuerent, deliciis sensualibus inhiaturi, admodum consultum fuit, ut illa negotia sacris Feriis vetarentur peculiariter, quae populum sensuali aliqua voluptate ad cu-

riositatem, aliaque reliqua vitia possent impellere. Hac occasione statuit Theodosius Imp.: *Nullus Solis* (id est Dominico) *die populo spectacula praebeat, nec divinam venerationem confecta solemnitate confundat.* Refert. *L. 2. C. Th. de Spectac.*

38. Quum eo aevo quidam praetenderent, nonnisi die Dominico vetita esse spectacula; alii censerent, et eo die liberum esse Judaeis, et Gentilibus spectacula exhibere nonnulli excusarent spectacula, si dies natalis Imperatoris in diem Dominicum incidisset: Theodosius hos omnes obtentus missos fecit. *L. ult. C. Th. ibi.*

39. In censura Ecclesiae spectacula nullo die, nullo obtentu excusantur. Ait Lactantius: *Vitanda ergo spectacula omnia, non solum, ne quid vitiorum pectoribus infideat, quae se-*

Lactant.
De div.
Inst. L. 6.
c. 20.

data, et pacifica esse debent, sed ne cujus nos voluptatis consuetudo deliniat, et a Deo, atque a bonis operibus avertat.

40. Hinc S. Carolus inter publicorum peccatorum illecebras, quas homines, depravatae consuetudinis errore decepti, pro nihilo putant, recenset sui temporis spectacula, quae, ait, ab Ethnicorum moribus originem ducunt, disciplinaeque Christianae inexcusabiliter ad-
versantur. Inde juxta monitum S. Ca-

S. Carol.
in act.
Eccl. Me-
diol.
p. 400.

roli: *Haec Concionator reprehendet — perpetuo detestabitur, execrabitur demonstrabit incommoda, publicasque aerumnas inde in Christianum populum dimanare. In quam sententiam valde populum confirmabit argumentis, quae gravissimi viri, Tertullianus, Cyprianus M., Salvianus, et Chrysostomus afferunt. Apage, ut nostra theatra quibuscunque cautelis excusare auferis.*

S. Chryf.
hom. 48.
in Math.

41. Si choreas, saltationes, et tripudia, quae hodie, praecipue ruri inter personas utriusque sexus instituuntur, observemus, apparebit, his apprime quadrare, quae in spectacula, choreasque suo tempore dixere Patres, quia nunquam vacant proximis periculis, gravibusque vitiis. Ait S. Chrysostomus: *Multa hac nostra aetate celebrantur convivia, multae choreae, et saltationes homicidae peraguntur: in quibus non jam SS. Praecursor interficitur, sed ipsa Jesu Christi membra immaniori quodam modo, saevitiaque jugulantur. Non asportatur in disco caput in saltationis pretium, sed astantiam plerique omnes foedis, beluinisque voluptatibus turpissime mancipantur: dum scilicet irretiuntur criminosis cupiditatibus, non abscisso cervicibus capite, sed anima a Christo Domino revulsa crudelius necatur.*

42. Quid

42. Quid funestius? *His juxta S. Carol. in Con. Mediol. III. Tit. I. de Chor.* S. Carol. in Con. Mediol. III. Tit. I. de Chor.
 rosum tot *offensionum, et peccatorum seminariis locum dari, iis praesertim diebus fideles plerosque nefariis istis blanditiis Satanae illectos, a divinis officiis, religiosis supplicationibus, lectionibus sacris abduci, avertique rudes a percipiendis fidei rudimentis; aliosque ab aliis Christianae pietatis officiis, in quae eo tempore religiose incumbendum est, abstrahi, et amoveri, hoc certe gravissimum est in conspectu Dei, et Ecclesiae.*

43. Recentioribus his corruptelis uberrimum sinum expandunt frequentiores in nostris terris popinae. Ait Anno 1589. Synodus Tornacensis: *Et cum intelligamus in quibusdam Parochiis, praesertim diebus dominicis, et festis, puellas, et viduas, vel etiam conjugatas sine suis maritis deduci ad tabernas, et popinas, vel publica diversoria, et illic cum juvenibus, aut viris potitare, magno cum pudicitiae suae periculo; praecipimus Pastoribus, et concionatoribus illorum locorum, ut acriter hortentur Parochianos suos, et Parochianas, ne deinceps tale quid faciant, aut fieri permittant. Et infra: Idemque ne tabernarii, vel Caupones illud domi suae fieri patiantur.* *Synod. Tornac. Tit. 4. c. II.*

44. Geliscentibus corruptelis occurrunt ecclesiastica, regiaeque Decreta.

Synod.
Antverp.
Tit 13.
c. 2.

Inquit. Anno 1610. Synodus Antverpiensis: *Volumus contra illòs transgressores sine dissimulatione procedi, juxta Ecclesiae praecepta, Serenissimorum Principum nostrorum edicta, Praedecessorumque nostrorum ordinationes — — Potissimum diligenter observetur, ne Dominis, et festis diebus, eo tempore, quo divinum officium fit, aut verbum Dei praedicatur, tabernae, vel hospitia ulla aliis quam viatoribus, pateant. Utinam et nostris saeculis, et nostris terris tam salubris Decreti usus vigeret.*

Epist.
Pastor.

45. Hoc exemplo Archiepiscopus Mechliniensis, Anno 1675. inter reliqua constituit, ut omnes, et singuli Pastores dictos publicos inobedientes habeant tanquam publicos peccatores — — et ad Sacramenta non admittant. Et Archipresbyteris in fine mandat, ut *in visitationibus circa excessus istos, et Vesperarum, ac Catechismi omissiones diligenter inquirant.* Quid salubrius observantia horum Decretorum? Quippe compertum est, neglecta executione illarum Legum succrevisse passim illam Festorum dierum profanationem, ut ex sententia S. Antonini omnium lachrymis deslenda sit Christianorum caecitas, quod gravius Deum offendant diebus festis, divino cultui dedicatis,

S. Anton.
nin P. 2.
Tit 9. c.
7. §. 5.

quam tota hebdomada ad vitam parandam instituta.

46. Missis vitiis, et petulantis, quibus toties inexcusabiliter profanatur religio sacrarum Feriarum, reliquus est locus justarum excusationum, aut dispensationum, ut die festivo laborare liceat. Quippe frequens est exemplum Christi, quod hypocrysin, et superstitionem a cultu Sabbati abesse oporteat, quia *sabbatum propter hominem factum est, et non homo propter Sabbatum.*

Cap. 6.
De caus.
Dispens.
ab otio
ferial.

47. Praecipit Synodus Laodicensis: *Quod non oportet Christianos judaizare, et in Sabbato otiari sed eo die operari; praeferentes autem in venerationem dominicum diem, SIMODO POSSINT a labore cessare, ut Christiani hoc faciant.* Reflectit in eam clausulam Balsamon, et Zonaras, propter inopiam, vel aliam necessitatem etiam die dominico operandi, et laborandi libertatem Christiano superesse.

Marc. c. 2.
v. 27. Synod.
Laod.
c. 29.

48. Subdit Zonaras: *Illis namque, quia forte operibus primo quoquo tempore obeundis alium diem pariter accommodatum nancisci non facile ita fuerit, dominico quoque die operam navandi facultas concessa est.* His rationibus agricolas ab otio feriali diserte excusavit Constantinus M. L. 3. c. de Fer.

49. Recentiores Principes Orientis, Occidentisque et agricolas ad observan-

Nov.
Leon. 54.

tiam sacri otii adstrinxerunt, quia tanta necessitas non semper occurrit. Inquit Leo sapiens: *Neque agricolae, neque quipiam alii in illo illicitum opus aggre-
diantur. Si enim, qui umbram quan-
dam, atque figuram observabant, tan-
topere Sabbati diem venerabantur, ut
ab omni prorsus opere fervili abstine-
rent: quomodo, qui gratiae lucem,
ipsamque veritatem colunt, eos hunc
diem, qui a Domino honore ditatus
est, nosque ab exitii dedecore liberavit,
non venerari par est?* Superest tamen
et earum legum justa cautio, ut neces-
sitas a lege excuset.

50. Novo jure rescripsit Alexander III.: *Quod cum regio vestra non mul-
tum frugibus abundet, mare, in quo
populus majorem consuevit habere su-
stentationem, sterilius solito effectum
fuisse, multorum relationibus cogno-
scentes, beati Petri auctoritate, et Pauli,
et nostra indulgemus, ut liceat Paro-
chianis vestris diebus dominicis, et aliis
festis (praeterquam in majoribus anni
solemnitatibus) si alecia terrae si incli-
naverint, eorum captioni ingruente
necessitate intendere. Refer. c. 3. de Fer.*

51. Distinxit merito Pontifex inter
Festa vulgaria, et inter solemnitates
maiores anni, quia et necessitatum dif-
ferentia est. Oportet enim majorem esse
necessitatis casum, ut et in solemniori-

bus festivitibus anni pro labore Christiani dispensentur. *ibi.*

52. Nicolaus V. a Transylvanis consultus, an pauperibus, villanis, ac oppidanis licitum sit vendere die dominico, vel quodam festo panes, legumina, pyra, poma; vel sit licitum eis, finita Missa post prandium de campo tempore messis, cum timetur de pluvia, portare cum decoribus, vel equis, et curribus linum, foenum, et alia blada, humano usui necessaria? Respondit: *Dicendum est, quod necessitate cessante abstinendum est dominicis diebus, et festivis ab omni opere servili: sed necessitate cogente, non tamen affectata, seu procurata, licitum est, praemissa exercere.* Refert Odoricus Raynaldus.

Raynald.
ad Anno
1447. n.
28.

53. Enimvero ne praetextu necessitatis passim Feriae sacrae pro cujusque libitu, et affectu, prout necessitatem fingere placeret, violarentur, merito huiusmodi necessitatis determinatio non cujuslibet privati arbitrio, sed Superiorum iudicio commissa est, ut hi necessitate, aut utilitate perpensa, explicent, justam causam esse die feriato laborandi. Ait Synodus Cameracensis II.: *Cujus cognitio ad Decanum Christianitatis vel eo absente, aut nimis procul degente, ad Pastorem loci spectabit.*

Synod.
Camer.
Tit. 4.
c. 2.

Edict.
Philipp.
art. 7.

§4. Inde haec cognitio potius declarationem, quam dispensationem spectat. Edictum Philippi II. ad hanc Synodum praecipit, diebus festis a praedictis exercitiis abstineri, *nisi ob necessitatem DECLARANDAM per Officiarium, et Magistratum loci, de advisamento Decani Christianitatis, aut in ejus absentia Pastoris loci*; utpote judicium civilis judicis ad remissionem mulctae, arbitriumque Pastoris ad excusationem censurae ex suo genere suffragatur. Ideoque, si ex sententia Magistratus, necessitas notabilis videatur, haud convenit, ut Decanus, vel Parochus eo casu licentiam moretur.

§5. Ex his quae de celebratione festorum haecenus dicta sunt, recte concluditur, eorum observationem duabus absolvi partibus; prima, quae privativa dicitur, in quiete, et remissione operis servilis consistit; altera, quae positiva est, sanctificationem hujus sacri Otii, id est, religiosum Dei cultum spectat.

*§6. Quid reliquum est, quam, quod Pastores populo, ad reparandam Festorum observantiam saepe religionis praestantiam commendent? Ait S. Justinus: *Religione nihil potius, aut praestantius.* Juxta Clementem Alexandrinum est bonum, quo generi hominum nullum a Deo datum est praestantius. Ex

S. Justin.
cohort. ad
Gent.
Clem. A-
lex. ad-
monit. ad
Gent.

sententia Lactantii: *Haec est religio caelestis, non, quae constat ex rebus corruptis, sed quae virtutibus animi. Hic verus est cultus, in quo mens colentis seipsam Deo victimam immaculatam sistit. Quid brevius sententia S. Augustini? Religionis, inquit, summa est imitari eum, quem colis.*

Lactant.
Div. Inst.
lib. 6. c. 2.

S. Aug.
de Civ.
Dei. lib. 8.
c. 17.

CONSPECTUS.

II. PARTIS.

DE SACRAMENTIS.

	Pag.
Titulus I. <i>de Sacramentis.</i>	i
Titulus II. <i>de Baptismo.</i>	17
Titulus III. <i>de Sacramento Confirmationis.</i>	37
Titulus IV. <i>de Sacramento Eucharistiae.</i>	47
Titulus V. <i>de celebratione Missarum.</i>	65
Titulus VI. <i>de Sacramento Poenitentiae.</i>	98
Titulus VII. <i>de Indulgentiis.</i>	133
Titulus VIII. <i>de Sacramento extremae Unctionis.</i>	151
Titulus IX. <i>de Sacramento Ordinis.</i>	165
Titulus X. <i>de diversis causis Irregula- ritatum.</i>	193
Titulus XI. <i>de Seminariis Clericorum.</i>	227
Titulus XII. <i>de Sacramento Matrimonii.</i>	244
Titulus XIII. <i>de Impedimentis matrimonii.</i>	269
Titulus XIV. <i>de Dispensationibus ma- rimonialibus.</i>	308
Titulus XV. <i>de Divortiis, et secundis Nuptiis.</i>	333
Titulus XVI. <i>de Ecclesiis.</i>	347
Titulus XVII. <i>de celebratione festorum.</i>	384

